

מבית עלוני השבת

ראה	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	6:30	7:42	8:00	8:22
בני ברק	6:46	7:45	7:57	8:19
חיפה	6:38	7:45	8:00	8:22
אשדוד	6:46	7:45	7:58	8:20
בית שמש	6:30	7:43	7:59	8:21
קרית גת	6:47	7:44	7:59	8:21

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	6:30	7:42	8:22	תל אביב	6:46	7:45	8:19
אשדוד	6:46	7:45	8:20	אנטוורפן	8:15	9:24	9:03
מנשסטרא	7:49	8:58	9:15	וינה	7:26	8:28	8:51
מונטריאול	7:21	8:21	8:47	טורונטו	7:42	8:40	9:08
לייקוואד	7:17	8:12	8:43	בלטימור	7:26	8:21	8:52
לוס אנג'לס	7:07	7:59	8:33	סאן פאולו	5:37	6:30	7:08

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

ראה	הנין החמה	סו"ז קר"ש	סו"ז תפילה	הצות היום	מנחה גדולה	מנחה קטנה	פלג המנחה	שקיעת ההמה
ירושלים	6:09:20	9:24	10:29	12:39:33	1:12	4:27	5:49	7:09:15
תל אביב	6:15:15	9:28	10:32	12:41:21	1:14	4:27	5:47	7:06:57
חיפה	6:13:40	9:26	10:31	12:40:28	1:13	4:26	5:47	7:06:46
אנטוורפן	6:53:11	10:17	11:25	1:42:44	2:17	5:41	7:06	8:31:12
לונדון	6:10:49	9:35	10:43	1:00:58	1:35	5:00	6:25	7:50:01
מנשסטרא	6:15:45	9:42	10:51	1:09:28	1:44	5:10	6:36	8:02:01
וינה	6:10:20	9:32	10:39	12:55:06	1:29	4:51	6:15	7:38:55
ציריך	6:42:49	10:04	11:11	1:26:17	2:00	5:21	6:45	8:08:51
מונטריאול	6:14:08	9:34	10:40	12:54:37	1:28	4:48	6:11	7:34:15
טורונטו	6:39:49	9:13	10:34	1:17:51	1:51	5:10	6:33	7:55:06
ניו יארק	6:21:52	9:38	10:44	12:56:25	1:29	4:47	6:09	7:30:16
לייקוואד	6:23:22	9:40	10:45	12:57:13	1:30	4:47	6:09	7:30:23
בלטימור	6:33:53	9:50	10:55	1:06:49	1:40	5:06	6:18	7:39:05
שיקאגו	6:15:00	9:32	10:38	12:50:51	1:24	4:42	6:04	7:25:57
לוס אנג'לס	6:25:47	9:39	10:43	12:53:18	1:26	4:39	6:00	7:20:17
סאן פאולו	6:18:29	9:12	10:10	12:06:51	10:10	12:37	4:43	5:55:31
מלבורן	6:44:15	9:32	10:28	12:20:39	10:28	12:51	4:48	5:57:35

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי כריתות	דף היומי ירושלמי ביכורים שבת	משנה יומית פרק, משנה אבות	הלכה יומית שו"ע או"ח סימן, סעיף	עמוד יומי משנה ברורה	רמב"ם פרק יומי
ז'	ל אב	י	יא	ב,י-יא	תקסב-ד	חלק ג' קנט:	כלים י"ט
א'	א אלול	יא	יב	ב,יב-יג	תקסא-ה-ב	חלק ג' קנט:	כלים כ'
ב'	ב אלול	יב	יג	ב,יד-טו	תקסא,ג-ה	חלק ג' קנט:	כלים כ"א
ג'	ג אלול	יג	יד	ב,טז-יז	תקסב,א-ג	חלק ג' קנט:	כלים כ"ב
ד'	ד אלול	יד	טו	ב,יז-יח	תקסב,ד-ו	חלק ג' קנט:	כלים כ"ג
ה'	ה אלול	טו	טז	ג,יח-יט	תקסב,ז-ט	חלק ג' קנט:	כלים כ"ד
ו'	ו אלול	טז	יז	ג,יז-יח	תקסב,י-יב	חלק ג' קנט:	כלים כ"ה

לוח ימי הזכרון של יהודים שלא הניחו זש"ק

ימי זכרון

ל' אב	ר' מרדכי דוד ב"ר ישעיהו דווים
א' אלול	ר' יצחק אברהם ב"ר מנחם
א' אלול	ר' שלום ב"ר שמחה
א' אלול	מרת יוטל ב"ר ישע צבי בראך
ב אלול	הג"ר אברהם יעקב בהג"ר יצחק "נחלת יעקב" מבאיאן פרידמן
ב אלול	הג"ר משה בהג"ר שלו" יוסף "דעת משה" מבאיאן קראקא
ב' אלול	רבי אליעזר בהג"ר ישראל "דמשק אליעזר" הגר
ב' אלול	ר' שמחה זאב ב"ר יעקב דוד ירושלמי
ב' אלול	הב' חיים יחיאל ב"ר יוסף ארי' מושקוביץ
ג' אלול	מרת טובא ב"ר ישעי' הערצקא
ד' אלול	הג"ר מאיר שמחה בהג"ר שמשון קלונימוס "מושך חכמה"
ד' אלול	ר' לוי יצחק ב"ר יוסף
ד' אלול	מרת מאשא ברכה ב"ר יודא לייב גרינפלד
ה' אלול	הג"ר חנני' יו"ט ליפא בהג"ר יקותיאל יודא רוזנברג
ה' אלול	ר' צבי הרשל ב"ר מעטל נחום הרבסטמן
ה' אלול	מרת רחל לאה ב"ר שלום טורקיש
ה' אלול	הב' אברהם אפרים ב"ר דוד שלמה ברג
ה' אלול	הב' אלטר יעקב יצחק ב"ר שלום ווגשל
ו' אלול	הג"ר שמשון חיים בהג"ר נחמן מיכאל "זרע שמשון" נחמני
ו' אלול	מרת צביה ב"ר אברהם
ו' אלול	מרת צביה ב"ר פנחס

הודעה משמחת

גבאי בתי מדרשים ישיבות וכוללים, יכולים לקבל במייל, את כל הגלימות של חסד ואמת לשנת תשע"ט!

במייל: shtfila@gmail.com

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטועות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

שבוע הספר בחגניות הספרים המבחרות

סדרת "שבת טיש" בחמשה פרכים במחיר מיוחד!

פרשת ראה, ל' במנחם-אב, א' דראש-חודש אלול תשע"ט גיליון מס' 366

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ראה אנכי נתן לפניכם חיים ברכה וקללה (יא, כו)
 - ברכה בגימטריה 227, קללה 165, וביניהם 62 כמנין האוכל, שהמדקדק במאכליו ואוכל רק מאכלים פשרים בהדרה, נצל מקללה ומביא על עצמו רק ברכה. (אמרות נעם)

ברכה וקללה בגימטריה 398 וכן בלשוני בגימטריה 398, כי בלשון האדם לקרד וקלל, כמו שנאמר מות וחיים ביד-לשון. (פאר התורה)

ראה ראשי תבות ראה אלול הגיע, כי בדרך כלל קוראים את פרשת ראה סמוך לאלול, כדי לרמוז לאדם ולהזכירו על התשובה, וכן הוא ראשי תבות ראש אלול הגיע, וכן ראשי תבות אלול ראש השנה. (שפה ברורה)

את-הברכה אשר תשמעו (יא, כז) - סופי תבות תורה, של ידי למוד התורה יזכה להגיע לשמע אל כל מצות ה'. (פניני דניאל)

ואת-הקללה עליה עיבל (יא, כט) - אמרו חז"ל, שארבעה מתו בעטיו של נחש, דהינו בגלל חטאו של אדם הראשון, וארבעתם רמוזים בתבת עיבל שהיא ראשי תבות עקרב, ישי, בנימין, פלאב בודוד. כי הקללה שנתקלה אדם הראשון באה על הר עיבל ולכן מתו ארבעה אלו בעטיו. (רבי יהודה פתיה)

אלה החקים (יב, א) - בגימטריה יהנה יומם ולילה, כי חקים מרמזים על התורה פני שמפך רש"י על אם בחקתי תלכו - שתהיו עמלים בתורה. (קטרת סמים)

ואמרת אוכל בשר (יב, ב) - ראוי לאדם שלא לאכל בשר בכל עת, אלא בסעודת מצוה כגון בשבת יום-טוב, ולהברות גופו אם הוא חולה חלילה. ורמוז לזה בתבת ישחט שהיא ראשי תבות ימים טובים, שבת, חולים. וכן סופי התבות בקל-אות נפשה תאכל בשר בגימטריה סעודת מצוה. (חן טוב)

והיית אף שמח (טו, טו) - שמח ראשי תבות שמחתנו, מתן תורתנו, חרותנו, אלו שלשת הרגלים סבות שבעות ופסח, שמצוה מן התורה לשמח בהם. (פרפראות לתורה)

ספורים בפרשה

פיראון נפשה (יב, כ)

רבי דוד מללוב, התענה פעם 'תענית הפסקה' בלי אכילה ושתייה משבת לשבת. בסוף השבוע הרגיש צמאון גדול וברכו ראה מעין מים חיים וזכים. צמאונו התגבר יותר, עד שכבר כמעט החליט לשבר את תעניתו, אלא שהוא התגבר על עצמו והמשיך בדרך מבלי לשתות מאומה. לאחר שהתרחק מהמעין מרחק גדול, התעוררה בלבו שמחה גדולה על שעלה בידו לכבש את יצרו. עמד רבי דוד והתבונן בעצמו, והגיע למסקנה ששמחתו נובעת מכוח של היצר הרע שרוצה להכשילו בגאונה. מה עשה? חזר אל המעין ושתייה את מי המעין לרונה, ובטל בקד את צמו הארד כדי שלא להכשל חלילה בגאונה וגבהות הלב.

כשהיה פעם המהר"ש מליובאוויטש בפטרבורג הבירה בעניני הכלל, התאונן לפניו אחד החסידים שקשה להשיג בעיר בשר כהדור. אמר לו הרבי: "האם יש חיוב לאכל בשר? הרי אמרו חז"ל 'עם הארץ אסור לאכל בשר', אסור מלשון קשור ודבוק, דהינו שעם הארץ קשור אל הבשר שלו עד שהוא מכרח לאכלו", וסיים: "אפשר להתקיים בלי בשר תאווה".

פי יסיתה אחיה (יג, ז)

אל בית מדרשו של רבי חיים ליב מישקובסקי מסטניסק, נכנס פעם רובל שהתפרנס ממכירת תשמישי קדשה שונים, אותם הציג בפני לקוחותיו על שלחן שהעמיד בשער בית המדרש. הביט הרב בדוכן ונלה מיד חבילה של ספרי מינות של שועלים קטנים המחבלים בפרמיום, אשר רבים חללים הפילו בדרך הבל ורעות רוח. מתוך רתקא דאורייתא, הטיל רבי חיים ליב את חבילת הספרים אל תוך התנור הנועך, כדי לקיים בהם מצות "ובערת הרע מקרבו", ובהרה עין הפכו הספרים למאכלת אש. התרעם הרובל על הרב וטען שנגרם לו הפסד מרבה בעבור הספרים, שהיה משאר תשמישי הקדשה אין הוא משתבר אלא פרוטות עליונות, ועקר פרוטתו מאותם ספרים פסולים. הרגיעו הרב והודיעו כי הוא ישלם מפיסו את הנזק שנגרם לו, אך הסביר לו בטוב טעם כי אין אדם רשאי לסחור בספרי מינות ועליו לחפש מקור אחר לפרנסתו, והוא אף הבטיח לו לסייע לו במציאת מקור פרנסה אחר. למחרת, פנה הרב אל הרובל עם הצעת פרנסה חדשה: "זה עתה, בקשתי מהשמש להזמין אלי את הכמר הנוצרי שבג'ערי, ובקורתי מקוה אני למצוא לך משרה הוגנה". התפלא הרובל ותמה: "פיצד אוכל להושע על ידי הכמר? והרב הסביר: "בשבוע שעבר מת הנכרי שתפקידו היה להפעיל מדי בקר את פעמוני הכנסיה. מקוה אני שמשרתך עדין פנויה ומבקש אני להציע לך למנות אותך במקומו, וכך תוכל להתפרנס בכבוד". נבהל הרובל ושאל: "כלום חושב אדוני הרב, שלעת זקנותי אתמכר לעקר משפחת גר, ואהפך להיות שמש בבית עבודה זרה?" הוכיחו הרב ואמר: "ראה נא, להתפרנס מהפעלת פעמונים שיעוררו את הנויים ללכת לבית תפלתם, אין אתה רוצה. והרי במכירת הספרים הפסולים גורם אתה לזרע ישראל לצאת לתרבות רעה ולכפר באלקים חיים, כלום רשאי אתה לעשות זאת בגלל פרנסתך?!"

זמני השבת - ירושלים הדלה"ג 6.30 צאת השבת 7.42 רבנו תם 8.22

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי ולרפואת הנער אושר אמיל בן ברטה שיחי לקבלת הגיליון והנחיות או"א: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"ג ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אוהיון. ולע"ג רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"ג מרת רחל בת אביה גטו, ולע"ג סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט, ולע"ג מסגנאו בן יצחק טדלה ולרפואת: הבחור גבריאל זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כאפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושח"י

היה היה

בייקום בקרבך נביא או הלם הלום

נביאי שקר רבים קמו בעם ישראל באלפי שנות הגלות הקרה, ובפיהם נבואות שקר ותלומות שוא ומדווחים. אחד המפורסמים שבהם היה נביא השקר השבתאי נחמיה חיאי חיון, שנולד עוד בחייו של משיח הנודע צבי שבור, והוא עזר מחדש את האמונה השבתאית באירופה. גדולי התורה שדורו לחמו נגדו בחרוף נפש וזהו את דעותיו הפוזבות ואמונתו הנפסדת, אך היו גם כמה מהם שנפלו טרף ללשונו החלקלקה והוא הצליח להוליכם שולל. חיון היה פעל פשוטות ומהיר תפיסה, ובשנינותו הצליח להעמיד פנים בתלמיד חכם מנהק, ורק מעטים עמדו על מהותו האמתית. מאז התודע לתורת השבתאות ולדברי ההלל שלהם, התקרב לשרידי תלמידיו של שבתאי צבי ואנשי סודו, והדפיס את החבור השבתאי "מהימנותא דכללא" עם פרושיו בשמות נשגבים.

לאחר נדודים רבים, עלה חיון לארץ ישראל לאחר שהצליח ללכד ברשתו את עשירי אימיר שתמכו בו והללו בקשו למנותו לראש ישיבה בארץ, אלא שרובני ירושלים בראשות רבי אברהם יצחקי עמדו מחר על מהותו והתירמוהו בתרם חמור, עד שנאלץ לעזוב את הארץ. בתחלת שנת תע"ב, הגיע חיון לעיר פרג ושם הצליח ללכד ברשתו רבים מחכמי העיר והמוזן העם, ואף את עיניו של רב העיר והמדינה רבי דוד אופנהיים בעל שו"ת "נשאל דוד" הצליח לסמא בחלקת לשונו ובחנפתו והצליח אף להוציא ממנו בעקמה לספרו, לאחר שלא היה לו פנאי לבדק את הספר הדק היטב והעמיד את המחבר על חזקתו. כך גם ארע עם רבה הנודע של פרגנקופרט רבי נפתלי כ"ץ בעל "סמיכות חכמים", וגם ממנו הוציא בתחבולה הספקמה לספרו. לא עברו ימים מרבים ושני הרבנים גלו כי האורח שבא לעירם הצליח להוליך אותם שולל, אוכלם את הנעשה אין להשיב.

בן יחיד היה לו לרבי דוד אופנהיים, ושמו רבי יוסף, שלאחר מכן התמנה לרבה של הלישו שבמורביה, וגם לו היה בן יחיד ומיחה, ילד שעשועים ויפה תאר. באותה עת שבניא השקר חיון שהיה בפרג, נזקק רבי יוסף אופנהיים לנסע לעיר המרפא קרלסבד, שמימיה נודעו כמי רפואה ורבים נהרו אליה למצא בה מזון ורפואה. אהבה גדולה אהב רבי יוסף את בנו היחיד הילד, ומכיון שידע שעליו לשהות זמן רב בעיר המרפא, בקש לקחת את בנו היחיד עמו, אלא שאביו רבי דוד - זקנו של הילד, בקש למנע זאת ממנו פן יקראנו אסון בדרך, כי השטן מקטרב בשעת הספקנה. בדיוק באותו זמן כנס חיון לביתו של הרב, ובששמע את חששו לשלום הילד הרף, לבש ארשת חסודה וצדקנית ואמר: "אדוני הרב, אין לך מה לחשש מנסיעת הילד עם אביו, שכן אכין לכם קמע מיוחד לשמור עליו ולהעמיד לו מגן ומחסה מפל צרה וצוקה". נבוכו הרב ובנו, אף חיון הצליח להרשימים בבטחונם העצמי המפוזר, ועד מהרה חקק הרמאי דבר מה על גבי טס קטן של זהב, חפזה בנרתיק עור ותלה אותו בצואר הילד, כשהוא מבטיח כי מאומה לא יארע לילד הקטן והוא יחזר לביתו בריא ושלם. מעשה שטן הצליח, ודברי הפזב של הרמאי התקבלו על לבם של הרב ובנו, והילד נסע עם אביו לעיר המרפא, אלא שבאמצע הדרך קרה אסון מור. באחד העקולים, בעוד המרפא דוהרת בדרך ונגררת במהירות על ידי צמד הסוסים האבירים והרענגים, רכן הילד מבעד לחלון המרפא כדי להביט בנוף המרהיב שבצדי הדרך, ועקב עקול הדרך השלף הילד החוצה יעף. יתכן שאלו היה נופל הרחק מהמרפא, היה הילד נצל ממות גם אם היה משפר את אחת מרגליו, אלא שזמן השמים נגזרה הנזרה, והילד השלף אל מתחת לגלגלי המרפא הכבדה שדרסו את צווארו ושברו את מפרקתו בן רגע. האבל על מותו של הבן היחיד היה גדול, ביחוד לאחר שרבי יוסף לא זכה עוד לבנים, וכאשר נפנו לבדק את הקמע של נביא השקר, נבעתו לראות בו צורת עורב שחר...

אל חיון הצטרף נביא שקר נוסף בשם ליבלי פרוסטיץ, שנהג אף הוא בגנוני קדשה ושוה לעצמו דמות של איש קדוש, אוכלם למעשה לא היה אלא מאחו עינים ובעל הזיות. כדי לרכש את לבם של המאמינים ולשוות לעצמו תדמית של מחולל פלאות, העמיד פעם נובל זה מסך מבדיל בחדרו, כשהוא מזהיר את מעריציו לבל יתקרבו למעלה מן המדה אלא להציץ עליו דרך חרופים שבמסך. בשעת לילה, לבש הרמאי בגדים לבנים פשעל לבו תלויות אותיות השם הוי"ה מזוהבות, ועמד בקרבו החדר. מסביבו יצק שמן טרפנטין שמפסק מזקוק שרף עצים ונזולי בערה נוספים, והצית בהם את האור. באישון לילה נבעתו יושבי הבית לגלות את 'גלוי השכינה', כאשר נביאם עומד לבוש לבנים בקרבו החדר, אותיות השם הקדוש מזוהרות על לבו, ומסביבו שללכהת אש במעגל שמקיף אותו מקל עבר. פחד ואימה נפלו על הסובבים ובלם היו בטוחים כי נחה עליו רוח אלקים, אף היחיד שלא אבד את עשתונותיו היה רבה של העיר פרוסטיץ באותם ימים, רבי מאיר איזנשטט בעל "פנים מאירות". בטרם הספיק איימי להתעשת, נגש הרב ומשך בכח את המסך שהעמיד הנזבל לפניו, ועד מהרה גלו בלם את אחיות עיניו ביציקת חמרי הבערה שסביבו. קלונו התגלה ברבים ובסילוחו של הרשע נגלה לעין כל, ובלם מלאו פיהם שחוק על מזמתו שנשקלה בידי הרב הפסקת. ליבלי גאלץ להודות בפמבי בשבת קדש בבקר, לפני הוצאת ספר התורה מארון הקדש, שהוא נביא שקר וחלל את ה' בפרהסייה, והוא גרש מהעיר בבשת פנים. גורלם של שני נביאי השקר היה בגורלם של כל נביאי השקר, ו'אף על פי שיתמהמה, עם כל יזה אחכה לו בכל יום שיבאו'.

מאורות

הרב הקדוש רבי אליעזר זיסא מסקולן ז"ע ליום ההולאל לי במחנה אב תשמ"ב

מחשבוני האדמו"רים בדור הקודם, מקים עלה של תורה ומצילם של רבים מילדי השואה. נולד בשנת תרנ"ח בעירה סקולן שבמולדובה לאביו רבי ישראל אברהם רבה של סקולן ותלמידו של רבי ישעיה שור מיאס. שם משפחתם 'פרטיגול', כי היו צאצאי גולי פורטוגל שהשתקעו ברוסיה. מילדותו שקד על למוד התורה ועל בצעירותו כבר קנה בקיאות נפלאה בש"ס כל ובספרי הפוסקים. בהיותו בן י"ז הכתר על מקום אביו במשרת הרבנות ועמד בגאון לבצר את חומות הדת והחנוד בקהלה. בשנת תרצ"ה, לאחר עשרים שנות רבנות בסקולן, התקבל לרבנות העיר טשונוביץ ופעל רבות למען הכלל והפרט. בשנות השואה סבל יסורים רבים ונצל ממות בדרך נס. עם תם המלחמה, החל לאסף ילדים יתומים ושקנם בביתו מהודו מסירות נפש. השלטון הקומוניסטי רדף אותו עד חרמה, ואחר שנים של פעילות צבורית השליכוהו יחד עם בנו לכלא, שם סבל יסורים קשים בקשך בחמשה חודשים. בעקב שבת קדש 'עמנו' תשי"ט שחררו האב ובנו, אך הם סרבו לצאת מהכלא בשבת, והסכימו למסר את נפשם על קדשתה. לאחר ימים מספר שחררו בדרך נס, ולאחר קשנה יצאו מרומניה והשתקעו בניו יורק. בשנת תשכ"א הגיע לארץ ישראל והקים בה את מוסדות "חסד לאברהם", להצלת ילדים יתומים ורבים מהם זכו בעקבות התמסרותו למענם לבנות בתים נאמנים בישראל. בצואתו, בקש מהיתומים שגדל ללמד תורה לעליו נשמתו ולעשות עמו בקד חסד.

יוסיף דעת

פרשת ראה מתחילה עם הברכה והקללה "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל" כפירוש רש"י. נחלקו חז"ל בסדר השבטים וחמש דעות יש על כך בבבלי, ירושלמי והתוספתא, אולם רש"י נוקט כפשוטו של מקרא ששישה שבטים עלו להר גריזים, שישה להר עיבל, והכהנים והלוויים והארון עמדו למטה באמצע השבטים שעמדו על הר גריזים היו: שמעון, לוי, יהודה, יששכר, יוסף ובנימין; ועל הר עיבל: ראובן, גד, אשר, זבולון, דן ובנתלי. רבים תמוה, מדוע נקבעה חלוקה זו של השבטים, שנתית לכאורה ללא סיבה, אולם יש שחישבו ומצאו כנא חישוב נפלא להראות לנו כמה הלך מדיק ומחושב בתורה הקדושה. על פי תורת החשבון, אם ציכים אנו לנסות לחלק את שנים עשר השבטים לשתי קבוצות, יש לנו 426 אפשרויות, אך לא לחינם נקבע סדר זה על פי כמות האנשים בכל השבטים. שבת לוי נמנה בין העולים להר גריזים, אולם מאידך נאמר על שבת לוי שעמד למטה בין ההרים, והתשובה לסתירה זו היא שהלוויים שבעדו במשכן עמדו למטה, וכל השאר עלו למעלה. במניין הראשון מנה שבת לוי 22,300, שמתוכם עבדו במשכן 8,580 שהם 38.4% מבני השבט. במניין השני מנו הלוויים 23,000, ואם נחשב מתוכם 38.4% נקבל 8,850 איש שנותרו למטה ולא עלו להר, אם כן נותר מבני לוי 14,150 איש. ואם נחשב את מניין כל האנשים שעמדו על הר גריזים נקבל 307,950, לעומת האנשים שעמדו על הר עיבל שמספרם 307,930, דהיינו הבדל של עשרים איש בלבד, ולכן החלוקה נעשתה בצורה זו כדי לאזן בין מספר האנשים על כל הר. ואם נוסיף לכאן את דברי המרשה"א בסוטה דף ל"ז, שבני קהת עמדו כולם למטה עם הארון על פי דעת רבי יאשיהו, "כל הראוי לשרת עמדו למטה עם הארון", ומספר בני קהת היה 8,600, יוצא שמשבת לוי עלו רק 14,131 איש, ואז התפרש בין שתי הקבוצות שעמדו על שני ההרים, הוא אדם אחד בלבד! "התעד על מפלשי יעב מפללות תמים דעים" (איוב טו, טז).

היה היה

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

את־הברכה אשר וגו' - אמרו את, להעיר כי מלבד הברכה המשתנת מדרגה, עוד לו עמה יעוד הטוב, והוא אשר תשמעו, כי השמיעה בתורה הוא תענוג מפלא ומתנה הנפש, באומרו שמעו ותחי נפשכם, והמרגיש בטעם התורה תשיחגו נפשו כי עליו לשלם גמול טוב לנותן מתנה טובה מפלא, ואין צריך לומר שאין להבטע שקר עליה. עוד ידעה על פי דבריהם ז"ל, שאמרו זכות יש לה קרו ויש לה פרות, והוא מה שרמז באומרו את־הברכה, כי תבת הברכה מציינת עולם שהוא מקור הברכה וכלו ברוך, ודביו את לפרות הזכות שאוכל בעולם הזה, ודקדק לומר אשר, גלה התוב שלא רצה הנביא לעשות הדבר בגדר הספק לומר אם, ואמר אשר שהוא דבר מחלט פאשר קותה להם נפש הצדיק, ותלה התוב הברכה בשמיעה ולא הזכיר לא מעשה ולא שמירה, לפי שהשומע דברי אלהים חיים התורה מטיבה נפשו ומשרתו, כי יש בה סם חיים כאומרו ז"ל וזה לשונם המאור שבה מחזירו למוטב, לזה תלה הכל בשמיעה: ואמרו כי תעשה הטוב וגו' פרוש, כי דברים שגוזרים חקמים אינם כי אם לעשות הטוב והישר בעיני ה' שקבל דבריהם רביד הזקב, וכפי זה מאמר כי תעשה וגו' הוא גם כן טעם הצווי ושמעת, כי בזה תעשה הטוב והישר שצוה ה' באמצעות הגדרים והסיגים, וזה מלבד הטוב המשג לדורות מאמצעות דבריהם ז"ל, ולכך זה אמרו כי תעשה הוא טעם נוסף למאמר ושמעת. עוד יתבאר על דרך אומרו ז"ל, כי מי שהוא בעל עבירות שערי דעת התורה ננקלים בפניו, ותמצא כי שערי פתחי ההקנה בדברי התורה הם הקשיות שיעמדו בפני האדם, והם סוד הקלפות המתחיים מעברות האדם וכו'.

דברי הימים

בחודש אלול נהגו בקהילות אשכנז לתקוע מדי יום בתפילת שחרית, עד ערב ראש השנה, כדי לעורר את העם לתשובה. וכן נוהגים לומר בכל יום בבוקר ובערב את המזמור "לדוד ה' אורי וישעי". בקהילות הספרדים מתחילים לומר סליחות מב' באלול.

בא' באלול ב'תמ"ט, עלה משה רבנו להר סיני כדי לקבל את הלוחות השניות ושהה בהר ארבעים יום עד יום הכיפורים, בו אמר הקב"ה סלחת כדברך. ומאז נקבעו הימים לימי תשובה, סליחה וכפרה.

בא' באלול שנת ג'ת"ח, התנבא חגי הנביא וזוהו את העם לבנות את בית המקדש השני על ידי שבי ציון בראשות זרובבל בן שאלתיאל, והבנייה הסתיימה כעבור ארבע שנים בשנת ג'ת"ב.

בג' באלול ד'תתק"ג, ביום הכתרתו של המלך ריצ"ד הראשון שכונה לב הארי, התנפל המון נוצרים מוסת על יהודי לונדון והרגו בהם הרג רב, וביניהם נהרג רבנו יעקב מאורליינש הי"ד מבעלי התוספות.

בד' באלול שנת ה' אלפים, נערך משפט פאריז המפורסם בארמונו של מלך צרפת לואי התשיעי, ובו הואשמו היהודים על דברי התלמוד שהתפרשו נגד הנוצרים. גדולי הדור, רבי יחיאל מפאריז, רבי משה מקוצי בעל ס"ג, רבי יהודה ב"ר דוד ממילון ורבי שמואל ב"ר שלמה משאטאטיער, הגנו בלהט על תורת ישראל, אך למרות תשובותיהם המוחצות גזר בית המשפט על שריפת התלמוד. המהר"ם מרוטנברג העיד, שבאותו מאורע נשרפו ארבעים קרונות עמוסים בספרי תלמוד, והוא חיבר על כך את הקינה הנודעת שנאמרת בתשעה באב "שאלי שרופה באש לשלום אבלך".

מצודתו של רבי דוד משה מטשורטקוב, בנו של הסבא קדישא' מרוזין, היתה פרושה על ערי המחוז כלו ורבים נאותו לאורו. באחד הבקרים, הקריא הנצאי מקרב שהגיע מאחת העיירות שסרו לקריתו של הרבי, ובו תנו התושבים את צרתם על המחסור הגדול ששורר בעירם והצורך הנחוץ בגנים סכים נכבד למענם. נאנח הרבי, אהבם של ישראל, מקורות לבו ותלה עיניו שואלות בבנו יקירו רבי ישראל, ברמזו לו להעמיס את המצוה החשובה על גבו ולהתרים את אחינו בני ישראל לצדקה. הבן המסור שתק, ובמקומו נענה אחד הנוכחים והספיר לרבי, כי אין זה מן הנכון לצאת עקשו למסע אסוף מעות מהצבור, כי מצבם החמיר אינו כפי טוב ולא נתן להעמיס על שכמם הוצאה גדולה. גם הנבאים ואנשי ביתו של הרבי הצטרפו לדברים, והצדיק נענה ואמר: הבה ואספר לכם מעשה שארע עם רבם של ישראל, הרמ"א רבנו משה איסרל"ש, ויהיה הספור נר לרגליכם.

בזמן פהנתו של הרמ"א בקרקא, התגורר שם יהודי פשוט בשם משה, שפנה בפני התושבים 'משה טרנגר' - הסבל, על שם משלח ידו בנשיאת משאות והעברתם ממקום למקום. היו גם שבניהו בלעג 'משה שכור' או 'משה שבתניק', מפני מנהגו לחסך כל השבוע פרוטה לפרוטה, וביום ששי ערב שבת קדש, טרם טבל במקנה, היה נכנס לבית המרוח ורוכש מדה גדושה של מירדבש ושותה לרונה מתוך קרת רוח מיוחדת. היה זה תענוגו הגדול, לו היה ממתין ומיחל כל ימות השבוע, ולאחר שהמסקה החריף החל להשפיע עליו, היה מתחיל לקרא בהתלהבות: "שבת, שבת!" ופונה בצעדים פושלים מרב שכרות להטהר לכבוד שבת. יום ששי אחד, הולך משה פהרגלו, בידו הפרוטות המעטות שאסף בזעת אפיו וכלו השתוקקות וצפיה למשקה האהוב עליו. והנה שומע הוא את אחת מנשות העיר העניות לוחשת לעצמה בכאב: "משה טרנגר הולך כבר אל בית המרוח לשנות, ולי אין אפלו כסף לנרות שבת". הדברים הלמו בראשו של משה כפטישים והוא נעצר על מקומו במבוכה. מלחמה פרצה בלבו והוא נקרע בין רגשי הרחמנות שהתעוררו בלבו פיהודי רחום, לבין תאוותו הגדולה למשקה החריף אליו הוא מצפה כל השבוע. לבסוף, נצח הזיק היהודי שנצת בקרבו, ובדיים רועדות ותר על הפסד כדי להאיר את ביתה של העניה בשבת.

פתיל חייו של 'משה טרנגר' הסתים באותו יום ששי. לבו לא עמד לו, וזמן קצר טרם פרשה השבת את כנפיה על העיר קרקא. השיב את נשמתו ליוצרו. לא היה ספק בידיהם של אנשי החברה קדישא לקבור לפני שבת, ולויתו נקחתה לאחר השבת. במוצאי שבת ישב הרמ"א ועסק בתלמודו וילפתע ראה לפניו את משה הסבל, שהיה מר לל תושבי העיר. "דעו לכם", פנה משה אל הרמ"א, "שבשמים יש עליכם קטרוג גדול, ובאתי בשליח בית־דין של מעלה לעורר אתכם על מכשול זה כדי שתוכלו לתקנו". דבר פטירתו של משה הסבל לא הגיע לאזניו של הרמ"א, ובטוח היה שהלה חומד עמו לצון. "פנראה עדין לא פנה שכרותך ובאת להתלוצץ עמי, שוב לביתך לנחך כדי ששכרותך תפוג מרמ"א אמר הרמ"א, אך משה עמד על שלו וטען שירד במיוחד מהעולם העליון, והוא כבר נפטר בערב שבת. הרמ"א התקשה להאמין לו, אך כששאל כמה נערים בבית הפנסת הסמוך, נודע לו שמשה הסבל נפטר בערב שבת ועדין לא זכה לקבורה. וילפת רבנו משה ויחדר אל לבו, כי הבין שלא דבר ריק הוא, וכששב לביתו ראה את הסבל עומד לפניו בכחיים חיוותו. "מדוע באת אלי ומה עלי לתקן?" שאל ונענה: "יש עליך קטרוג בשמים על שאינך מזכה את עניי העיר בנתינת צדקה, וגבאי הצדקה מתרימים רק את העשירים ובעלי היתכלת שבעיר. כדי לתקן זאת, עליך להורות להם לאסוף צדקה גם מהעניים, על אף שיתנו רק סכומים קטנים".

קבל הרמ"א את עצתו של הסבל, אך דבר אחד הפליאו והוא הביע את תמיהתו בפניו: "ביצד זכות לבוא אלינו מן השמים, בזמן שאפלו לא הובאת לקבורה? וכמענה, ספר משה את המאורע עם הכסף שהעניק ביום ששי האחרון לימי חייו לאותה עניה לרכישת נרות שבת, וותר על כך על תאוותו הגדולה והרגלו מדי שבוע, והמשיך: "דע לך רבנו, שאותה אשה עניה היתה לגלגול נשמתה של אסתר המלכה, אשר זכתה לעלות בעולמות העליונים, עד שהגיעה להיכל אחד ושם קנעו משמעתה להפגם. מפני שאותו היכל מיעד לעניים שנותנים צדקה על אף עניותם הגדולה, ומפני שאסתר מעולם לא היתה עניה, לא נתן לה רשות להפגם. ולכן ירדה נשמתה שוב לעולם כדי לטעם את טעמה של העניות, והיא היתה אותה אשה עניה. ומפני שהתגברתי על תאוות לבי, נטלו את נשמת מיד כדי שלא אשוב לקלקל את נשמתו וזכות הצדקה מהלכת לפני ומשמרת אותי מפני המזיקים". מאז אותו מאורע מסעיר, נהג הרמ"א לסובב בבתי העיר ולקבץ מעות לצדקה, ולא היה מבידל בין בתי עניים לעשירים וקבץ עליהם פרוטה לפרוטה, כדי לזכות את כלם במצות הצדקה.

מיד כשפסם הצדיק מטשורטקוב לספר את המעשה, קם בנו רבי ישראל ממקומו ללא אמר ודברים יוצא להתרים את חסידיו ומעריציו של אביו למען תושבי העירה הנזכרים, ולמרות שידע שמצבם אינו כפי טוב ונראה יתנו לו סכומים פשוטים שאינו לפי כבודו, ידע שבכך הוא מזכה אותם במצות צדקה ועליו להשתדל לעשות את שלו ומן השמים ירחמו.

מטעים

ראה אנכי (כ"א, י"ב)

תבת ראה בטעים רביעי שהוא מעל התבה, ותבת אנכי בטעם תביר שהוא תחת התבה, לרמז לאדם ראה והתבונן מה למעלה ממה, ואי ישר לבו למטה, ויחוש שאנכי הוא בבחינת תביר. (הייט"ב לב)

אבד תאבדון (א, כ"ב)

בטעים תלישא גדולה, לרמז לדברי רש"י על פסל הלשון אבד תאבדון, מפאן לעוקר עבודה זרה שצריך לשרש אחריה, ולכן מטעמות התבות בטעים תלישא גדולה כדי לרמז לזה, שצריך לעקר ולשרש העבודה זרה. (ברכת אשה)

תזבח | ואכלת בשר (כ"ב, ט"ו)

יש סמן של פסק בין תבת תזבח לבין התבות ואכלת בשר, ויש פאן רמז לדברי חז"ל בחלין כפי שפירש רש"י פאן, שהפסיק מדבר על בהמת קדשים שנפל בה מום קבוע וצריך לפדותה, והרי נפסק בשלחן ערוך, שצריך ללכלל אין צריך לבדק בבחמה את "ח הטרפות חוץ מהרהא, משום שרב בהמות בחזקת כשרות הן, אף בהמה שנפלה בה רעותא, צריך לבדק בה את כל הטרפות, ולכן יש פאן פסק בין התבות, כדי לרמז שמפיון שנפל בבחמה הקדשים מום, הרי יש לה כבר רעותא ולכן צריך לבדק את כל "ח הטרפות שבה, וצריך להפסיק בין השחיטה לאכילה. (נר תמיד)

מדגש

בפרשתנו מנויות שבבע החיות הטהורות "איל וצבי ויחמור ואקו ודישן ותאו וזמר". רבים מהלימים בין האיל לבין האיל, אף אין בנייהם מאומה. האיל הוא ממוין החיות, והאיל הוא ממשפחת הכבשים. האיל מסמל חן וקלות רגלים, ואילו האיל משמש גם במשמעות של כח ושררה "אילי מואב" וכן עמודי תמך ו"נקוד אתהאילים". גם איל הוא במשמעות של כח, כנאמר "הייתי כגבר איל-איל". הצבי פריים נכתב צבאים או צבאים וגם צבאות. הדעות חלוקות על זהו החיות, ואת זמר תרגם רב סעדיה גאון "זראפה", ומפאן זהו עים הג'ירפה בעל החיים המרסם ארץ העזאר, וכך גם בתרגום השבעים. כפי רבים שגור לומר, שלא שוחטים את הג'ירפה מפני שאין יודעים היכן מקום השחיטה מחמת צנארו הארץ, ודברי הכל הם, שכן כל צנארו כשר לשחיטה, אלא שאין מסרת רציפה לאכילתו.

ממלכה

על הפסוק שבפרשתנו "לא תתגדדו" דרשו חז"ל לא תעשו אגדות אגדות. מספר על רבי יצחק אלהן מקובנה שנקלע פעם לעיר גדולה, ונכנס לבית הכנסת המרכזי לתפלת מנחה, אף לחמייתו התקבץ בו בקושי מנין של מתפללים. תמה ושאל: "היכן הם כל תושבי העיר?" ספרו לו המתפללים, כי חסידים שבעיר הקימו לעצמם בתי כנסיות נפרדים לכל קהלה. נאנה הרב ואמר: "עכשו הבנתי את דברי הפסוק בתהלים אספילי חסידיו" מיון שנפרדו בני העיר זה מזה וכל רבי נטל לעצמו את חסידיו, אמר הקב"ה "אולי ימצאו כמה חסידים גם בשבילי..."

בישיבת רדין, פעל גמ"ח קספים שהתנהל במשך שנים על ידי בני הישיבה. פעם פנה ה"חפץ חיים" אל אחד מתלמידי הישיבה, שהיה מתמיד גדול, ובקש ממנו לקבל על עצמו את הנהלת הגמ"ח. בקש הבחור להעביר את התפקיד לאחר בטענה שנפשו חשקה בתורה, ואין לו פנאי לענייני הגמ"ח, אף ה"חפץ חיים" הראה לו את דברי הגמ"ח בראש השנה, שרבה ואב"י יצאו שניהם מבית עלי שעליהם נאמר "וכל מרבית ביתך ומותרו אנשים" והם יסתלקו בדמי ימיהם. רבה שעסק בתורה חי ארבעים שנה, ואב"י שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי ששים שנה. אמר ה"חפץ חיים": "יכול אתה לעסוק בגמ"ח, שהרי בזכות מצות צדקה ובגמילות חסדים תפכה להאריך ימים, וממילא יהיה לך זמן רב להשלים את מה שהחסרת בלמוד התורה..."

אחד מבאי ביתו של רבי חיים מוולוז'ין, התברך בעשר רב ובבעלותו היה רכוש גדול. בגדל עשירותו כך היה גדל נדיבותו, וכל ימיו פזר הון רב לצדקה. ברבות הימים החלו עסקיו לרדת, עד שאבד את רב ממונו בעסקאות בושלות. נכנס האיש לרבי חיים ושאלה בפיו, מפיון שממונו התמעט חוכך הוא בדתו אם עליו ללוות קספים כדי להמשיך ולחלק לצדקה במנהגו מימים ימימה, או שעליו להפחית מן הצדקה למרות אי רצונו, שכן אין ידו משגת לכך. נמלך רבי חיים והמליץ לו להמשיך בפאר מעותיו לצדקה, והקטיחו בדברי חז"ל שהבא לטהר מסייעין אותו. שמע האיש בקולו ולא הפחית מנדבותיו הגדולות לעניים והאביונים שהיו סמוכים על צדקתו. לא עברו שבועות ארבים, ואל ביתו של רבי חיים הגיעה הודעה מהנגיד, כי ברבתו הפלאית התקומה חיש מהר. גלגלו התהפך לטובה והוא זכה בגורל בכוונת עתק של חמש מאות רבל כסף. גדולה היתה שמחתו של רבי חיים על הבשורה הטובה, שכן לגוד עיניו התמקשה ההבטחה של עושר בשביל שתתעשר, וכאשר נכנס באותו יום למסר את שעורו לתלמידיו, ספר להם את המאורע פלו כדי לעורר בלבם את גדל השגחת ה' על בראיו ושכר יראיו בעולם הזה, כשהקרו קימת להם לעולם הבא.

כפרי אחד, רגיל היה לפרנס את רבי וזשא מאנפולי והיה תומך בו ובמשפחתו ביד רחבה. מאז החל לפרנס את הצדיק, ראה האיש ברבה בעמלו ורכושו הלך וגדל, עד שהפך לעשיר מפלג. יום אחד, בא האיש לבקר את רבי וזשא, אף לא מצאו בביתו. שאל את בני הבית היכן הוא, והלכו ספרו לו כי אביהם נסע לרבו, המגיד מקזריטש. היה הדבר לפלא לאותו כפרי שרבי וזשא הוא תלמיד של צדיק אחר, ונשא קל וחמר בעצמו. "אם

בכות תמיכתי ברבי וזשא וכיתי לעושר מפלג, הרי שאם אתמך ברבו של רבי וזשא, ודאי אצקה לעושר כפול ומכפול", אמר ועשה ומאז חדל לתמוך ברבי וזשא ושלח את תמיכתו למזריטש. לא עברו ימים ארבים, וגלגלו של הכפרי התהפך לרעה והוא החל להפסיד את רכושו בזה אחר זה. נבהל האיש ומהר אל המגיד לתנות לפניו את צרתו, ונענה: "לשעבר נתת צדקה בלי לבדק ולחפש מי הראוי לכך, ולכן גם מן השמים לא בדקו אם ראוי אתה לעשירות או לא. אבל לאחר שהפכת לברון והתחלת לבדק למי ראוי יותר לתת צדקה, החלו גם בשמים לבדק את מעשיך וכנראה שלא נמצאת ראוי לעושר הגדול שהיה לך".

כך מספר גם על ה"דברי חיים" מצנז, שהוכיח פעם עשיר אחד על שהוא קופץ ידו מנתינת צדקה. טען העשיר שהוא ברון בנתינת צדקה, ותר הוא אחר עני הראוי לכך באמת. הזהירו רבי חיים לשנות את דרכו והזהירו: "כשם שמחפש אתה עני שראוי לכסף באמת, כך יכול הבורא להתחיל לחפש עשיר הראוי לכסף באמת..."

ישיבת מועצת גדולי התורה, בה היה אמור רבי משה פינשטין לשמש כיושב ראש, נועדה להתקיים מיד לאחר שעורו בישיבת "תפארת ירושלים". בסמוך לבנין הישיבה כבר עמד הרב להסעתו אל אולם הכנס, אלא שעם יציאתו מהישיבה נגש אליו עני בבקשת צדקה. רבי משה שלף מכיסו כמה מטבעות, אף העני נכנס עמו לשיחה ארקה. הסובבים סמנו לרבי משה כי הזמן דוחק ושאר הנאספים ממתינים לו בכנסת החשובה, אלא שהוא רמו להם להתרחק מעט והמשיך לשוחח עם העני בסבלנות וארך רוח. רק לאחר כעשר דקות, לחץ רבי משה את ידו של החלק ונפנה להכנס אל הרב. אז אחד התלמידים עז ושאל את הרב הנערץ, מדוע לא הסתפק בנתינת הצדקה לאותו עני האריך בשיחה עמו, והשוכתו של רבי משה היתה מפליאה: "עליך להבין, ששיחתי עם אותו הלך היתה חשובה לו יותר מהקסף שהקנתתי לו, והרי מצות הצדקה אינה רק נתינת המעות לנצרך אלא גם ההתענינות בו וההאזנה לדבריו בסבלנות". כך גם העיד עליו בנו רבי דוד: "אבי היה חם על זמנו ולא בזבז אף רגע יקר בחייו, אף אם היה בא אליו אדם שדאגה רבצה על לבו, יכול היה להאזין לו שעה ארבה ולא הרגה לו שום סמנים של קצור רוח והסר סבלנות".

אם תלך בדרך של "ורעה עינך באחיה האביון", ותבדק כל עני בשבע בדיקות "וכל תתן לו", אזי דע לך "וקרא עליך אליה", ויבדקו גם אותך בשמים ויפשפשו במעשיך, ואז "והיה כך הטא", ומצאו גם אצלך הטאים ותענשו. אף אם תתן כלי לבדק במעשיו, גם בשמים לא יבדקו אחריך. (הר"ש מניקלסבורג)

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ראה תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה (יא, כו)

הדברים.

הדברים, כמדומני, מופיעים גם בכלי יקר, ראיתי את זה גם באזנים לתורה, כולם מביאים את דברי הגמרא (מסכת קידושין מ, א-ב) - ת"ר לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו שהכריע עצמו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר (קהלת ט-יח) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא אובד ממנו טובות הרבה ...

כתב בבעל הטורים: "ראה אנכי שבעשרת הדברות וכו'", ויש לבאר, דהנה לכאורה קשה שהרי כלל ידוע הוא ש"שכר מצוות בהאי עלמא ליכא" וא"כ האיך ראה אנכי פירש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי

ויש לבאר דהנה לכאורה קשה כיצד מבטיחה התורה ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה, "היום" דייקא, הא קיי"ל (קידושין לט) דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא?

ממילא, באה התורה ואומרת לאדם ראה אתה האדם היחיד מעם ישראל אנכי נתן לפניכם לפני כל ישראל ברכה וקללה וביד כל אחד ואחד מעם ישראל, יש את היכולת, להכריע את הגורל שלו ואת הגורל של כל עם ישראל, הן לחובה והן לזכות, ממילא, הקב"ה בא ואומר ראה אנכי נתן לפניכם היום דע לך, מה מונח בכף הידיים שלך. לא רק הדברים שקשורים אליך, אלא, גם מה שקשור לכלל ישראל ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה.

עוד מקשים המפרשים על עצם הכלל הזה שש"מ בהאי עלמא ליכא, כיצד עובר הקב"ה לכאורה על הלאו של "לא תלין פעולת שכיר" שהרי שכירי יום אנו, ומדוע אינו מקיים בנו "ובימו נתן שכרו"?

אז אתה, במעשה הטוב שלך, במצוה שאתה מוסיף, אתה את כל עם ישראל, מרומם ברוחניות. כך מבארים רבותינו, את הפסוק הראשון בפרשה.

מתרץ החיד"א בספרו 'חומת אנך', עפ"י דברי הגמ' שם וכן נפסק להלכה (שו"ע חו"מ של"ט, ז) שהשולח שליח לשכור לו פועלים, שניהם אינם עוברים על בל תלין, המשלח - בעה"ב אינו עובר לפי שלא שחרם והשליח אינו עובר כיון שלא עבד עמהם.

(ברוך שאמר)

לא תאמץ את לבבך (טו, ז)

יש לפעמים אדם הרואה את חברו וידידו במצוקה כספית, וליבו נכמר עליו מתוך רחמים. ועלול להיות מצב שאינו יכול לשאת בליבו הרגשה כבדה זו, ומתוך רצון להפסיק את המועקה אשר בליבו מחמת מצבו הקשה של חברו, הרי הוא מגיש לו סיוע.

ובזה מתרצים דהנה הקב"ה נתן לנו את התורה ע"י משה רבנו שהיה שלוחו, ולכן אין הקב"ה כביכול עובר על 'בל תלין'. אך כל זה נכון לגבי כל התורה כולה אבל "אנוכי" מפי הגבורה שמענו וא"כ על זה חייב הקב"ה לשלם לנו שכר בעוה"ז.

וא"כ י"ל שזה שאמר הכתוב 'ראה אנוכי' כפירוש בעל הטורים ראה עשרת הדברות שפתח באנכי, שהרי אנוכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, ולא ע"י שליח, שבזכות זה נתן הקב"ה לפניכם ברכה היום דהיינו בעוה"ז.

יתירה מזו, ישנם אנשים שמתאכזרים על זולתם, ובראותם את מצוקתם, מתעורר בהם רחמים, ואחרי הסיוע שמגישים לנצרך, יכולים ועלולים הם שוב להתאכזר עליו.

בספר 'חוות יאיר' ביאר בזה את הפסוק (קהלת ד, ט) 'טובים השניים מן האחד' שטובים השניים - שני הדברות, ששמענו מן האחד - מן הקב"ה, כיוון שעל ידם מקבלים שכר אף בעולם הזה.

על זה ועל זה מזהירה התורה: לא תאמץ את לבבך, מלשון "לא תתן ללבך חוזק ואומץ" שהמטרה בנתינת הצדקה לא תהיה אך כדי להסיר את המועקה שבליבך, ובוודאי לא בשביל להתאכזר עליו.

בספר 'ישמח משה' ביאר עם יסוד זה את המדרש "אין ישראל ניזונין אלא בזכות האמונה", שעל אמונה הרי מקבלים שכר בהאי עלמא כיוון שזה כלול ב'אנוכי' ולא יהיה לך. ומוסיף עוד, שזהו כוונת הפסוק "צדיק באמונתו יחיה" בכח האמונה וכנ"ל.

(עפ"י ש"ך על התורה)

בעניין הזה מסופר (מובא ב"אוצרות התורה"): פעם ישב הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל עם תלמידיו ועסק בתורה נכנס לפתע עני לבוש בלואי סחבות וכל כולו מעורר חמלה הוציא רבי מנחם מנדל דינר זהב מכיסו ונתנו לעני שמח העני על המתנה ההגונה שקיבל והלך לדרכו.

והרבי רבי העשיל פירש (בחנוכת התורה) עפ"י את הפסוק בתהילים "אחת דבר אלקים שתים זו שמעתי וגו' ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". עפ"י הגמ' הוריות שהכוונה על שני דברות הראשונות שנאמרו בדבור אחד, וזהו אומרו "אחת דבר אלוקים" שהקב"ה אמר בדבור אחד "שתים זו שמעתי" את אנכי ולא יהיה לך, "ולך ד' החסד" שעל שתי דברות אלו עושה הקב"ה עמנו את החסד "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שכמו שעשה את המצוה בעולם הזה כך יקבל גמולו בעולם הזה.

והנה כאשר הלך אותו עני חשב רבי מנחם מנדל לעצמו, הרי מה שנתתי לו את הדינר היה מתוך שנכמרו רחמי עליו ולא לשם מצות הצדקה כפי שציוונו השי"ת שלח מיד לקרוא לעני כאשר שמע העני כי האדמו"ר ביקש להחזירו נבהל ונחרד שמא התחרט האדמו"ר על מה שנתן שמא טעות היתה בידו והתכוון ליתן רק דינר של כסף.

(טעם הצבי)

ראה אנכי נתן לפניכם היום (יא, כו)

כשהגיע העני הוציא רבי מנחם מכיסו דינר זהב נוסף ונתנו לעני לשם מצות צדקה כמובן שמח העני מאד הוא אור עוז ושאל את הרבי אם כך היה ברצונו לתת שני דינרי זהב מדוע לא נתנם מתחילה וגרם לו ל"בהלת שווא"? השיב האדמו"ר למדתי מהפסוק בפרשת ראה שכך עלי לעשות "נתן תן לו" מדוע כפלה התורה לשון נתינתו אלא ללמדנו שאם נתן לעני בפעם הראשונה מתוך רחמנות עליו לחזור ולתת נתינה נוספת לשם מצוה לתת באופן "שלא ירע לבבך בתתך לו" כלומר לא מתוך צער הלב על המצב של העני אלא לשם מצות הצדקה.

כל המפרשים דנים כאן על הפסוק הראשון - התורה פותחת ביחיד ראה אנכי, ולאחר מכן, ממשיכה התורה ואומרת נתן לפניכם היום.

שואלים המפרשים כולם - או שהתורה תכתוב ראו אנכי נתן לפניכם היום, או שהתורה תכתוב ראה אנכי נתן לפניך

או שתפתח ביחיד ותמשיך ביחיד, או שתפתח ברבים ותמשיך ברבים.

הרבה תשובות בדבר. בעל-הטורים לבד, יש לו כמה תירוצים בענין הזה, אנחנו רק נזכיר את זה, זה לא הנושא שנעסוק בו. רק נאזכר את

ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ד' והיה בך חטא: נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך (טו, ט-י)

הגמרא במסכת בבא קמא מביאה על מה שהנביא ירמיה קללם לאנשי ענתות (ירמיה יח, כג) יהיו מוכשלים לפניך וגו' אמר ירמיה לפני הקב"ה רבונו של עולם אפילו בשעה שעושים צדקה הכשלים בבני אדם שאינם מהוגנים (ב"ק טז, ב) והנה יש להבין למה ישלו בעת נדבת לבם לעזור איש את אחיו בעניים שאינם מהוגנים? וכי היה חפץ באבדן שנאמר?

בספר מנורת הזהב מביא בשם הרה"ק ר"ר זושא זיע"א את ביאור הכוונה בזה, שאדרבה, בזה כוון לברכך, שכידוע הנהגת הקב"ה היא "מדה כנגד מדה", ועי"ז שלא יבחינו מי הוא המקבל, ויתנו צדקה אפילו לעניים שאינם מהוגנים, בזכות זה גם הקב"ה יתנם לחסד ולרחמים אע"פ שאינם זכאים וראויים לכך.

בזה מפרש בספר צמח דוד את הפסוק "ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון" - הכוונה שאפי' שהוא אביון במצוות, וזה כוונת המשך הכתוב "ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו" היינו מחמת שתחשיבהו לרעה' דהיינו רע ומתחזהו, ויעלה בדעתך שלא לתת לו עד כי יזדמן לפניך עני הגון, "וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" היינו כי יפשפשו ג"כ אחר מעשיך אם ראוי אתה לפי מעשיך להשפיע לך די מחסורך, אולי ימצא גם בך חטא ותגרום לך לקלקל ח"ו השפע.

בספר "דברי נפתלי" מביא סיפור מעניין זה, איזה חסיד היה רגיל לנסוע אל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע וגם נהג לתומכו, וכששמע פעם אותו חסיד שרבי אלימלך נוסע בעצמו אל רבו המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זיע"א גמר בלבו מזה לי לנסוע אל התלמיד אם אוכל לנסוע לרבו, וקם ונסע למעזריטש.

ומה שקרה, שלפתע חלה הרעה במצבו הכלכלי והוא התחיל לרדת מנכסיו. כיון שכך, שב וחזר לרבו הרבי רבי אלימלך מליזענסק ותינה לפניו את צערו. הסביר לו הרבי ר' אלימלך זי"ע שהעניין הוא כך "כל זמן שתמכת בי בלי חשבונות אם אני ראוי והגון לכך, אז גם מן השמים לא בדקו אחריך, והשפיעו לך כל טוב ברכה והצלחה, ומשבדקת אחרי ומצאת כי ישנם גדולים וטובים ממני אז גם מן השמים מדה כנגד מדה בדקו אם הנך ראוי באמת לעשירות".

(טעם הצבי)

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך (טו, י)

הגמ' אומרת במסכת גיטין דף (ז, א) שבאם רואה אדם שמזונותיו מצומצמים שיעשה יותר צדקה ועי"ז יתרבו נכסיו, וכל שכן כשנכסיו מרובין שמחוייב לעסוק הרבה בצדקה.

אבל האדם אומר: עכשיו המצב קשה אני לא נותן כעת, וכשיהיה לי אני יתן הרבה בעז"ה

מספרים שפעם היה כפרי שאירס את בתו לבחור בן תורה. שמע הכפרי על מנהג שנותנים ש"ס לחתן, בירר היכן ניתן לקנות, וירד העירה, לקנות את הש"ס ולשלחו אל החתן, ואכן קנה ש"ס עוז והדר" של 'מתיבתא' עבה מאוד, כשרצה לשלוח את הש"ס, נכנס לבית הדואר בעיר, ניגש אל הפקיד וקנה 'בול' בשקל אחד! לקח את הבול והדביק על הקופסא, רשם לכבוד החתן היקר ברח' זה וזה, ו...נותן לפקיד "תשלח לי את זה" ורוצה ללכת. אומר הפקיד, רק רגע, שם את זה על המשקל ואומר לו אדוני צריך להוסיף בולים, שואל הכפרי, למה, אומר הפקיד "כי זה כבד וזה שוקל הרבה" ואתה שמת רק בול אחד של שקל, אומר לו הכפרי "תגיד הכל בסדר? ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! מה אתה אומר? החבילה כבידה? נו, אם נוסף בולים יהיה יותר כבד!..."

אומר הקב"ה, אתה רוצה שהכסף יגיע? תדביק בולים! תן לעניים! כי בגלל הדבר הזה יברכך ד' אלוקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך! ומה אומר האדם? עכשיו קשה, עכשיו החבילה כבידה ואם אני יתן כסף לצדקה הרי החבילה תהיה יותר כבידה! בא לא נהיה כאותו כפרי נבער...

מאוצרות המגידים

כי פתוח תפתח את ידך לו (ט"ו, יח)

כסלו תש"ז. מיד לאחר קבלת ההחלטה באו"ם על חלוקת ארץ ישראל בין ישראל לערבים - החל הגבול הניצב בין תל-אביב היהודית ויפו הערבית

להתלקח. הערבים החלו לתקוף את תל אביב בכל כלי הנשק שברשותם. יום יום נשמעו קולות היריות שהומטרו לעבר השכונות היהודיות. כוחות מגן שניצבו בעמדות ההגנה שהוקמו בחפזן עסקו כל הזמן בהשבת אש, יום יום נפגעו אנשים ומספר האבידות היה בעליה. בתי החולים התמלאו בפצועים, אזרחים שלוים, שנפגעו תוך כדי הליכה ברחוב או אפילו ביושבם בביתם.

רבים מתושבי נוה צדק וזכרם התימנים נעלו את בתיהם, נטלו מעט ממטלטליהם ונדדו פנימה אל תוככי תל אביב. כך הפכו בין לילה מאות משפחות מסודרות ומבוססות - לפליטים, הזקוקים לרחמים, לבית, לארוחה ולפינת מנוחה. לא היתה אז מערכת מסודרת של קליטת הפליטים, וודאי שלא היה ממון לכלכלתם ולתמיכה בהם, אך מאחר ומדובר בפליטים מן השכונות הסמוכות, אנשים שתל אביב לא מנוכרת להם, הם החלו להתארגן בכוחות עצמם. הם שוכנו בבתי הספר שבעיר, במוסדות ציבור, ובכל מבנה פנוי. משפחות ברי מזל שלהם קרובים וידידים בעיר או בסביבתה - מצאו את עצמם מתארחים אצל קרובים אלה, שפתחו בפניהם את דלתות בתם, ויחד עם זאת - את סגור ליבם. האחוזה וטוב הלב שבאו לידי גילוי בימי מצוקה אלה הוכיחו כי אכן בני ישראל רחמנים בני רחמנים.

והנה משפחה אחת מן הנמלטות הללו, אב, אם, וארבעה ילדים, בחרה לה כמקלט את המרתף של בית רבינו (- הרה"ק רבי ישראל מהוסיטיאן זי"ע) שבתל אביב, באישון לילה הם פלשו אליו והביאו עמם מעט ממטלטליהם. במרתף זה, שדלתו פונה לגינת הבית המטופחת מאוחסנים ספסלים ושולחנות אחדים - עודפים מריהוט בית המדרש, חלקם שבורים וחלקם שלמים. מאחר והדלת לא היתה נעולה, יכלו בני המשפחה לפלוש פנימה על נקלה, ללא כל עיכוב וללא כל צורך במאמץ.

היתה זו משפחה מ"נוה צדק", שנמלטה מביתה לאחר חצות הלילה, תחת אש צולבת של האויב. הם חלפו דרך כרם התימנים, שאף היא היתה חשופה לאש, הגיעו לרחוב אלנבי, והתקדמו אל תוך רחוב ביאליק.

כאן שוטטו בחצרות הבתים לחפש לעצמם מחסה, עד שהגיעו אל בית רבינו וגילו את המרתף שכאמור היה פתוח. בדממה נכנסו פנימה, ובחסות החשיכה סידרו לעצמם מושבים ומשכבים משולחנות ומספסלים. בבוקר, כשבאו המתפללים הראשונים אל בית המדרש, מצאו ארבעה ילדים משוטטים בחצר הבית ובגינה, או אז התברר מעשה הפלישה.

המתפללים נסערו: לפלוש לבית רבינו? עוד הם עומדים ומשוחחים והנה הגיעו הגבאים והמקורבים, והחל דיון קולני - מה לעשות? אך מאחר והגיעה שעת התפילה, ורבינו עמד להיכנס - הוחלט לדחות את המשך הדיון עד לאחר התפילה.

מובן, כי התפילה עברה על חלק מן המתפללים במתח. מחשבות שונות התרוצצו במוחם על דבר פתרון לבעיה שנוצרה. עם תום התפילה התכנסו המתפללים, אלה שזמנם בידם, וביקשו לשמוע מה בפי הגבאים. הצעות שונות הוצעו, וכל אחד מן המתגודדים מצא לנכון להשמיע את דעתו. המשותף לכל ההצעות היה אחד: לסלק את הפולשים! "היתכן" - כך אמר אחד - "לפלוש לבית רבינו?" "האפשר" - כך אמר שני - "שכאן תסתובב משפחה שלימה ותפריע את שלוות רבינו?" "הכיצד" - כך אמר שלישי - "נוכל להשלים עם העובדה שמשפחה חילונית שאינה שומרת מצוות, וילדיה גלויי ראש, ימצאו חסות בצילו של בית המדרש?" "ומה יהיה בשבת" - הוסיף רביעי. כך נשמעו הדעות התמיהות והטרוניות. "אין ספק" - כך סיכם הגבאי - "שצריך למצוא את הדרך לסלקם!"

"לסלק?" - נשמע פתאום קולו של ר' ליפא, שישב מן הצד ולא נטל חלק בויכוח הסוער. הוא עסק באמירת מעמדות, ועתה, כשסיים, התפנה לדחוס את שני זוגות התפילין ואת הטלית אל תוך שקית בד נושנה, שהיתה קטנה מהכיל את אלה. "לסלק אתם אומרים? לאן? שמא לרחוב? לגשם? לקור? אימרו נא לאן? וכי לא למדנו מהי רחמנות? מהו חסד? וכי אין אנו מכירים את הפסוק 'וחי אחיך עמך'? למה שלא תאמרו: 'לזרוק', או 'להשליך', האין אלו מילים תואמות יותר?"

הקבוצה נדהמה. לא מן הדברים של ר' ליפא, אלא מר' ליפא עצמו. הוא יהודי סמכותי, מרומם, מכובד, ומקובל כידען וכאיש המלכד יחדיו מוסר וחסידות. דבריו עצרו מעט את סערת הרוחות ובלמו את יצר הנוגדנות. אט אט חזרה הקבוצה לדיון מתון יותר. עתה כבר לא עסקו ב"סילוק", עתה עסקו ב"התפנות" מרצון, והמשימה הוטלה על ר' גרשון - אחד המתדיינים. תחילה מיאן, ולאחר שהסכים הצהיר, כי הוא יורד

מבלי שדרש כל תשלום על עבודתו, שנעשתה בכישרון מנהיגותי לא מבוטל.

רבינו, שעמד בקצה הפרוזדור וצפה על כל הנעשה, הגיב בפני קבוצת החסידים ובראשם המקורבים: "כך ייעשה לאחינו הפליטים הנמלטים מן האש והמחפשים מקלט בתוכנו. לא ברחוב, לא במרתף ולא בבית ספר. כאן, איתנו, עימנו ובביתנו!"

שבועות אחדים שהתה משפחה זו בחדר זה. במשך זמן זה למדו בני המשפחה להשתלב בנעשה כאן, חבשו כיסוי לראשם, הצטרפו לתפילה בציבור ובעיקר - שמרו על השקט ועל הפרטיות של בית רבינו. הם הבינו מה טיב החסד, שרבינו גמל עימם.

כשכוחות הלחימה היהודיים כבשו את יפו והשתרר השקט בגיזרה - שבה המשפחה לביתה כשבפיה השבח והתודה לאכסניה שנודמנה לה.

(אמרו צדיק - תולדות הרה"ק רבי ישראל מהוסיטאין ז"ע)

והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך
(טו, טז)

בגמרא במסכת קידושין נלמד מכאן שאם יש לאדון כרית אחת - מחויב לתת זאת לעבד. נביא כאן **סיפור** ששמענו **מהרב לוינשטיין**:

בתקופת השואה הצליחו להציל קבוצת ילדים יתומים ולהעלותם לארץ ישראל דרך טהרן שבפרס, מסע שבשלו דבק בהם הכינוי: "ילדי טהרן".

מרבית הילדים נלקחו לקיבוצים, שם השכיחו מהם בכח את מנהגי בית אבותיהם, והשחיתו את נפשותיהם הרכות באלימות איומה. כאשר נודע הדבר, הרימו שומרי התורה קול צעקה ודרשו לקבל את הילדים לרשותם.

הקיבוצים בקשו הוכחות למוצאם של הילדים, והערימו קשיים רבים על הוצאתם. לבסוף, לאחר מאבק גדול, הצליח הרב מפוניבז' לקבל לרשותו קבוצה מאותם ילדים. הוא הביא אותם לבני ברק, אולם, לדאבון לבו, לא היו מזרונים כדי להשכיב אותם עליהם...

משום כך, הכריז הרב מפוניבז' שבאותו יום הוא ידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי תפילת ערבית.

דרשותיו של הרב נודעו לשם ולתהילה. כעת, כשהודיע הרב מפוניבז' על הדרשה לא היה אדם אחד שירשה לעצמו לא לבוא. וגם עזרת הנשים הייתה מלאה בנשים.

פתח הרב ואמר:

יש לי קושיה משתי גמרות: הגמרה במסכת בבא מציעה (סב, א) דנה במקרה ששני אנשים צועדים יחד במדבר וברשותו של אחד מהם יש מים בכמות מועטה, אשר יספיק רק עבור אדם אחד עד בואו העירה, ואם יחלקו ביניהם את המים - ימותו שניהם.

להלכה נפסק, שמאחר ונאמר "וחי אחיך עמך" (ויקרא כה, לו) אדם צריך לדאוג לחיי זולתו רק לאחר שהוא דואג לחייו שלו, ולכן "חייך קודמים".

מצד שני - המשיך הרב מפוניבז' בדרשתו - במסכת קידושין (כ, א) אומרת הגמרא שמי שקנה עבד עברי, כאילו קנה אדון לעצמו, כך שאם ברשותו רק מזון אחד, או כרית אחת, עליו לתת אותם לעבד, ואילו הוא ישן על הארץ.

הלכה זו, של נתינת המזון או הכרית לעבד ולא לאדון - הוסיף הרב מפוניבז' ובאר - נלמדת מן הפסוק "כי טוב לו עמך" (דברים טו, טז).

נשאלת, אפוא, השאלה: מה באה המילה "עמך" ללמדנו? שאתה קודם או שהזולת קודם?

התשובה היא, שהאדם תמיד קודם לזולתו. כאשר ישנה שאלה אודות המים - הוא קודם, ועליו לשתות לפני זולתו, ולהחיות את עצמו, והחידוש הוא שגם כאשר מדובר בעבד עברי, האדון הוא זה שקודם, והחיוב לתת לו את המזון שלו, הוא ענין פרקטי.

הא כיצד?

הבה נתבונן באותו עבד ובגורם למכירתו:

מדובר באדם יהודי, שבית דין מוכרים אותו בגניבתו, דהיינו: הוא נתפס בגניבה, ועליו לשלם על מעשהו. לכאורה, אף אחד לא יסכים לשלם מכספו, על מנת להכניס גנב הביתה. אבל במקרה הזה לא מדובר על גנב מקצועי, אלא על יהודי 'משלנו'. יתכן שאפילו למד אתנו באותה ישיבה... אך, לדאבון הלב, הוא נכשל בגניבה. משום שלא הצליח להחזיק מעמד אל מול המחסור הנורא והדחוקות שהייתה בביתו.

לשוחח עם המשפחה. אומר ועושה. מיד ירד במדרגות היורדות לגינה, סובב את בית המדרש והגיע לפתח המרתף. הדלת הייתה פתוחה, ואבי המשפחה נתגלה יושב על אחד הספסלים, ומפניו נבטו העייפות והתלאה. הילדים שהתרוצצו מסביב - צבאו על הפתח, לראות מה בפי הזר הזה.

השיחה התנהלה בשלווה, ללא הרמת קול וללא איומים. האיש הודה, כי הוא לא ידע מה טיב הבית הזה, וכי כניסתו לכאן הייתה מקרית בלבד, אך הוא עמד על כך כי אין בדעתו לפנות את המקום. הוא מתכוון להישאר כאן עד שתפיסק המלחמה, יירגעו הרוחות והוא יוכל לשוב לביתו. כל טיעון שר' גרשון השמיע נדחה - בתוקף. אט אט, במהלך השיחה, אזר האיש אומץ ודבריו נעשו תקיפים ואף חצופים. משפט כמו "תגידו תודה, שלא נכנסתי לתוך הבית עצמו" - הושמע יותר מפעם אחת אך ר' גרשון כחסיד הוסיאטין, לא מצא לנכון להרים את קולו, אף לא השמיע באוזניו דברים בוטים. כל אשר רצה, שהאיש ומשפחתו ימהרו להתפנות מן המרתף, ועל כך הוא נענה, כאמור, בסירוב מוחלט.

כאשר ר' גרשון חזר לבית המדרש, וסיפר לנוכחים על כשלונה של השיחה - נתלהטו הרוחות, ואחדים הציעו לעשות מיד מעשה: להזמין סבל, שיהיה גברתן, בעל גוף וכוח, ולשלם לו סכום הגון, שיפנה את הפולשים. אך לאן? לרחוב? לגשם? לקור? הוחלט אפוא להעביר את המשפחה לבית הספר הסמוך, שברחוב טשרניחובסקי המשמש עתה מקלט למפוני השכונות. אחד המקורבים שעמד במרכז הדיון ביקש שיקול דעת נוסף, והציע להיכנס תחילה אל רבינו ולספר לו על האירוע ועל ההחלטה.

שניים המה שנכנסו אל הקודש פנימה. שניים מן המקורבים שכניסתם אינה אלא טבעית, ואין בה משום הפתעה לרבינו. רבינו עוד עמד בחדר התפילה הגדול, בסלון הבית, שדלתו פתוחה לבית המדרש, ועסק בקיפול רצועות התפילין - דרבינו תם. כששמע את כל הסיפור שאל: "האם האנשים הללו כבר שתו משהו הבוקר? והילדים - האם הם קיבלו משקה חם? ומה הם אכלו? הלא יש להם דין של 'אכסנאי שבא לעיר', ולנו יש דין של 'על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו' - הלא כן? 'לפיכך' - כך המשיך - "הואילו נא לגשת למטבח הבית ולהכין להם קנקן משקה חם, ולאחר מכן תזמינו את הסבל שבדעתכם להזמין. ובטרם יתחיל הסבל במלאכתו - הכניסו אותו אלי, רצוני לראות אותו!"

שני המקורבים חזרו לבית המדרש, ומסרו לממתינים הסקרניים את דבר רבינו. אחד מהם אכן ניגש מיד למטבח להכין משקה חם, ור' גרשון - הוא שירד שנית אל המרתף ובידיו המשקה להשקותם.

בינתיים הוזמן סבל גברתן ובעל כוח. הוא הולבש בכיסוי לראשו, חולצתו נמתחה, כפתוריה נרכסו, שרווליה הורדו עד לכפות ידיו, וכך בארשת סבלית מכובדת הוכנס האיש אל הקודש פנימה. המקורבים נתבקשו לצאת ודקות אחדות נותר הוא בגפו מול רבינו. איש לא ידע מה שמע הסבל בחדר זה מפיו הטהור של רבינו אך כשיצא אמר מילה אחת: "לעבודה!" ר' גרשון הורה לו את הדרך אל עבר המרתף וכל המתדיינים צעדו אחריו.

אך מה רואות העיניים? לא יאומן! רבינו בעצמו נתגלה ליד גרם המדרגות. אף הוא, ככל הנראה, מצטרף אל הקבוצה היורדת לגינה. אף הוא משתתף בפניו הפולשים. האמנם - כך חשבו - גם רבינו מוצא בכך ענין?

הסבל ניגש ראשון, וחסם בגופו הגדול את כל חלל הדלת. הוא עמד עם פניו אל פנים המרתף, ואמר משהו למשפחה שבפנים. בחוץ לא שמע איש את אשר אמר. והנה פלא: המשפחה לא מתנגדת. בני המשפחה הגישו לו את צרורות המטלטלים והתארגנו ליציאה בעקבות הסבל. הדבר עורר תימהון, אך איש לא העז עתה לדבר, הן רבינו עומד ברקע ועיניו צופיות על כל המתרחש!

הקבוצה החלה בצעדה: ראשון - הסבל, אחריו - המשפחה, ואחריה - רבינו. כל המשתתפים האחרים הלכו בעקבות רבינו. הקבוצה צעדה לאורך הגינה, פנתה שמאלה לכיוון הרחוב, וכאשר הגיעו סמוך לשער הגינה החיצוני - סטה הסבל ממסלולו, ובמקום לפנות ימינה לעבר שער היציאה - פנה שמאלה לכיוון הבית. הוא עלה על שתי המדרגות הנמוכות והוביל את הקבוצה אל תוך הבית, דרך הכניסה הראשית. הקהל תמה. הייתכן? אך איש לא הגיב. כולם צעדו אל פנים הבית, והסבל התקדם אל תוך הפרוזדור ימינה, אל עבר המטבח. הוא חצה אותו ויצא אל ההול שמאחוריו, שחלונותיו פונים לגינה אל מעל למרתף. שם הוא הניח את המטלטלין ואמר לבני המשפחה: "הרב צויה כי כאן תגורו ומן המטבח הזה, שמאחורכם, תאכלו!" הוא חייך חיוך רחב, כיאה לגיבור ראשי בפעולת ההטעיה, הסתובב על עמדו, הפטיר שלום ויצא מן הבית

איסור וכדומה, הוא פשוט עובד חנים, כי אם נגזר – יהיה לו ואם לא – לא יהיה.

נסעתי פעם במונית עם רבי עזרא ברזל זצ"ל. באמצע הנסיעה פנה הרב לנהג ואמר לו:

"אתם, נהגי המוניות, צריכים להיות הגדולים ביותר במידת הביטחון בה, כי אין לכם עבודה מסודרת. כל מי שרק מגביה את היד לסדר את מגבעתו אתם חושבים כי הגביה יד לעצור מונית... כל כך אתם מצפים ותלויים בחסדי אחרים, ממילא, קל לכם לתלות עיניים למרום ולזכות לביטחון בה'... ומי כמוכם, רואים בסופו של דבר כיצד מגיעה פרנסתכם... (יחי ראובן)

"רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש, ולא תאכל הנפש עם הבשר. לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים. לא תאכלנו, למען ייטב לך ולבניך אחרים כי תעשה הישר בעיני ה'" (דברים יב, כג-כה).

וכתב רש"י: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצוות: אם הדם שהוא קל להשמר ממנו, שאין אדם מתאוה לו, הוצרך לחזק באזהרתו, קל וחומר לשאר מצוות –

לא מובן, הרי היא גופא קשיא: אם קל להשמר ממנו, ואין אדם מתאוה לו. ואדרבה, הן אמרו במשנה (מכות כג ע"ב) שנפשו של אדם קצה ממנו. אם כן, מדוע באמת הוצרך לחזקו באזהרתו: "רק חזק, לבלתי אכל הדם"? –

ונוסיף ונאמר שיש כאן חיזוק אחר חיזוק. שכך השריש בה"כ כתב והקבלה" (בראשית כ, יא), שבכל מקום תיבת "רק" שרשה להוריק ולרוקן, היינו להוציא מן הכלל ולמקד. כמו: "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" (בראשית ו, ה), היינו רע מוחלט בלא קרטוב טוב. "והיה רק זועה" (ישעיה כח, יט), זועה מופלגת שאין דומה לה. "רק אין יראת אלקים במקום הזה" (בראשית כ, יא), פריקת עול מלכות שמים כאן היא מופלגת ומוחלטת. וכן: "רק חזק לבלתי אכל הדם", התמקדות מוחלטת בהתחזקות רבה ועצומה –

למה ומדוע?

כתב ב"שפתי חכמים": לפי שהיצר הרע של אדם מסיתו תמיד להעבירו על דעת קונו, הלכך אפילו מצוות קלות צריכים חיזוק, קל וחומר לשאר מצוות שאדם מתאוה להם.

ובאמת משום כך אמרו (קדושין לא ע"א ובתוספות) שגדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. לפי שהמצווה ועושה עומד במלחמת היצר המסיתו תדיר לעבור עברות ושלא לקיים המצוות, ועליו לעמוד בקשרי המלחמה הגדולה, מלחמת היצר וחיליו ("חובות הלבבות" ה, ה). ובאמת הגויים שאינם מקיימים אפילו שבע מצוותיהם כי נכנעים הם לעסתת יצרם, לפיכך אף כשיקיימו לא יקבלו שכר אלא כאינם מצווים ועושים (בבא קמא לח ע"א).

וידוע בשם החוזה מלובלין זצ"ל, שזה הפרוש בדברי הגמרא (שבת י ע"א), שהתחלת אכילה משיתיר חגורה, ואם התיר חגורתו לסעודה סמוך למנחה לא הטריחוהו לחגור, אלא ישלים סעודתו ואחר כך יתפלל.

ושאלו שתי שאלות. הראשונה: טריחותא למיסר המיניה, וכי איזו טרחה היא לשוב ולחגור האבנט. ותו, שאלה שניה, ליקו הכא וליצליה, יעמוד כך ויתפלל. וענו: משום "הכון לקראת אליך ישראל" (עמוס ד, יב), התנאה לפניו (רש"י) –

ויש לעיין, שזו התשובה לשאלה השניה, מדוע לא יעמוד כך ויתפלל. ולא ענו כלל על השאלה הראשונה, וכי טרחה היא לחגור חגורה.

וענה החוזה מלובלין זצ"ל, שהא בהא תליא. ודאי, אין זו טרחה לחגור חגורה. אבל ברגע שזו מצוה, מגיס היצר כל כוחותיו למנעה, ואין לך טרחה גדולה ממנה!

ואספר –

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א נוהג להעטר לכל הזמנה לסנדקאות, כמנהג אביו הסטיפלר זצ"ל. פעם הוזמן לסנדקאות בנתניה בהושענא רבה, לא נענה על אתר. כשביקר בקור חג אצל חותנו, הגאון רבי שלום יוסף אלישיב זצ"ל, שאל: מנהגו לשקוד על תלמודו כל ליל הושענא רבה ולהתפלל כותיקין. אם יסעד פת שחרית ויסע מיד לאחר מכן לנתניה, חושש הוא שינמנם ברכב, והלא אסור לישון מחוץ לסוכה אף שנת ארעי, משום ש'אין קבע לשנה' (סכה כו ע"א), שפעמים שאינו אלא מנמנם מעט ודיו בכך (רש"י). ברם, יתכן שהואיל וכל יסוד חיוב השנה בסוכה מ"בסכת תשבו שבעת ימים" (ויקרא כג, מב), "תשבו" כעין "תדורו" (סכה, שם), כדרך שדר בביתו כל השנה, ובכל השנה מתנמנם אדם ברכב, ולא רק בביתו, אולי מותר לנמנם ברכב גם בסוכות –

והוסיף: אם השווער יתיר לנמנם ברכב, קרוב לוודאי שלא אתקף רצון לנמנם. שכן שנינו, שהאיש העתי המוליך את השעיר לעזאזל ביום

והנה, כאליו לא די בעצם הנפילה לגניבה, תפסו אותו ומכרו אותו לעבד... וההשפלה הולכת וגדילה, כשהוא מבחין שמי שקנה אותו לעבד, אינו אלא חבר מהישיבה, שלמד שני שיעורים מתחתיו...

כשהם מגיעים הביתה, אומר האדון: מצטער משה, לא הספקתי להתארגן... הערב תישן על הרצפה ומחר נקנה לך מזון...

האם אותו עבד יצליח לישון באותו לילה? ודאי לא, וכי כיצד יישן? כיצד יתעלם מן החור העמוק שנחרץ בלבו בעקבות אירועי היום?

והאדון החדש – המשיך הרב מפוניבז' – האם הוא כן יצליח לישון? ודאי לא, וכי כיצד ירדם, כשהוא יודע שהיהודי התלוי בו אינו מצליח לישון כיון שמרגיש חור בלב?

אם כן, יוצא ששניהם לא יישנו – לא העבד ולא האדון, לכן קובעת התורה, תן לו את המזון שלך, הוא ירגיש שמתייחסים אליו בכבוד ויצליח להירדם, ואתה, שמרגיש שגמלת טוב עם אותו יהודי, גם אתה תצליח לישון, כי טוב לו עמך...

כלומר, דוקא מפני שאתה קודם, עליך לדאוג לעצמך, וכדי לדאוג שאתה תוכל לישון בשלוה, עליך לתת לו את המזון שלך!...

כעת עצר הרב מפוניבז' והתבונן ביושבים מולו:

הבאתי יתומים מהשואה – אמר לבסוף – אין להם לא אבא ולא אמא... אין להם כלום... גם כריות ומזרונים אין לי בשבילם... והלילה, הלילה הם לא יישנו, כי אינני יכול להשכיב אותם על הרצפה...

הם לא יישנו, וכעת, כשאתם יודעים זאת, גם אתם לא תישנו, אם כך, הביאו את המזרונים שלכם ודי!...

ואכן תוך רגעים אחדים התמלא בית הכנסת בכריות, בשמיכות, במזרונים ובכלי מיטה, עד שהיה צריך לומר שיפסיקו לתת...

למען יברכך ה' אלוקיך בכל מעשה ירך אשר תעשה (יד, כט).

מחד גיסא נאמר בפרשתנו: "למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ירך אשר תעשה", היינו: יש לפעול, לעשות, להשתדל, "וברכתיך" אבל "תעשה", ומאידך גיסא – ישנה מצות הביטחון. והכל שואלים: כיצד, באמת מתנהגים לנעשה?

התשובה היא, שיש כאן בעולם, תהליך דומה ל"שבור את החבית ושמו יינה". כלומר, אתה צריך לעשות, חייב להשתדל, לעבוד. בענייני בריאות, למשל, אם אינך בריא – עליך ללכת להיוועץ ברופא וברפואות, ואם אין לך כסף לרכוש תרופות – תעבוד לפרנסתך ותקנה תרופות. אך בד בבד עליך לדעת בבירור, כי ההשתדלות שלך אינה שווה כלום! ההשתדלות שוה רק משום שאת ממלא את חובך, אבל הישועה לא באה מחמתה.

נאמר בנוסח נוסף:

בהלכות השתדלות יש לכל אחד שלחן ערוך בפני עצמו... מאי משמע? צדיקים בעלי דרגה גבוהה החשים את הקב"ה בכל לבבם, הם, למשל, פטורים מכל השתדלות, וכלשון הרמב"ן "מה לרופאים בבית יראי ה'" מאכלם ורפואתם ופרנסתם יגיעו להם בדרך פלא ונס. אך רוב האנשים דרגתם פחותה מהם, וממילא אינם פטורים מהשתדלות, לפחות משהו מסוים. כל אחד יעשה השתדלות כפי לבבו. יש אדם שדי לו במעט השתדלות, לפתוח את חנותו שעה ביום, אחרים שאמונתם אינה חזקה כמותו, וזקוקים לשעתיים שלוש, אחרים לחצי יום וכו' – כל יהודי לפי חזקת אמונתו בה', יש המרבה ויש הממעט – אבל שניהם אין חילוק ביניהם בידיעה כי ה' הוא הזן את העולם מקרני ראמים ועד ביצי כינים – לא אני! היכן, מורי ורבותי, מתבטא ההבדל, הין מי שחושב כי הוא מבריא את עצמו, לבין מי שאמונתו איתנה שהקב"ה הוא המביא את הרפואה ואת הישועה, הרי שניהם עושים השתדלות, זה מעט וזה קצת יותר?

במקרה שאין להם את היכולת לקבל רפואות.

כאשר אדם מנוע מלהשיג תרופה מסויימת או כאשר אין לו חובה לקבל תרופה – אז עליו לדעת כי הישועה, אם היא צריכה לבוא, בא תבוא – עם הרפואות וללא הרפואות, ואף בלא השתדלות, כי עתה אין עליו חובת ההשתדלות, וה' יעשה הטוב בעיניו, אם נגזרה עליו רפואה – היא תגיע בכל דרך שהיא.

כמו כן, כל סוגי ההשתדלות הגובלים באיסור או חשש איסור – אין בהם חובת ההשתדלות, אדרבה, במקרה שחייב להשתדל ואינו משתדל כראוי, יכול להיות שבגין כך לא יקבל מה' את המגיע לו, כעונש על שלא עשה את ההשתדלות המוטלת עליו, אבל כאשר אינו חייב, מחמת חשש

רצייתי להבהיר שכאשר מדברים על כוחו של הצבור, מתכוונים לאלו שהולכים לטובל לכבוד שבת! לצבור היראים, לאלו שיש להם דעה! ואספר –

כשה"סדרי טהרות" מראדזין זצ"ל בקש לחדש את התכלת בישראל פנה אל ה"נפש חיה" מקאליש זצ"ל לשכנעו והכביד עליו ראיות כיד גאונותו וחריפותו. השתמט ה"נפש חיה" מלהכנס עמו בפולמוס, ואמר: "הן רואה כבודו שה'עולם' לא קבל את חדושו!" מיד קם בעל ה'תכלת' ואמר: "יואיל נא מעלתו לבוא עמי!" מה, לאן, לשם מה? אבל בעל ה'תכלת, כבר פנה לצאת. התלוחה אליו הרב דקאליש.

ירדו לרחוב ההומה. עצר בעל ה'תכלת' יהודי עובר אורח ושאל: אמור נא לי, 'אור' הוא לילה או יום?" "יום, ודאי יום", ענה.

עצר עוד אדם ושאל, וקבל אותה תשובה. שאל שלישי, שטרב להביע דעה. והרב רואה ותוהה.

פנה בעל ה'תכלת' אמר אל הרב, ואמר: "רואה מר –

הגמרא אומרת (פסחים ד, ע"א) 'דקימא לן דלכולי עלמא 'אור' לילה הוא [הינו 'אור לארבעה עשר ובדקין את החמץ'] –

הגמרא מעידה ש'כל העולם' סובר ש'אור' הוא לילה –

והנה שאלנו אדם ושנים ושלושה, ולא סברו כן!

הראיה, ש'העולם' פרושו אני ואתם, תלמידי החכמים... (והגדת)

"כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות [בשמים] או מופת [בארץ] ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא, כי מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את ה' אלקיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם" (דברים יג, ב-ד).

אפילו יעמיד חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ידעו שאין זה אלא נסיון (ספרי, ראה לב. סנהדרין צ ע"א).

ותמה הסבא מקלם זצ"ל: הן סברא היא, קרא למה לי! הכי תעלה על דעתך לעבוד חלילה עבודה זרה, ואפילו יעמיד חמה ברקיע!

אלא מאי, לא זה הנסיון. ודאי שלא יעבדו עבודה זרה. הנסיון הוא "לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם, בכל לבבכם": אם הלב לא יזוע, לא ינוד ברפרוף כל שהוא! כי האוהב, לא יטה כלל אוזן לדבה על אוהבו. לא יתעורר בלבו צל של ספק. אם אך יעלה חשש שמא ואולי יש כאן ממש, כבר אין זו אהבה בכל לב ובכל נפש!

כמה נפלא: התורה תובעת מכל אדם להיות נובהרדוקער!

בסערת המהפכה הבולשביקית, העביר הסבא מנובהרדוק את ישיבתו לעיר הומיל. בעיר נטשה מלחמת כנופיות בין הצבא הלבן לצבא האדום, ושניהם טבחו ביהודים בלא רחם. במוצאי שבת קודש ישב הסבא וכוס ההבדלה בידו, מלאה על גדותיה, והפורעים פרצו לחצר הישיבה תוך קריאות רמות ומטר יריות. והסבא המשיך בהבדלה בניעימה, כדרכו, וטיפה לא נשפכה מהגביע המלא שבידו!

כך חינך גם את ישיבתו.

לכל חודש קבע תרגול בשטח אחר: בחודש חשון, בו הגיעו תלמידיים חדשים, שמו דגש על מדת ההטבה וטובת העין, וקבלת כל אדם בסבר פנים יפות. בכסלו, בו קוראים בתורה על מאשי האבות, שאיפה לגדלות, "אימתי יגיעו מעשי למעשה אבותי" (תנא דבי אליהו רבה, כה). בטבת ושבת עסקו בחישול מדת הבטחון, ובאדר השרישו את מדת האמיצות. מענייני דיומא: "ולא קם ולא זע!" למגר את הפחד והמורא, לקנות אומץ לב מבלי חת, לא להירתע מפני כל!

תרגילים אלו חשלונו לקראת ההתמודדות שצפתה לנו בעתיד, במוראות מלחמת העולם. רבים כל כך נשברו, ובני ישיבת נובהרדוק עמדו כצור חלמיש!

כל בן ישיבה נובהרדוק חפש לעצמו תרגילים מעשיים באמיצות. היו שהלכו לאספות של הקומניסטים הכופרים, ועלו לבימה לשאת דברים נלהבים בגנות רעיון התעותועים ולקרא לדבוק בדת האמת. איזו סערה חוללו! היו שעמדו בשוק ועוררו את התגרנים היהודים לכל יבלו ימייהם בהבל, שיחוסו על חייהם ויקבעו עתים לתורה. אם יהיו להם שומעים, מה טוב. ואם לעגו להם טוב לא פחות, התחשלו באמיצות!

חשבתי לעצמי, איזה דבר אמיצות אעשה? ועלה בי רעיון נועז, שמעביר צמרמורת: כולם יודעים שלא הולכים בלילה לבית הקברות. הלילה הוא זמן שליטת המזיקין, ואמרו בגמרא שהדורש אל המתים לן

הכפורים היה חולף בדרכו על פני עשר סוכות, ועל כל סוכה וסוכה אומרים לו: הרי מזון והרי מיים. תנא, מעולם לא הוצרך אדם לכך, אלא [מה טעם אמרו לו כן, לפי] שאינו דומה מי שיש לו פת בסלו [להיות רעב], למי שאין לו פת בסלו [יומא סז ע"א]. ובירושלמי [יומא פ"ו ה"ד] אמרו, שהיו אומרים לו כן כדי ליפות [לחזק] את כחו, למה שאין יצר הרע תאב אלא דבר שהוא אסור לו. וספרו, שרבי מנא בקר ביום הכפורים את רבי חגי, שהיה חולה. אמר לו: צמא אני, אמר לו: שתה. חזר להתפלל, ושב כעבור שעה. שאל: מה בענין הצמאון שלך? אמר לו: משעה שהתרת לי, פג...

וכן אמרו בירושלמי (נדרים פ"ט סוף ה"א) שרבי ירמיה היה מתייר נדרו, ואחר כך מקימו. ולא ידענו האם עשה כן משום שחשש שהנדר לא הותר כהלכתו, או משום שבקש להקטין הנסיון, לפי שאין היצר תאב אלא לדבר האסור לו.

ויש להסביר בכך מה שאמרו (קדושין כא ע"ב) שלא התירה התורה אשת יפת תאר אלא כנגד יצר הרע. והיינו שאם תשאר באיסורה לא יוכל לעמוד כנגד היצר התאב לדבר שהוא אסור לו, לפיכך התירה התורה, כדי שיקל עליו לכבוש את יצרו.

ויתכן שגם זה בכלל מה שאמרו (סכה נב ע"א) שכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו. שהואיל ואין היצר תאב אלא לדבר שאסור לו, ובעיני הגדול מחברו חמור האיסור בהרבה, וממילא תאב לו היצר ביותר. לעומת זה, לפום צערא אגרא (אבות פ"ה מ"ג), וגדול שכרם לאין שעור.

(והגדת)

"שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך עד עולם, כי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלקיך" (דברים יב, כח).

ופרש רש"י: "הטוב" בעיני השמים, "והישר" בעיני אדם. והקשה רבינו עובדיה מברטנורא זצ"ל, איך יכול לפרש "והישר" בעיני אדם, הלא נאמר אחריו: "בעיני ה' אלקיך". ותרגו, שהרי שנינו שכל מי שרוח הבריות נוחה הימנו בידוע שרוח המקום נוחה הימנו (אבות פ"ג מ"ז, וברע"ב). [שנאמר (משלי ג, ד): "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם" (תוספות יום טוב בשם רשב"ם)]. ואמרו (קהלת רבה יב, ב) שבשעה שאדם נפטר מן העולם הקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת: ראו מה הבריות אומרות עליו, כשר היה, ירא שמים היה פלוני זה, מיד מטתו פורחת לגן עדן! וזהו שאמרו (שבת קנ"ג ע"א): איזהו בן העולם הבא, "ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר זה הדרך לכו בו" (ישעיה ל, כא), שבני אדם מספרים בשבחו לאחר פטירתו] ואם כן, "הישר" בעיני אדם ישר הוא גם "בעיני ה' אלקיך"!

להודיענו – כתב ב"מדרש שמואל" (אבות, שם) – שהכלל הוא כלל אמתית לעולם: כי מה שכללותה בריות נוחה הימנו, בודאי הוא צדיק גמור ותוכו כברו, כי קול המון כקול שדי!

אמת, לפעמים טועים באדם, והיו דברים מעולם, אבל בכללות, הצבור יודע. יש לו חוש הריח.

וכבר אמרו (פסחים סו ע"א) שישאל אם אינם נביאים בני נביאים הם [ומשום כך מנהגם של ישראל תורה היא (רשב"א חלין קלו ע"ב)]. ואף בנות ישראל אם אינן נביאות הן (ספר הישר לרבנו תם סימן מח, ח) ופוק חזי מאי עמא דבר, צא וראה כיצד נוהג העם (ברכות מה ע"א, ערובין יד ע"ב, מנחות לה ע"ב, וברש"י). ולפיכך אין ממנים פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור (ברכות נה ע"א) –

מספרים, שהצאר ניקולאי שלט ביד רמה, דיכא עד עפר. הבולשת האכזרית הטילה חיתתה, הצנזורה הקפדנית פסלה כל ידיעה, והפלא ופלא: היהודים היו מעודכנים, ידעו הכל. כל גזרה שנוקמת, כל מזימה שנוקחת!

הזעיק הצאר את ראש הבולשת: "יש כאן מדליף, מישוהו מגלה כל סוד!" רגז וקצף.

"אחקור בדבר", הבטיח ראש הבולשת בכניעה.

ברר, וחזר: "חקרתי ודרשתי, ואמרו לי שאילו 'מקוה נייעס', הודיע לצאר.

הצאר לא הבין, והסביר שיהודים הולכים לטובל לכבוד שבת, ושם מגלגלים שיחה ויודעים הכל!"

החליט הצאר להווכח בכך בעצמו. לבש בגדי אחד העם והלך למקוה בערב שבת. בטוח היה שיאפוף אותו רעש המולה, יטה אוזן וישמע. לתדהמתו, נתקל בדממה מוחלטת. איש לא השמיע הגה. ראש הבולשת כזב לו.

פנה ושאל את האיש שלצדו: "מה השקט הזה?"

"הס", אמר הלה, נפחד. "ספרו שהצאר מגיע!"

ודאי, זו בדיחה. אבל הכל יודעים שאיני מספר בדיחות!

"נתון תתן לו"

תשמעו ספור. רגיל הייתי לנסוע לחוץ לארץ, לאסוף כספים להצוקת מוסדות התורה. וידעתי, אינם אוהבים שבאים לעתים תכופות מדי. היתה שנה, הכבד ושב בבינתך עד השנה הבאה.

פעם היתה המצוקה רבה, ולא עלה בידי לשלם משכורות לאברכים בחדשי החורף. איני יודע איך עברו את חג הפסח -

הן ידוע הספור, מצודתו של הרבי מבעלזא השר שלום זצ"ל פרושה היתה על קהילות המחוז. בפרוס הימים הנוראים זימן אליו את בעלי התפילות בכל המנינים, לבחון האם יודעים הם לכל הפחות את פרוש המלים.

בא לפניו בעל תפילה, והרי שאלו: "מה פרוש המלים 'אתאנו לחנך כעני בפתח'?"

תמה: דבר כה פשוט אין הרבי יודע!?

הסביר: "מה אומר לכם, רבי! העני, בכל ימות השנה עוד מסתדר איכשהו, ער גיט זיך אן עצה. אובער ווען ס'קומט פסח, כשמגיע הפסח הוא אובד עצות!..."

כך באים אנו לפני בוראנו בימים הנוראים, דלים ורשים!..."

"אם זו השגתך, לך נאה להתפלל", אשר הרבי...

על כל פנים, הבטחתי שמיד אחרי הפסח אסע לקנדה, לאסוף כספים לתשלום החוב. אחד מראשי הכוללים הגיע להפרד במעיל צמר חם, כשהוא נוטף פלגי זעה.

תמהתי: "בקיץ, מעיל צמר!?"

הזכיר: "מבחינת האברכים, אנו בעצמו של החורף". עוד לא שולמה הקצבה עבור חודש שבט...

כאב הלב. נסעתי, ותפילות האברכים מלוות אותי. "תפילה עושה מחצה", ואספתי מחצית הסכום הנדרש...

מה עושים? לא ראיתי מוצא, לא היתה בררה, ובתקופת חנוכה חזרתי לטורונטו. כמה השתאו לבואי: "הו, הרי רק עכשו היית פה!"

רק עכשו! חצי שנה בעיניהם, כיום אתמול כי יעבור!

השבתי בפתגם מהגמרא: "רבי לא שנה, רבי היא מנין לו" (נדה סב ע"א) [לאמר: רבנו הקדוש היה רבו של רבי היא הגדול, וכל תלמודו ממנו. אבל לעניינו, פרשתיו כן:] אתם טוענים: "רבי [הרי עוד] לא [עברה] שנה [מאז היית פה! ואני עונה לכם] רבי [יש רבנים ותלמידי חכמים] היא [הזקוקים למחיה] מנין לו", מנין ישיגו פרנסתם!

התפייסו והתרצו. כולם, מלבד אחד. שאמר: אל תקפידו עלי, אין זו פגיעה אישית. אבל סדר, צריך שיהיה!"

השבתי לו: "אין בעיה. רק תספר לי איך אתה מסתדר עם הפסוק: "נתון תתן לו" (דברים טו, י), אפילו מאה פעמים (רש"י)..."

ענה לי: "אין לי שום בעיה. תבוא בכל שנה, אפילו מאה שנים, ושזכה לתת לך מאה פעמים!"

חכם האיש.

אמרתי לו: "נפלא, כעת תסביר בבקשה את המשך הפסוק: "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך".

סוף סוף הצלחתי להביך אותו. נתן בי עיניים תמהות: "מה לא מובן פה?"

אמרתי: "מהו שנאמר 'בגלל הדבר הזה', בגלל איזה דבר. ובכל מקום נאמר בקצרה: למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך (דברים יד, כט. כג, כא, כד, יט), ותו לא".

נאות: "אדרבה, נשמע".

אמרתי: "אין פשוט מזה. אמור נא לי, מתי סגרת עסקה לאחרונה?"

ענה: "הבוקר, מדוע?"

שאלתי: "והתפללת שתצליח?"

ענה: "ודאי! למה אתה שואל?"

אמרתי: "עוד רגע. ומתי סגרת את העסקה שלפניה?"

אמר: "שלשום, מה העניין?"

"וגם אז התפללת שתצליח?"

ענה: "ודאי. ולפני זה סגרתי בשבוע שעבר, והתפללתי שאצליח. מה החקירה הזו, רצונכם להכנס אתי לשותפות?"

עניתי: "ודאי, לשותפות יששכר וזבולון. אבל, אסביר לך. הרי יודע אתה שמשפטיו של הקדוש ברוך הוא במדה כנגד מדה, ובמדה שהאדם מודד מודדים לו מן השמים. והקדוש ברוך הוא אומר לאדם: ארבעה שלי

בבית הקברות כדי שתדבק בו רוח טומאה (סנהדרין סה ע"ב), ואיזהו שוטה זה הלך בבית הקברות (חגיגה ג ע"ב) -

והכל ידעו, שבליה באים הנפטרים, רוחות המתים, לטבול במקוה הטהרה בו מטבילים את המתים בחדר הטהרה. פחד נורא לטבול שם, וסכנה עצומה. כי הנפטרים עלולים להזיק למי שבא בתחומם ומפריע לטבילתם. ישמרנו ה' מכל צרה!

החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, איזה פחד, ולהכנס לחדר הטהרה האפל, שורץ הרוחות, ולטבול במקוה של המתים!

איזו אמיצות!

"לא קם ולא זע" במיטבו, אומץ מוחלט!

הלכתי.

בית הקברות היה מחוץ לעיר. שררה עלטה, רק המצבות הלבנות בהקו, כעדים דוממים לאמיצותי.

נכנסתי בפתח האפל של חדר הטהרה, וגשתי דרכי.

החושך היה מוחלט. לבי הלם כקורנס. כבר לא ידעתי האם הולך אני לעשות מעשה אומץ או טפשות, להתגרות בנפטרים. נדמה היה לי שאני שומע את המים רוגשים. הרוחות טובלות. אבל אם אומץ, אז עד הסוף.

פשטתי בגדי במהירות, גשתי דרכי אל המים, ואכן רגשו. טבלתי רגלי, היו קרים כקרח. החלטתי: אטבול אחת, ואנוס. ירדתי, ולפתע דרכתי על גולגלת! היא צפה מולי על פני המים, חירות כמת, גם בחשכה ראו.

לבי נתר, אפילו לצרוח לא אצרתי כוח, גרוני נשנק באימה. קפצתי אחור, התלבשתי בחפזה ונמלטתי מהמקום. ידעתי שהיתה זו שטות. לא מתגרים בנשמות הנפטרים. מזלי, שלא הזיקני.

רצתי כל עוד רוחי בי, וחזרתי לעיירה. החלטתי שלא אספר על כך לאדם. ידעתי שהשומעים יתפלגו לשנים: חלק יאמר שהיתה זו שטות מלכתחילה, ואסור היה להסתכן. והחלק השני יביע ביקורת, איפה האמיצות. אם כבר, מדוע נמלטתי. מדוע לא טבלתי. אבל אני ידעתי שהיתה גם היתה אמיצות. והבריחה, חובת השעה. נראה אותם מה היו עושים במקומי, אם היו פוגשים ברוח העולה מתוך המים!

להירדם כבר לא יכלתי. להתרכז בלמוד, גם לא. בקושי, בתפילה. הלכנו לחדר האוכל, ושמתי לב שחברי חיוור ונרעש. שאלתי: "מה קרה, אתה נראה רע!"

אמר לי: "אינך רואה כיצד אתה נראה! אבל אספר לך מה קרה - אנחנו בחודש האמיצות. חשבתי, מה אעשה, במה אתחשל. ועלה בלבי רעיון. כעת אני יודע שהיתה זו שטות -

החלטתי ללכת בחצות הלילה לבית הקברות, ולטבול במקוה שבחדר הטהרה. מספרים שרוחות הנפטרים מתגלות שם וטובלות, פחד פחדים, אין מקום מתאים יותר להפגין בו אמיצות. הלכתי, נכנסתי, פשטתי בגדי וטבלתי. המים היו כקרח. ולפתע, עודני מתחת למים, לא תאמין, אני חש רגל על ראשי! עליתי באחת -

ונפטר מגיח מולי!

אין לך מושג מה ההרגשה -

אין לי מושג! דוקא יש לי, ועוד איך!..."

ויסרתי את עצמי, הוכחתי את עצמי: איי, איי, איזה בעל גאווה אתה, בוש והכלם! מדוע היית בטוח שבמוחך לבדו ציץ הרעיון, שאתה לבדך מסוגל להגותו. מדוע לא הבאת בחשבון שעוד מישוהו חשב כמוך, ועשה כמוך. מדוע חשבת שאתה ואין בלתיך!

היה זה שיעור שלא ישכח.

אם לא של אמיצות, הרי של ענוה!

אבל השיעור האמיתי באמיצות, נמסר לנו ממש בפתח הנסיונות הקשים שצפו לנו במראות מלחמת העולם השנייה.

הישיבה בביאליסטוק היתה ממוקמת בסמוך לתחנת הרכב. בראש השנה הפציצו הגרמנים את ביאליסטוק. תחנת הרכבת נמחתה מעל פני האדמה. הצופרים יללו, ועל פי ההוראות השתטחנו כולנו מתחת לספסלים, כאילו היה בכך כדי לגונן. היה זה בחזרת התפילה, במוסף של ראש השנה. המשגיח עבר לפני התיבה ושרר את "היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל". ואני זוכר, כאילו היה זה היום: הצופרים מיללים, ההפצצות מרעידות את הקירות והשמשות, ואנחנו שרועים מתחת לספסלים, המשגיח משורר בנעימה, ברגש ובתחנה, ואף רעד קל לא מרטיט את קולו!

ממש: "לא קם, ולא זע!"

לא התפעל, כמלא נימה!

איזה חיזוק זה נתן לנו לקראת הנסיונות שהתרגשו עלינו במלחמה!

(והגדת)

[הלוי והגר והיתום והאלמנה] כנגד ארבעה שלך [בן ובתך עבדך ואמתך], אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך (רש"י דברים טו, יא) – לפני חצי שנה עשית עסק, והתפללת לפני הקדוש ברוך הוא שתצליח. אמר: למה לא, הוא נתן, נתן גם לו. בשבוע שעבר עשית עסק, שלשום עשית עסק, הבוקר עשית עסק, והתפללת שתצליח. והנה הגעתי, ואתה מתפלל: כבר? על איז שוין וידער דא. עוד לא עברה שנה, סדר צריך שיהיה! והקדוש ברוך הוא אומר למלאכי השרת: תבדקו בבקשה בפנקסים, האם עברה שנה מהפעם הקודמת שבקש הצלחה בעסקי?... רק אם "נתון נתן לו", תתן ותחזור ותתן בכל פעם שביקש. אזי "בגלל הדבר הזה" שאתה נותן בכל פעם שמבקשים ממך, "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיו", ויעתר בכל פעם שתבקש! "טוב", השיב בלהיטות, שלא אפתח פה חלילה. "כמה אתם צריכים?!"... (והגדת)

"נתון נתן לו"

כמדומני, שאני חד בדרא בענייני אמונה ובטחון. ואני יכול להעיד, שזה לא בא בקלות, ולא בזמן מועט. ברב עמל ויגיעה, ובמשך שנים, אבל "יגעת ומצאת, תאמיני!" ואם למדתי תורה הרבה - בתורת האמונה ובטחון - לא אחזיק טובה לעצמי, אלא אספר כיצד הגעתי לכך. ישוטטו רבים ותרבה הדעת, ואהיה ממזכיר הרבים! ידועים דברי רבי ישראל מסלנט זצ"ל בלקח הסיפור מהמדרש (אבות דרבי נתן 1): מה היתה תחילתו של רבי עקיבא. אמרו: בן ארבעים שנה היה ולא למד כלום. פעם אחת היה עומד על פי הבאר, אמר: "מי חקק אבן זו?" אמרו לו: "המים שתדיר נופלים עליה בכל יום. עקיבא, כלום אי אתה קורא (איוב יד, יט): אבנים שחקו מים?!" מיד היה רבי עקיבא דן קל וחומר בעצמו: מה רך פסל את הקשה, דברי תורה שקשה כברזל על אחת כמה וכמה שיחקקו את לבי, שהוא בשר ודם! מיד חזר ללמוד תורה. מכאן למד רבי ישראל מסלנט זצ"ל שה"רשמים מצטרפים". עוד דרשה ועוד דרשה, עוד שיחה ועוד שיחה, והלב, לב האבן, נסדק ונבקע ונחקק!

וכבר היה מעשה -

אברך עלה לאוטובוס וספר בידו, לקיים מצות "ובלכתך בדרך" (דברים 1, 2) ישב, והגה בספרו. התישב לידו בחור חילוני, קווצותיו תלתלים. הסתקן, מה הספר הזה. אותיות מרובעות במרכז העמוד, קטנות ומעוגלות מן הצדדים. הסביר בנועם שזו הגמרא, התורה שבעל פה שנתנה בסיני עם התורה שבכתב, ועל פיה נפסקו דיני השולחן ערוך.

הלה שמע בענין, וקם לצלצל. היה מעניין, וכאן הוא יורד. ירד, ונעלם מחייו.

החל לב האברך נוקפו: בטול תורה. על מה בלה עשרים דקות בשיחה עם בחור אלמוני, שסביר להניח שלא יראהו עוד. יכול היה לענותו תשובה קצרה ולשוב לתלמודו. עלה אל הסטייפלר זצ"ל, לשאול האם כדן עשה או שעליו לשוב בתשובה.

שמע הסטייפלר, וצדד כדרכו: מצד אחד, ודאי שדבר לא השתנה בארחות חייו של הלה, אף לא בהשקפת עולמו. מילא, אילו היה לכך המשך, אילו היתה זו הראשונה בסדרת שיחות, ואז שיחה ועוד שיחה, יש להם אפקט מצטבר, כמשל טפות המים. אבל אם מבקש אתה לחקוק באבן, וברשותך טיפה אחת בלבד, חבל עליה, לא תפעל מאומה. מסקנה: מוטב היה ללמוד באותם רגעים.

ומאיך גיטא - כמה טיפות נצרכות, כדי לחקוק באבן?

מיליון, נניח.

נפלה על האבן הטיפה הראשונה, ולא פעלה מאומה. אם כן, לכמה טיפות נצרכים עתה? למיליון, אמרנו. כי הראשונה היתה לבטלה.

נפלה הטיפה השנייה, אבל אם הראשונה לא פעלה מאומה נחשבת היא לראשונה, וגם היא לא תפעל דבר. נמצא שהשלישית תהיה הראשונה, וגם היא לא תפעל. אם כן, תחשב הרביעית לראשונה, וכך עד הטיפה המליון.

ועיינינו הרואות שמיליון טיפות חורצות -

על כרחנו, שהראשונה פעלה משהו, כלשהו -

ואם כן, אין לנו רשות להמנע ממנה, וטוב עשית..."

כמה נפלא! והנמשל לעניינו -

אני יודע על מה אתם חושבים שאני חושב, על הדרשות שלי, שלא יתכן שלא יפעלו בי משהו, כלשהו. ועוד דרשה ועוד דרשה - ובכן, טעות בידכם. ומדוע, כי יש לי סיפור -

יום אחד פגשתי ברבי שלום שבדרון המגיד הירושלמי הנודע. פנה אלי ואמר לי: "קומט הערט א מעשה - בלילות שבת אני משמייע שיחה על פרשת השבוע בבית הכנסת "זכרון משה" והמקום מלא וגדוש, ברוך השם.

ביום שני אני הולך ברחוב, והרב מבריסק מולי. קדמתיו לשלום, ועצר. שאל: "וואס הערט זיך רבי שלום?" מה נשמע אצלך?

ענית: ברוך השם יום יום"

שאל: על מה היתה הדרשה בליל שבת?"

ענית, בענין פלוני ופלוני.

"ומה אמרתם?" חזרתי: רעיון פלוני ופלוני. נהרו פניו,

שאל: והיה ציבור?

אמרתי "ברוך ה' מלא מפה לפה. כחמש מאות איש כן ירבו"

שאל - "ורבי שלום, גם הוא היה שם?"

"אוי, איז דאס גיעווען א שויס, היתה זו הצלפה!..."

מבינים אתם, לכן איני אומר שהשתיינתי, שהתעליתי באמונה ובטחון מהשיחות שאני משמייע... ווער וויסט, מי יודע האם גם אני הייתי שם...

ממה כן, מהיכן הגעתי לדרגתי הגבוהה?

אה, אני שומע כה הרבה דרשות בנידון, בחובת האמונה ותועלת הבטחון, שלא רק חור וחקק נוצר בלב האבן, אם רק אינו צור חלמיש ודאי התפורר כליל!

הן עול החזקת מוסדות תורה עלי, ואני נודד מארץ לארץ, מעיר לעיר ומבית לבית, לעורר לבבות ולהתרים. ומצוה גוררת מצוה, אני בא להתרים להחזקת תורה ומוצא עצמי גומל חסד עם בעלי הבית. לא בממון, מאין לי, אבל "מפיסו בדברים" ממש: "תורת חסד".

כפי הנראה, יש בי משהו שגורם לגבירים לפתוח בפני את הלב, לספר כמה קשה להם. איך שהעסקים לא הולכים, הזמנים קשים, זה לא מה שהיה. והם מתחזקים בעצמם ומחזקים אותי בנטפי אמונה ופסקי בטחון.

שהכל בידי שמים, וארון נושא נושאי, הם היו שמחים להיות השלוחים, אבל אם לא הם יהיה משהו אחר, יבוא הנס מכל מקום. לי אינם דואגים, הקב"ה ודאי יעזור לי. והלואי שיעזור גם להם. וכשאתה שומע זאת בבית אחד ובבית שני ובבית השלישי, אתה הולך ומתחזק, מתעלה בהתמדה, בלא ספק!

יום אחד הוגדשה הסאה. פתחתי ואמרתי: הנני אומר לכם דבר תורה: אה, דבר תורה מוכנים הם תמיד לשמוע ולהשמיע! ממש: "טוב לי תורת פיך, מאלפי זהב וכסף". אלפי זהב וכסף אינם מוכנים לתת, אבל דבר תורה - תמיד!

אמרתי: בסיום הבריאה - כולל בריאת האדם - נאמר: "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד (בראשית א, לא). כולל כל כוחות האדם. ושאלו במדרש (תנחומא בראשית ז) שהרי יש יצר הרע, יש באדם כוחות שליליים, מידות רעות. ותרצו: אמר הקב"ה אתה עושה אותו רע. אין מידה שלא נבראה לתועלת, במקומה ובשעתה, במינון הנכון ולצורך הנכון.

כיון שכך, נשאל רבי ישראל מסלנט זצ"ל, כשאמרנו (סנהדרין לח ע"א) שאדם הראשון מין היה, נצנצה בו כפירה בחטאו, התעלמות מהבורא והסתמכות על עצמו. הרי שגם זו תכונה מתכונות האדם [ורבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל הוכיח כן מהכתוב: "ולא תתורו אחרי לבבכם" זו מינות (ברכות יב, ע"ב), "אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו לט)], והלא שלילית היא בתכלית. איך נכללת היא בכלל "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"? הלא חובתנו לבטוח בה, ולדעת שהוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים! הלא זה העיקר הראשון משלושה עשר עיקרי היהדות!

נענה רבי ישראל: תכונה זו נבראה בעבור הזולת, לא עבורנו. כלומר, כשבא אליך עני ומבקש עשרה, וכשמבקשים תמיכתך להחזקת תורה ולומדיה, אל תפלפל בעיניך ותצקצק בלשונך ותאמר: ה' יעזור לך, והמקום ימלא חסרונו. "שכון ארץ" ליג אין דער ערד, "ורעה אמונה" פאשעט זיך מיט אמונה, תברך על הרעה, ותקבלה בשמחה -

לא, אלא התעלם כעת מהבורא, ואדרבה, תאמר: 'כחי ועוצם ידי', אם אין אני לו מי לי, ועשה כיכלתך ומעבר לה!

רצונך לתרגל אמונה והסתמכות על הבורא? עשה זאת בעסקיך! אך לא, עולם הפוך רואים אנו.

בעסקים, בכל הכוח והמרץ. בכל היכולת, ומעבר לה. ואת הבטחון שומרים עבור הזולת, שהרי גודל המפיס בדברים יותר מהנותן צדקה. ומעלים עין מדברי המאירי (בבא בתרא ט ע"ב) שזה בתנאי שאין ידו משגת ליתן צדקה...

ולפחות, אם ישתדל ויפעל עבור העני, יסלח לו אם ישתדל ויפעל גם עבור עצמו. וכתוב מפורש הוא, בפרשתנו (דברים טו, י): "נתון נתן לו [לעני] כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך". קודם כל, "נתון נתן לו", ואל תסתפק בהטפות אמונה ובטחון. ואם עשית כן, אזי "כי בגלל הדבר הזה", "דבר" לשון דיבור, אם בנוסף גם חיזקת אותו בדברים, "אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה" (רש"י) ובנוסף: "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך", ככל שתרבה השתדלות לא תתבע על השתדלות יתרה, אם משתדל אתה גם עבור העניים. אבל אם עבורך תנקוט בהשתדלות ועבורם תסתפק בבטחון, לא תוכל לצפות לברכת שמים!

ידוע הסיפור –

אלא שהקב"ה אומר לנו, הן אמת שבני ישראל הם ישנים, הרי הם גם חדשים, שצריכים לעשות תורה ומצוות בהתחדשות בכל יום ויום, כדכתיב 'היום אם בקולו תשמעו', ואמרו חז"ל 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', והרי בעבודת ההתחדשות 'ראיתי בני עליה והם מועטים', הן אמת שבבחינת ה'ישנים' של ישראל, יש הרבה להודות להשי"ת על הנס כנ"ל, אך בבחי' ה'חדשים' לעבוד את ה' בכל יום בהתחדשות, מעט מזעיר שזכו לכך, ואמרו חז"ל בגמ' תענית דף ח' ויפתוהו בפייה ובלשונו יכזבו לו ולבם לא נכון עמו', הפה אומר תפילות, והידיים מניחים תפילין, אך לבם לא נכון עמו, והוא רחום יכפר עון, שהוא ית' יודע שזה תוצאה מהגלות הארוך. זה עשה ריעותא בבחי' 'חדשים'.

ובזה ביאר החת"ס 'ספרי חיים וספרי מתים פתחים לפניו', שם כותבים על כל אחד בר"ה אם יזכה לעבוד את ה' בכל יום בחיות והתעוררות והתחדשות, שזה נקרא חיים, או שח"ו יקיים המצוות בתרדמה וקרירות ואדישות, כמו מת. הרי שחיים ומתים שניהם בספרי צדיקים עצמם. ולכן אין אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, שאע"פ שהקב"ה יודע שהגלות גרם לנו הקרירות הזאת, אך זהו עיקר הדין בר"ה אם נזכה לקיים מצות בחיות והתעוררות. ולכן אין אומרים הלל בר"ה.

ובזה מפרש החת"ס כפל לשון 'היום' בתחילת הפרשה 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה: את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום'. שזה עיקר הברכה שיוזכה אדם לקיים המצוות בהתחדשות וחיות והתלהבות כאילו היום פעם ראשונה שזוכה לקיים מצוה זו. וזהו שאומר הקב"ה, ראה אנכי נתן לפניכם היום קיום המצוות, מתי יהיה בה ברכה, כשתקיים אותה בהתחדשות, והקללה הוא שאף אם ישמור כל המצוות אך הם עליו לעול ולמשא ולא בהתחדשות כאילו קיבלה היום, וזהו המשך הפסוק 'ללכת אחרי אלהים אשר לא ידעתם', כיון שמקיים המצוות בתרדמה וקרירות, סופו ח"ו שיעבוד עבודה זרה, כמ"ש בתוכחה 'תחת אשר עבדת את ה'א בשמחה ובטוב לבב'. כמובן שאין הכוונה כפשוטו, אלא שהעבודה זרה היא לו. כמצות אנשים מלומדה. וזהו 'ללכת אחרי אלהים אחרים', שכל העסקים אחרים הם אלהים אחרים, וראה זאת שבני אדם הולכים אחר מלאכתם בשמחה והתחדשות, וממיד מחדש את העסק עם פרסומות חדשות, ובעבודת ה' הוא מתייגע ומתעייף. והרי העסק היחיד האמיתי והנצחי הוא התורה והמצוות. אדם שכבר מניח תפילין חמישים שנה, אם רואה שהתיישנו תפיליו בנפשו, עליו לחדש את הפרסומת על התפילין, ללמוד פנימיות וספרי חסידות על מהות התפילין, כמו שבעסק הוא מבין שצריך לחדש את הפרסומות, בתורה ומצות על אחת כמה וכמה. כך דרש החת"ס לקראת הימים הנוראים, לשוב בתשובה, ולהתחדש להכניס חיות והתחדשות בתורה ומצוות.

(הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדווש

יאמר אדם אי אפשר בבשר חויר רק אפשרי אבל התורה אסרתה לכך עשה הקב"ה לכל דבר איסור נגדו דבר היתר כדי שנדע טעמו של האיסור ואף על פי כן יפרשו ממנו. אבל אם לא היו יודעים כלל טעמו של האיסור לא היה רבותא כלום רק כאדם שקצה עליו דבר מאוס כי מעולם לא נסה בזה.

והשתא יש לומר דכך הוא הפירוש בדברי הספרי הנוכח לעיל היאך אפשר שיהיה זה איסור לאו

ולפחות, אם ישתדל ויפעל עבור העני, יסלח לו אם ישתדל ויפעל גם עבור עצמו. וכתוב מפורש הוא, בפרשתנו (דברים טו, י): "נתון נתן לו [לעני] כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך". קודם כל, "נתון נתן לו", ואל תסתפק בהטפות אמונה ובטחון. ואם עשית כן, אזי "כי בגלל הדבר הזה", "דבר" לשון דיבור, אם בנוסף גם חיזקת אותו בדברים, "אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה" (רש"י) ובנוסף: "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך", ככל שתרבה השתדלות לא תתבע על השתדלות יתרה, אם משתדל אתה גם עבור העניים. אבל אם עבורך תנקוט בהשתדלות ועבורם תסתפק בבטחון, לא תוכל לצפות לברכת שמים!

ידוע הסיפור –

השרף מסטרליסק זצ"ל בא לשבות אצל גיסו ה"אהבת שלום" מקוסוב זצ"ל. המונים נהרו ובאו לשבת המרוממת, ובמוצאי שבת באו להפריד מהרבי מקוסוב במעונו, ומהשרף מסטרעליסק באכסניתו.

הגיע חוכר פונדק וסיפר לרבי מקוסוב שבשבו עבדו עליו לשלם לפריץ את דמי החכירה, אך עקב הוצאותיו על מחלת אשתו אין בידו לשלם. הפריץ עלול להשליכו לבור הכלא ולזרוק את משפחתו מן הפונדק. אמר לו הרבי: "לך אל גיסי וספר לו על צרתך, אבל תשוב ותספר לי מה אמר".

כעבור שעה קלה שב וסיפר: "גיסו של הרבי ברנני, שה' יושיעני." "אמן, אך שוב ואמור לו בשמי, שבברכה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור ותאמר לי מה אמר".

הלך, ושב כעבור שעה קלה. אמר: "גיסו של הרבי אמר, שיזכרני מחר בבוקר, כשיטובל לפני התפילה".

אמר לו הרבי: "אמור לו בשמי, שגם בטבילה לא תוכל לשלם חובך. ותחזור, ותשיבני דבר".

הלך, ושב: "גיסו של הרבי אמר, שיעשה עבורי מה שלא עשה עבור שום אדם בעולם. את זכות הנחת התפילין מחר, יקדיש לישועתי!" השיבו הרבי: "חזור אליו ואמור לי בשמי, שחוששני שהפריץ לא יקבל זאת כתשלום..."

הלך, ושב כעבור שעה בלויית השרף מסטרליסק, שאמר: "גיסו היקר, מה אוכל עוד לעשות מעבר למה שעשיתי: ברכתך, והבטחתי להזכירי בטבילה ובתפילה, אף לזכותו בזכות הנחת התפילין שלי, דבר שמעודי לא עשיתי!"

ענהו הרבי מקוסוב: "הכל טוב ויפה, אבל יהודי זה זקוק לכסף מזומן, בשבוע הקרוב! הקדישו עבורו את הטבילה והתפילה והתפילין, אדרבה. אבל לאחר ארוחת הבוקר נצא שנינו ונחזור על פתחי נדיבים, עד שנאסוף עבורו את הסכום הדרוש!"

(והגדת)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה

היום ער"ח אלו, נזכיר מש"כ בחתם סופר [דר"י דף נא, וכן בדרשות כ"ז אלו] בפרשה על הפסוק 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה', אמרו חז"ל ששאלו מלאכי השרת את הקב"ה מדוע אין ישראל אומרים שירה בר"ה ויוה"כ, ואמר הקב"ה כשספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפני, יאמרו שירה? וביאר שההוא אמינא לומר שירה בר"ה ויוה"כ הוא ע"ש הנס, שהרי אין אומרים שירה אלא על הנס, איזה נס יש בר"ה ויוה"כ, משום שבטוחים ישראל שהקב"ה יעשה להם נס, כמ"ש בטור שלכן מסתפרין ורוחצין בערב ר"ה, ובגמ' חולין אמרו שמשחיתין את הטבח. כי הכל אוכלים בהם בשר. וא"כ צ"ע איך השיב להם הקב"ה 'כשספרי חיים

ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' אלקיכם וגו'.

איתא בספרי בפסוק ונתצתם את מזבחותם וגו' לא תעשון כן לה' וגו'. וכי סלקא דעתך שישאל נותצים המזבחות אלא זה אזהרה למוחק את השם עד כאן.

והנה לכאורה אכתי הקושיא במקומה עומדת וכי סלקא דעתך שישאל מוחקים את השם. ויש לפרש דהנה ידוע דליכא שום איסור דאין כנגדו היתר כמו דאיתא במסכת חולין. והטעם הוא משום דאמרינן אל

אונזער זשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "כת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פיעה"ק צפת ת"ו

פּרשׂת רָאָה • תשע"ט ◊ גליון 322

אינטרעסאנט

שחיטה

וְזָבַחַת מִבְּקָרָהּ וּמִצֹּאֲנָהּ אֲשֶׁר נָתַן ה' לָהּ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָהּ. מִכֹּאֵן לֹמַדִּים מִצְוֹת שְׁחִיטָה, שֶׁהַרוּצָה לֵאכּוֹל בֶּשֶׂר חַיִּיב לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ. מִכַּאֲשֶׁר צִוִּיתָהּ כָּתַב רַש"י שְׁלֹמֹדִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ הַלְכוֹת לַמֶּשֶׁה בְּדִינֵי שְׁחִיטָה, שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בַּפְּסוּק, וְהֵם הִלְכָה לַמֶּשֶׁה מִסִּינַי. מֵהֵם הַדְּבָרִים שֶׁנֶּאֱמָרוּ לַמֶּשֶׁה בְּסִינַי?

מקום השחיטה

כתוב בספרי שלימדו היכן מקום השחיטה בגררת, שהוא לכל אורך הצוואר, ויש סימנים ברורים בגמרא (חולין יט, א)¹ היכן זה מתחיל והיכן זה מסתיים.

שיעור השחיטה

בבהמה צריך לשחוט רוב של שתי סימנים, שהם הקנה והושט. בעוף צריך לשחוט רוב סימן אחד, או הקנה או הושט.

בגמרא (שם כז, ב) אמרו, שבהמה שנבראה מן היבשה צריכה שחיטה בשתי סימנים, דגים שנבראו מן המים אינם צריכים שחיטה כלל, עופות שנבראו מן הרקק (תערובת עפר ומים) צריכים שחיטה בסימן אחד.²

הגמרא מביאה ראייה שהעופות נבראו גם ממים, שהרי על רגליהם יש כמין קשקשים הדומים לדגים.

1] וכבר כתבנו בעבר על הטעות השגורה בפי בני אדם שהטעם שאין שוחטין 'ג'ירף' (שהוא הזמר לפי הרס"ג) כי אין יודעים מקום שחיטתו, וטעות הוא כי מקום השחיטה בכל הצואר, אלא הטעם כי אין לו מסורת כשרות]. 2] רש"י כתב הטעם שהבמה נבראת מדבר חזק לכן חיותה יותר חזקה וצריכה שחיטה חזקה. אך המהרש"א מבאר שבהמה שנבראת מן האדמה יותר מגושמת וצריכה תיקון חזק יותר.

והתחזקתם

אל תאמין לו!

ימים של אהבה ונהרות של חבה יוצאות וקאות לעולם בימים הבאים לקראתנו לשלום, מינו של אבינו האב הרחמן פרוסה ופשוטה לקראת באי עולם, ובת קול מכרזת ואומרת: בני! שבו אלי אני ממתינ ומצפה לכם.

כמה טובים ונעימים הם ימים אלו. לב יודע מרת נפשו, וכל אחד יודע כמה פעמים נכשל במשך השנה, כמה נפילות היו לו. אבל עכשו הגיע הזמן להשאיר את הכל מאחור ולהתחיל הכל מחדש.

אך כמובן יש מי שאינו אוהב את הימים האלו, הלא הוא מידענו היצר הרע, שנה שלמה הוא השקיע להשפית מאתנו את הקבלות הטובות של ימי הרחמים והסליחות של שנה שעברה, כמה השתדל להביאנו לידי חטא ועברה ועון, והנה מגיעים ימים אלו ומקלקלים לו את הכל.

לכן משתדל הוא בכל כחו לקלקל את ההתעוררות וההתלהבות של ימים אלו, לפעמים הוא מבלבל אותו ואומר לו: אתה בחרת כבר ברע, ואבדת כבר את הבחירה שלך ויותר אינה יכול לבחור בטוב. פעם אחרת הוא משפיל אותו לאמר: כל כך הרבית לפשע אינה יכול כבר לתקן. ויש שמפתה אותו: היצר הרע כל כך קשה, ולא שיה שאתגבר עליו.

נגד טענות אלו באה התורה לחזק ידי האדם נגד היצר לכל יאמין לדבריו, כפי שמבאר הגאון מוילנא את הכתובים. על הטענה שאין לה כבר בחירה אומר הכתוב: **ראה אנכי נתן לפניכם, ינתן' לשון הוה, בכל יום עד שובך לבית עולמך יש לה בחירה מחדש. ואם תאמר שאתה כבר מלא בפשעים ואינה יכול לשוב ולתקן, על זה אומר היום שבעל התשובה הוא פקטן שנולד היום. ואם תחשב שאינה יכול לגבר על היצר פי כבד הוא ממה, אומר לה הקב"ה אנכי, אני אתה לעזור לה ואל תירא הימנו.**

קורץ און טיארף

ראה אנכי נתן לפניכם היום. כתוב בזוהר הקדוש שעל ידי חדושי התורה שמחדשים, בוראים שמים וארץ חדשים. וזהו ראה מה שאנכי עושה שאני בורא שמים וארץ. אני נתן לפניכם שגם אתם תבראו שמים וארץ על ידי חידושי התורה. (דגל מחנה אפרים)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. הברכה והקללה נתונים לפניכם לעשות בהם כרצונכם, אם תלכו בדרך הטוב הברכה יהיה לכם, והקללה לשונאיכם, ואם לא יהיה להיפך חלילה. (זרע קודש)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה. בזכות עשר פעם אחת תוסיף ותעשר, ולא זו בלבד אלא כל היצא מן השדה שנה זו יהיה רק מעשר של שנה הבאה, וכן כל שנה ושנה. (נועם אלימלך)

פתח תפתח. כל מעשה טוב שאדם עושה למטה הוא גורם שיעשו כן מלמעלה דוגמתו. פתח - כשאתה תפתח ידך ותשפיע לזולתך, תפתח את המקור העליון להוריד שפע למטה. (הבעל שם טוב)

ואכלת לפני ה' אלהיך במקום ... למען תלמד ליראה ... ושמתה. מכאן רואים שכיהודים אוכלים ביחד באים לידי יראת ה', ולידי שמחה. (רבי בונם מפרשיסחא)

א טיפע געדאנק

בידך תלוי אם השפע יהיה לטוב

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. כתוב במדרשו: הדין הוא דכתיב (-הו שכתוב) "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב". וצריך להבין פסוק זה, הרי כל הטובות והברכות נשפעים מאת הבורא ברוך הוא, ומה הוא אומר 'מפי עליון לא תצא'. אך הבורא הוא בך, אמנם כל השפע בכל העולמות, גם שפע גשמי וגם שפע רוחני בא מאת הבורא ברוך הוא, אבל יש הבדל במקבלי השפע, כאשר אדם הולך בדרך הטוב והישר, אז השפע המגיע אליו הוא לטובה ולברכה, ואם חס ושלום הוא מקלקל את מעשיו, אז הוא מקלקל את השפע וזה בא אליו באפן של קללה. וזהו "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב", כי ממנו יוצא רק

שפע טוב, ואם חס ושלום בא עליו קללה זה בגלל מעשיו. וזה מה שאומר הפסוק "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה", הקב"ה נתן את השפע אבל 'לפניכם' זה יכול להשתנות לברכה או לקללה, זה תלוי בבחירה שלכם.

(אוהב ישראל הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא)

פניני בת עין

השב בתשובה מקבל נשמה חדשה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם ... והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם. לכאורה תבת 'היום' מיתר. אלא יש לומר שכאשר אחד שב בתשובה הרי הוא נעשה כבריה חדשה כקטן שנולד, דהינו שהקב"ה משפיע לו נשמה חדשה מכסא הכבוד. וזה מה שאמרו חז"ל 'גדולה תשובה שמגיעת עד כסא הכבוד', שמשפיעים לו משם נשמה חדשה. ושתי בחינות יש בתשובה, האחת ששב מחמת אהבת השי"ת, שמתבונן על כל הטוב שמשפיע לו הקב"ה, ומחמת כן הוא בוש ונכנע ושב בתשובה. הבחינה השנייה היא, שיסורים באים עליו ולכן נכנע לבו ושב בתשובה. וזה מרמז בפסוק ראה אנכי - אנכי בגימטריא כסא, רמז לתשובה שעל ידי זה נתן לו נשמה חדשה מכסא הכבוד, לפניכם היום רמז ל"אני היום ילדתיך" שנעשה כקטן שנולד. ובחינת תשובה ישנה בשני אופנים, את הברכה ששב מחמת הטוב והברכה שמשפיע לו השי"ת ולכן אשר תשמעו אל מצות ה' - רוצה הוא להתקרב אל ה' ולעשות מצוותיו, או והקללה ששב בגלל היסורים שבאים אם לא תשמעו אל מצות ה' ולכן שב בתשובה.

א טיין ווארט

לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מברך גנברי כי עם קדוש אתה לה' אלקיך. צריך להבין מדוע תולה דבר זה בקדושת ישראל "כי עם קדוש אתה". ויש לומר דהנה אמרו בגמרא לשיטת רבי מאיר דגם לגוי

על מה "והיית 'אך' שמח" שיש רק מצוות שמחה, אלא מכאן לרבות שמיני עצרת.

(חתם סופר הגה"ק רבי משה סופר מפרעשבורג)

מַעֲשֵׂה הַלְעָפָה אֹחַן פְּלִיזוֹת

פעם בשבת קודש פרשת ראה שבת הרה"ק רבי יצחק מווארקא זצוק"ל אצל בן כפר אחד, ביקש הכפרי מרבי יצחק שיאמר דבר תורה על השולחן, אמר לו הרה"ק שיאמר הוא, השיב לו שהוא אינו יודע כלום, אך הוא יודע לומר פרוש על שתי התבנות הראשונות בפרשה: **רְאֵה אֶנְכִי** שפירושם בלשון פוליש: 'פאטש סאביע' - כלומר 'קוק אריין אין זיך אריין' [ראה והסתכל בתוך עצמך]. הרה"ק התפעל מפירוש זה, והיה אומרו על שולחנו בכל שנה בפרשת ראה בשם הכפרי.

יש אנשים המתירים לעצמם לנהל שיחת רעים בבית הכנסת, ואומרים כי הלא בנים אנו לה' על כן אנו מרגישים בבית ה' כמו בביתם, המליץ על זה הגה"ק רבי עמרם בלום בעל 'בית שערים' ואמר שעל זה מזהירה התורה, אמנם **בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם**, אבל בכל זאת **לֹא תִתְגַּדְדוּ** - אל תעשו אגודות אגודות לשוה בבית הכנסת.

סיפר הגה"ק רבי איסר זלמן מעלצער, שפעם התדפק עני על דלתו של הגה"ק רבי חיים מבריסק זצוק"ל לבקש נדבה, רבי חיים פתח את הדלת ופשפש בכיסו ומשלא מצא מטבע ביקש מהעני להמתין רגע והלך להביא מטבע, אך כשחזר לדלת ראה שהעני כבר הלך לו. מגודל יראת חטא שבו החויר רבי חיים, כי הרי כשהעני היה כאן התחייב במצות **פְּתַח תְּפַתַּח אֶת יָדְךָ לּוֹ**, ועכשו כשלא נתן לעני נתבטלה ממנו מצות עשה, וכן חשש שמא יש בזה גדר נדר ולא קיים נדרו. מגודל חרדתו התחיל לרעוד עד שהיו בני ביתו צריכים לחזר ולחפש אחר העני. כשסיפר זאת רבי איסר זלמן כבר עברו עשרות שנים מאותו מעשה, בכל זאת ניכרה בו התרגשות גדולה כשסיפר ותיאר כיצד היתה יראתו האמיתית של רבי חיים ניכרת לכל.

מותר לתן וגם לגר מותר למכור, אבל עדיף לתת לגר מאשר למכור לנכרי. והקשו התוספות וכי מי שיש לו אפשרות למכור מדוע יהא עדיף לתת במתנה, הרי לא מצינו כזאת בכל התורה. ותרצו דכיון שהישראל לא ירויח הרבה אם ימכרנו, ואילו לגר זה שוה הרבה. והקשה הנודע ביהודה, הרי מדאורייתא מותר לבטל איסור לכתחלה, אם כן גם לישראל שוה הנבלה הרבה, שהוא יכול לבטלה בהיתר. ויש לומר דאמנם מדאורייתא מותר לבטל איסור, אבל ישראל קדושים נוהגין קדושה בעצמם ואינם מבטלים לכתחלה. לכן אמר "לגר אשר בשעריך תתננה" זה עדיף, אבל מותר לך "מכור לנכרי", והטעם כיון שהרווח לגר הוא מהרווח שתמכור לנכרי, ואם תאמר הרי יכול לבטל בהיתר, לכן אמר "כי עם קדוש אתה לה' אלקיך" ואינכם מבטלים איסור לכתחלה.

(ילקוט הגרשוני בשם הגה"ק רבי הלל מקאלאמיי)

הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן יְהִי דְבַר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל וְגו'
וְרַעַה עֵינֶיךָ בְּאַחִיךָ הָאֶבְיֹון וְלֹא תִתֵּן לּוֹ וְגו'
וְהָיָה בְּךָ חֵטָא. הנה אמרו בגמרא שבגלל עוונם של אנשי ענתות, שלא רצו לקבל את דברי ירמיהו הנביא ורצו להמיתו, התפלל עליהם שאפילו בעת שעוסקים בצדקה יכשילם הקב"ה בעניים שאינם מהוגנים, כדי שלא יקבלו שכר על המצוה. על זה אמר הכתוב "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך" שתחשוב על העני שהוא "בליעל" ואינו הגון, ולכן "ולא תתן לו" צדקה, אל תאמר כך, כי אם תאמר שנזדמן לפניך עני שאינו הגון, נמצאת אתה אומר על עצמך ש"והיה בך חטא", ובגלל חטאך נכשלת בעני שאינו הגון.

(ילקוט האורים בשם הגה"ק רבי שעפטיל הורוויץ (בן השלי"ה הק'))

וְהִיִּתְ אֶךְ שְׂמִחָה. ברש"י מובא דרש הגמרא לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה, דהיינו ליל שמיני עצרת. ויש לדקדק הרי הענין מדבר מחג הסוכות, מניין למדו חז"ל שפסוק זה מדבר על שמיני עצרת. ועוד הרי 'אך' מיעוט הוא ולא ריבוי. ויש לומר שביום ראשון של סוכות יש שלשה מצוות: שמחה לולב וסוכה, בשאר הימים יש שתי מצוות (מדאורייתא): שמחה וסוכה. אם כן

אין די צפתי'ע געסאלער

רבנו שמואל אוזידא

תולדות רבנו בעל מדרש שמואל על מסכת אבות

באותה תקופת הדר, בהיות העיר צפת מלאה חכמים וסופרים, בסביבות שנת ה'ש', נולד רבנו לאביו רבי יצחק.

בעפר רגלי החכמים

נביא את דברי רבנו בהקדמתו לספר 'מדרש שמואל' על מסכת אבות: "אמר שמואל בן לאדני אבי איש חיל רב פעלים נודע בשערים שמו כמוהר"ר יצחק די אוזידה זלה"ה. כל ימי גדלתי בין החכמים, ואהיה אמון על זרועות תופשי התורה ויושב בשולי מעילי מעלתם, בעיר הגדולה והמהללה ארץ קדושה עיר צפת תוב"ב, עיר גדולה של חכמים ושל סופרים".

את תלמודו למד בישיבת רבנו אלישע גאליקו, רבנו כותב בהקדמה לספר 'אגרת שמואל' על מגלת רות: "אהלל בקול רנה ותודה לא-ל נורא בשיר שבח והודאה, אשר הוציאני לאויר העולם, והביאני לחיי עולם על ידי לומדי תורה, הראשון ראשון לכל דבר שבקדשה, מזרי זלה"ה".

בסוד חכמים

צעיר לימים היה רבנו וכבר נכנס לפרד"ס. והוא זכה להיות מהתלמידים הקרובים לרבנו האריז"ל. מספר פי פעם בעת אשר ישב האריז"ל עם תלמידיו, נכנס לפניו רבנו כשהוא לבוש בגדי שבת, ובא לדבר עם האריז"ל איזה ענין. כשאף נכנס, קם האריז"ל הקדוש ועמד לפניו מלא קומתו ואמר לו: 'ברוך הבא' והושיבו לימינו. רבי שמואל דבר מה שהיה לו לדבר, ויצא מלפניו.

תלמידו הנאמן של האריז"ל רבי חיים ויטאל, שישב באותה שעה לפני רבו, התפלא למראה התמוה, הלא רבי שמואל הוא צעיר לימים, מדוע זה קם האריז"ל הקדוש לפניו מלא קומתו, מה גם שהרי

1 מן הראוי להביא את פרושו של רבנו במשנה (אבות פ"א מ"ד) "יהי ביתך בית ועד לחכמים והוי מתאבק בעפר רגליהם" וזה לשונו: "מה שאמר יהי ביתך בית ועד לחכמים אינה אזהרה שמזהיר לאדם רק הודעת השכר אשר ישיג מי שישפיל עצמו ויתאבק בעפר רגלי החכמים, והכי קאמר מבטח אתה שיהיה ביתך בית ועד לחכמים

תמיד היה יוצא ובא אצל האריז"ל, ואף פעם לא היה קם לפניו.

מהרח"ו שהיה חקן וצמא לדעת את הנהגתו של רבו פנה והביע תמיהתו: לא אוכל להתאפק מלשאול למעלת כבוד תורתו, מדוע קמת מלפני צעיר זה מלא קומתך, ואמרת לו ברוך הבא, מה שאין דרכך מימים ימימה. אמר לו האריז"ל הקדוש: לא מפניו קמתי, ולא לזה הצעיר אמרתי ברוך הבא, אלא לנשמת התנא רבי פנחס בן יאיר. כיון שעשה היום מצוה שהיה רבי פנחס בן יאיר נוהג לקימה, לכן נכנסה בו נשמתו כדי לעזור לו לקיים המצוה. פי כאשר נכנסת מחשבה באדם לקיים מצוה גדולה, נכנסת בו נשמת צדיק שהיה רגיל באותה מצוה כדי לסייעו, כי לולא זאת לא יוכל לעמוד נגד היצר הרע שירצה לפתותו ולבטל אותו מהמצוה.

כששמע זאת רבי חיים יצא החוצה ורץ אחר רבי שמואל לשמוע ממנו מה היה. כשהגיע אליו שאל אותו רבי חיים: אמור לי! איזה מצוה קימת היום, שהאריז"ל הקדוש אמר עליך כך? ספר לו רבי שמואל מעשה שהיה מה היה: כשהשכמתי היום באשמרת הבקר ללכת לבית הפנסת, בלכתי בדרך שמעתי קול בכיה ויללה יוצא מבית אחד, נכנסתי לראות על מה הבכיה, וראיתי שכלם עומדים מחסרי בגדים. שאלתי אותם מה קרה להם, אמרו לי שבלילה נכנסו גנבים לביתם וגנבו את כל אשר להם, וגם מלבושיהם הפשיטו מעליהם, ועכשו נשארו בערום ובחסר כל, אפילו לצאת החוצה אינם יכולים.

מששמעתי זאת - סים רבי שמואל - פשטתי את מלבושי מעלי ונתתים לבעל הבית, ואני חזרתי לביתי ולבשתי את בגדי השבת שלי, כיון שאין לי בגדים אחרים.

חזר רבי חיים אל רבו וספר לו את כל הספור ששמע מפי רבי שמואל. אמר לו האריז"ל הקדוש: אכן כך היה, ובזכות מצוה זו זכה שנתלבשה בו נשמת רבי פנחס בן יאיר, שדרכו היתה לעסק בפדיון שבויים ולגמל חסד עם האמללים והנדכאים.

ותהיה אתה הגדול שבכלם, וכלם יבואו ויגעו בביתך שיהיו הם צריכים אליך ללמד מפה, וזה בשכר מה שתקדים אתה בתחלה להיות מתאבק בעפר רגליהם, בשכר הכנעה זאת שתהיה אתה נכנע ושפל לפנייהם תעלה מעלה שתהיה אתה ראש לכלם".
2 תלמיד וחבר בבית דינו של מרן הבית יוסף.

ליקוטים נפלאים פרשת ראה

תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבדו ובו תדבקון" (יג, ה)

אותם הדברים נאמרו בעצם גם בפרשה הקודמת, בלשון יחיד: "את ד' אלהיך תירא אותו תעבוד ובו תדבק" (י, כ) - ולמה אפוא חזרה תורה ואמרה זאת כאן בלשון רבים?
ברם, אם בימים כתיקונם מסוגל כל אחד להיות ירא-שמים ועובד-השם ביחידות, הרי בזמן שיש מסיתים ומדיחים בעולם, אין בכוחו של היחיד לפעול מאומה, אלא מן ההכרח שייווצר מכל היחידים כוח-רבים מלוכד כדי להתגונן מפני ההסתות והדחות.
לפיכך, כאן בפרשה המדברת בהדחתו של נביא שקר, חוזרת התורה ואומרת אותם הדברים בלשון רבים, לפי שאז חייבים היחידים להתלכד יחד, למען יוכלו לקיים: "אותו תיראו ואת מצוותיו תשמרו ואותו תעבדו ובו תדבקון".

"ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת באש" (יג, יז)

אם יכולה הייתה עיר שלמה להיכשל בעבודה זרה, הרי סימן הוא כי אנשיה היו שטופים רק בענייני רווחי ממון ולא נתנו דעתם על ענין נעלה מזה. על כן ניטמטם לבם כ"כ עד כי נוח היה להדיחם. ממילא ראוי גם הונם ורכושם, אשר גרמו לידי כך, להישמד כולו באש. (אבני אזל)

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

מלמד שכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים (שבת קנא).
ועל זה אמר ר' דוד משה זצ"ל מטשורטקוב: כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים. היינו שמעורר רחמי שמים על זה שהוא מרחם עליו, כי אומרים בשמים: ומה זה בשר ודם ריחם עליו... הקב"ה בוודאי שצריך לרחם עליו!

"ונתן לך רחמים ורחמך" (יג, יח)

אל לך לחשוש מכך, שאחרי הריגת עיר שלמה של אנשים, נשים וטף, תסגל לעצמך טבע של אכזריות - שכן התורה מבטיחה לך: "ונתן לך רחמים" - מכיון שאתה עושה זאת למען רצון השם-יתברך וכבוד-שמים, לא ישחית המעשה הזה את

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כו)

פתח הכתוב בלשון יחיד "ראה" ועבר ללשון רבים "לפניכם"? שכן ליתן נותנים להכל במידה שווה, אבל לראות רואה כל אחד באופן אחר. אדם כמות שהוא, כך הוא רואה...
(ר' מנחם מנדל מקוצק)

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כו)

ווארט נפלא אמר רבי חיים מוורמזא "שאפילו יודע המוכיח כי מכל המקשיבים ללקחו יושפע רק אדם אחד ויחיד, אל ימנע דבריו מן הצבור, שכן מצינו למשה רבינו שדיבר בפני כל ישראל ואמר להם 'לפניכם' לשון רבים, וגם 'ראה' לשון יחיד, אלא שהוא דיבר לפני כל ישראל, אבל דבריו היו מכוונים אל היחיד, ולו הוא אמר 'ראה'". (אוצרות התורה)

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כו)

ראה שלא תתנהג בדרכי ביניים ובפשרות כי אנכי נתן לפניכם ברכה וקללה שהם שני ניגודים קיצוניים ביותר, אם לא בדרך הברכה הרי זו כבר ממילא דרך הקללה, דרך ביניים אין בנמצא כלל. (ספורנו)

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא, כו)

חכמינו אמרו: "לעולם יראה אדם את עצמו כאילו כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת הכריע את כל העולם לכף זכות, עשה עבירה אחת הכריע את כל העולם לכף חובה" (קידושין מ).
לפיכך אמרה התורה לכל יחיד ויחיד "ראה!" השתדל לראות שבכל מעשה ומעשה שאתה הולך לעשות "אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה" הרי אתה מביא לעולם כולו ברכה או ח"ו קללה. ועל כן הבחירה לגבי פעולתך עלולה להכריע את כל העולם לכף זכות או חובה. (תורת משה)

"אחרי ה'
אלוקים תלכו
ואותו תיראו
ואת מצוותיו

נמשל כבהמות נדמו
אמר הרבי הקדוש מרוזין זיע"א: ריבוננו של עולם!
מוכן אני לוותר על העולם הזה. גם על העולם הבא
אהיה מוכן לסלוח...
דבר אחד אני מבקש, **שלא נסתובב כאן בעולם כמו
בהמות בלי דעת!**
(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת ראה

את מעשרותי ונדבתי אחלק לכולם בשווה, ואין דיני קדימה לאחים או קרובי משפחה. אלא: "פתוח תפתח את ידך לו" - ולכל עני תן כפי הראוי לו מדיני הקדימה שנתנה לך התורה. ודפח"ח.

"ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון" (טו, ז)

ראשי תיבות של "לא תקפוץ את ידך מאחיך האביון" - היה אומר הרה"ק מהר"י מרוז'ין זצ"ל - הן אותיות "תהלים". ללמדנו שבאמירת תהלים בלבד, אין אדם יוצא ידי חובתו, אלא צריכים להיות אומר ועושה לקיים "פתוח תפתח את ידך לו" בפועל. (על התורה)

"ורעה עינך באחיך האביון לא תתן לו וקרא

עליך אל ה' והיה בך חטא" (טו, ט)

אם תלך בדרך זו ותבדוק כל עני בשבע בדיקות, "ולא תתן לו", אזי דע לך "וקרא עליך אל ה'", יבדקו גם אותך בשמים ויפשפשו במעשיך, ואזי "והיה בך חטא", ימצאו גם אצלך חטאים ותיענשו, אך אם תתן בלי לבדוק במעשיו, גם בשמים לא יבדקו אחריך. (הרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג)

"ורעה עינך באחיך האביון ולא תיתן לו"

(טו, ט)

כתב האבן האזל יש אנשים שכשהם נתבעים לדבר צדקה טוענים הם, 'אח אביון יש לי, קרוב עני יש לי, ואיני יכול ליתן צדקה לאחרים', להוי ידוע שאותו אדם קמצן הוא מטבעו ואינו נותן אפילו לאחיו האביון. אם 'ורעה עינך' ומסרב אתה ליתן צדקה באמתלה של 'באחיך האביון' סימן הוא כי 'ולא תיתן לו' שאינך נותן גם לו, לאחיך. אם אפשר לתת לקרובים, אפשר לתת גם לזרים.

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)

מפרש רש"י: "נתון תיתן לו, אפילו מאה פעמים". עליך להרגיל את עצמך לתת הרבה, וממילא "ולא ירע לבבך בתיתך לו", שכן ההרגל נעשה טבע. (לוח ארז)

"ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו, י)

"ולא ירע לבבך" אל תתחיל להיאנח ולהרבות דברים על מצבך הרע דווקא "בתיתך לו", בשעה שבאים לבקש ממך צדקה. (עולת חדש)

מידותיך אלא אדרבה - עוד יחון אותך השם-יתברך במידה של רחמנות.

"לא תאכל כל תועבה" (יד, ג)

אמר הרה"ק רבי ברוך ממעז'בוז: נזהרים הם בני אדם שלא בללוע נמלה חיה, מדוע אין הם נזהרים שלא 'בללוע' אדם חי.

"למען תלמד ליראה" (יד, כג)

בעל ה"התעוררות תשובה" זצ"ל כתב: "כבוד אאמור'ר זצ"ל בעל ה'כתב סופר' אמר לי בשם אביו-רבינו החת"ס זצ"ל: 'דע בני, כי לא רק לצורך הלימוד זקוק אדם לרבי, אלא גם ליראת שמים, כי גם זאת היא פרק קשה בחיים, לאחוז בה במידה נכונה ולהשתמש בה בכונן הדרוש".

(ספרא דמלכא - אוצר אמרות החת"ס)

"כי יהיה בך אביון מאחד אחיך" (טו, ז)

העניינים הם המיוחדים בעם ישראל, ולא יזלזל בהם מחמת עניותם, ואדרבה, ה' יתברך עשה את העני, עני, כדי לזכות אחרים במצות צדקה ולהציל את הנותנים מדינה של גיהנום. ומרמזת התורה 'כי יהיה בך אביון' עליך לדעת כי הוא 'מאחד אחיך' מהמיוחדים שבאחיך, מחשובי כלל ישראל, שהקדוש ברוך הוא ייעד אותם לסבול, בשביל לכפר על עוונות ישראל, ולכן אין לך לזלזל בהם חס ושלוש, אלא אדרבה לרוממם ולנשאים בכל האפשר. (אור החיים)

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך... כי

פתוח תפתח את ידך לו" (טו, ז)

הנה ידוע שישנן קדימויות בעשיית מצות הצדקה וכל אחת קודמת לרעותה. וכמו שפסק הרמב"ם (הלכות מתנות עניים פ"ז ה"ג) להלכה: "כי יהיה בך אביון מאחד אחיך וגו' דרשינן... ועניי ביתו קודמין לעניי עירו דכתיב בתר לאחיך, לענייך, דהיינו עניי ביתו ועניי עירו קודמין לעניי עיר אחרת, כדכתיב אח"כ ולאביונך בארצך - דהיינו עניי עירו ועניי ארץ ישראל קודמין ליושבי חוצה לארץ, דכתיב בסיפיה דקרא דכי יהיה בך אביון וגו' בארצך דהיינו ארץ ישראל, ואח"כ כתיב אשר ה' אלוקיך נותן לך לרבות כל מקום, וכו'.

כ"ק מרן ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע אומר: בכף ידו של אדם אין כל האצבעות שוות. יש אחת מהן הגדולה מרעותה וארוכה יותר, ואחת קצרה יותר. כל זה ניכר דווקא כשהאדם פותח את כף ידו ולא קומץ אצבעותיו לאגרוף. כי בשעת הקמיצה - כל האצבעות נראות שוות מבחוץ ואין הבדל ניכר ביניהן.

זהו שמזהירה כאן התורה, בדרך רמז: "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך", ותגיד: כל העניים שווים כאותה יד קמוצה, ולכן

כתיבה וחתימה טובה

סיפורים נפלאים פרשת ראה

אוכל, משום שלא היה לו זמן אחר עבור האכילה... בזמן שניגש אליו אותו חסיד היה זמנו של הרבי דחוק עד מאוד, לפיכך אמר לחסיד שכעת אין לו אפילו רגע אחד להקדיש לענין. אמר החסיד: "לי יש עשרים שנה לטפל בבתי החולה, ולרבי אין רגע אחד של זמן בשביל זה!?"...
"וזו" - סיים האדמו"ר - "הפעם השניה שמישהו ניצח אותי..."

"ושמחתם לפני ה' אלוהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם כי אין לו חלק ונחלה אתכם" (יב, ב)

בעיר אחת חיו שני עשירים גדולים שהיו שונאים זה את זה. לימים אירס אחד את בתו עם חתן בן משפחה מכובדת ומהוללת. התקנא העשיר השני בשידוך הנאה שעשה בעל דבבו. לא עברו ימים מועטים והתברר למחותן כי חתנו הוא בעל מידות רעות ומגוננות, מיהר העשיר וקרא לשדכן ולחש על אוזנו את כל הידוע לו וביקש ממנו כי ימהר ויפטור אותו מעונשו של זה. מיהר השדכן הממולח אל ביתו של העשיר השני והציע לו את השידוך בספרו לו כי השידוך עם הראשון עומד להתבטל. שמח העשיר ונתן את הסכמתו המיידית לשידוך ולא עברו שעות מועטות והחתן ביטל את התקשרותו הראשונה והשתדך עם בתו של העשיר השני.

בהגיע זמן החתונה הוזמן המחותן הראשון ולאחר המשתה רקדו שני העשירים ריקוד של שמחה כנהוג. האחד רקד בהתלהבות על זה שזכה בשידוך והשני רקד בכל עוז על שזכה להיפטר ממנו...

כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא: הקב"ה מייפה בעיני כל אחד ואחד מישראל את משלח ידו על כן כאשר הישראל אוסף את תבואתו - הוא שמח בה ובברכתה ואילו הלוי שמח על שהקב"ה פטר אותו מכל העמל הזה...

זה מה שנאמר בפסוק: "ושמחתם לפני ה' אלוהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהותיכם והלוי אשר בשעריכם". גם הלוי שמח ומדוע? "כי אין לו חלק ונחלה אתכם..."

"רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר כברכת ה' אלקיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל" (יב, טו)

האדמו"ר מקלויזנבורג, הרב יקותיאל יהודה הלברשטם, זצ"ל סיפר את שעבר עליו בשואה, בהיותו במחנה אושוויץ. היה זה בערב שבת, עת הורידו את כל היהודים מהרכבת, ודחקו בהם להיכנס לתוך המחנה.

בהיכנסם למחנה נדחקו כולם פנימה, ואת האנשים שנמצאו כשירים לעבודה אספו למקום מיוחד ושם חילקו להם ארוחת בוקר בשרית, האנשים המורעבים

"ראה אנכי נתן לפניכם היום" (יא, כו)

נראה לפרש על פי המעשה דשאלו פעם להרה"ק רבי זושא זי"ע אמאי צריך האדם לבוא אל הצדיק להורות לו הדרך אשר ילך בה, וכי לא די היה בזה שישב בביתו וילמד ספרי מוסר, והשיב רבי זושא שכשהאדם לומד בביתו ספר מוסר מוצא תמיד בכל מידה דהנה זה הפגם יש אצל חברו פלוני וזה הפגם מוצא אצל חברו פלוני, ובעצמו אינו רואה שום חסרון, על כן צריך לבוא אל הצדיק שיראה לו חסרונותיו ואז כשיפתח ספר מוסר ימצא מיד את אשר שייך לו. (שיח יעקב יוסף)

"את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם" (יא, כז)

הרה"ק מצאנז זצ"ל ראה פעם איך אחד אמר ברכות השחר בלחש, ואף אחד לא שמע. הזכיר לו מה שכתוב בתורה. "את הברכה" - את הברכות שאנחנו אומרים בכל יום, "אשר תשמעו" - שישמעו ושיכולים לענות אמן, "אל מצוות ה' אלקיכם" חלק זה שייך גם לקיום המצוות.

"ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל" (יא, כט)

מדוע נכתבה המלה "ונתתה" עם האות ה' בסופה? תוספת ה' מראה על ברכה שניתנת בעין יפה, וכבר אמרו רבותינו: שהנותן מתנה לחברו - לעולם יתן בעין יפה. לפיכך מתאים, שכאשר עוסקים בענין הברכה על הר גרזים, יכתב "ונתתה", רמז לעין יפה.

מאמר חז"ל זה "הנותן בעין יפה הוא נותן" נאמר לאדמו"ר מגור, בעל ה"אמרי אמת", ולדבריו היתה זו אחת משתי הפעמים הבודדות, שבהן נצחו אדם כלשהו.

הדבר היה כאשר הבחין האדמו"ר בעיוור, בן למעלה מתשעים שנה, שהתגורר בעיירתו, ונהג להיאנח ללא הרף על מר גורלו. בהזדמנות אמר לו האדמו"ר: "מדוע הנך מתאונן כל כך? הלא נאמר (תהלים צ, י): 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה', ואם כן אצלך כל יום נחשב למתנה גמורה - ומדוע, אפוא, תתלונן ללא הרף?" נענה היהודי ואמר לו: "רבי, והלא כתוב: הנותן מתנה לחברו - בעין יפה הוא נותן...!"

"ההזדמנות השניה, שבה נצחני אדם כלשהו" - ספר הרבי - "הייתה כאשר נגש אלי בדרכי הביתה אחד מן החסידים וביקש לדבר אתי על בתו החולה".

ה"אמרי אמת" היה ידוע בדיקנותו הרבה, וכל סדר יומו מחושב היה בחשבון של דקות ורגעים.

לארוחה היה מקצה מספר דקות, ואם אירע שהגיע לביתו והארוחה עדיין לא היתה מוכנה, היה מדלג עליה ולא

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת ראה

והיורים בתותחנים, בכוחם לנהל מלחמה אף ממרחק של כמה פרסאות, ואפילו חיילי הקיסר המריעים בחצוצרות, תפקיד חשוב להם, שבתרועתם מחזקים הם את לב החיילים הנלחמים בשדה הקרב. משום כך - סיים החפץ חיים - נחלקים גם אנו לסוגים שונים, אבל בנים אנו לה' אלקינו וכל אחד ואחד תורם את חלקו לעבודת ה', ויחדיו ננצח במלחמת היצר. (וקראת לשבת עונג)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

בלבו של משגיח ישיבת סלבודקא, הגאון הצדיק רבי משה טיקוצ'ינסקי זצ"ל, התעורר חשש שמא אינו מטפל כראוי בבעיותיהם החינוכיות של בני הישיבה, משום שלא למד מעולם את תורת החינוך והפדגוגיה.

פעם אחת ביקר בישיבה ראש ישיבת חברון, הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, והרב טיקוצ'ינסקי שטח בפניו את הרהוריו אודות החוסר המקצועי שלו בעבודתו, ענה לו ר' יחזקאל: "האם אתה אוהב את התלמידים? אם הינך אוהב אותם, אינך זקוק ללימוד פסיכולוגיה ופדגוגיה, או כל תורה ושיטה אחרת, כי מי שאוהב את תלמידיו מובטח שיצליח לחנכם ולהגיע איתם להישגים גבוהים ביותר". (דרשו)

"לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחזך האביון" (טו, ז)

סיפר עגלון שהוביל את החפץ חיים זצ"ל בדרך, שכרגיל, היה מדבר עמו על תכלית האדם בעולם הזה. העגלון שאל אותו במה יוכל לזכות איש כמוהו. החפץ חיים השיב לו, שיעסוק בגמילות חסדים. צחק העגלון במר נפשו האם זה לא לעג לרש, הלא עני ואביון הוא, וזקוק בעצמו לקבלת גמ"ח! הסביר לו החפץ חיים במתק לשונו, שאל יחשוב שגמ"ח צריכים להקים במאות. אפשר להקימו בקטנות. ינסה לחסוך מהוצאות פרנסתו כמה פרוטות לשבוע, וכשיצטרפו הפרוטות לזהובים, יהיה לו כבר במה לעזור לשכן עני בהלוואה קטנה לצרכי שבת, וזהו יסוד גמ"ח הנחשב בעיני הקב"ה כאחת הקופות הגדולות. סיים העגלון בשמחה "שמעתי לעצתו, וכיום יש לי סכום הגון אשר נאסף אצלי והנני מלווה בע"ה לעשרות אנשים".

"כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (טו, יא)

המגיד מקעלם הכריז פעם בדרשתו ואמר: שמעו אתם עשירים תראו למען השם לתת צדקה לעניים, ואם לא תתנו להם דעו לכם כי השנה הגיעו מים עד נפש והעניים יגוועו מרעב, ואם תאמרו מה יש אם הם ימותו למי אכפת הדבר הזה. דעו לכם, שוב הכריז המגיד, שהתורה הקדושה אומרת ומבטיחה "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ", ואם כן בהכרח שיהיו עניים ואם תתנו לעניים לגווע ברעב תהיו אתם מוכרחים לתפוס את מקומם ותהיו אתם האביונים...

והמיוסרים עטו על האוכל, אך האדמו"ר מקלויזנבורג סרב לקבל את מנתו, בהפטירו שבשום אופן הוא אינו רוצה לאכול טרפות וכך הוא צם במשך כל היום, ובערב נשכב תשוש ורעב לישון. בבקרה של השבת נשמעה צעקה לכיוון האסירים, המכריזה לבוא לאכול.

האדמו"ר ישב מכונס בתוך עצמו. וכשהתרוקן הצריף ולא נשאר בו אף אחד, הוא התפרץ בבכי, ונחלי דמעות זרמו מעיניו. למרות שהרבי לא נהג לבכות, הוא עשה זאת, כשהוא מתפלל לקדוש ברוך הוא על כל מה שקורה.

בצהרי יום השבת בכיו של הרבי התגבר והוא אמר: "ריבוננו של עולם, נשארתי לבדי, חסר כל, את הכל לקחת ממני, נשארתי ערירי ויחף, ועוד אלך ואוכל טרפות? איני רוצה לאכול טרפות, איני אוכל!"

והנה בעודו יושב ומדבר עם עצמו נכנס אל הצריף יהודי מבוהל. הלה ניגש ישר אל הרבי ושאלו: "האם הוא הרבי מקלויזנבורג?" הרבי נבהל לשמע השאלה, כי את הרבנים והאדמו"רים היו הגרמנים מובילים ראשונה אל הכבשן, אך תוך כדי דיבור בא אליו יהודי נוסף ואמר לו, שהוא חייב לגשת מיד אל הדלת, כיון שמישהו ממתין לו.

לא נותרה לרבי ברירה, והוא קם ממקום מושבו, למרות חששותיו, וכאשר הגיע אל הפתח, ראה אדם מבוגר, יהודי שפנה אליו בשאלה, "האם הרבי מקשאנוב היה דודך?" האדמו"ר עמד תוהה ומשתומם, מהיכן ידע איש זה כי הרבי שרוי במחנה אושוויץ, ומהיכן ידע כי אכן הוא דודו?

אך יחד עם התמיהה השיב מיד ואמר ליהודי, כי אכן, הרבי מקשאנוב היה דודו. איש זה מיהר להושיט לאדמו"ר ככר לחם וצלוחית מלאה ריבה, ואמר לו, כי הוא הביא לו את האוכל, כדי שישביע נפשו, וכהרף עין נעלם האיש המסתורי והסתלק, והוא שוב לא ראה אותו.

כשסיפר האדמו"ר סיפור זה, אמר, כי אז הוא חש שיש אלוקים בארץ השומר עליו, מפני שלא רצה לאכול טרפות. מיד לאחר מעשה זה קיבל עליו מחדש שלא יאכל טרפה בשום אופן. וכך ישב לו האדמו"ר מקלויזנבורג ואכל את סעודת השבת הכשרה, שזימן לו הקדוש ברוך הוא. (613 סיפורים על תרי"ג)

"בנים אתם לה' אלקיכם" (יד, א)

שאל יהודי את החפץ חיים זיע"א, רבי: לשם מה זקוק העולם לחסידים ומתנגדים, ואף החסידים בינם לבין עצמם, חלוקים לקבוצות רבות, מהם שעיקר עבודתם בתפילה, ומהם שעיקר עבודתם בתורה, ומהם עיקר עבודת ה' שלהם בשמחה וכו', לשם מה צריך קבוצות כה רבות?

השיב החפץ חיים: עד שאתה שואל אותי, שאל את הקיסר הרוסי, לשם מה יש לו הרבה סוגי חיילים? מהם רוכבי סוסים, מהם יורים בתותחנים, מקצתם במטוסים, ומקצתם באוניות, ובחלקם חיילים הולכי רגל וכדו'. אין זאת - המשיך החפץ חיים - אלא שכל סוג וסוג מועיל לקיסר למלחמה בדרך שונה, שהרי חייל ההולך רגלי, אין בכוחו להילחם בחייל הנלחם מתוך מטוס,

סיפורי צדיקים

גליון 375
שנה ח' תשע"ט

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קלייטן על ואישור לשריממש בתמונה

סיפורי חז"ל

מלומד בנסים

פעם אחת גזרה מלכות גזרה על ישראל שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם. הלך ר' ראובן בן אסטרובלי והסתפר כמותם והלך וישב עמם, אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר? אמרו לו יעני, אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיהיו עניים. אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא? אמרו יכחיש. אמר להם, אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים כדי שיכחישו, אמרו יפה אמרת ובטלו את הגזרה. הכירו בו שהוא יהודי והחזירו את הגזרה? אמרו רבותינו מי ילך ויבטל את הגזרה? ילך רבי שמעון בר יוחאי שהוא מלומד בנסים. הלך ר' שמעון, בדרך יצא לקראתו שד אחד, אמר ר' שמעון שפחה של בית אבא הגר המצרית נודמן לה מלאך שלוש פעמים, אני אפילו לא פעם אחת, יבוא הנס מכל מקום. קדם השד ונכנס בביתו של הקיסר ונשתגעה. כשהגיע ר' שמעון לבית הקיסר צוה על השד לצאת, יצא השד והלך. אמר הקיסר לר' שמעון, שאל כל מה שאתה רוצה. נכנס ר' שמעון לבית גנזיו של הקיסר, ומצא את האגרת שכתובה בה אותה גזרה. נטלה וקרעה, באותה שעה נתבטלה הגזרה.

(לפי מעילה י"ז)

פרשת השבוע

נכבד להעניק ליהודי, ושוב חזר לקרוא בקוויטעל ונאנח שנית אנחה השוברת גופו של אדם, נאנח ושלף פעם נוספת מארנקו סכום חשוב לתתו לנצרך. ניסה הלה להשתמש, וכי באתי לשם כך? שאל בעינים דומעות ונכלמות. אולם הרבי תלה בו עינים מתחננות והפציר בו, כתוב בתורה "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" פירוש, תן לו וחזור ותן לו עד שלא יכאב יותר לבך על מצבו, ומה אעשה כי כואב לבי מאד עליך? רק אחרי שהסכים האיש לקחת עזרה מידו הטובה שקטה רוחו של הרבי והוטב לו.

בפרשת ראה אנו מצפים תמיד לבשורות טובות
מסופר: כשהגיע הרה"ק רבי מנדלי מויטבסק זיע"א לארץ ישראל, עמדו בפרשת ראה והיה אומר על כך: כשבאתי אל הבעש"ט הקדדוש זיע"א היה בפרשת ראה, וכן בבואי אל המגיד הקדוש ממעוריש זיע"א היה זה בפרשת ראה, ועכשיו באתי לארץ ישראל בפרשת ראה. בפרשת ראה אנו מצפים תמיד לבשורות טובות.

מהחל חרמש בקמה (ט"ז - ט') פעם התלוננו חסידים לפני הרה"ק הרבי המהר"ש מליובאוויטש זיע"א, שהמשפיע שלהם נוהג בהם ביד קשה. כשנכנס המשפיע לרבי ליחידות, אמר לו: בתורה נאמר "מהחל חרמש בקמה" צריך לשבור את הקמה - הגאווה והישות על ידי חרמש - תעניות וסיגופים, אך נאמר "וחרמש לא תניף על קמת רעך" (דברים כ"ג-כ"ה) סיגופים הם עבור עצמך אך לא כשמדובר ברעך.

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו
(ט"ו - י')

בצוק העתים כשהרבה יהודים ירדו מנכסיהם והגיעו עד פת לחם, השכיל הרה"ק רבי מרדכי דב מהורונסטייפל זיע"א אל דלים ותמך בהם בסתר בצורה מחוכמת מאד, לפעמים השקיע מאמצים רבים לשכנע את הנצרך איסטניס, שנרתע מלהודק לעזרת הוולת כי ייטיב ויגמול חסד עמו כשיקח ממנו. ומעשה ביורד ששפך מרי שיחו בקוויטעל שהגיש לפניו, ורבי מרדכי דוב נאנח למקרא הדברים, נאנח והוציא מארנקו סכום

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים 7:42 ת"א: 7:45 ר"ת: 8:19

פרשת ראה-ראש חודש אלול

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:30 ת"א: 6:46

מעשה שהיה

את החסד הגדול הזה, מצא מישהו שיאמר קדיש ויתפלל לעילוי נשמתו, אע"פ שאין בידי שום דרך לגמול על הטובה הנצחית הזאת.

ודאי, השיב הרב ממחר להרגיע את היהודי הנפחד, אך אני בטוח שאין לך שום סיבה לחשוש, ודאי מלאת את המוטל עליך במצבך, חכמינו זיכרונם לברכה כבר אמרו שאפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון, ספר לי כמה מעשים טובים שעשית בימי חייך? אבל רבי, אין בידי דבר אני הולך בידיים ריקות, מעשים טובים לא ילוו אותי לעולם האמת. בכל זאת, אני בטוח שעשית משהו מיוחד בבקשה נסה להיזכר, ספר לי איזו מצווה גדולה ומיוחדת קיימת. געציל עצם את עיניו ושתק, רק נשימתו הכבדה נשמעה בחלל החדר. כעבור דקות מספר פקח את עיניו ואמר נזכרתי במשהו, שיקרא אולי מעשה טוב, אך אני לא חושב שהוא מיוחד כל כך, לולא בקשת הרבי לספר, לא הייתי חושב שהוא ראוי לציון בכלל.

בכל אופן המעשה אירע לפני שנים רבות, בוקר אחד הייתי בדרכי לבית המטבחים המרוחק מרחק מה מן העיר, בקלות עליתי במעלה ההר כמו בכל יום, הייתי צעיר וחזק, והטיפוס לא עייף אותי. לפתע הגיחה מן הצד עגלה רתומה לסוסים, אשר דהרה במהירות מטורפת במורד ההר, העגלה היתה מלאה אנשים נשים וילדים, אשר היו לבושים כולם בבגדי חג, נראה היה שהם כדרכם לחתונה. הסוסים דהרו בפראות פונים מצד לצד, ברור היה שהעגלון שתוי ואיבד את השליטה על סוסיו. כשראיתי עד כמה גדולה הסכנה הנשקפת לנוסעי העגלה, צעדתי ונעמדתי בדרכם, הושטתי את שתי ידי לצדדים, כדי שהסוסים יבחינו בי ויאטו את דהירתם, בשניה האחרונה זינקתי הצידה קפצתי ונאחזתי בצידי העגלה, איכשהו הצלחתי להיכנס לעגלה וליטול את המושכות מידי העגלון המנמנם, שהיה אדיש לסכנה בה היו נמצאים הוא ונוסעיו, בקושי רב הצלחתי לרסן את הסוסים המשתוללים, אך בסופו של דבר השי"ת היה בעזרי והסוסים נרגעו והאטו את מרוצתם, הובלתי את העגלה ואנשיה העירה, שם נערכה כבר החתונה, והיות שמלבד ההלם בו היו נתונים, ב"ה לא אירע להם שום רע, השארתי אותם שם ופניתי לדרכי, זה כל מה שהיה. סיכם געציל בפשטות. עשית מעשה נעלה געציל יקר, שוודאי יעמוד לזכותך, אמר הרבי, ולבקשתך, אדאג שקדיש ושאר תפילות יאמרו לעילוי נשמתך, אך אבקש אותך שתחזיר לי טובה, הבטח לי כי אם תוכל תספר לי איך התנהל משפטיך בבי"ד של מעלה. געציל הבטיח והרב פנה לדרכו.

עד כמה גדולה מצות גמילות חסדים ליהודי

פעם אחת לפני שנים רבות, חי בעיירה קטנה בפולין יהודי עני ופשוט אך ירא אלוקים, שמו היה געציל אך כדי שלא יחליפו אותו ביהודי אחר שנקרא באותו שם, היה געציל זה מזוהה בדרך כלל כגעציל פושט העורות על שם עיסוקו, פשיטת עורות של בהמות שחוטות בבית המטבחים, געציל התאים לעבודתו, כי היה אדם חזק ויכול היה להפוך את נבלת הפר בשעה שפשט את עורו בלי יד עוזרת, אך לא היתה זו עבודה נעימה, וגם התשלום עבורה היה זעום, מפני שלא דרשה שום אימון או הכשרה מיוחדת. בקושי רב הצליח געציל להתקיים משכרו, אך למולו השתייך לאותה קבוצה של בני אדם אשר שמחים תמיד בחלקם, ואינם מתלוננים.

ויהי היום ופושט העורות נפל למשכב, כשהרגיש שיומו קרב, וקרוב הרגע בו יחזיר את נשמתו לאביו שבשמים, שלח את אשתו לרב כדי שתבקש אותו שיבוא לבקר אותו, מיהרה האישה לרב וסיפרה לו כי בעלה הנוטה למות מבקש שהרב יואיל בטובו ויבוא אליו בדחיפות לפני שיהיה מאוחר מידי, האם יאות הרב למלא את בקשתו של בעלי לבוא לבקר אותו? הרב ענה שיבוא מידי, הוא סגר את הספר בו למד, קרא למשמשו ויצא עמו לביתו הדל של געציל החולה. בפתח ביתה נעצרה האשה מתוך נימוס כדי לאפשר לרב ולמשמשו להיכנס ראשונים,

כשפתח הרב את הדלת נעצר בפתאומיות כשמבט של השתוממות על פניו, הוא סגר בחיפזון את הדלת, ואחר רגע של היסוס פתח אותה שוב ונכנס פנימה. פניו החיוורות של היהודי הגוסס אורו למראה הרב, בקול שקט שבקושי נשמע, התנצל בפניו על שהטריח אותו אליו, והסביר מדוע הרגיש שעליו לעשות זאת, אני יודע שיומי קרוב ואני מוטרד מאוד, אינני אדם מלומד, מעולם לא היתה לי הזדמנות ללמוד תורה, כל שלמדתי, הוא לומר את התפילות היומיות, ולחזור בעל פה פרקי תהילים, וגם בכך אינני טוב במיוחד, מעשים טובים? אילו מעשים טובים יכול אדם עני כמוני לעשות? אינני מאמין שעשיתי אי פעם מעשה טוב לשכן. געציל נאנח אנחה עמוקה והמשיך, עכשיו כשאני עומד להתייצב בפני בית דין של מעלה, אני נחרד למחשבה שאין לי דבר להראות אחר כל השנים שחייתי בעולם, גרוע מזה, אין לי אף אחד שיאמר קדיש ויתפלל לעילוי נשמתו. לכן העזתי להטריח את כבוד הרב, ואני מבקש את מחילת כבודו אלפי פעמים, בבקשה עשה עמי

משל ונמשל

בהגיע חודש אלול....

מעשה בשועל רעב, שהגיע מן השדות ומצא את שערי העיר פתוחים לרווחה, חמק השועל פנימה וחסף מאכלים כאוות נפשו, השיגחו בו האנשים, והתחילו לרדוף אחריו, ברח השועל מסימטה לסימטה, והרודפים – אחריו. הוא הצליח להתחמק מהם ולהגיע אל שער בעיר ומצא שהשערים ננעלו, כמנהג מידי ערב, עמד ותהה: מזה יעשה עתה, קול הרודפים כבר נשמע, הם יעלו מיד על עקבותיו, הוא לכוד כאן בעיר, האם יברח כאן בין הסימטאות, עד שיותש כוחו והוא ילכד? החליט להשתרע ארצה ולהתחוות כמת, כך, קיוה, יניחוהו לנפשו. קרבו האנשים ומצאו את נבלת השועל, אמר אחד "אני רוצה את זנבו השעיר, לעשות ממנו מטאטא". שמע השועל את הדברים, ולא נע ולא זע, אמר לנפשו: "אקריב את זנבי ובלבד שתינצל נפשי". קצץ הלא את זנב השועל והלך לו. אמר אחר: שמעתי ששיני השועל הן סגולה כנגד עין הרע, ברצוני לעשות לבני מחרוזת משיניו. אמר השועל לעצמו: אתן להוציא את שיני, ובלבד שאציל את נפשי והניח לאותו אדם לעקור את שיניו בלי לגלות סימני חיים, בא אדם שלישי ואמר: ואני אפשיט את עורו של השועל, כדי לתפור לי פרווה נאה, אמר השועל: עכשיו אין זה דבר של מה בכך, אלא חיי תלויים בזאת, התנער והמשיך בבריחתו.

והנמשל: האדם בכל ימות השנה, מעלים עין מהנהגתו ומתמהמה מלשוב בתשובה, אבל בהגיע חודש אלול, אינו יכול להרשות לעצמו להתמיד בהתעלמותו, כי חיי תלויים בכך, עת עליו להתנער ולהתאמץ בכל כוחו לשוב בתשובה, לפני בוא יום הדין הגדול והנורא.

(ילקוט מעם לועז שמות)

בדרכם הביתה ביקש השמש את הרב שיסביר מדוע התנהג בצורה כל כך מוזרה? בתחילה פתח את הדלת ומיהר לסגור אותה, ואחר דקה של היסוס, פתח אותה שוב. אספר לך מה קרה אמר הרב, כשפתחתי לראשונה את הדלת והסתכלתי פנימה, ראיתי לרגע צורת מנורה הדולקת מראשותיו של החולה, הבנתי שהיהודי השוכב במיטה איננו יהודי רגיל, אלא צדיק גדול. מיהרתי לסגור את הדלת כדי לשקול איך להגיב וכיצד לנהוג, כעת שנינו יודעים כבר מהי הסיבה של צורת המנורה הדולקת והמאירה שהיתה מעל ראשו, יהודי זה סיכן את חייו על מנת להציל יהודים אחרים. וידוע מאמר חכמינו כי "כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא" היהודי הפשוט הזה הציל עגלה מלאה ביהודים, ואחר כך פנה בצנעה לדרכו מבלי לחשוב שעשה משהו הראוי לציון, הוא יזכה ודאי למקום מכובד ביותר בגן עדן.

ביום השלישי לאחר פטירתו של געציל ולאחר שהובא למנוחות בין נפטרי הקהילה, הופיע בחלומו של הרב וסיפר לו כדלהלן: הבטחתי לך והריני מקיים, באתי לספר לך על המשפט שנערך לי בבית דין של מעלה. כשהועמדתי לדין, הועמדו לפני מאזניים ענקיות, על הכף השמאלית הונחו כל העבירות שעשיתי גדולות וקטנות, ובצד הימני גיליתי להפתעתי הרבה מספר מצוות ומעשים טובים. אך כפי שחששתי הכף השמאלית היתה כבדה יותר ונטתה כלפי מטה, ואז ממש ברגע האחרון לפני שנחרץ הדין, הופיעה מאי שם עגלה רתומה לסוסים, ופנתה לכף הימנית של המאזניים, הסוסים והעגלה, אפילו הבוץ שבגלגלים, וכמובן כל אנשי העגלה כולל העגלון השתוי, כולם היטו את הכף לטובתי. מיד לאחר מכן נשמע קול שהכריז ואמר "פתחו שערי צדק לצדיק". אך לפני שנשלחתי לגן עדן, נאמר לי שעלי לקיים את הבטחתי לך, ואכן באתי וספרתי את כל אשר קרה איתי, יותר מכך אינני רשאי לספר, אך אנא רבי יקר, הודע ברבים, עד כמה גדולה מצות גמילות חסדים ליהודי, כי גם מה שנראה כמעשה פעוט וחסר ערך בעולם הזה, עשוי להיות חשוב ומכריע בעולם הבא.

צ"ן אדם לחברו

וחטאך בצדקה פרוק

(דניאל ד' - כ"ד)

מקובל מהרב הקדוש רבינו ר' אלימלך מליזענסק זיע"א בעל 'נועם אלימלך', שיהודי שהולך לקבץ ממוון בד' פינות העיר, נתכפר לו על עון ד' מיתות בי"ד.

חשיבות הצדקה בעולם העליון

מובא בספר "טהרת הקודש": והעתיק לך עוד מעשה פליאה מקיבוץ מעות לעני. מוהר"מ מברדיצ'וב זצ"ל, וז"ל: ר' שמעון ז"ל מבא"ד שמע בשם ר' ייבא סבא מאוסטרהא זצ"ל, שפעם אחת באמצע השולחן היה קא מחזיק ר' ייבא, ואמר, שזה ימים לא כביר שנפטר איש אחד, ודרכו היה שישב כל היום ולמד כמעט בלי הפסק, רק בכל יום היה הולך שעה אחת לקבץ נדבות בשביל עניים, והשעה ההיא היתה ממש גזולה אצלו, כי היה רוצה ללמוד. ועכשיו נטלו אותו לדין ושקלו את עונותיו וזכויותיו, והיה עומד צר מאוד, שלא הספיק כח תורתו להצילו, רק כאשר הניחו על המאזנים מה שהלך לצדקה, הכריע הכל לטובה.

מצווה הבאה אל תחמיצנה

אחד ממקורבי הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד רבה של ירושלים זיע"א שגר בשכונת ימין משה, ביקש ממנו שיואיל לדבר

עם רבי מרדכי לייב רובין, אודות ענין מסויים שאותו אדם נזקק לעזרתו. בלילה ההוא ירד שלג כבד בירושלים, ובבקריו של יום המחרת היתה העיר מכוסה במעטה לבן. המבקש הציץ מחלון ביתו כדי לחזות במרבד השלג הפרוש על היקום, והנה קפא על עמדו למראה דמותו של ר' יוסף חיים המבוססת בשלג הרך, והצועדת לכוון ביתו של ר' מרדכי לייב. לבו של האיש נמוג מצער על הטירחא שגרם לר' יוסף חיים, (רבי יוסף חיים היה גר בעיר העתיקה רחוק משכונת ימין משה). מבוהל ונרגש פרץ החוצה והחל מבקש את סליחתו של ר' יוסף חיים כשהוא ממרר בבכי. הביט בו ר' יוסף חיים במבטו החם והלבבי ואמר, סבור הנך שליהודי עם זקן לבן אסור לטרוח עבור קיום מצווה, ומצווה הבאה אל תחמיצנה אפילו ביום שלג.

לא על חשבון האשה

מסופר: כאשר שמע פעם הגה"ק רבי שלמה זלמן אוירבך ראש ישיבת קול תורה זיע"א, על אברך מסוים שהחל להתעסק בצרכי ציבור בנושא חשוב עד למאוד. שאלו הגרש"ז אם מתעסק בזה ברשות אשתו? שכן הדבר עלול להכביד עליה מאוד, ולא יתכן לעסוק בנושא חשוב כל כך על חשבון מצוה אחרת

תילולא דצדקיא

שבת קודש ל' מנ"א

הרה"ק רבי ישראל מביאן-לייפציק ב"ר יצחק

(פחד יצחק) (תשי"א)

יום ראשון א' אלול

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלעסק ב"ר

שמואל (תרמ"ד)

יום שני ב' אלול

הרה"ק רבי אליעזר ("דמשק אליעזר") ב"ר

ישראל מוויזניץ (תש"ו)

יום שלישי ג' אלול

הרה"ק ישכר בער מנדבורנא ב"ר יצחק

מקאליש (תר"ח)

הרה"ק רבי משולם זושא מוינקוב ב"ר יצחק

מאיר (תרכ"ד)

הרה"ק רבי יצחק ישעי' מטשחוב הי"ד ב"ר חיים

מצאנא (תש"ב)

יום רביעי ד' אלול

הרה"ק רבי ישעי' מפשעדרו ב"ר מאיר

(תק"צ)

יום חמישי ה' אלול

הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב ב"ר אלעזר

מנחם מענדל (תרע"ח)

יום שישי ו' אלול

רבי יו"ט ליפמן העליר ב"ר נתן (תוי"ט - תי"ד)

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה ב"ר אלעזר ניסן

(ייתב לב - תרמ"ג)

הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ב"ר יעקב חיים

(תשכ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף חיים" על המצוות.

הלכות מוקצה (י"ב)

א) מותר להוריד כינה מהראש בשבת, ולא הוי מוקצה, דהוי כגרף של רעי שמותר לטלטל. (ספר גם אני אודך חלק ג' סימן צ"ג).

ב) כלי זכוכית שנשברו על השלחן, או במקום שהולכין, מותר לטלטל השברים כדי לפנותן, שלא יזוקו בהם. (רמ"א או"ח סימן ש"ח, סעיף ו').

ג) קטלוג של ספרים, שמפיצים מוכרי הספרים, וליד כל ספר רשום המחיר שעולה הספר, מסתבר שאינו מוקצה. (גם אני אודך ח"ג סימן צ"ה).

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

השתדלו והרבו תחינה לרפואת
כ"ק רבי ישראל ניסן שליט"א
בן אסתר רחל ע"ה
בתוך שאר חולי ישראל אמן

קבלת שבת

שנה שלש עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

פרשת ראה

"כִּי יִהְיֶה בָּךְ אֲבִיּוֹן מֵאֶחָד אַחֶיךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לֹא תֵאֲמַץ אֶת לִבְּךָ וְלֹא תִקְפָּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָיֶךָ הָאֲבִיּוֹן" (טו, ז).

יש להבין, מדוע הוסיף הכתוב 'בארצך'; וכי רק לעני שבארצך אסור לקפוץ את היד, ואילו לעני שבחו"ל מותר לקפוץ את היד ולאמץ את הלב.

וביאר בספר 'אמרי שפר': דהנה איתא בגמ' בשבת (דף ק"ט). 'עשירים שבא"י במה הן זוכים... בשביל שמעשרין וכו', ושבשאר ארצות במה הן זוכים... בשביל שמכבדין את השבת'.

נמצא איפוא, דאם אנו רואים עני בארץ ישראל היינו בגלל שאינו מעשר, ואם מוצאים אנו עני בחו"ל היינו משום שאינו מכבד את השבת.

לפי זה היה מקום לומר, דבשלמא עני בחו"ל ראוי לרחם עליו, דאף דלא עינג את השבת, מ"מ בשאר המצוות כשר הוא וראוי לדאוג לו. אבל עני שבארץ ישראל הרי נעשה עני בגלל שלא נתן מעשרותיו לכהן וללוי, א"כ כמו שהוא לא ריחם על העניים ולא סיפק להם את המעשר, א"כ אף הוא אינו ראוי שירחמו עליו שהרי הקב"ה פורע מידה כנגד מידה.

לזה בא הכתוב להזהיר דאף אם יהיה עני בארצך, אל תאמץ את לבבך ואל תקפוץ את ידך. (המאור בשבתורה)

"לֹא תֵאֲמַץ אֶת לִבְּךָ וְלֹא תִקְפָּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָיֶךָ הָאֲבִיּוֹן וְכו'" (טו, ז).

בספר נפלאות מתורתך (להרב ראובן אדרי, עמ' קכז) הביא רמז יפה משמו של מרן הראשון לציון הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל: דהנה, יש אנשים שכל רצונם וחשקם, להוסיף עוד מקנייני העולם הזה, ולעולם אינם מסתפקים במועט, אולם כשמגיעים הם לענייני צדקה בזה הם לא מוסיפים דבר: את המטבע שהם רגילים לתת - יתנו אותו תמיד ולא יוסיפו דבר.

עליהם ניתן להמליץ את מה שאמר דוד המלך בתהלים (ק"ב, ג): 'הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד'; 'הון ועושר בביתו' - בענייני ביתו משקיע הון ועושר, ומבזבזו בלי סוף על ריהוט, עיצובים וכד', אבל 'וצדקתו - עומדת לעד', בענייני צדקה הוא לא מוסיף ולא מעלה, אלא אותו סכום נשאר לעד, מה שהיה רגיל לתת בצעירותו, נותן גם בזקנותו, למרות שיש לו כבר כסף רב; השקל שהוא רגיל לתת נשאר אותו שקל...

"נתון נתן לו ולא ירע לבבך פתתך לו פי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך" (טו, ז).

פסק השולחן ערוך (אבן העזר ע"א, א): "חייב אדם לזון בניו ובנותיו עד שיהיו בני שש, אפילו יש להם נכסים שנפלו להם מבית אבי אדם; ומשם ואילך, זון כתקנת חכמים עד שיגדלו. ואם לא רצה, גוערין בו ומכלימין אותו ומפצירין בו. ואם לא רצה, מכריזין עליו בציבור ואומרים: פלוני אכזרי הוא ואינו רוצה לזון בניו, והרי הוא פחות מעוף טמא שהוא זן אפרוחיו; ואין כופין אותו לזון. במה דברים אמורים, בשאינו אמוד, אבל אם היה אמוד שיש לו ממון הראוי ליתן צדקה המספקת להם, מוציאים ממנו בעל כרחו, משום צדקה, וזנין אותם עד שיגדלו".

מקור הדין הוא בגמרא (כתובות מט:): "ולא אמרן אלא דלא אמיד, אבל אמיד כפינו ליה על כרחיה, כי הא דרבא כפייה לרב נתן בר אמאי, ואפיק מיניה ד' מאה זוזי לצדקה". והתוספות (בד"ה אכפיה) הקשו: איך כפה אותו בשביל צדקה, והרי זו מצוה שמתן שכרה בצידה, שנאמר "למען יברכך", ומצוה עשה שמתן שכרה בצידה אין בית דין של מטה מוזהרין עליה? ותירצו, שכפאו בדברים, אי נמי: קצבו בני העיר ביניהם לתת כך וכך לחודש, ועל כך רשאים לכפות. ועוד: בצדקה יש ב' לאוין - לא תאמץ ולא תקפוץ, עד כאן מדברי התוספות.

בספרו 'אבני מילואים', דן הגאון רבי אריה ליב הכהן זצ"ל בעל 'קצות החושן' בתירוצי התוספות, שלכאורה אינם מתיישבים עם סוגיית הגמרא, והביא תירוצים נוספים לבאר איך כפה רבא על הצדקה אף שמתן שכרה בצידה, ולבסוף הוא מוסיף יישוב נפלא המסתמך על הפסוק שלפנינו: "נתון נתן לו ואל ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך", וביאר רבי יוסף אלבו, בעל 'העיקרים', ש"בגלל הדבר הזה יברכה" אינו מתייחס לעצם הנתנה, אלא ל"אל ירע לבבך", כלומר: הברכה המובטחת אינה על הנתנה עצמה אלא על כך שנותן בשמחה ובטוב לבב.

לאור פירושו של 'העיקרים' - הטעים בעל 'אבני מילואים' - יתייבש מדוע כופין על הצדקה, כי מכיוון שכאן הוא נותן את הצדקה שלא מרצונו, אם כן אין כאן טוב לבב אלא נתינה בלבד, ובנתינה בלבד אין מתן שכרה בצידה, וכאשר אין שכרה בצידה יכולים בית דין לכפות!

(כמוצא שלל רב)

"ואכלתם שם לפני ה' אלקיכם ושמתם בכל משלח ידכם אתם ובתיכם אשר ברכה ה' אלקיך" (יב, ז).

נראה מהסמיכות בין האכילה והשמחה, ששני הדברים קשורים ותלויים זה בזה. ויש להבין מדוע.

וההסבר בזה, דהנה אמר חז"ל (ביצה זט). 'כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד ר"ה חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו', ופירש רש"י 'כל מזונותיו של אדם, כל מה שעתידי להשתכר בשנה שיהא ניוון משם, קצוב לו כך וכך ישתכר בשנה זו, ויש לו ליהנה מלעשות יציאה מרובה, שלא יוסיפו לו שכר למזונות אלא מה שפסקו לו'.

לפי זה נמצא, דהמוציא הוצאות לסעודת הרשות, הרי הוא שמח קודם האכילה במה שעתידי לסעוד, אבל אחרי הסעודה אין לו שמחה, כיון שהוציא את מעותיו ובכך פחת ממה שקצבו לו, ומצטער על כך שנאבדו מעותיו.

אבל המוציא מעות לדבר מצוה או לקורבנות, הלא אדרבה, לאחר האכילה שמח יותר, דכל מה שהוציא הקב"ה יפרע לו ויתן לו ברכה בכל אשר יפנה.

לפי זה מובן היטב הקשר בין הדברים, דמאחר ש'ואכלתם שם לפני ה' אלוקים', לפיכך 'ושמתם' בכל משלח ידכם' כיון ש'אשר בירכך ה' אלוקיך', שתראו שהברכה שורה בכל מעשי ידכם וזה תשמחו במה שאתם אוכלים לפני ה' אלוקים, כי תראו שבכל נפרע.

"כִּי יִרְחִיב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבֻלְךָ" (יב, ז).
מהי ההגדרה של 'כי ירחיב'?

בזמנו של הגאון מוילנא זיע"א, היה מעשה ביהודי שלוח מחברו מאה רובל. בשטר החוב נכתב כי הלווה ישיב את החוב בעבור ששה חודשים. כאשר הגיע זמן הפרעון, אמר הלווה למלוה שיש ברשותו רק מחצית הסכום, חמישים רובל, ואלו את המחצית השניה הוא ישיב לו 'כשירחיב'. הסכים המאה להאריך את מועד הפרעון, אבל ביקש שיכתוב שטר חוב חדש על אותם חמישים רובלים, ואכן כך עשו: הלווה כתב שטר חוב על הסכום שנותר חייב, כאשר מועד הפרעון הוא 'כשירחיב'.

חלפה שנה, והלווה אינו משיב את הכסף. המלוה הלך לבדוק את מצבו הכלכלי של הלווה, והנה הוא רואה שהלה חי בכבוד רב. אם נצייר זאת בלשון ימינו, הוא רואה את הלווה הולך בחליפה חדשה, ושואל אותו מהיכן הכסף. הלה משיב כי היה מבצע 'סוף עונה' והוא רכש את החליפה בזול. לאחר מכן הוא רואה כי יש ללווה רכב, ולשאלתו מהיכן הכסף, משיב הלווה שזה רכב 'יד שלישית', במחיר מוזל. והנה הלווה עבר לדירה חדשה. הפעם המלוה כבר לא יכול היה להבלג, ותבע אותו לדין תורה. בבית הדין טען המלוה, כי לא יתכן שאדם יעבור לדירה חדשה, ולא יפרע חוב של חמישים רובלים.

בית הדין הסתכל בשטר החוב, וראה כי זמן הפירעון הוא 'כשירחיב'. שלחו שליחים לביתו של הלווה, לראות את תנאי חייו, והנה ראו שהלווה אמנם חי באופן נורמלי, אבל לא בעושר גדול. הוא אוכל מדי פעם בשר, אבל לא בכל יום. הסתפקו הדינים האם אפשר כבר להגדיר את מצבו של הלווה לכשירחיב, ולחייבו לפרוע את החוב. כאשר לא עלה בידם להכריע, הביאו את השאלה לפני הגאון מוילנא, כדי שיפסוק את הדין.

אמר להם הגאון מוילנא: יש גמרא מפרשת המגדירה מה זה 'כשירחיב'. הגמרא בחולין (דף פד). אומרת: 'תנו רבנן: כי ירחיב ה' אלוקיך את גבולך', לימדה תורה דרך שם: שלא יאכל אדם בשר אלא לתאבון. יכול יקח אדם מן השוק ויאכל? תלמוד לומר: 'וזבחת מבקר ומצאנו'. יכול יזבח כל בקרו ויאכל, כל צאנו ויאכל? תלמוד לומר 'מבקר' ולא כל בקרך, 'מצאנו' ולא כל צאנו. מכאן אמר רבי אלעזר בן עזריה: מי שיש לו מנה יקח לפסו [לקדרתו - רש"י שם] ליטרא ירק, עשרה מנה - יקח לפסו ליטרא דגים, חמישים מנה יקח לפסו ליטרא בשר, מאה מנה - ישפתו לו קדרה בכל יום'.

מבואר בגמרא, שעל כל אדם לאכל לפי מצבו הכלכלי, וזה נחשב 'כי ירחיב'. אומרת התורה כי אל לו לאדם לאכל בשר, אלא אם כן יש לו חמישים מנה. אם יש לו חמישים מנה והוא אוכל בשר, הרי זו ראייה שהוא הגיע לכלל 'כי ירחיב'. כמה זה חמישים מנה? 'מנה' הוא ארבע מאות ושמונים גרם כסף. אם כן, חמישים מנה הוא עשרים וארבעה קילוגרם כסף. נמצא כי מי שיש לו נכסים בשווי זה, הרי זה בכלל 'כשירחיב'. מעתה צריך הלווה להישבע שאין לו נכסים בשווי חמישים מנה, ואין הוא בכלל 'כי ירחיב'. אז - יהיה פטור מלשלם את החוב לאלתר.

(דורש ציון)

תלמוד תורה השקעות בע"מ

בעל המעשה מספר: בני בחבור היקר ביקש חליפה לחג לקראת חג הסוכות דאשתקד, אמא הרימה גבה ואמרה כי לפי מיטב זכרונה חליפת השבת במצב מעולה ואין כל צורך בחליפה חדשה, הבחור קיבל את הקביעה של אימו והלך לחדרו. עתה המצפון של אמא החל לעבוד ולא נתן לה מנוח, היא קראה לבנה ואמרה: 'בא נמתין עד שאבא יחזור הביתה ונראה מה דעתו בענין ונקבל את פסיקתו...' החיך חזר לפניו והמצפון האימהי שקט והכל בא על מקומו בשלום.

אבא חזר, אחרי שאכל דבר מה ונרגע מעמל היום שטחה האם את השאלה בפני בעלה. אבא ביקש לראות את החליפה וקבע כי החליפה במצב מצוין ואין כל ענין לרכוש חדשה. הוסיף האב לשאול את הבן, מדוע הוא חושב שצריך חליפה חדשה לחג? השיב הבן בדרך ארץ: 'אני יודע שהחליפה במצב ספיר ולא חייבים להתחדש, אלא שכל השנה עמלתי קשות בלימוד ולא היה מבחן אחד פחות מצוין מאה אחוז כדי לשמח את ההורים ולהביא להם נחת, אבל אם אתם החלטתם שלא אז אני מקבל באהבה ובהבנה את ההחלטה'.

כאן - אני - כאבא שבאמת רווה נחת מהבן, כבר לא יכולתי לעמוד בפניו, ובפרט שקיבל הכל בדרך ארץ למרות רצוני העז, ואמרת: 'תשמע, אם אתה שואל את צריך חליפה חדשה, והתשובה היא לא ולא, אבל אם אתה שואל אם מניע לך חליפה הכרס על חריצותך ושקדנותך, התשובה היא כן וכן!!!' על אתר שלפתי את כרטיס האשראי ונתתיו לבני ואמרת לו שילך ויקנה עבורו חליפה מהודרת כיאה לבן המקיים את המצוות בהידור ומביא לנו נחת עד בלי די.

פני הבן אורו. ללא שהיות מיותרות הוא יצא לדרכו ירושלימה, הוא התחדש בחליפה מהודרת והתקשר לבקש רשות על מחיר החליפה בסך שבע מאות שקלים, אישרתי לו והוא קיבל חשק להתמיד עוד יותר בלימודיו... לאשתי הסברתי כי מדובר בהוצאות בניו לתלמוד תורה שמובטח כי חוזרים (עין ביצה טז רע"א), ולכן הסכמתי לסכום למרות שיטעם חליפות במחיר מופחת, אז אם זה לא על חשבוני זה מה שיתן לו ללמוד בחשק - עלי לשמוח ולסמוך על הבטחת חז"ל.

אמבור חודשים אחדים צלצל הטלפון מחנות החליפות ואמר לי שזכיתי בהגדרה באלף חמש מאות שקלים - תווי קניה באחת מרשתות המזון ועלי לבחור איזה מהם אני מעדיף... לקח לי רגע להתעשת ואז הסתבר

כי כל מי שרכש בסכום מסוים השתתף בהגדרה וגם בני מילא את הפרטים שלי עבור השתתפות בהגדרה ומכל הרכושים אני זכיתי בגורל בסכום יותר מפי שניים ממה שהשקעתי עבור בני לתלמוד תורה. בקשתי מהם לשלוח לי תלושים מה'סופר' הסמוך למקום מגורי. כעבור ימים אחדים, אכן הגיעו התלושים לשמחת כל המשפחה שראו בחוש כיצד ה' מחזיר הוצאות בניו לתלמוד תורה.

לקראת פסח השנה הלכתי לקנות הלבשה לקראת החג וחזונת אחד מילדי שחל לאחר ימי ספירת העומר, נכנסתי למשרד של חנות הלבשה שבני קנה את החליפה וספרתי לאחד מהשותפים שהיה שם את הסיפור. הוא כל כך התרגש לשמוע את ההשגחה הפרטית שיצאה דרכו, ושחם ששיתפתי אותו בספור, עד שביקש לעזור לי בהוצאות הביגוד לחתונת בני ביד נדיבה, השפע של התלמוד תורה לא פסקה גם כאן.

תודה לבורא עולם!

מזונותיו של אדם קצובים

ארגון 'הידברות' פרסם מעשה המהיש לנו כמה הפרנסה משמים, ובפרט לבני התורה: יצחק ורות מגדלים משפחה למופת. יצחק חובש את ספסלי בית המדרש וכל רגע פנוי שלו מוקדש ללימוד. רות מטפלת במספר תינוקות בכדי לתרום לפרנסת המשפחה. סך ההכנסות הכלליות שלהם עומד על מלגה בסך אלף שמונה מאות שקלים מהכולל בו לומד יצחק, כ-אלפיים שקלים אשר רות מרוויחה כמטפלת, ועוד אלף שקלים מקבלת המשפחה מידי חודש מיהודי יקר שקיבל על עצמו לתמוך בתלמיד חכם - ובחר למטרה זו את יצחק.

הסתפקות במועט היא הטבע השני עבור יצחק ורות, והם מסכנים וזהירים עם כל הוצאה, וילדיהם תמיד עליזים ומלאי שמחת חיים, לבושם מסודר ונקי, וכל חזותם מעידה על היותם ילדים אהובים למשפחה מטופחת. לא מדובר במשפחה שחיה במחסור ובאומללות, אלא במשפחה שהחליטה להקריב בחומריות כמה שאפשר בכדי שהאב יוכל להמשיך ללמוד תורה במשרה מלאה פלוס, והאם תוכל להמשיך ולהשקיע בגידול הילדים. יום אחד ראתה רות כי בעלה כבר לא חוזר מהכולל בשמחה כבעבר, ושאלה אותו לפרש הדבר. 'נראה לי שפעם היית נהנה מהלימוד בכולל הרבה יותר'.

'נכון', נאנח יצחק והסביר כי בכולל יש מסגרת מסוימת, והאברכים נדרשים ללמוד לפי התוכנית של

ראש הכולל, ואני מעדיף ללמוד מסכתות אחרות מאלה שנלמדו בכולל באותה תקופה. אלא מה? רק מי שלומד לפי התוכנית הזו זכאי למלגה מלאה. אחרת, הוא לא יקבל את מלגת הכולל, אלא רק את קצבת משרד הדתות, העומדת על כשמונה מאות שקלים. רות אף שידעה כמה חשוב כל שקנה לתקציב המשפחתי לא חשבה פעמיים ואמרה לו: 'אדם צריך ללמוד מה שלבו חפץ. אני מבקשת שתתחיל ללמוד באופן עצמאי מה שאתה רוצה, גם אם תקבל אלף שקל פחות.

'ומה עם הכסף?' תמה יצחק. 'ה' יעזור. לא ניכנס לחובות חלילה. תמיד הסתדרנו'. יצחק התפעל מעוצמתה של אשתו ומסירותה, ואכן הודיע להנהלת הכולל שמעתה הוא לומד באופן עצמאי. בעל כורחה קיצצו לו במלגה, והוא שב ללמוד בשמחה את הלימוד שליבו חפץ.

והנה לא עבר שבוע שבו החל יצחק ללמוד באופן עצמאי, פגש אותו היהודי שנהג לתמוך בו באלף שקלים מידי חודש. 'הנה אתה!' הוא צהל. 'אותך בדיוק חיפשתי'. 'במה אני יכול לעזור?' מיהר יצחק לברר.

'אתה בהחלט יכול לעזור. אמנם לא לי, לאל ל-חמי'. כל מה שיצחק ידע על חמיו של ידידו היתה העובדה שאינו שומר תורה ומצוות כלל. 'אתה הרי יודע שהוא לא דתי. אבל בשנים האחרונות הוא בכל זאת התקרב קצת, התחיל בין השאר לשמוע הרצאות של רבנים. הנה לפני שבוע בדיוק הוא שמע דרשה של הרב יגאל כהן, שבה הרב הסביר ואמר שהתרומה המבורכת ביותר שקיימת היא תמיכה ישירה בתלמיד חכם שתורתו אומנותו, והיא זו הנותנת עושר. חמי התלהב מהרעיון, וצלצל אלי לברר אם יש לי שם מתאים עבורו. כשאמרת לי שאני נותן לך אלף שקלים מדי חודש, הוא מיד אמר: מעכשיו גם אני אתן לך אלף שקלים מדי חודש, אני רוצה שותפות בתורה!'

מסיפור זה רואים את ההשגחה הפרטית שמיד באותו זמן שבו יותר יצחק על תוספת המלגה בכולל של אלף שקלים בכדי ללמוד את אשר ליבו חפץ. באותו זמן ביקש חמיו של היהודי לזכות לקחת חלק בתורתו.

ומובא בספר חובת הלבבות (שער הביטחון) שאין אדם יכול למעט את מה שגזר הבורא להרבות, ולא להרבות את מה שגזר הבורא שיהיה מעט. ע"כ. ובפרט לבני התורה, אשר יש להם מסלול וצינון מיוחד משמים, בכל הם רואים בצורה ניסית ומוחשית כיצד הקב"ה מכלכל ומנהל אותם ישירות ללא צער או מחסור, כי הם שומרי משמרתו. (האמנתי ואדברה)

משולחן המערכת

פנינה לשבת בעיניי הלכה ואגדה

מקל הליכה - סגולה לעצירת מגיפות?

המקובל רבי יצחק אלפיה זצ"ל, בעל 'קונטרס היחיאלי' ומייסד התענית-דיבור, בספרו 'שיח יצחק' (עמ' קסד בדפוס ישן, פרק 'אות המטה') כתב, וז"ל: 'מה שרבים נהגו בעת המגיפה רח"ל, לקחת בידם מטה ומקל של עץ כשהולכים ברחובות-קריה, הוא מנהג ותיקין, והנהג להם לישראל - אם אינם נביאים בני נביאים הם (פסחים סו), ויש להם על מה שיסמוכו בטוב טעם, והוא נועם למתק המים המאחרים - הם הקליפות - משוט בארץ, וכמו שכתוב (שמות טו, כה) 'ויורה ה' עץ וימתק המים', ואומר (משלי ג, יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה' שהוא אילנא דחיי כנועד, וכן הוא אומר (דברים כ, יט) 'כי האדם עץ השדה', ונאמר עוד (ישעיה סה, כב) 'וכימי העץ ימי עמי וגו'! והוסיף לבאר, ש'עץ' בגימטריה הוא ק"ס, כמו מנין 'כסף', והוא בגימטריה 'צלם', והרי 'בצלם אלוקים עשה את האדם', ע"ש שהוא עולה כנגד כמה מידות רחמים. וסיים, 'ושפתיי לא אכלא להגיד כי ישר, את אשר שמעתי מפי קדוש מור אבי הרה"ג יעקב חיים ישראל אלפיה זצ"ל, כי סגולת המטה לאוחזו תמיד בדרך הילוכו בשווקים וברחובות, היא תועלת לינצל מכישוף, ואז אין חשש מלעבור בין נשים ודקל וכו' (ע' פסחים קיא); וכדומה כי גם סגולה לינצל מעין-הרע.

ומבאר רבי יצחק אלפיה את הסיבה לכך שהמקל נחשב כחציצה בין ב' נשים וכו', 'הואיל ועל פי הרוב כל מטה יש בו עשרה טפחים ולכן היא נעשית כרשות בפני עצמו (ע' ברכות כה); וכמחיצה וכותל מפסיק בינו לביןם' [וע"ע לגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, שאחד מספרי 'גם אני אודך' שהוציא, הוא קונטרס שלם על ענין 'לעבור בין ב' נשים', שהאבא (בכמה מקומות) מהפוסקים עצה זו, וכן הובא גם בעוד ספרים].

(יישר כח לרה"ג שמואל כהן שליט"א מ-ם, המפיץ את העלון מזה שנים במסירות רבה, על הפנייתו לקונטרס היחיאלי)

מקל הליכה, רק לאיש - או גם לאשה?

נאמר בספר זכריה (ח, ד): 'עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, ואיש משענתו בידו מרוב ימים'. ביארו המפרשים (רש"י, רד"ק ומצודת דוד), שהמשענת ביד הזקנים היא בכדי להישען עליה כדרך הזקנים. ולכאורה, מלשון הפסוק משמע, שהמשענת היתה רק באנשים ולא בנשים, כדכתיב 'איש משענתו בידו', ומשמע איש ולא אשה. והגאון רבי אברהם בן הגר"ח פלאגי זצ"ל, בספרו 'אברהם אנוכי' (על התנ"ך, ח"ב, זכריה שם), דייק כן וביאר את טעם הדבר, בהקדמו לשאול: מדוע נקט הפסוק 'איש' ולא אשה, היה ראוי שיאמר 'זקנים וזקנות ומשענתם בידם מרוב ימים'. וביאר, שבגמרא ביבמות (סה:) ובכתובות (סד), איתא, שהאשה רוצה שיהיו לה בנים, משום חוטרא לידה ומרא לקבורה (ופירש רש"י, 'עץ שתישען עליו לעת זקנתה, ואם תמות יקברנה', כלומר, האשה תישען לעת זקנתה על בנה שהוא. כביכול, המשענת שלה, וכן אם תמות הוא יקברנה). והנה, כשנתבונן בספר זכריה, נראה שבפסוק שאחרי הפסוק הנ"ל, כתוב, 'ורחובות העיר ימלאו ילדים וילדות', ואם כן יש לה משענת, ואינה מצפה ללכת במשענת שלה (הגשמית), כי בנה כרוך אחריה למשענת, ולכן אמר 'ואיש משענתו' בדוקא. עכ"ל. ודברי פי חכם חן [וע"ע בספר 'בית ישראל' השלם, ח"ח, עמ' מב].

כדברים הללו, מצינו ב'מושב זקנים' (לבעלי התוס', בראשית לה, יח) על הפס' 'ואביו קרא לו בנימין', שפירשו, שיעקב קרא שם בנו 'בנימין', על שם 'בן ימין', לפי 'שבזקנותו של יעקב היה נשען עליו, כמנהג בחור המוליך זקן, ולשון התלמוד הוא 'בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורה'. ויש להעיר על דברי קודשם, דמב' הגמרות חזינן, שהאשה היא זו שטוענת טענה זו, ולא האיש, ויש ליישב.

Advertisement for Davidovitz with contact information and a list of services: 'לעילוי נשמת', 'ליזון הגון', 'לרפואת', 'העלון מוקדש-הצלחת ברו"ג'.

כַּנְיָנִי בַּיִת לֹזִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

ראה

גליון מס' 549

יציאת שבת: י"ם 19:42, ת"א 19:45

כניסת שבת: י"ם 18:30, ת"א 18:46

נלמד מהפרשה

פרשת "ראה" נקראת בדרך כלל בתחילת חודש אלול או סמוך אליו. חודש אלול הוא חודש התשובה, חודש השינוי. בפסוק הראשון בפרשתנו טמון עידוד גדול לכל אדם אשר חפץ להשתנות לטובה ולשוב בתשובה על חטאיו. מי שמגלה את הדברים הוא הגאון מווילנה ("קול אליהו", תחילת הפרשה).

לשון הפסוק "ראה אנכי נותן", בלשון הווה, תמוהה מעט. לכאורה, מתאים יותר לומר "נתתי" בלשון עבר, שהרי התורה והבחירה בין הטוב לרע ניתנה שנים רבות לפני המעמד הנוכחי, עוד במעמד הר סיני. מדוע התורה כותבת "ראה אנכי נותן", לשון הווה?

מבאר הגר"א, שהפסוק רוצה להוציא מחשבה מוטעית מלב האדם. יכול אדם לחשוב - אין לי סיכוי להשתנות ולשנות את מעשי ומחשבותי. אני באמצע חיי, כבר מזמן בחרתי את דרכי ומאחר מידי לשנות אותה. משפחתי חינכה אותי בדרך מסוימת, אני חלק מחברה, איך אני יכול להשתנות ולשנות את הרגלי?

משל למה הדבר דומה? לאדם שנטע עץ. אם הנטיעה הייתה עקומה, תחלוף תקופה קצרה בה הגזע יתעבה, השורשים יעמיקו וכבר יהיה בלתי אפשרי ליישר אותו. הוא יישאר עקום לנצח. כדי שהעץ יצמח ישר, הוא מוכרח להיות ישר כבר מרגע נטיעתו או לפחות ממש בתחילת צמיחתו. אומר אדם לעצמו - "נטעו" אותי עקום, שורשי חדרו עמוק וגזעי כבר חסון ומחוסר יכולת תנודה. אבדו הסיכויים לשנות את מסלול חיי. ככה אני.

כדי להוציא טעות זאת מליבו של אדם, אומרת התורה "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". אל תחיה באשליה שאתה נטול בחירה מחודשת בעקבות העבר שלך. היום אני נותן לך בחירה חדשה בין ברכה לקללה. לא משנה מה עבר עליך, מה עשית או מי היית עד עכשיו, היום בורא עולם נותן לך יכולת בחירה מחודשת.

הגר"א מדגיש בדבריו: "כל ימך, עד תשלום ימך, יש לך ברירה לבחור בדרך הטוב, אפילו עד יום המיתה". גם ברגע האחרון של החיים, יש בידיך אפשרות בחירה חדשה. הכל הפיך.

וכך כותב הגר"א: "ואם אמר יאמר האדם, מה תקנה יש לי אם הייתי רשע עד הנה, מה אעשה עם העבירות שעשיתי ואין לי תקנה? לכן אמר הכתוב 'היום', שהבעל תשובה הוא כקטן שנולד, רק שיעשה אחר כך תשובה וילך בדרך הטוב מכאן ולהבא".

מעלת השמיעה

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעון" וכו'.

רואים אנו במה שהתורה כתבה "את הברכה אשר תשמעו" - שעצם השמיעה היא ברכה כלומר עוד לפני החלטתו - הרצון והנכונות שמגלה האדם בשמיעתו בלבד היא כבר מוקד לברכה. וכן להיפך "והקללה אם לא תשמעו". הסירוב ואי הרצון להטות אוזן ולשמעו. אטימה זו טמונה בה קללה נמרצת. הרי לנו עד היכן מעלת כח השמיעה שעל ידה אדם יכול לקיים מצוות ולזכות לכל הברכות.

ובאמת כך צריכה להיות הנהגת כל אדם הבריא בנפשו כאשר הוא שומע דברים מעוררים, צריכים הדברים לחולל מהפכה בנפשו. כל שמועה המגיעה לאזנו עליו לתרגמה להבנת הלב ולהפיק ממנה את התועלת המרבית לעבודת ה', ועל כן נקראים החכמים בשם "תלמידי חכמים" שתמיד הם בבחינת תלמידים, משום שהחכמים יודעים שעצם הלימוד מכל אדם והשמיעה לכשעצמה הם מקור הברכה וכן להיפך, אטימת האוזניים מהשמיעה, טמונה בה קללה נמרצת. ולפי זה אפשר להבין את דברי הגמרא (בב"ק פ"ה) האומרת: סימא עינו נותן לו דמי עינו, קיטע ידו נותן לו דמי ידו, חרשו נותן לו דמי כולו. ומאי שנא חרשו שנותן לו דמי כולו? אלא מפני שכל מהות האדם היא האוזן, דרכי הנהגת האדם לימודו חינוכו קשורים הם באוזן, כאשר אדם יודע להשתמש באוזן בצורה חיובית, והוא מסיר את כל האטימות הרי שהאוזן מאזנת את האדם לדרך הטובה היא שנותנת לו לעלות ולהתעלות ולראות את האמת.

דוד המלך אומר בתהלים (צ"ד-ט) "הנוטע אוזן הלא ישמע, אם יוצר עין הלא יביט". מדוע לעין קרא יצירה ואילו לאוזן קרא נטיעה? ומבאר הראשית חכמה שכאשר נוטעים אילן יש לו שורשים, גזע וענפים ולבסוף פירות. כך האוזן יש לה חשיבות של נטיעה שהשלכותיה מרובות, ואפשר דרכה להגיע לחכמה עליונה. ואמנם צריך ללמוד "לשמעו" ואין זה דבר קל וכמו שסיפר הגרש"ז אויערבך צ"ל שליד תחנת המשטרה הסמוכה לת"ת "עץ חיים" היו עמודים עם שני אריות מעליהם. ופעם בתקופת ילדותו של הגרש"ז בלומדו בת"ת "עץ החיים" אמר להם המלמד שאם שני האריות ישמעו מוסיקה הם יתחילו לרקוד, הילדים "בעץ החיים" לא יודעים חכמות, הם רצו הביתה והביאו כלי - זמר וניגון לפני האריות, אך האריות לא רקדו ולא זזו ממקומם. חזרו ילדים אלה למלמד בטענה הכיזד? השיב המלמד הלא אמרתי לכם שאם האריות "ישמעו" מוסיקה, הם ירקדו אבל הבעיה שלהם היא "שאינם שומעים"... אתם אומנם השמעתם להם, אבל הם אינם שומעים. ומשום כך ביקש שלמה המלך בתפילתו: "ונתת לעבדך לב שומע" שדרכה אפשר להגיע לכל המעלות כולן.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

הרפש והבוץ שהכריעו את הכף

היום הרוויח שלושה זהובים. התעודד הכפרי וחפץ להשיב למארוח את שלשת הזהובים שקיבל ממנו, אך הלה סירב ואמר: עדיין אינך עשיר, המתן עד שישלח ה' ברכה במעשי ידיך ותוכל להשיב לי את כספי בכבוד רב. כיון שכך, החליט הכפרי לשוב לביתו, הוא ידע שבששת הזהובים יוכל לקנות מזון לבני ביתו המתענים ברעב, מיהר וקנה קמח ושמן ועוד מצרכי מזון, וכן עצי הסקה לחימום הבית, ועמד לצאת לדרך, מארוחו הרחום שידע כי על האיש לעשות דרכו בשלג, העמיד לרשותו סוס ועגלה ואמר: כאשר תחזור לעירנו לעסוק שוב במסחר, תשיב לי את הסוס והעגלה. הודה לו הכפרי מקרב לב ויצא לדרך, בשל הגשמים והשלגים הייתה הדרך משובשת והעגלה התנהלה בעצלתיים, והכפרי התפלל בכל העת שיצליח להגיע בריא ושלם לביתו. לפתע נתקל הסוס באבן ומעד, התהפכה העגלה ונפלה לתוך בור שנפער בצד הדרך, נפל הכפרי וכל חבילותיו התפזרו על פני האדמה המרופשת. כשהצליח הכפרי להרים את גופו הדואב, הביט הכפרי סביב ועיניו חשכו: העגלה הפוכה, הסוס תקוע בעמקי הבוץ, וכל צורותיו העלובים מפוזרים ברפש וברטיבות, מילא ייאוש את לבו וכמעט השתלט עליו, אולם הוא שב לעשתונותו אזר כח ובידיים קפואות ניסה להוציא את הסוס מהבוץ ולהפוך את העגלה, אך לא הצליח, ובינתיים החל לרדת שלג והקור חדר לעצמותיו והייאוש שוב תקף אותו, צנח איפה והתיישב על אחד מחבילותיו ופרץ בבכי מר. באותה עת נסע יהודי עשיר בדרך המושלגת בכרכרת החורף שלו, ומבין הרוחות השורקות הגיע לאזניו קול נוסף - קולו של העני הבוכה. קול הבכי זעזע את העשיר והוא הורה לבעל עגלה לנטות לכיוון הקול, בהגיעו ראה את העני במצבו העלוב והבין את אשר ארע. כהרף עין קפץ הוא ומשרתו מהכרכרה ופנו לעזור לעני, חילצו את הסוס השקוע בבוץ, הפכו את העגלה, אספו את כל הצורות והחזירו הכל לתקנו. "תודה... תודה" מלמל הכפרי המאושר. אך העשיר לא הסתפק בכך, הוא העלה את היהודי על כרכרתו המרופדת, הושיבו והשקהו במשקה משיב נפש, ואף נתן לו מזון להחיות את נפשו, את העגלה והסוס ציווה לקשור לכרכרה וכך הוליך העשיר את הכפרי עד לפתח ביתו, ואף סייע בידו להכניס את צורותיו לתוך ביתו. בהיכנסו, הבחין העשיר בבית העלוב של הכפרי, הבחין באשתו, בילדיו ובהוריו הקשישים. מיד עם הכנסתם עטו הילדים על אביהם והתחננו ללחם. למראה הזה נקרע לבו של העשיר, מבלי להסס שלח ידו אל כיסו, הוציא את ארנקו, והגיש לכפרי סכום עצום של שש מאות זהובים. ובטרם הספיק הכפרי להגיב, אמר העשיר: ראשית לכל, האכל את בני ביתך, ולאחר מכן קנה לך בית ראוי לשמו, ופתח לך עסק שממנו תתפרנס. עמדו בני הבית המומים ונבוכים ולא ידעו כיצד להודות לעשיר שגמלם טובה כה גדולה, אך העשיר לא המתין למלות תודה, בלבו רחש תודה לקב"ה על שזימן לו מצווה חשובה שכזו, הוא פנה החוצה והמשיך דרכו בשמחה רבה. מני אז חלפו שנים רבות ובא זמנו של העשיר להסתלק מן העולם, הגיעה נשמתו לבית דין של מעלה ונשאלה: "נשאת ונתת באמונה?" בטרם הספיק העשיר להשיב, באו אלפי מלאכים וכל אחד הכריז על עבירה שעשה המנוח, ונפסק דינו לגהינום. אך בטרם נחתם פסק הדין הגיע מלאך מליץ יושר אחד ושאל בקול גדול: "כיצד אפשר להשליך לגהינום אדם שהחיה עשרות נפשות מישראל, הרי נאמר 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא'..." החליטו להניח את זכויותיו וחובותיו על שתי כפות המאזניים ולראות איזו תכריע, והנה לא הספיקו המצוות להכריע את הכף לטובה, מיהר המליץ להביא את הכפרי העני, את הוריו וילדיו, ושמו אותם על כף הכויות, אך גם הם לא הכריעו את הכף. אז רץ המלאך והביא אף את העגלה והסוס, אך גם אלה לא הכריעו, המלאך המליץ לא אמר נואש ומיהר להביא את כל הבוץ ורפש שדבקו לעגלה, ולסוס ולצורותיו של העני, והטיל אותם אל תוך הכף, ואז קרה הדבר - כף הזכויות הכריעה את כף העבירות, ומיד נפסק דינו של העשיר לגן עדן. תם סיפורו של הרה"ק מרוזין, ר' מאיר בעל הבית, השפיל מבטו ולאזניו הגיע קולו של הצדיק: "השומע אתה ר' מאיר, לעיתים מסוגל רפש ובוץ של יהודים לחלץ מן הגהינום. ולמה לך להתלונן?... הנה ר' מאיר בראשו בהסכמה.

אווירת חג ירדה על העירה הקטנה, הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א נכנס בשעריה והתכונן לחנות בה במסעו. יהודי העיר התרגשו, הן לא בכל יום זוכה עיירתם הקטנה לארח אחד מצדיקי הדור, עשירי העיירה התווכחו ביניהם על הזכות לארח את הצדיק בבתיהם, ולבסוף נפלה הזכות בחלקו של ר' מאיר, יהודי עשיר ונכבד המפזר כספו לצדקה ובקי בחדרי התורה. אל ביתו הגדול והמפואר עשתה דרכה מרכבתו של הרבי, חום נעים שרר בבית, לעומת צינת החורף ששררה ברחובות המושלגים, הצדיק שוכן, כמובן, בטוב ובנאה שבחדרי הבית, והמארח השתדל להנעים את שהותו ככל האפשר. עד מהרה החלו יהודי העיירה לנהור את ביתו של ר' מאיר, איש איש ומשאלת לבו, איש איש וצרת נפשו, והכל חפצים להיכנס לחדרו של הרבי, לפרוק את מועקת לבם וליטול מהצדיק ברכה ומילת עידוד. הקור העז לא הרתיע את הממונים, שצבאו על דלתות הבית, רבים הביאו גם את נשותיהם ועולליהם, כדי שאף הם יזכו להתברך מפי הרבי. כשנפתחו דלתות הבית פרץ כל הציבור פנימה לעבר חדרו של הרבי, ור' מאיר המארח, מביט חסר אונים על המאומה המתחוללת בביתו הנאה, על המרבדים המתלכלכים ברפש, על הרצפה שהבהיקה לפני רגע ועתה מכוסה מעטה של בוז וכו', "אמנם זכיתי בזכיה גדולה" מהרהר ר' מאיר, "אך אני אשלם תמורתה מחיר יקר". עוד רגע קט וקבוצת חסידים נלהבת פורצת לבית בקול שאון, הללו נשאו עמם בוז ורפש, ומבלי לתת דעת על העולם הגשמי שבתוכם הם ניצבים, מלכלכים הם את אשר לא התלכלך עד כה. ר' מאיר ואשתו מביטים ב"חורבן" שירד על ביתם הנאה, ושוב אינם מסוגלים להבליג, "כיצד מעיזים אתם ללכלך כך את ביתי?" מתפרץ לבסוף ר' מאיר, הלא מילאתם את ביתי בבוץ ורפש. הביטו הנוכחים סביבם והבינו ללבו של המארח, ניסו לקרצף את הרפש, אך לא הצליחו - מעונו של ר' מאיר הושחת כמעט ללא תקנה. בערב לאחר שעזבו כל האורחים את חדרו של הרבי ויצאו מעודדים ומאושרים אל אויר הלילה הצונן, שלח הרבי לקרוא לר' מאיר. פסע ר' מאיר לעבר חדר משכנו של הצדיק ובדרכו ראה כיצד עמלות המשרתות לנקות את הבית. הרבי נעץ מבטו בפניו של ר' מאיר ולבסוף אמר: "ברצוני לספר לך סיפור נאה". עשה ר' מאיר אזנו כאפרכסת, והרה"ק מרוזין החל לספר: יהודי כפרי עני היה מטופל בשרה בניו, ובנוסף עליהם היו סמוכים אל שולחנו גם הוריו הקשישים, אותו כפרי דר בבית שכלל אינו ראוי לתואר בית, בימות החורף היו הגשמים חודרים פנימה, ובקיץ היתה השמש קופחת על ראשי בני הבית. היה זה יום חורף צונן ומושלג, בביתו של הכפרי שררה חשכה, שכן פרוטות לקניית נר לא היו בנמצא, ומובן שעל עצי הסקה איש אף לא העז לחלוט, התכרבלו בני הבית בבלויי הסחבות שלהם למצוא להם מסתור מהקור וטיפות המים הדולפים לתוך הבית. בפניתו ישב בעל הבית מכורבל בסחבותיו ולבו מלא צער, "עד מתי אפשר להתקיים בתנאים שכאלה?" הרהר, צר לי לראות את אשתי וילדי במצב עלוב שכזה, אך צר היה לו שבעתיים לראות כך את הוריו הזקנים והחלושים, הן נאמר "כבד את אביך ואת אמך" - כלפיהם חובתי גדולה יותר. בבוקר המחרת שככה הסערה, והכפרי החליט לעזוב את ביתו ולצאת לעיר הגדולה, אולי שם יאיר לו המזל פנים? נפרד מבני משפחתו, שם תרמיל על שכמו ויצא לדרך. ימים רבים הלך עד הגיעו לעיר הגדולה, ובעיר - אל מי יפנה באין לו קרוב או מכר, נכנס איפה אל בית המדרש ופתח בתפלה, מתוך לב קרוע בקעה תפילתו ועיניו זלגו דמעות כמים. כשסיים תפילתו הבחין כי יהודי עומד מן הצד ומתבונן בו, "מדוע תבכה?" שאל האיש. "אנא ספר לי אולי אוכל לעזור לך". סיפר לו הכפרי על צרותיו הרבות, פניו של האיש נפלו בשמעו את דברי היהודי, בכל לבו חפץ לעזור לו, אך מה הוא מסוגל לעשות ואין הוא נמנה עם העשירים. בכל זאת שלף מכיסו שלושה זהובים והגישם לכפרי, "קח זאת" אמר, וצא לשוק ובורא העולם הממציא פרנסה לכל ברואי, בוודאי לא יקפח אותך, אך בטרם תצא לנסות את מזלך, בוא עמי לביתי ותסעד את לבך ותנוח מעמל הדרך, וכך תוכל ללכלכל מעשיך בצלילות הדעת. לאחר שסעד הכפרי בבית מארוחו ואף נח מהדרך, יצא עמו המארח אל השוק לעזור לו במסחרו, ואכן עד מהרה הזדמן לכפרי עסק כלשהו, ובאותו

פני עין חמד

יוצא לאור 701 בית הכנסת שכונת "ציון חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת רְאִיָּה - שְׁכָר וְעוֹנֵשׁ

"רְאִיָּה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְלָה" (דברים יא, כו)

אומנם מצאנו גם בעולמנו מעין דבר זה, בהנהגת אב עם בנו. כאשר האב מצווה את הבן ללכת בדרך טובים הוא מבטיח לו כל טוב אם ישמע בקולו, אך עם זאת הוא מזהיר אותו שאם יסטה מן הדרך נכונו לו שפטים. גם כאן עלינו לשאול- **היתכן?**

ועלינו להבחין בין שני סוגים של שכר ועונש: יש שכר ועונש הניתנים על העבר ויש הניתנים על העתיד. כאשר נמצא למשל, גנב במחלתו ובעל הבית מכהו, בוודאי אין כוונתו להדריך אותו ולחנך אותו שיתקן את דרכו בעתיד. כל מגמת בעל הבית אינה אלא לנקום בו על שנכנס לרשותו. הוא הדין בענין השכר שאדם נותן לחברו כגמול על ההטבה שהטיב עימו- התשלום הוא על העבר.

שונים הדברים כאשר אב מכה את בנו, על סירובו ללכת בדרך הטובה. הכאה זו אינה באה כנקמה, כוונת האב ומגמתו לכוון אותו אל העתיד. וכן כאשר האב מעניק מתנה לבנו, אין זה כשכר על העמל בעבר, כי אם לעודדו להמשיך במעשיו הטובים.

וכן הדברים כלפי אבינו שבשמיים. אין הברכה והקללה באות מאת ה' כגמול עבור מעשיו בעבר, אלא הם באים כדי לחזק אותנו לעשות חיל בעתיד. וזה מה שאמרו חז"ל: "לא לרעתם נתתי להם ברכות וקללות, אלא להודיען איזו דרך טובה שיבחרו אותה".

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

במדרש (רבה ד, א) מובא: "אמר הקב"ה: לא לרעתם נתתי להם ברכות וקללות, אלא להודיען איזו דרך טובה שיבחרו אותה כדי שיטלו שכר. מניין, ממה שקרינו בענין: ראה אנכי נותן לפניכם".

"מנהגו של עולם", אומר הגאון רבי יצחק בלאזר זצ"ל בספרו 'כוכבי אור', "שמשלמים שכר על המעשים הטובים ומענישים על המעשים הרעים. כך היא ההנהגה בין אדם לחבירו וכך גם נוהג כל שלטון עם האזרחים הכפופים לממשלתו. אומנם אין זה מצוי כלל שינתן שכר למישהו על שנמנע מלעשות רע, וכמו כן אין מענישים על הימנעות מעשיית מעשים טובים".

כלומר, מקובל להעניש רוצחים, גנבים וכדומה, אך לא מקובל לתת שכר למי שאינו רוצח ואינו גונב. כמו כן מצאנו שממשלה תעניק פרס למצטיינים בעשיית מעשי מופת, אך אין מענישים את אלו שלא גילו הצטיינות מיוחדת במינה. כללו של דבר: **לא מצאנו שבאותו דבר ינתן שכר לעושה אותו ועונש לנמנע מלעשותו. הואיל והשכר ניתן על דבר מיוחד שנעשה, וממילא אין מקום לעונש על העדרו. וכן להיפך- העונש בא על חטא, ואין מקום לשכר על אי עשייתו.**

כלל זה נכון לגבי שכר ועונש הניתנים על ידי בני אדם. אבל בתורתנו הקדושה מצאנו ברכה וקללה גם יחד על עשיית מצוות ועל הימנעות מעשייתן. והדבר צריך ביאור, שכן על פי השכל וההגיון אין לכאורה מקום לשתייהן כאחד. כפי שנתבאר, אם חובה היא לקיים את המצוות אין מקום לברכה על כך, ואם בכל זאת יש ברכה על שמירת המצוות מה המקום לקללה למי שלא ישמור את המצוות?

הצלחה בגור"ב

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת הרה שאלו בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה ישראל בן חווה משה בן נדימה ישראל בן חווה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

רפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

רפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

הצלחת ורפואת כל עם ישראל

ציון	כניסת לבת	צאת לבת	בינו חס
18:31	19:42	20:29	י-ט
18:49	19:39	20:26	ת"א
18:50	19:41	20:28	מ"ט
18:50	19:40	20:27	כ"א

שואל ומשיב בהלכה- סליחות - חלק ב'

על מה צריך להקפיד באמירת סליחות? **שאלה:**

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון: **תשובה:**

צריך לברך ברכות התורה קודם אמירת הסליחות, מפני הפסוקים הנאמרים בסליחות.

הסליחות שניתקנו בלשון ארמית, כגון: רחמנא, דעני לעניי, ענין, מחי ומסי וכיו"ב אין ליחיד לאומרם, מפני שאין מלאכי השרת מכירים בלשון ארמי. אבל כשיש עשרה מישראל, אין הצבור זקוק לעזרת מלאכי השרת, כי השכינה שורה עימהם.

אין היחיד רשאי לומר שלוש עשרה מידות של הפסוק: "וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו" (שמות לד, ו) בדרך תפילה ובקשת רחמים, אבל רשאי היחיד לאומרם בטעמי המקרא דרך קריאת פסוקים בלבד.

אין לכפול את הפסוק "שָׁמַע יְשׂרָאֵל", שאומרים בסליחות, אלא השליח ציבור אומר את הפסוק פעם אחת, והציבור עונים אחריו גם כן פעם אחת, ולא יותר.

עיקר אמירת הסליחות צריכה להיות בכוונה ובנחת ובמיתון ובהכנעה יתירה, ובפרט כשאומרים את י"ג מידות. וצריך להבין מה שמוציא מפיו, בלב נשבר ונדכה. ולכן הנוהגים לומר: ענונו אבינו ענונו, ועשה למען שמך, מהירות רבה ובחפזה, לא יפה עושים, וצריך לבטל מנהגם ולאומרם במיתון.

החי יתן אל ליבו בעת אמירת הווידי והסליחות, לפשפש ולמשמש במעשיו ולחזור בתשובה שלימה, ולהוסיף מצוות ומעשים טובים, בהתקרבו ליום הדין, יום שבו שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

חסידים ואנשי מעשה בודקים את התפילין שלהם בחודש אלול.

נוהגים, שהכותב מכתב לחברו בחודש אלול, כותב בתחילת המכתב: "לשנה טובה תכתבו ותחתמו".

תקון האדם

כידוע ימים אלו מסוגלים ביותר לתיקון כל ימי השנה לקראת ראש-השנה וכמבואר בספרי המוסר והחסידות כי פרשת ראה נקראת לעולם קודם או בראש חודש אלול. מרן הגאון רבינו יהודה צדקה זצ"ל אמר, שסדר הפרשיות: **ראה, שופטים, כי תצא, כי תבוא, ניצבים, וילך, האזינו, וזאת הברכה, בראשית**, רומז לנו על חיי האדם.

רא"ה ראשי תבות- 'ראה אלול הגיע', לפיכך **שופטים ושופטים** תיתן לך בכל שעריך, תבדוק מעשיך, תשפוט דרכיך, ועוד עליך לזכור כי **תצא** מן העולם אז יהיה כי **תבוא** לשמיים, ושם תעמוד לדין שנאמר אתם **ניצבים**, ואחרי המשפט **וילך**. אך לאן ילך? אם **האזינו**- דהיינו, שמע למה שכתוב בתורה הקדושה והלך בדרכיה, אז **וזאת הברכה**, ואם חלילה לא - אז **בראשית**. דהיינו, עליו להתגלגל בשנית כדי לתקן מחדש. ועל כן לוולד, שנולד נקרא בשם תינוק כי הוא אותיות תיקון.

העברה על המדות

עד כמה רבותינו היו מעבירים על המידות - זאת לא ניתן לתאר ולשער. להלן סיפור מופלא על הגאון רבי יהודה שטרית זצ"ל (מח"ס שו"ת 'מנחת יהודה') המעובד מתוך 'רבי יוסף שטרית' ובו מובא, כי בעת שיהן ברבנות בעיר אגאדיר בין תפקידיו הרבים שימש במלאכת הקודש להיות מוהל.

בעיר זו היה מוהל ותיק, והלה חשש, כי עתה לא יזמן על ידי הציבור, הואיל ורב העיר גם מוהל. מה עשה? הוציא שמועה **ש'לטובת הציבור'** אין להזמין לערוך ברית מילה, הואיל והרב צעיר וללא ניסיון כדבעי. והנה הולך ברחוב רבי יהודה עם בתו ובצידו של הכביש עובר המוהל הוותיק. מיד ניגש אליו רבי יהודה ונישק את ידו וברכו לשלום.

בתו הזדעזעה: "אבא, הרי הוא מוציא לך שם רע ואתה עוד מנשק את ידו?", ואביה השיב: "הרי הוא תלמיד חכם ומזכה הרבים". גם כשהיה בארץ בעיר עפולה, בעת שיהן כרב העיר לא אחת היו שהטיחו דברים ברב, ואף היה מקרה שבן הרב רצה לעשות סדר, אך רבינו הזהירו לבל יתערב והוסיף: "הכול משמיים, ה' הוא המלך ולא אנו צריכים להתערב", ולבסוף אותו אחד אירע לו מקרה, שגרם לחילול ה' ומעשיו התפרסמו בעיר לעיני כל.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

גא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כְּמִלְאָכִים- האדמו"ר הרב אברהם חיים ראטה (רוט) זצ"ל

המקובל האדמו"ר הרב אברהם חיים ראטה (רוט) זצ"ל- נולד ב-י"ד באדר א' ה'תרפ"ד (1924) בברגסז (אוקראינה) לאחר ברכתו של הרה"ק ר' צבי אלימלך מבלאז'וב. בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלתה משפחתו לארץ ישראל ואביו ייסד בית מדרש בשכונת מאה שערים בירושלים. מילדותו ניכרו בו גיוני קדושה מיוחדים וחריופנותו והתמדתו היו לשם דבר. בשנת ה'תרפ"ט חזרו לחו"ל ובשנת ה'ת"ש בתחילת מלחמת העולם השנייה עלו לארץ עם האוניה האחרונה שנסעה לארץ ישראל. לאחר פטירת אביו ב-ו' בניסן ה'תש"ז (1947). חלק מחסידיו פנו לגיסו, ר' אברהם יצחק קאהן (שהקים את חסידות 'תולדות אהרון' ע"ש אביו, ר' אהרון ראטה) וחלקם פנו לרבינו וביקשו ממנו לשמש כאדמו"ר והוא נענה.

עוד בצעירותו זכה להערצה מגדולי ישראל, ה'בבא סאלי' זיע"א היה קם לכבודו ומכריז שקבלתו היא כקבלת פני משיח, ואף ביקשו שיאמר אחריו קדיש. נודע כתלמיד חכם ירא שמיים ובעל תפילה. זך המידות, **בקי בכל מכמני התורה ומקובל גדול**. ענוותן מופלא והסתיר את מדרגתו. **פעם בשנה סיים את הש"ס, בכל שנה וחצי סיים את ד' חלקי שו"ע עם נושאי כליו, בנוסף לסדריו בזוהר, בקבלה ובספרי יראה וחסידות**. העיד הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א כי רוח-הקודש הייתה מדברת מתוך גרונו הטהור, וכמה פעמים באמצע אמירת דברי תורה היה מבאר דברי קבלה, ובאמצע הפסיק ועבר לדבר ד"ת אחרים באומרו כי עד כאן מרשים לו לגלות מן השמיים בעניין זה.

הכרת הטוב של רבינו הייתה מופלאה. בשנת ה'תשל"ו (1976) עבר לבני ברק, שם התגורר במשך רוב ימות השנה ובה הקים בית מדרש וישיבה. בשנת ה'תשע"ב עבר התקף לב ולאחר כשלושה חודשים התבקש לבית-עולמו. נפטר ב-ה אלול ה'תשע"ב (2012). שימש באדמו"רות כ-66 שנים ובמשך זמן זה העמיד אלפי תלמידים. חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. לאחר פטירתו כונה ה'חוקי חיים'.

אביו: האדמו"ר ר' אהרון (מייסד חבורת 'שומר אמונים' שממנה צמחו החסידויות 'שומרי אמונים', 'תולדות אהרון'- על שמו, 'תולדות אברהם יצחק' ועוד. בחצרות אלו מכונה ה'אדמו"ר הזקן').
אימו: מרת סימא. **אישתו:** מרת בתיה חיה (בת האדמו"ר רבי מרדכי גולדמן מזוהילה).
מרבתי: האדמו"רים- אביו, ר' אהרון ראטה, ור' אהרון רוקח מבעלזא. **מתלמידיו:** הגאון החסיד רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ, בנו, הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ, הגה"ח ר' ישראל לרר, הגה"ח ר' יהושע מאיר אברם, הגה"ח ר' אלעזר חנון ובניו, הגה"ח ר' יצחק צבי משה מוזס, הגה"ח ר' משה אברם, הגה"ח ר' יהושע בינעט ועוד רבים.

ילדיו: האדמו"ר רבי רפאל אהרון (בני ברק), האדמו"ר רבי גדליה משה (אשדוד), האדמו"ר רבי שלמה (ירושלים), האדמו"ר רבי יעקב יצחק (קריית גת). **בנותיו:** הרבנית דינה (נישאה לאדמו"ר רבי יצחק יחיאל מיכל ממדעש בני ברק), הרבנית גיטל (נישאה לאדמו"ר רבי דוד צבי שלמה הורנצ'יק מרדושיץ זצ"ל), הרבנית יענטה (נישאה לאדמו"ר רבי אורי גלדצהיילר מסאמבור), הרבנית רייזיל (נישאה לאדמו"ר רבי ישראל שטרן זצ"ל מנישכיז-אשדוד), הרבנית ברכה, הרבנית דבורה (נישאה לאדמו"ר רבי יצחק אהרון קארף מזוהילה מז'בוז'), הרבנית שרה. **מספריו:** **יחוקי חיים- על התורה יאמרי קודש- על התורה (חמישה כרכים) • עולת שבת- מדברי תורתו • הליכות קודש- על שבת ומועדי השנה ישיבי חוקי חיים- על התורה • אברהם בעודנו חי.**

סיפר תלמידו הגאון החסיד רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א באחת השנים שנסע רבינו לתפרח, עדיין הייתי בחור צעיר לימים ועוד לא זכיתי לשמש בקודש פנימה. הרבי הורה שבשבתות יצטרף אליו מניין מצומצם בלבד של אברכים (ולא בחורים). וכך היה. אולם, חלפו כמה וכמה שבתות, ונפשי צמאה להסתופף בשבת בצל קודשו. בליבי גמלה החלטה נחושה, כי יהיה מה שיהיה, אני נוסע.

אחד המשמשים שאירגן את הנסיעה, הואיל להכניס אותי במניין הנוסעים. הרכב יצא לדרכו, והנהג הציע שהפעם יסע דרך חברון (בשונה מהדרך הרגילה). היה זה קודם עידן הפלאפונים, ומיותר לציין שמלבד הנוסעים ברכב לא ידע אף אחד שמסלול הנסיעה שונה. בדרך אירעה תקלה, וכשהיינו בחברון הנהג איבד את דרכו. לאחר זמן מצא את הדרך הנכונה, והגענו לחיים ולשלום לתפרח. והרי זה פלא, כשעברנו ליד הדירה של רבינו, יצא לקראתנו המשב"ק הרה"ח ר' דוד בינט שליט"א ופנה ואמר: "**נסעתם דרך חברון**". היינו אחוזי השתוממות, מניין נודע לו זאת? השיב ואמר ר' דוד: "**הרבי אמר לי לפני שעה קלה שמודאג מאוד, מכיוון שנסעתם דרך חברון**".

בשנת ה'תשס"ה, כשבע שנים לפני פטירתו של רבינו, חלה יהודי מארה"ב בשם ר' חיים ליכטשיין ל"ע במחלה קשה. ביקש היהודי ברכה וישועה אצל רבינו, שענה לו והורה לו להגיע לחתונת אחד מצאצאיו ויהיה נוכח שם בשעת המצווה טאנץ ובעז"ה תעלה לו ארוכה. לאחר כחצי שנה התקיימה שמחה בבית רבינו, ורבינו אמר לנכדו ראש הישיבה להודיע לר' חיים שביום י' אלול תתקיים שמחת הנישואין. ר' חיים חפץ להשתתף בשמחה אולם רופאיו לא אפשרו לו לצאת ולנסוע לחתונה באומרם כי אין לו סיכוי לחיות יותר מכמה שבועות. כששמע זאת רבינו, ביקש להשיב כי כדאי לו להשתתף. ואכן בא החולה לחתונה, וזכה עוד לפני החופה להתברך על ידי רבינו.

עם תום ימי השבע ברכות בא מרן ראש הישיבה בברית האירוסין והיהודי מארה"ב התקשר לרבינו כדי לברכו ברכת 'מזל טוב'. ענה לו רבינו: "**לחתונה הזאת כבר תבוא בריא ושלם**". ואכן כך היה. כעבור מספר חודשים הגיע היהודי כשהוא מהלך כאחד האדם. כאשר ניגש לקבל יין מרבינו בסעודת החתונה, אמר לו הצדיק: "**דע לך כי אני נושא אותך על כתפי**". בעת אשר הוטמן גופו הטהור של רבינו, **ביום הסתלקותו, בעת סתימת הגולל, השיב ר' חיים את נשמתו לבוראו. אכן, רבינו נשא אותו על כתפיו כל עוד חי בעלמא הדין.**

בשנת ה'תשל"ט היה רבינו בשוויץ ובמוצש"ק בסעודת מלווה מלכה דיבר הרבה בשבח של האדמו"ר מסאטמר עד עלות השחר ובירך ברכת המזון והיה זה פלא אולם לאחר ברכת המזון התקבלה הידיעה שהאדמו"ר מסאטמר נסתלק מן העולם ואז הבינו את דברי רבינו.

תודתנו נתונה לגה"צ הרב גמליאל רבינוביץ שליט"א (מח"ס 'גם אני אודך')
על שהיה לנו לעזר רב בהכנת המאמר הנפלא על הצדיק.

אָמוּנָה בַּבוּרָא

מישהו, נראה, מה הוא מציע", אמר ועבר לחדר הסמוך. אחרי רבע שעה מתוחה חזר אליהם כשבפיו הודעה מאכזבת מאוד: "הוא הביא את כל הכסף, עד הדולר האחרון, במזומן. סגרתו איתו!", והחווה באצבעו לעבר הדלת...

לא היה טעם להתווכח. בני הזוג א. ובתם הכלה יצאו מהדירה שבורים ומאוכזבים, וצנחו על הספסל הראשון ברחוב בחוסר אונים... הדמעות פרצו מעיני הכלה. "איזו אכזבה!", זעקה בכאב, ואביה לא מצא את המילים לחזק את נפשה השבורה.

לאחר שעה ארוכה האב הציע: "בבנין הסמוך גר הרב טויסיג, אעלה אליו ואסיח את אשר אירע, אולי ימצא מילים לנחמנו!". כשנכנס האב לרב ותיאר בארוכה את הפרטים, לא הצליח לכבוש את דמעותיו. הרב שמע את הסיפור, ונאנח בהשתתפות בצער. לאחר מספר דקות השיב: "מה שעברתם באמת כואב ומאכזב. יש ברשותי ספר קטן בשם 'קונטרס הצוואה', ואני מעיין בו כדי להתעודד במצבים כאלה".

הרב טויסיג והמחותן החלו לעיין בפרק א', בו מתאר המחבר התמודדות של אדם שרצה להשיג רווח מסויים, משרה נחשקת או דירה מבוקשת, וגילה שמישהו אחר הקדימו והותיר אותו מאוכזב... הוא מעודד את הקורא לבל יתאכזב ויישבר, כי "אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, וכי מה שמוכן בשבילך - בשמך יקראוך ובמקומך יושיבוך... וגם יכול שעל ידי מניעת הרווח מזה ירוויח ממקום אחר יותר..." - כלשונו.

הרב הסביר למחותן כי אנו, בני האדם, עלולים לטעות ולחשוב, שאנו קובעים בהתאם למאמצנו את התוצאה. אך לבורא עולם יש תוכנית סדורה מראש והכול קבוע מלמעלה!

המשך הסיפור מפתיע ומטלטל. לא חלפו 24 שעות, וביום המחרת, התקשר אבי הכלה לרב טויסיג. "כבוד הרב", אמר בסערת רגשות, 'לא תאמינו מה קרה! התברר כי מוכר הדירה היה נוכל, שהשתלט על דירה, ועשה מצג שווא של מכירה. הוא לקח את הכסף ונמלט לחו"ל, אף שהבטיח, כי יתייצב היום אצל עורך הדין להסדיר את החוזה".

יומיים לאחר מכן, שוב התקשר המחותן לבית הרב טויסיג. "מגיע לנו מזל טוב", אמר בשמחה גלויה, "היום התקשר אלי קבלן, והציע לי אחת משתי דירות אחרונות שנותרו בבניין שבנה. חתמנו חוזה, על דירה חדשה וגדולה מקודמתה, במחיר של 113,000 דולר, הודו להשם כי טוב!".

הרב התרגש עימו, משמח לשמוע סוף טוב לסיפור, שנראה כאוב בתחילה... "זה בדיוק מה שראינו בספר", המשיך המחותן בהתלהבות, "שבאמת אין סיבה להצטער, כשנחלים אכזבה, כי זו התוכנית של בורא עולם, ובוודאי היא טובה ונכונה ומועילה! הרי בזכות השיבוש- ניצלנו מהנוכל, וזכינו בדירה טובה וזולה יותר!".

עלינו לדעת, כי כל מה שעובר על האדם, הינו בהשגחת הבורא יתברך לעד ולעולמי עולמים. לעיתים רבות אין הוא מבין, כי הדבר לטובתו ולתועלתו. רק לאחר זמן מה לעיתים מתגלה התמונה כולה, כפי שמובא בסיפור הבא:

סיפר הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א: היה זה בשנת ה'תשנ"ג. במזל טוב חגגה משפחת א. את שמחת אירוסו בתם, עם חתן מופלג בתורה המתגורר בארצות הברית.

כמקובל, סיכמו ההורים ביניהם את העניינים הכספיים, ונקבע, כי הורי הכלה, משפחת א., יטפלו ברכישת דירה לזוג הצעיר בבני ברק קודם החתונה, ולכן מועד החתונה ייקבע רק לאחר מכן, כדי להבטיח את כניסתם לקורת גג משלהם כבר בליל הנישואין.

כבר למחרת היום, התקשר אבי הכלה למתווכים שונים, וביקש, כי יציעו בפניו דירות. במשך תקופה ממושכת התרוצצו ההורים והכלה בין דירות שונות, בניסיון לאתר את הדירה המתאימה. חצי שנה חלפה- ודירה אין, ומועד החתונה מתעכב, ומתעכב... במשך אחד עשר חודשים!, נמשכה מלאכת החיפוש האינטנסיבית. קרובי משפחה גוייסו, מכרים עודכנו, מתווכים ניסו, ההורים התרוצצו, והכלה לא הפסיקה להתפלל, עד שבסופו של דבר נמצאה הדירה המבוקשת:

הדירה ממוקמת בסביבת מגורים טובה. אומנם הבניין ישן, אך גודל הדירה סביר. המחיר קצת יקר- 117,000 דולר, אך אפשר לעמוד בו. יש לחטוף את הדירה לפני שיהיה מאוחר כדי לקבוע מועד לחתונה.

"יש הרבה קופצים", סח המוכר, "הראשון שיהיה פה עם כל הכסף במזומן - זוכה בדירה!", הלחיץ. "אנחנו נביא את כל הכסף, אל תמכור למישהו אחר. תן לנו בבקשה כמה שעות. כבר 11 חודשים מתעכבת החתונה בגלל הדירה", התחננו ההורים. אך המוכר השיב: "אני לא מחכה לאיש, הראשון שמביא את כל הכסף - זוכה בדירה!".

ההורים יצאו מהדירה הנכספת לחוצים. עליהם לגייס סכום עתק תוך כמה שעות. הם התחילו בבנק, משם לגמ"חים, וגם ביקשו הלוואות מקרובי משפחה. "תבינו, זו לא דירה על הכף, זו החתונה כולה!", שיכנעו.

בשעות הקרובות היה ביתם כמרקחה. כולם התרוצצו, צ'קים נפדו, תוכניות חיסכון נשברו. בשעה תשע וחצי בערב נקשו ההורים בדלת הדירה, כשמאה אלף דולר, שטרות ירוקים במזומן, בידיהם...

"תיכנסו!", קיבל אותם המוכר בחיוך רחב, "הבאתם את כל הכסף?" - "כמעט, הבאנו מאה אלף דולר. השאר נשלים בימים הקרובים מאוד!" - הבטיח החותן. "יש כאן עוד

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתריא אטון זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שמואל בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	נעמי בת כתונ ע"ה	אביחי בן אסתר ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מרים בת בלה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
חי יזיז בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	שני בת אסתר ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	חווה בת יעקב צבי ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחא ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "ראח"

"שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות ולא יראה את פני ה' ריקם" [טז, טז].

העם ביקר קשות את התנהגות הכהנים הבודדים המחללים את משכן ה' בשילה. הכהנים בני עלי שכחו את מטרת כהונתם, את הרעיון שהם אמורים לייצג. הם עסקו בניצול מעמדם למציאת ריגוש חדש בהיכל המקודש, ריגוש שיעניק משמעות למשרתם. העם הזיר את רגליו מאותן עליות מפוארות לרגל – נחלת עבר רחוק ושכוח כמעט. הבנים וההורים חשו חוסר עניין במשכן, חוסר בתחושת הקדושה שחיפשה הנשמה ולא מצאה באותם ימים בהיכל ה'. העם חש באופן טבעי, שלא לכך התכוון הבורא. העם הצביע ברגליו, וכל אותם המונים נותרו בבתיהם בכל שלושת הרגלים. ובאין חזון – אין שמחה. את מקומם חפשו העגמימות והנהנתנות שחברו יחדיו. העידן של 'שפוט השופטים' – העם השופט את שופטיו, החל לקרוס אל תוך עצמו בחוסר כיוון ומהעדר תכלית. הבגרות הרוחנית שהחלה ביציאת מצרים ובכניסה לארץ, בכיבוש ובהתיישבות, השלימה שלב. החלה תחושת החיוניות של אומה הממתינה לעידן בוגר יותר, אמיתי ומאחד. פעמה בלבבות הציפייה השקטה לרענון האמונה – להביא כבוד אמיתי לבורא, הבוחר בעמו ישראל באהבה.

היתה זו ציפייה שקטה וכואבת לדמות ראשונית, כדמותו של אברהם אבינו בשעתו. בקשה נסתרת וסמויה להופעתה של אישיות גדולה שתעניק שמחה ותקרין נאמנות. שתהיה כטל של ברכה בתוך תחושת היובש שחש העם. היתה זו תחושת העדר המשכיות שחשו הנביאים בישיבותיהם, שכבר שנים אינם זוכים לראות צעירים המבקשים להצטרף אל ספסלי הלימוד, ועד לתחושתם של החקלאים החורשים את שדותיהם, ששכחו לשאת עיניים למרום בתפילה חרישית ודומעת לטל ומטר.

איש אחד בודד וחריג הוביל מהפכה שקטה וכבירה, באיטיות ובהתמדה. בלבו זרם כח כביר של עמידה נגד הזרם, עמידה למען הצדק והאמת. ארבע מאות שנה קדמו למהפכה שלו. דורות עברו והעבירו מסירות ומסורת של אב ושני אחיו אשר החזיקו באמת גם בפתחו של הגהינום. אביהם קורח ועדתו, מרדו במשה, כשביקשו בפעם הראשונה בהיסטוריה לנתק בין אמת התורה לבין שאלות החיים, בין כבוד התורה לבין משרות וכבוד חולף. באותה שעה עמדו שלושת הבנים: אסיר, אלקנה ואביאסף בדילמה נוראה – בין כבוד האב המורד במשה רבינו, לבין כבוד הרב המוכיח את אביהם. השלושה הכריעו ברגע האמת ותמכו במשה רבינו, ברגע האחרון לפני שעדת אביהם נבלעה באדמה לעולם. בזכות הכרעה זו הם ניצלו ולא טבעו באדמה. האב העביר את מורשתו לדורות. אחד מבני בניהם, אלקנה, היה יחיד בדורו במחשבותיו, בשאיפתו, בעלייתו הרוחנית ובהתמדתו העקשנית בטיפוס אל הפסגה. אלקנה נתעלה תחילה בביתו, מביתו המאיר בקע האור אל חצרו, ושכניו היו לנאמני רוחו ולשומרי חלומו וסודו. מהם התרחבו המעגלים, ויחד עימם המשיך להשפיע אל בני עיר מולדתו שבה אפרים. החזון הגדול שבלבו היה להשפיע על כל עמו לעלות לרגל למשכן ה' בשילה. כאותו קנקן של יין ישן, הממלא את הכוסות שסביבו ביינו הטוב הגולש אליהם. המה מתמלאים בשפע ובברכה, והקנקן אינו חסר.

כך התגבשה הקבוצה הראשונה, כמתואר במדרש (תנא דבי אליהו רבה פ"ח): "עלה אלקנה ואשתו ובניו ובני ביתו, ואחיו ואחיותיו, וכל קרוביו היו עולים עמו. וכך אמר להם אלקנה, שכשהם עולים עמו, בדרך ילוננו ברחובה של עיר". מאז נשא את נשות נעוריו, טווה עימם את חזונו, את כאבו על העם הקמל ומתייבש. יחדיו הגו את רעיון העלייה לרגל כמנוף לשינוי. יחדיו החלו במסעות אלו בבדידות, ללא תמיכה חברתית.

מדי שנה בשנה הן הכינו את הילדים הרכים. מאז הולדת הבן הבכור של פנינה לעשירי שבבנים, שתמיד עלו עם הוריהם למסע לשילה. עגלות מסע רתומות, מלאות ציוד, הכין אלקנה, לחנה, ולפנינה ולילדיה. גם כשהיתה פנינה יולדת, והיה עוללה רך בימים, הצטרפה ללא חת ובשמחה אל האיש הגדול בדרכם המשותפת. הילדים היו מעוררים תמיד תמיהה רבה בכל מקום ובכל תחנה בדרך לשילה.

כך היתה משפחת אלקנה מדגימה בנוכחותה המרשימה את החוויה הקדושה והעתיקה של העלייה הגדולה לרגל, מזכרת שכוחה מימים מפוארים.

בני חצרו של אלקנה, שכבר ספגו את אורו של שכנם הגדול, החלו לעלות אף הם לרגל. העולים היו מקימים את אוהליהם בקבוצות. בהדרגה אלקנה היו העולים מתקבצים ליחידות השפעה רבות עוצמה באווירה של צניעות. כך מתואר במדרש תהליך אותה השפעה: "האיש היה מדבר עם האיש והאשה עם האשה. והיתה כל העיר והמדינה מתרגשת מהתופעה המופלאה הזו, והיו שואלים אותם: 'להיכן תלכו?!' והם משיבים בנועם ובחן ואומרים להם: 'לבית האלוקים שבשילה, שמשם תצא תורה. ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך ביחד?' מיד היו עיניהם משגרות דמעות ואומרים להם: 'נעלה עמכם'".

אך מהבטחה למעשה, הדרך ארוכה. ברגל הבא חזרו אלקנה ומשפחתו שוב לאותה עיר, שעניי בניה יודעות לשגר דמעות של כיסופין ושל געגועי נשמה, אבל רגליהם שקועות בהרגל עמוק מרוב שנים של חיי חולין.

העולים הלנים ברחוב העיר, אמרו להם שוב את דבריהם מהשנה שעברה. אנשי אלקנה המשיכו לדבר בנועם ובשלווה. הוא הנחה אותם מידי ערב, בסיכומו של יום: "דברו אחי היקרים, שוב ושוב, ללא חשש, ללא ייאוש וללא רפיון, עד שתיבקע החומה, עד שייפתח בלב פתח כפתחה של מחט, ומשם ייפתח פתח כפתחו של אולם". למרות המאמץ, מבחן התוצאה לא היה קרוב כלל וכלל. עלו עמו לשנה הבאה רק חמשה בתי אב בלבד! אך בעבור אלקנה היה ההישג גדול ומיוחד. הוא הביט במגמה המסתמנת, בשינוי, בגרעין הטוב שבלב העם היהודי.

המדרש ממשיך: "לשנה האחרת, עלו עמו כבר עשרה בתים". אמנם המספר כפול, אך מאכזב. כך חשו בני העיר, בני אותן חמש משפחות ותיקות, שכבר חוו את העלייה הראשונה. הם האמינו וציפו לקבל תמיכה רבה יותר מבני עירם. אלקנה קרא את לבם על פניהם הנפולות וקרא להם לשיח רעים באוהלו לעת ערב: "עוד תראו", הבטיח, "כי סוף האמת לנצח. האור שבאמונה יגרש את החושך, את הספקנות ואת הייאוש. עשר המשפחות שעלו השנה מייצגות התקדמות עצומה. זהו נס לראותם עוזבים את הכול, את החריש ואת הקציר, וללא חשש משוד ומגנבה עלו ובאו עמנו כדי לזכות ולעלות אל הר ה' ולבקר בהיכלו". מעודדים יצאו העולים, שוחחו על האיש המופלא ועל ביטחונם בה', עד שהאיר השחר והפציע אורה של קריאת שמע כמנהג ה'ותיקין', המחבבים את המצוות.

לשנה האחרת, היה השינוי מהפכני. עשר המשפחות חזרו לעירן כשהן מלאות רוחניות וטעונות כוח השפעה והברכה ששאבו ממעיין השכינה השורה בבית האלוקים שבשילה, עד שהרגישו כולם צורך לקום ולעלות לרגל. היו עולים עמו כששים בתי אב. גם הם המשיכו במסורת ההפתעה, עברו בעיר נוספת והפתיעו את יושביה במנהגם המעורר סקרנות, עד שבנוכחותם ובנחישותם יצרו בהדרגה את התופעה ההמונית. כך החלה המהפכה השקטה להבקיע את חומות האדישות ולסלול דרכים חדשות אל לב האנשים. בכל עיר ובכל כפר היתה מהפכת אלקנה ולשם דבר. כתב המדרש: "בדרך שהיה עולה אלקנה בשנה זו, כבר אינו עולה לשנה אחרת, עד שהיו כל ישראל עולים יחדיו מכל ערי ישראל. והיה אלקנה מכריע את כל ישראל לכף זכות, חינוך אותם במצוות וזכו רבים על ידו. והקב"ה, שהוא בוחן לב וכליות, אמר לאלקנה: 'אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחינכת אותם למצוות וזכו רבים על ידך, אני אוציא ממך בן שיכריע את כל ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות ויזכו רבים על ידו'".

המדרש מסיים: "למדת מכאן, ששכרו של אלקנה ואשתו הוא שמואל שזיכה את ישראל". חנה העקרה זכתה לקבל מעלי הכהן את ברכתו וללדת את ילד משאלתה. בברכת עלי הכהן הגדול, נולד לאלקנה ולחנה הילד שמואל, הוא שמואל הנביא הגדול, שהכתיר את שאול ואת דוד בן ישי. הוא האיש שאליו התכוונה אותה 'בת קול'. הוא בנו של אלקנה, אשר המשיך את פועלו של אביו ושינה את העם מקצה לקצה, כאשר השיב את העם אל קירבת האלוקים. רוחו וסגנונו של אלקנה המשיכו לעודד מהפכים שקטים ונחוישים בדורות הבאים. גם לאחר שעברו כאלפיים ושמונה מאות שנה, הגיעה הקריאה המקורית אל אירופה הקרה, המתרוקנת מבתי מדרשותיה. בעיירה צנועה ישב אדם צנוע, לראשו קסקט פשוט ובלבו חזון – להשיב את העם אל בית המדרש, שאותו נטשו צעיריו במהפכות, בפרעות ובעוני. הם היו אחוזי אשליות ודמיון מרוח השוויון העולמית, מסנוורים מזקורי השכלה כפרנית, מושפעים ממעיינותיה של ספרות המחללת את מקורה. מכל אלו שאף רבי ישראל מאיר הכהן להשיבם הביתה, להעלותם אל משכן הטוהר והאמונה. ישב ודיבר וכתב, את ספרו ה"חפץ חיים" את ה"משנה ברורה", את ה"אהבת חסד", ה"תורת הבית" ועוד... כדי להבקיע סדק של אור אשר יחדור אל הלב השבוי בשדות זרים. ישב האיש הגדול, הנקרא על שם ספרו ה"חפץ חיים", וחרת באותיות של לב יצוקות בעופרת, ומטרתו לעודד ולעורר אנשים ונשים, צעירים ומבוגרים, יודעי תורה הרבה ומעט. אל כולנו קרא את הקריאה והאמין שתמיד יהיה מי שיקשיב לה: "אחי! קומו וזכו בתורה!"

מאז עבר הדור ההוא, עברו בניו עתים ותקופות – עת חורבן ועת שינוי. מתוך האפר והשממה עלתה וצמחה ממלכה של תורה. בניה של האומה שבו ועלו לרגל אל 'בתי מקדש מעט'. התמלאו שוב בתי המדרש בצעירים ובמבוגרים. גם היום מתרחשת מהפכה שקטה. היא קוראת לכל יחיד להצטרף ללומדי התורה. מהפכת 'אלקנה' הינה קריאה להמשך. אלקנה, מייצג עבורנו את השיטה ואת הדרך.

מהפכת השקטה של אלקנה קוראת בלחש מאז ועד היום, לכל יהודי ויהודי אתה יכול לחולל את המהפכה בכל תחום רוחני שהוא, לאט אבל בעקביות, עם כל הלב והלהט, להראות את האור, ולהדליקו בנשמות... מאז הטיפוס המייגע בשבילים המתפתלים של הרי אפרים, עד למאמץ ולהתמודדות עם העידן המודרני של שנות האלפיים. אנו שוב בטוחים בה' כאותם עולים, אנו מכריזים את סיסמתה העתיקה של המהפכה היהודית המקורית: "שובו ונעלה ציון, אל בית ה' אלוקינו..." (נצוצות).

ולסיום, ראוי לציין למעשה אודות רבינו החפץ חיים זיע"א, שנתייתם מאביו בגיל 10, ואמו האלמנה התחתנה שנית. ר' שמעון, בעלה השני של אמו, היה חפץ מאוד, שבו החורג, העילוי הצעיר ישראל מאיר, ישתדך עם בתו (שהיתה מבוגרת ממנו כבעשר שנים). אבל אמו של החפץ חיים, התנגדה בתוקף לשידוך זה, (במיוחד לאחר שהציעו עבורו שידוכים עם בנות עשירים שהבטיחו נדוניות של אלפי רובלים). הדבר גרם במידה מסוימת להפרעת השלום-בית, עד שהיווכחים הגיעו למצב כזה, ששקלה האם להיפרד בגלל זה מבעלה השני.

כאשר נודע הדבר לבן, ר' ישראל מאיר, פנה אל אמו והתחנן שבשום אופן אינו מסכים שבגללו היא תסבול ותהרוס את ביתה השני. הודיע החפץ חיים שהוא מוכן לשידוך הזה, ומתחנן שגם היא תסכים לזה. וכך היה - נקבע הזמן לעריכת ה'יתנאים'. כך שהחפץ חיים הסכים להשתדך לבת חורגו אף שהיתה מבוגרת ממנו, רק כדי לשמור על שלום-הבית בין אמו ובין בעלה!

לעת זקנותו, אמר החפץ חיים: היו מחבריי שקיבלו נדוניה מכובדת, אך לבסוף העשירות משכה אותם לעסקים, והוציאה אותם קצת מהלימוד. ואילו אני, הקצת לימוד שיש לי, הימשנה ברורה, ה'חפץ חיים' ושאר ספריי, הם כולם בזכות אשתי הצדקנית... היא לא דרשה ממני דבר והסתפקה במועט, וכך הניחה לי ללמוד בשלום ובמנוחת הדעת! (והערב נא).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כח הצדקה

פרשת ראה

בס"ד | גיליון מס' 245

כיצד נותר בית על תילו בטבורה של שריפה?

בגלל הדבר הזה יברכך (ט"ו, י)

כשאדם בעולם הזה, שהוא עולם שיש בו חשיבות לכסף, נוטל מכספו שלו ונותן לעני, מעניק מכספו ליהודי נזקק - באותו רגע הוא 'משחד' כלפי שמיא, הוא שולח 'שוחד' לשמים, מיטיב את גזר דינו באמצעות תשלום כסף!

כלומר, כשיהודי נזקק פונה אלינו, כשעני מבקש את עזרתנו, כשגבאי צדקה בא לקראתנו, ואנו נזעקים לעזרת אח הנתון בצרה, מסייעים ליהודי עני ומך - לא רק לאותו עני אנו מסייעים, לא רק לו אנו מעניקים מעט רווחה. פי כמה וכמה מזה אנו תורמים לעצמנו - כי אז אנו משמנים את המאזניים השמימיים ומטים אותם לטובתנו, אנו מבצעים פעולה גורלית מאוד לעתידנו, אנו יוצרים מציאות חדשה בשמים למעננו, אנו מפעילים צוות פרקליטים שמימי שמתחיל באותו רגע לעבוד בשירותנו!

כאשר יהודי נותן צדקה מתחוללת דרמה שמימית, מעטפה תפוחה עושה את דרכה לבית דין של מעלה, צונחת על שולחן הדיונים, זועקת למעננו, מבקשת בשבילנו, פועלת עבורנו, פותחת לנו שערים, 'משחדת' את בורא עולם - כן, ממש כך, אלו דברים שלולא אמרם התנא רבן יוחנן מי יכול לאומרם, אך כך הוא אומר וגם קובע: הצדקה שלנו משנה את גורלנו, היא מכריעה ממש!

יהודים יקרים, הבה נזכור זאת בפעם הבאה שיהודי יפנה אלינו, כשמישהו יתקשר, כשעני ינקוש בדלת, כשמכתב יגיע לתיבת הדואר. אין כאן בקשות צדקה, יש כאן מעטפות תגובינא שמובלות היישר לבית דין של מעלה, לסדר שם את המערכות באופן שיועיל לנו, לפתוח שם דיונים כשאנחנו בצד הנכון, להפעיל צוות עורכי דין בשבילנו. ברגע הזה, הבה נזכור לזהות את ההזדמנות, להבין כי לפנינו דרך שמימית נפלאה להכריע את גורלנו לטובה.

וככל שנאמץ את העני, את הצדקה, את הנתינה בחפץ לב, את התשוקה והרצון לקחת חלק בצדקה, וניתן בכל הלב וכמה שיותר - כך נזכה לראות עין בעין כי הצדקה פתחה לנו שערים, הטיבה עימנו, שלחה לנו שיקים חוזרים פי כמה וכמה מלמעלה, העניקה לנו חיים מאושרים. הבה ניתן צדקה מכל הלב, בשמחה ובטוב לבב, כי - כך נקבע בפרשת השבוע - בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלווקיך, זה המפתח לברכת שמים!

שעון שהציל בית...

שעוני יוקרה מאוספים נדירים, הוא תחום תחביבי למדי, ולמרות זאת - הוא מגלגל מיליונים רבים. למי מבינינו שאינו מכיר, נציין כי ברחבי תבל ישנה קבוצה לא מבוטלת של אנשים, שהתחביב שלהם הוא איסוף - ולפעמים גם סחר בשעוני זהב או מותג יוקרתיים, בעיקר נדירים והיסטוריים. למותר לציין כי אלה העוסקים

כל יהודי שמתבונן לרגע אל עומק לבו, בוחן את מצבו ברגע של כנות אמיתית וטהורה, עלול להיכנס ללחץ. רק הוא יודע כמה אינו מושלם, כמה פעמים המידות שלו אינן כה נאות, כמה פעמים יראת השמים שלו אינה מספקת, כמה פעמים נכשל. כל אחד מאיתנו מצטער כשזה קורה, אבל בגילוי לב ניאלץ להודות שזה קורה, וכשמבינים ש'על כל אלה יביאך אלוקים למשפט', ושם למעלה התמונה ברורה ובהירה - זה לא נעים...

לכן, יהודים כה רבים מחפשים עצות ורעיונות, סגולות וכלים, כדי לשפר את דרכיהם בכל עת, לשוב בתשובה שלימה, להתעלות לרמה רוחנית נעלה יותר. לא תמיד זה קל, אבל תמיד אנחנו ממשיכים לנסות, מוסיפים לחתור לכיוון הנכון.

אנו יודעים שהתמונה בה אנו נראים לבני האדם שסביבנו בדרך כלל - לא באמת מייצגת את מי שאנחנו, וברגע של אמת אנו מתכנסים לתוך עצמנו, ומחפשים מה נוכל לעשות כדי להשתפר ולשפר את המבט השמימי עלינו.

ולצד כל הפעולות הנחוצות הללו, מדהים לדעת שיש כלי נוסף, ייחודי במיוחד, מפתיע בכוחו, שובר שיאים בעוצמתו, שיש לו יכולת להשפיע בשמים, לשנות את המבט עלינו, להכריע את גורלנו, להרעיף עלינו שפע ולהוריק עלינו ברכה, בלי קשר למעשי דינו. יש משהו שהוא ממש 'שוחד' - כלפי שמיא, כסף שמשחד את בית דין של מעלה, משנה את גורלנו לטובה...

הסקייתו ושמעו סיפור מדהים שמספרת הגמרא במסכת ברכות דף כ"ח: כאשר חלה רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לבקרו, וראו אותו בוכה. 'מדוע הרב בוכה?' התעניינו התלמידים בחשש, והרי רבם הוא כה צדיק, כה גאון, מושלם בתורה, במידות ביראת שמים. מה יש לו לבכות כשהוא מבין שתיכף יסתלק מהעולם? ממה הוא חושש בעלייתו לעולם שכולו טוב?!

השיב להם רבן יוחנן בן זכאי והבהיר שסיבת בכיו היא העובדה שהוא עומד לעלות לבית דין של מעלה, ושם זה עולם אחר - עולם האמת, עולם בלי חכמות. בעולם ההוא אין קיצורי דרך, אין אפשרות לשחד את השופט, אין כלים להגיע לפסק דין טוב אלא אם מגיע. משמע, כי בעולם הזה אותו הוא עומד לעזוב - יכול אדם לשחד את בוראו בממון, וזה מיטיב את גזר דינו, זה עשוי לשנות את גורלו מן הקצה אל הקצה, זה יכול להציל אותו - ממש כך, לשוחד הזה יש כח עצום!

ומהו אותו שוחד? כיצד יכול אדם לשלוח השמימה העברה בנקאית, ולשפר את גזר דינו? כיצד יכול אדם לרשום שיק, לנהיך כרטיס אשראי, ולשחד בכך את בית דין של מעלה? ובכן, מגלה המהרש"א שם, שכוונת רבן יוחנן היא לכח הצדקה.

הסיבה לתמיכה הגונה...

אל כ"ק האדמו"ר מסקולען ז"ע נכנס יהודי, הכרת פניו ענתה בו כי הוא נזקק. היה זה מחזה שגרתי בבית הרבי, בכל עת מצוא פנו אליו יהודים עניים ונזקקים, והוא היה מעניק להם צדקה ברוחב לב. מה שהפתיע הוא הסכום: הרבי העניק לאותו עני לא פחות מ-1000 דולר, טבין ותקילין, סכום גבוה במיוחד!

אחד מהמקורבים נזעק: 'הרבי, זה בסדר, אני בעד לתת צדקה, לא שאני נגד חלילה... אבל אלף דולר? וכי 100 לא מספיק? 180? - לתת לעני אחד, שאינו חריג במיוחד, 1000 דולר במזומן? והרי אנחנו מכירים אותו, הוא באמת בוחר את הכתובות בפניצטה... מעכשיו הרבי יהפוך לכתובת קבועה שלו, כי הוא יודע שכאן הוא מקבל סכום הגון...'

'הא גופא העניין' - השיב הרבי בחיך, 'גם אני מכיר אותו, הוא באמת לא מוכן ללכת לכל כתובת, רק למי שיתן לו סכום הגון. רציתי לוודא שהוא באמת ישוב ויבקש ממני צדקה, שבכל עת שיעבור פה - יסור לכאן לבקש נדבתו. כדי להבטיח שתהיה לי תמיד הזכות לתת לו צדקה - נתתי לו סכום הגון, שישתלם לו לבוא אליי!'

מדהים. איזה מבט זך וטהור, כמה צלולה ההסתכלות הזאת על צדקה. אם יש מי שאינו בא אלא עבור סכום הגון - זו לא סיבה לא לתת לו אותו בגלל שיבוא עוד פעם, כי אם ההיפך - זו בדיוק הסיבה לתת לו את הסכום הגון, להבטיח שיבוא שנית. כי הצדקה היא זכות כבירה, מתנה ממעל, כח נפלא, אי אפשר לוותר עליו!

בתחום זה חייבים להיות אנשים אמידים במיוחד, שכן מחירם של שעונים כאלה נע מעשרות אלפי שקלים ועד מיליונים...

אחד מנגידי משפחת הלפרין המפורסמת, נמנה על חובבי שעוני הזהב היוקרתיים. ביום מן הימים נחשף ונשען זהב יוקרתי העומד למכירה. הוא בירר על השעון, עמד על טיבו, נדירותו, ייחודיותו ואיכותו, וכששמע שמחירו עומד על 200,000 ש"ח - הבין כי מדובר במחיר מציאה עבור שעון שכזה, וביקש לרכשו. החברה המוכרת התחייבה כי השעון יסופק תוך 3 חודשים, ולו לא נותר אלא להמתין לבואו...

התקופה חלפה, וביום בו יצא לקחת את השעון, קיבל הנגיד שיחת טלפון מידידו, שסיפר לו על טרגדיה נוראית שפקדה משפחה קשת יום, כאשר קצר חשמלי הוביל לשריפת ענק, מאכולות האש אכלו את הבית, ארונותיו, הבגדים, הריהוט, הציוד - הכל נשרף. 'שומו שמים!' - ביכה הידיד - 'משפחה נזקקת מאז ומקדם, ועתה כל ביתם עלה בלהבות. בחסדי שמים אין נפגעים בנפש, אולם הנזק הכלכלי אדיר, מוערך בכ- 400,000 ש"ח. מניין תביא משפחה נזקקת סכום כזה?!

הנגיד שמע, ושקע בהרהורים. למעשה יש לו ברגע זה 200,000 שקל ביד, הסכום המיועד לרכישת השעון היוקרתי, שהוא מצפה לו כבר שלושה חודשים. קשה לומר שהוא מחוייב לוותר על חלומו לרכוש את השעון, ומנגד - איך יערב לו לרכוש שעון בסכום כזה, אשר יכול לכסות חמישים אחוז מהנזק של המשפחה האומללה שכל ביתה עלה בלהבות?!

דקות ארוכות התלבט. צד אחד בלבו גער בו כל הזמן: 'את השעון הזמנת, והוא שלך. תרכוש אותו כמתוכנן, ואחר כך תיתן תרומה יפה, אפילו הגונה, כמה אלפי שקלים. מה קרה? האם כל עולה של המשפחה המסכנה הזו מוטל עליך?' - ואילו הצד השני לא ויתר, ושב והעלה בעיני רוחו את דמעת המשפחה על ילדיה, נטולי בית, זרוקים ברחוב ללא כל צרכים בסיסיים. 'הסכום שבידיך יכול להציל אותם, להציל. איך בעד שעון מיותר אתה על הצלת משפחה?!

לא קלה היתה המלחמה הזו, הקרב התוך-לבבי הזה. בסופו, הכריע באומץ ובגבורה: כן. המשפחה הנזקקת שבייתה עלה בלהבות, יקרה בעיניו יותר מכל שעון יוקרתי. הוא וידא שהוא יכול לבטל את עיסקת הרכישה, ובחר לבטלה ולהציל את המשפחה, להעביר לה את 200,000 השקלים שבידו. וכדי להשלים את המשימה, בבחינת 'מצוה גוררת מצוה', גייס הנגיד גם את אחיו, שיתן גם הוא 200,000 ש"ח נוספים, ובכך הושלם הסכום שאיפשר את הצלת המשפחה ושיקום ביתה!

אם נראה שהסיפור מסתכם בזאת, הרי שיש לו המשך מפתיע: שלוש שנים אחר כך, בתחילת שנת תשע"ז, פרצה שריפת ענק במבואות ירושלים. היא התלקחה ביערות שסביב המושב 'בית מאיר', ועד מהרה פרצה אל המושב פנימה, והחלה אוכלת מכל הבא ליד. מכוניות היו למאכולת אש, גינות נאות עלו בלהבות, בתים נשרפו כליל. בניסי ניסיון הצליחו כוחות ההצלה לחלץ את בני האדם מהיישוב, אולם הנזק היה אדיר, עשרות בתים הפכו לעיי חרבות שרופים עד היסוד...

בין הבתים הניצבים ביישוב, נמצא גם ביתו של אותו נגיד. הוא לא היה ביישוב באותו יום, אולם בני ביתו שהו בבית, חולצו אף הם יחד שאר תושבי היישוב, והותירו מאחור בית נאה ומטופח, יפה ומהודר. רגע לפני שעזבו העיפו מבט לעבר הבית וסביבותיו, כשליבם מבין שכנראה זו הפעם האחרונה שהם רואים אותו עומד על תילו, שכן האש משתוללת ושורפת הכל...

יום וחצי היה היישוב סגור ומסוגר, תושביו הוברחו ורק כוחות הכיבוי וההצלה פעלו בו. לאחר מכן ניתנה הרושם לתושבים לשוב ולהיכנס אל היישוב, ואז ראו הכל את היקף האסון - עשרות בתים שעלו באש, נזק עצום ובלתי נתפס. רק בית אחד שרד: בית משפחת הלפרין!

הבית מימין שרוף כולו, גם הבית משמאל, גם הבתים ממול. האזור כולו שרוף לחלוטין, הבתים כמו נעלמו אל תוך חור שחור ומפויח. רק ביתה של משפחת הלפרין ניצב בגאון, לא ניזוק אף לא בשריטה קלה. האש הגיעה אל הגדר המקיפה את החצר, ופשוט דילגה באלגנטיות אל הבית הבא. ביתם היה להם לשלל, הבית היחיד שניצל כולו!

לא מעט אנשים באו למקום, בוהים במחזה הפלאי. בית אחד, שעמד בטבורה של הדליקה, בעיצומה של השריפה, אולם מאכולות האש דילגו מעליו והוא נותר שלם ויפה כשהיה. ואין זאת אלא שבת זה הוא עדות דוממת אולם מרעידת לב, עד כמה כח הצדקה שניתן למשפחה שבייתה נשרף - היה כתעודת ביטוח לביתו של מי שהתמסר כל כך למענה, כיצד עמד והגן על ביתו של מי שנענה לזעקתה של המשפחה ניצולת האש, בלתי יקרב אליו ניצוץ או גחל.

סיפור מופלא זה, שפורסם בספר 'האמנתי ואספרה', ממחיש כמה גדול כח הצדקה, עד היכן הוא מגיע. הנה כי כן, בידיכם להיכנס למושב 'בית מאיר' ולראות בעיניכם, שכח הצדקה הוא הפרקליט החזק ביותר בשמים, יש בו עוצמה אדירה, יש לו כח עצום, ובית שניצב על תילו כשכל הבתים מסביב שרופים - הוא עדות לכך.

הבה נבין גם אנו, כי כשפונה אלינו עני ומבקש עזרה, כשניתנת לנו הזדמנות לתת צדקה, בידינו הדבר לרכוש עכשיו פרקליט רב כח, 'לשחד' את בית דין של מעלה ולהיטיב את מצבנו. וככל שניתן, ברוחב לב, בשמחה, בהתלהבות ובהתרגשות - כך נזכה לראות את ברכת ה' עין בעין ולחוש את עוצמת ברכת הצדקה בכל מעשי ידינו!

ביטוח מתאונה קטלנית...

בית הכנסת 'סודאי' בחולון, שעת בוקר מוקדמת יחסית. איג'ג אליהו זרבי - מהנדס מיזוג מוכר, סיים להתפלל ופנה אל הגבאי: 'עשיתי את חישוב מעשר הכספים שלי, אני חייב לצדקה 1036 שקל. הנה לך הכסף, העבר אותו לצדקה בבקשה', ביקש אליהו, שלשל את הכסף לידי הגבאי, ויצא לעבודה. הוא כלל לא חש שעשה משהו מיוחד, בוודאי לא פעולה שעתידה להציל את חייו...

הוא יצא לכמה תחנות במהלך יום העבודה, כאשר בעיצומו של היום - נסע על הציור מבית לחם לאריאל שבשומרון, בכביש צר ומתפתל בשם 'כביש אלון'. זהו כביש שאינו נוה לנסיעה: הוא צר מאוד, מצידו האחד הר תלול וסלעי, ומצידו השני פעורה תהום. הוא יוצא אל הכביש ומתחיל בנסיעה...

באחד מעיקולי הדרך, הוא רואה ג'יפ צבאי גדול, הנוסע לכיוונו. בשבריר שניה הבחין כי הג'יפ נוסע בנתיב הנגדי שלו, כלומר - בנתיב שלו. עוד שבריר שניה, והוא מבין היטב כי זה עניין של שניות עד להתנגשות חזיתית בג'יפ הכבד... הוא צופר, מסנוור, פותח את החלון ומנופף בעצבנות, אולם הנהג בג'יפ הצבאי כנראה לא מבחין בו, אין לדעת למה. מה שבטוח - שהוא ממשיך לנסוע בקו ישיר לכיוונו, שברירי שניה עד להתנגשות...

שלוש אופציות בפניו, אחת גרועה מהשניה, שלוש מובילות למוות בטוח. לסטות ימינה - זה ליפול לתהום, זה ברור. לסטות שמאלה - זה להתנגש בהר. להישאר בנתיב - זה לתקוע את חרטום רכבו היישר בחרטום הרכב הצבאי המשוריין, מה שיחפוץ את רכבו ואתו לפירורים קטנים. ריבונו של עולם, מה עושים עכשיו?!

זהו רגע של חרדה, אימה ופחד שאין לתאר. התחושה היא שזה אבוד, כל אחד רוצה להילחם על חייו - אבל במקרה הזה - זה פשוט לא יכול לקרות. נקודה. שלוש האפשרויות העומדות בפניו - מובילות היישר לגן עדן. אין אופציה רביעית. לפניו חלקיקי שניה, מה הוא יכול לעשות?!

כלום! הוא מבין זאת היטב, ולכן בוחר לרדת אל השול השמאלי ככל יכולתו, תוך הישארות על הכביש. נכון, הרכב הצבאי בא ממש ממול, הסיכויים שלא יתנגש בו אפסיים. הוא צופר בכל הכח, וזועק 'שמע ישראל' מעומק לבו, מסרב להביט נכחו, לראות את הג'יפ נכנס ברוחב בעוצמה...

לפתע חש הדף עצום, לבו ניתר בתוכו. הג'יפ חלף על פניו, וברגע שאחרי האחרון - הנהג כנראה הבחין בו, והיטה את ההגה בחדות. רכבו נשרט, רעד קלות, אבל המשיך בנסיעה. וכן, הוא גם המשיך לחיות, ועובדה שסיפר את הסיפור הזה...

אבל בכך לא תם הסיפור. בסופו של היום הוא שב הביתה, ולפתע מתקשרת אליו אמו, המתגוררת בלוס אנג'לס. זה עתה התעוררה מהשינה, ובנשימה טרופה היא שואלת: 'אליהו, מה קרה? אמור לי מה קרה? מה היה היום?'

אליהו נבהל. מנין לאמו המידע על מה שקרה איתו? מהיכן היא יודעת על התאונה שכמעט קיפח בה את חייו? מי כבר הספיק להעביר לה את הסיפור הפלאי עד לוס אנג'לס הרחוקה? ואז אמו מבהירה את שאלותיה החפוזות, ומספרת: לפני כמה שעות, בעיצומו של ליל כאן בלוס אנג'לס, ישנתי שינה רגועה ושליווה, ולפתע הופיע בעלי זכרונו לברכה, אביך היקר, בחלומי. נבהלתי כהוגן, הייתי מבולבלת ונסערת, אולם הוא פנה אליי בפנים מאירות וסיפר לי:

'רק שתדעי, שאלהו ניצל היום ממוות, בזכות אלף ומשהו שקל שנתן לצדקה!' - כך אמר לי בעלי-אביך ז"ל בחלומי, ונעלם אל האופק. התעוררתי נסערת, מכוסה כולי בזיעה קרה. פתאום הוא בא אליי בחלום ומספר לי סיפור כזה, בעצם הוא 'מדליף' מן השמים שהיית נתון בסכנת חיים מיידית, והצדקה הצילה אותך. ספר לי מה קרה...! - ביקשה האם, ואליהו ניאות לספר לה את הסיפור כולו...

'לא באתי לחדש שצדקה תציל ממוות - מסיים אליהו את סיפורו האישי, שסופר בגיליון 'איש לרעהו', 'הרי זה ברור וידוע. אבל מה שמדמים בסיפור שלי - שבבית דין של מעלה יש דיונים של ממש, כנראה נשמת אבי היתה מעורבת בהם. אין לדעת למה נגזר עלי למות, אבל אבי ז"ל גילה שהצדקה הצילה אותי לחיים!'

וללמדנו בא: יהודים יקרים, כשעני ניצב בפניו - ניתנת לנו הזדמנות, פותחים לנו שער שמימי. בידינו הדבר לנצל את עת הרצון, להשתמש בכסף גשמי, מגושם, חסר חשיבות ערכית אמיתית - כדי להציל את חייו, כדי לפעול עבורנו בשמים, כדי להרעיף עלינו שפע טובה וברכה. הבה נעשה זאת, ניתן צדקה מכל הלב, כמה שיותר, ונעניק לעני ככל שנוכל ויותר - ובכך נזכה להתברך בכח הצדקה העילאי, ולפתוח לעצמנו שערי שפע ורחמים!

אלֶזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פְּרֵשֶׁת רֵאָה

כס"ז, ט"ו י"ד

פעם אחת ארע שאחרתי מעט ונכנסתי לבית רבנו הרב, ומצאתי שהיה הולך ואוחז שתי נרות בידיו ועמו שני אנשים, אחד מהם היה מי שהיה רגיל להיות בביתו בהשכמה (אליהו הנביא כאמור), והשני היה כתר של זהב על ראשו. ואחר שהאנשים יצאו והלכו ורבנו הרב חזר למקומו ללמד שאלתי את רבנו, מי הוא האיש שכתר של זהב על ראשו, והשיב לי: זה מנשה בן חזקיה, ושאלתי אותו מה למנשה בן חזקיה בבית רבנו?

והשיב לי רבנו, שבאה אליו זה עתה שאלה מאת רב אחד, על אודות איש חסיד בעירו שעמד ושבר כל הצלמים והפסלים בבית הטמאה שלהם, ונמסר אותו חסיד להממשלה ויצא דינו למיתה, וקימו את פסק הדין. ובאותה עיר נמצאת חברה גמ"ח, שמשלמים את דמי הכתבה לאלמנות עניות שבעליהן לא השאירו נכסים לסלק בהם את הכתבה, וכשבאה אלמנת אותו חסיד אל הגבאי של החברה גמ"ח שיתן לה את דמי הכתבה, לא רצה לתת לה, באמרו שלפי תקנת החברה נותנים הם רק לאלמנות שבעליהן מתו בדרך כל הארץ, ולא למאבדים עצמם לדעת, ואותו חסיד היה נחשב אצלם כעין מאבד עצמו לדעת. ובא הענין הזה לדון תורה לפני רב העיר והרב שלח את השאלה אליו, והיה הוא מעין בדבר הלכה זו, ומחמת שאותו חסיד תקן קצת את חטא הצלם בהיכל, בא מנשה בן חזקיה אליו ובקש ממנו שימלא את בקשת האלמנה ושיפסק לה את דמי כתבתה לתת לה. ומזה תדעו מי הוא רבנו הרב דפה...

"צאו וראו כי כמה גדול היה השמש הצדיק הנסתר"

ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם (יב, ג). התנגדות גדולה היתה להרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע מבני עדתו על התנהגותו בחסידות, יען שהיו כלם מתנגדים לדרך החסידות. פעם עשו אספה גדולה והחליטו להסיר את הרה"ק ממשמרתו, וחתמו כלם על הכתב ונתנו את הכתב לשמש העיר שימסר אותו להרה"ק ר' שמעלקא, ואותו שמש היה איש ישר וצדיק ותמים במעשיו הטובים, ושאל השמש בתמימות להבעלי בתים מטובי העיר על סבת הדבר, ואמרו לו כי על כסא הרבנות דפה עיר ניקלשבורג ישבו מדור לדור גאוני עולם ולא התנהגו בדרך החסידות, ועתה הרב דפה הנהגותיו הם בדרך החסידות, ולכן אין ברצוננו שישוב על כסא הרבנות פה.

הפץ השמש ואמר, תדעו שרבנו הרב אב"ד הוא צדיק יסוד עולם! לכן עצתי שתהיו זהירים בכבודו ובתורתו כי קדוש הוא. ואספר לכם: יודעים אתם היטב כי עבודתי לדפק לפני עלות השחר בפתחי בני העיר לעוררם לקום לעבודת הבורא, ובכל יום כשאני מגיע לבית רבנו הרב דפה הנני נכנס לביתו לכמה רגעים, ותמיד אני מוצאו שהוא יושב ולומד ועל ידו יושב איש שאיני מכירו, ופעם שאלתי את רבנו הרב מי הוא האיש שלומד עם פבוד תורתו בהשכמה, והשיב לי כי זה הוא אליהו הנביא. זכור לטוב.

ותמיד בעת שספר הרה"ק רבי בונים מפרשיסחא מעשה זה סיים: צאו וראו כי כמה גדול היה השמש הצדיק הנסתר, שבכל יום זכה לגלוי אליהו הנביא זכור לטוב, ולא הרגיש בנפשו שום התנשאות, אלא היה משיב ומפאר את רבנו הרב מניקלשבורג שאליהו הנביא זכור לטוב בא אליו ללמד עמו. (זכותא דאברהם)

מי שאוכל מאכלות אסורות לבו נתטמטם
וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו... (יד, יט).
בסמוך לעירה ראדיו, בה התגורר הגאון רבי ישראל מאיר הכהן ז"ע, מרן ה"חפץ חיים", התגורר יהודי אשר נודע היה למשגב בלמוד התורה שלו, בהיותו בר אורין שידע את כל התורה כלה. לימים, נתהפך עליו הגלגל והוא החל לשכח דברים מלמודו, ולא די בזאת, אט אט השתבשה עליו דעתו, עד שברבות הימים נחשב היה בין היהודים שבסביבתו לשוטה ולאדם ללא דעת בכלל.
שמע על כך מרן ה"חפץ חיים" ואמר: כפי הנראה לא נזהר האיש מאכילת שרצים ומאכלות אסורות. (שכן באותן שנים האנשים הכינו את הכל לבד, ובשל כך לפעמים לא היו נותנים את לבם לבדוק היטב את כל המאכלים, וכך, כפי הנראה ארע גם ליהודי זה). וכידוע מי שאוכל שרצים או מאכלות אסורות הרי שלבו נתטמטם, כמו שאומרים חז"ל (יומא לט, א) עברה מטמטמת לבו של אדם (וכדברי המפרשים גם עברה של אכילת מאכלות אסורות), שנאמר (ויקרא יא, מג) 'ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם', אל תקרי ונטמתם אלא ונתטמטם. וכל כך הלב נתטמטם, עד שאדם אפילו אינו מרגיש

בחסרון שלו.

משל למה הדבר דומה, המשיך מרן ה"חפץ חיים" ז"ע ואמר לסובבים אותו: לסוחר שהיתה לו חנות של מיני בשמים. פעם אחת הזדמן אותו יהודי בשם לחנותו של 'בורסקי' (אדם העוסק בעבוד עורות). וכיון שהבשם הזה רגיל היה לריח טוב בחנותו, הוא לא הרגל כלל לריח כזה רע הנודף משטף העורות, ולכן נמלט מהחנות כל עוד נפשו בו.

כך חלפו עליו כמה שנים בטוב ובנעימים בתוך חנות של בשמים מדיפים ריח נעים, עד שלמים ירד האיש (הבשם בעל חנות הבשם) מעשירותו ומעסקיו, והוא הכרח להחליף את מסחרו, עד שנעשה בעצמו לבורסקי, לאדם מעבד עורות.

אמנם בתחלה קשה היתה עליו העבודה הזאת מנשא, שהרי מאז ומתמיד רגיל היה לריח טוב, ולא היה יכול לסבל את ריח העורות. ואולם, כאשר התרגל כבר למסחרו החדש, יכול היה כבר לעמוד בחנותו כל היום וכל הלילה, מבלי להרגיש אפילו בריח הרע הנודף מהעורות. עד שנדמה היה לו כי הוא בורסקי מבטן ומלידה...

כזה הוא הדבר גם באדם שאוכל כל מאכל אסור שהוא, בתחלה אולי נפשו קצה עליו, אבל לימים הוא נעשה רגיל בכך, עד שלבו מתטמטם לגמרי והוא אינו מרגיש כבר בריח הרע של השרץ או של הנבלה... בשל כך מצוה אותנו התורה לא לאכול ולא להטמאות להם, אפילו לא פעם אחת! שכן אחרי פעם אחת עלולים כבר להתרגל, וכבר יהיה קשה לפרש מהם, כמו אותו בורסקי שאינו יכול לפרש מריח העורות...

(החפץ חיים ופעלו)

שוהי הדר

חידון אֶלְפָנוֹת - נושא פרסים

איזו מצות 'לא תעשה' מזכרת בפרשה זו ופעמים נוספות בספר שמות, באותן חמש מלים בדיוק?

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

ובל מאמרים

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאצרות אמונים

שְׂתַרְחַם עַל הַבְּרִיּוֹת, וּמִתּוֹךְ כָּף: "וְרַחֲמֶךָ". לְלַמֶּדְךָ שִׁי: "כִּל הַפְּרֻחִים עַל הַבְּרִיּוֹת מִרְחֵמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם".

בַּעֲנֵן זֶה כֶּתֵב הַרְמֵ"א (י"ד קמ"א): "וַיִּתֵּן הָאֲדָם עַל לְבוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ כָּל שְׂעָה פְּרֻחֹתוֹ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכֵמוֹ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַע שׁוֹעֲתוֹ, כִּף הוּא יִשְׁמַע שׁוֹעֵת עֲנִיִּים".

עַל פִּי זֶה פֵּרֵשׁ הַמַּהְרֵ"א (ח"א, שֶׁבַת שָׁם) אֵת לִשׁוֹן הַפְּסוּקָה בְּתַהֲלִים (ע"ח): "מִהַר יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי יִלְוֵנוּ מֵאֵד" "מִהַר יִקְדָּמוֹנוּ רַחֲמֶיךָ", וְאֵל תִּמְתֵּינָן עַד שְׁנַרְחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת וְנִהְיֶה רַאיוֹנִים לְרַחֲמֶיךָ, שְׁכֵן "דְּלוֹנוּ מֵאֵד" וְאִין בִּיכְלָתָנוּ לְרַחֵם וְלָתֵת צְדָקָה לְאַחֵרִים לְפָנָי שְׂתַרְחַם עָלֵינוּ.

אין ברכה ללא שמחה

"נתנו תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (טו)

דְּוִעָה הִיא הַשְּׂאֵלָה: מִדּוּעַ אִין מְבָרְכִים 'ברכת המצות' לְפָנָי קִיּוּם מִצְוֹת הַצְּדָקָה בְּשׂוֹנָה מִכֵּל מִצְוֹת עֲשֵׂה?

ר"י בן פלאט (הובא באבודרהם ברכת המצות) הָשִׁיב שֶׁהַסְּבִיב הִיא מְשׁוּם שְׂאִין מְבָרְכִים עַל מִצְוֵה שְׂקִימָה תְּלוּי בְּדַעַת אַחֲרִים. כִּמְצוּת צְדָקָה, שְׂאֵם יִסְבֵּר הַעֲנִי לְטַל אֵת הַצְּדָקָה לֹא נוֹכַל לְקַיְּמָה.

תְּשׁוּבָה אַחֲרֵת לְכָף נִתּוּ הַרַב"ד בְּהַשְׁגָּתוֹ לְתַשׁוּבָה הָאֲמוּרָה (רַחֵם אֲבוּדֵרְהֵם שָׁם), כִּי אִין מְבָרְכִים עַל מִצְוֵה שְׂנוּבְעַת מִחֲסוּרֵנוּ שֶׁל הָאֵל, שְׁכֵן בְּכָף נִרְאֶה כְּכִיכּוֹל שְׂאֵנוּ מוֹדִים עַל סִבֵּל זִלְתָּנוּ.

טַעַם יְחִידֵי נוֹסֵף לְכָף נִתּוּ רַבֵּי מְנַחֵם מִנְּדֵל מוֹרִימֵנוּב עַל פִּי הַפְּסוּקָה שֶׁלְפָנֵינוּ:

מִכָּף שֶׁהַזְהִירָה הַתּוֹרָה אֵת נוֹתֵן הַצְּדָקָה: "וְלֹא יִרַע לְבַבְךָ בְּתַתֶּךָ לוֹ", לְמַדְנֵנוּ כִּי יֵשׁ לָתֵת אֵת הַצְּדָקָה בְּשִׂמְחָה, וְכִפִּי שְׂכַתְּבָה 'הַחֲנוּךְ' (מִצְוֵה תַעֲנִי): "לַעֲשׂוֹת צְדָקָה עִם הַצְּרִירֵי אֵלֶיהָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב". וְלִפִּי שֶׁבְּדָרֶךְ כָּלֵל נוֹתֵן הַצְּדָקָה אֵינוֹ מְקַיֵּם אֵת הַמִּצְוֵה כְּתוּבָה בְּשִׂמְחָה, לְכֹן לֹא תִקְנֵנוּ בְּרַכָּה לְמִצְוֵה זוֹ.

מאור ושקט פיניס

המצה מתפללת שנאכלנה

"שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני" (טז)

דַּרְשׁ הַחַתָּם סוֹפֵר:

לְכָף קָרָא הַכְּתוּב לְמִצְוֵה "לֶחֶם עֲנִי", לְלַמֶּדְךָ שֶׁהַמִּצְוֵה לַעֲשׂוֹת, כְּכִיכּוֹל, עוֹנָה וּמִתְפַּלֶּלֶת שְׂנֹאכְלָנָה.

כַּעֲיֵן זֶה פֵּרֵשׁ הַשֵּׁפֶת אֲמוֹת' אֵת הַפְּסוּקָה שְׂנֹאמֵר בְּפֵרֶשֶׁת קוּרְיָאֵת שְׁמַע (דְּבָרִים א'): "וְהִיָּה אִם יִשְׁמַע תִּשְׁמַעֵנוּ אֵל מִצְוֹתַי...". שֶׁהַמִּצְוֵה עֲצִמָה מְשִׁמְעָה קוֹל וּמְבַקֶּשֶׁת מִהָאֲדָם שְׂקִימָנָה.

דְּרָשׁוֹת חַתָּם סוֹפֵר ח"ב דף רע"ב ב: 'שפת אמת' עקב רב"א

ברוך שלא עשני חנוני

"וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֵיכֶם אַתֶּם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהַתֵּיכֶם וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם כִּי אִין לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה אַתְּכֶם" (ב' יב)
פֵּרֵשׁ הַיְתָב סוֹפֵר:

"אַתֶּם וּבְנֵיכֶם" - תִּשְׂמַחוּ וְתוֹדוּ עַל הַנַּחֲלָה שֶׁהַעֲנִין לְכֶם ה' בְּעוֹלָם הָיָה, וְאוֹלָם הַלְוִי יוֹדֶה וְיִשְׂבַּח דְּוָקָא עַל "כִּי אִין לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה אַתְּכֶם" - שִׁפְטֵרֵנוּ אוֹתוֹ מוֹלַעֲסָק בְּקִנְיָנוּ הָעוֹלָם הַזֶּה. וְכִפִּי שֶׁהִיָּה מִתְפַּלֵּל רַבֵּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה בְּיִצְרָאֵתוֹ מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ (בְּרַכּוֹת כ"ו ב): "מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹקֵי שְׂמִימָת חֲלָקִי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שְׂמִימָת חֲלָקִי מִיּוֹשְׁבֵי קְרוֹנוֹת...". וּפֵרֵשׁ רַש"י [בְּפֵרוּשׁוֹ הַרְאִשׁוֹן] שְׂ"יּוֹשְׁבֵי קְרוֹנוֹת' הֵם הַחֲנוּנִים הַעוֹסְקִים בְּפְרֻחֹתָם וְאֵינֵם עֲמֵלִים בְּתוֹרָה.

כתב סופר

רחם עלינו בטרם נרחם על אחרים

"ונתן לך רחמים ורחמך" (ג' יג)

חֲכָמִים (שֶׁבַת קמ"א ב) פֵּרְשׁוּ פְסוּקָה זֶה כֶּף: "וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים" -

מבאר אמונים

מקורות בפרשה על גדל מעלת ענית אמן

אמן אחר הברכות ואחר הקוללות

"ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקוללה על הר עיבל" (יא כט)

אוּנְקִלוֹס תִּרְגָּם: "וְנָתַתְּ אֵת הַבְּרַכָּה... וְאֵת הַקְּלָלָה" - "וְתַתֵּן יָת מְבָרְכֵי אֵי [הַמְּבָרְכִים]... וְיָת מְלַטְטֵי אֵי [הַמְּקַלְלִים]". וְיֵשׁ לְהַבִּי, הֲלֹא אֲמָרוּ חֲכָמִים (סוֹטָה זב א) שֶׁאֵת הַבְּרַכּוֹת וְאֵת הַקְּלָלוֹת אֲמָרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּים שֶׁעֲמָדוּ בֵּין שְׁנֵי הַהָרִים, אֵלָא שֶׁבְּבְרַכּוֹת הַטּוֹב הֵם פְּנִיָּהֵם לְכוּון הַר גְּרִזִּים, וּבְקַלְלוֹת - לְכוּון הַר עֵיבֵל. כִּיֵּצַד אֲפּוֹא תִרְגָּם אוּנְקִלוֹס שֶׁהַמְּבָרְכִים עֲמָדוּ עַל הַר גְּרִזִּים וְהַמְּקַלְלִים עַל הַר עֵיבֵל?

תִּרְצֵ רַבֵּי יוֹסֵף דְּוִד בָּבָה שֶׁל שְׂאֵלוֹנִיקִי:

אָכוּ, הַלְוִיִּים שֶׁעֲמָדוּ בְּתַחֲתֵית הַהָרִים הֵם שְׂאֵמָרוּ אֵת הַבְּרַכּוֹת וְהַקְּלָלוֹת, וְאוֹלָם כִּיֵּן שֶׁהַשִּׁבְטִים שֶׁעֲמָדוּ עַל הַהָרִים עֲנֵו אָמֵן אַחֲרֵי דְבָרֵיהֶם; הַבְּרַכּוֹת נִאֲמָרוּ כִּלְפֵי אֵלוֹ שֶׁעֲנֵו אָמֵן בְּהַר גְּרִזִּים, וְהַקְּלָלוֹת - כִּלְפֵי הָעוֹנִים בְּהַר עֵיבֵל. לְכָף פֵּרֵשׁ אוּנְקִלוֹס שֶׁכְּכִיכּוֹל הַמְּבָרְכִים וְהַמְּקַלְלִים עֲצִמָם עֲמָדוּ עַל הַהָרִים, שֶׁהָרִי: "גְּדוֹל הָעוֹנֵה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְּבָרָךְ" (בְּרַכּוֹת נג ב).

צמח דוד

ברכה על נתון עבודה זרה

"אֵבֶד תִּאֲבֹדוּן אֵת כָּל הַמּוֹקְמוֹת אֲשֶׁר עִבְדוּ שֵׁם הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתֶּם יְרֵשִׁים אַתֶּם אֵת אֱלֹהֵיהֶם...; וְנִמְצַאתֶם אֶת מִזְבְּחֹתָם" (א-ב א)

בְּפְסוּקָה זֶה נִצְטוּנוּנוּ לְבַעַר וְלֵאבֵד עִבּוֹדָה זָרָה מִן הָעוֹלָם (סְנִיחֵדְרִין ז א; ס"ה לְמַבְּרָם עֵשֶׂה קפ"ה).

בְּמִסְכַּת בְּרַכּוֹת (נד א) נִאֲמָר: "הַרְוָא מְקוּם שְׁנַעֲקָרָה מִמְּנוּ עִבּוֹדַת כּוֹכְבִים, אוֹמֵר: בְּרוּךְ [אַתָּה ה'] אֱלֹקֵינוּ מִלְּךָ הָעוֹלָם] שְׁנַעֲקָרָה עִבּוֹדַת כּוֹכְבִים מֵאַרְצֵנוּ". וְיֵשׁ לְבַרֵר מַה דְּיֵנוּ שֶׁל הָעוֹקֵר עִבּוֹדָה זָרָה בְּעֲצֵמוֹ, הֵאֵם מְבָרָךְ עַל קִיּוּם הַמִּצְוֵה כִּשְׂאֵר מְקִימֵי מִצְוֹת עֲשֵׂה?

הַמַּהְרֵ"א (ש"ס) פִּסַּק שֶׁאָכוּ עָלָיו לְבַרֵךְ: "בְּרוּךְ... אֲשֶׁר קָדְשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּנוּ לְעַקֵּר עִבּוֹדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ". אֵף תַּמָּה עַל כֶּף רַבֵּי בִּנְיָמִין רֵבִינוּבִיץ רֵבָה שֶׁל וִילְקוּמִיר מְשִׁטֵּיט ר"י בן פֵּלֶאט (הוֹבָאָה בְּאֲבוּדֵרְהֵם, בְּרַכַּת הַמִּצְוֹת) שְׂאִין מְבָרְכִים עַל מִצְוֵה שְׂחִיבָה נִגְרָם עַל דִּי מַעֲשֵׂה עִבְרָה [כְּהַשְׁבַּת גּוֹלָה]. וְכִיֵּצַד אֲפּוֹא נִתּוּ לְבַרֵךְ עַל אֲבוּדַת עִבּוֹדָה זָרָה, הֲלֹא אֵף אִם נַעֲשֵׂתָה בִּידֵי גוֹיִים, נָם לָהֶם הִיא נַחֲשֵׁבֶת עִבְרָה, שֶׁהָרִי אֲסוּר עִבּוֹדָה זָרָה נִכְלָל בְּשִׁבְעַת מִצְוֹת בְּנֵי נֶחֱד?

בְּנוֹ הַאֲדָר"ת תִּרְצֵ שֶׁאָכוּ, רַק עַל מִצְוֵה שְׂקִימָה תְּלוּי בְּעִבְרָה שֶׁעֲשֵׂה יְהוּדֵי אִין מְבָרְכִים, אֵף מִצְוֵה שְׂמִימָתִימַת בְּעַקְבוֹת עִבְרָה שֶׁעֲשֵׂה גוֹי - מְבָרְכִים עָלֶיהָ.

בְּאִפֵּן אַחַר תִּרְצֵ בְּעַל מְרֻגְלִיּוֹת הָיָם: אֵת מִצְוֹת הַשְּׂבַת הַגּוֹלָה מְקִימִים הַגּוֹלֵל בְּעֲצֵמוֹ, לְכֹן אִין רַאיוֹ שְׂבִירָךְ עַל כֶּף, אוֹלָם אֵת הַעִבּוֹדָה הַזֶּה עֲשֵׂה אֲדָם אַחֵר. וְאֲפִילוֹ עֲשֵׂהָ יְהוּדֵי, הָרִי לְפָנֵתֶךָ אוֹתָהּ אִין כָּל שֶׁשֶׁר לְעִבְרָה, לְכֹן בְּנֹדָא יְכוֹל הוּא לְבַרֵךְ.

מַהְרֵ"שֵׁא בְּרַכּוֹת ח"א נ"ב; בְּנֵי בִּנְיָמִין עַל הַמְּבָרְכִים ע"ז א; מְקוֹר הַבְּרַכָּה ע"מ י

מפל פסיעה נברא מלאך

"כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מפל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה" (יב ה)

רַאשׁ חֲכָמֵי יְרוּשָׁלַיִם רַבֵּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב אֲלַגָּאזֵי הִיא בְּשֵׁם מִדְרָשׁ, שֶׁמְּכַל פְּסִיעָה שְׂעָדוֹ הָעוֹלָם לִירוּשָׁלַיִם נִבְרָא מְלָאךְ. וְהַסְמִיךְ לְכָף אֵת הַפְּסוּקָה בְּתַהֲלִים (מ"ב ה): "כִּי אָעֵבֵד בְּסָף אֲדָדָם עַד בֵּית אֱלֹקִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הַמּוֹן חוּגָג"; "כִּי אָעֵבֵר" - כְּשֶׁהַתְּחִילוֹ עוֹלֵי הַרְגָּלִים לַעֲלוֹת, אֲזִי נִתּוּן הִיָּה לְסוֹפֵרָם - "בְּסָף", וְאוֹלָם כְּכֹל שֶׁהוֹסִיפוּ לְהַתְקַדֵּם "עַד בֵּית אֱלֹקִים", כְּכֹר הִיָּה בְּגִדְרֵ: "הַמּוֹן חוּגָג", לְרַב הַמְּלָאכִים שֶׁהִצְטַרְפוּ אֵלָיֶהָ.

וּבְאִתּוֹ עֲנִין הוֹבָא בְּשֵׁמוֹ שֶׁל רַבֵּי לוי יַצְחָק מְבַרְדִּיטְטוֹב, שְׂאֵף בְּיָמֵינוּ, הַהֲלִיכָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת הַמְּכֹנָה 'מְקוּדָשׁ מַעֲט' חֲשׂוּבָה כְּהֲלִיכָה לְבֵית הַמְּקוּדָשׁ, וּמְכַל פְּסִיעָה נִבְרָא מְלָאךְ.

יוסף הליות [לחיד"א] תהלים מב ה; מעשה יחיא' [לר"מ היג"ר] עקב

זהירים לשומרו אבות ובנים

בתאריך ג' בפאלול יחול יומא דהלולא של צעיר בניו של ה'דברי חיים' - הרה"ק רבי ישעיה מטשחובי הי"ד. מספר כי מדי בקר יהיה אומר בפני אביו הקדוש 'ברכות השחר', ויהיה מבהיל לראות איה ה'דברי חיים' תופס את ראשו וקופץ מרב התלהבות כשהיה עונה אחריו אמן, ועל כל הסוככים נפל פחד ומורא מעבודתו הקדושה" (רפנו הקדוש מטשחובי עמ' 9).

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

השפמת בית המדרש (ד)

למוד קדם התפלה

כפי שהתבאר במאמר הקודם, כדי שהתפלה תאמר כיאות, נדרשת לה הכנה מקדמת. ולכן "חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפלליו" (ברכות ל ב), כדי להכין עצמם כדבעי.

רבים מגדולי ומאורי הדורות, נהגו כך בצעמם ואף הנהיגו כך בקהלותיהם ובצאותיהם ליוצאי חלציהם, להתכונן לתפלה בלמוד תורה. לשם כך היו משכימים באשמרת, פותחים את יומם בלמוד תורה, ורק לאחר מכן מתפללים.

מעלות רבות ישנו בהנהגה זו, את חלקן נביא במאמר שלפנינו.

מעלת הלמוד קדם התפלה בדברי חכמינו

נפתח במקורות שהובאו לך בספרים בשם חכמינו וזרונם לברכה:

בגמרא (ברכות לא א) קובע חכמים: "אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות... אלא מתוך שמחה של מצוה", ופרש רש"י: "כגון דברי תנחומים של תורה", ובתוספות (ד"ה רבנן פרשו: "כגון שעסק בדברי תורה".

אף בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה, ראה משנה ברוך ה"ס ד) הובא על פמה מהתנאים שקראו קריאת שמע קדם התפלה, וזאת: "כדי לעמד בתפלה מתוך דברי תורה".

בזהר הקדוש (בראשית דף רב ב) דרשו מלשון הכתוב (משלי יב ב): "ועץ חיים תאווה באה": מי שרוצה שהקדוש ברוך הוא יקבל תפלתו, ישתדל בלמוד התורה שהיא עץ חיים, וכך יקום בו: "תאווה באה", שמשאלותיו יתקבלו לרצון לפני ה'.

עוד דרשו בפסיקתא רבתי (ב) את הפסוקים בתהלים (י"א ב-א): "תפלה לדוד שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפילתי בלא שפתי מרמה; מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים"... 'בלא שפתי מרמה' - לא עמדו לתפלה לא מתוך דבר בטילה ולא מתוך שפתי מרמה, אלא מתוך תורה ומצוות ומעשים טובים. לפיכך: 'מלפניך משפטי יצא' ואל תסתכל במעשים רעים אם יש לנו שגאמר: 'עיניך תחזינה מישרים'."

וביתא דבי אליהו (בבא ב) הסמיך לך את הפסוק (תהלים כ"ב ב-א): "השתחוה לה' בהדרת קדש; קול ה' על המים" - "מכאן אמרו: אל יעמד אדם בתפלה עד שיאמר הלכה אחת, פסוק אחד, לך נאמר: 'השתחוה לה' בהדרת קדש; קול ה' על המים" - אין מים אלא דברי תורה."

הנהגה מיוחדת ביום השבת

יש שהביא מקור נוסף לדברים מדברי תנא דבי אליהו (בבא א): "כך אמר להו הקדוש ברוך הוא לישראל, בני לא כך פתבתי לכם בתורת: לא ימוש ספר התורה הזה מפניך... מכאן אמרו, לעולם ישפיע אדם וישנה בשבת, וילך לבית הכנסת..." [וענין זה הובא בתשובות הגאונים (מסאכת ס"פ) כף הראונו מן השמים שישראל שמשכימין ובאין בבתי כנסיות בשבתות ובמים טובים ולומדים - מזה יפה הו עושיין. וכך מנהג בבבל מתחלת גלות ראשונה].

ונראה מדברי הירושלמי שהדברים הנ"ל

אמורים על מי שאין באפשרותו לעשות כן בימות החול, אף מי שבאפשרותו בודאי מוטב שאף בימות החול ישפיע וישנה ולאחר מכן יתפלל (ש"ת משנה שכ"ד) [לר"י טייקטל או"ח ס].

מחלקת רש"י ותוספות

במסכת ברכות (ב ה) נחלקו רש"י ותוספות אם מותר ללמוד קדם התפלה. רש"י (ד"ה סמוך) כתב שאסור, ובתוספות (ד"ה אלא) כתבו על דברי רש"י: "לא ידעתי מנא ליה, ונחלקו שבדאי מותר ללמוד."

בש"לחן ערוך (א"ח פ"ט ו) הכריע שהאסור ללמוד קדם התפלה הוא רק משהגיע זמן התפלה. ואינו אלא למי שמתפלל בביתו או בבית מדרשו, שיש לחשוש שמא מתוך טרדתו בגרסתו יפסיד זמן קריאת שמע ותפלה. אף מי שרגיל להתפלל בבית הכנסת בזמן קבוע, וכן מי שמוסר שעור לרבים, מותר לו ללמוד קדם התפלה. ובמשנה ברוך ה"ה (שם) הוזכר הוסף שאף מי שהתחיל ללמוד קדם הזמן שמתחיל להתפלל, מותר לו להמשיך. וכן הוסיף למי שמעמיד "סומר" שאינו עוסק בתורה ויכול להזכיר לו להתפלל.

בספר 'ברכת אברהם' לרבי אביש אב"ד פרנקפורט (ברכות ה ב בתח"ה אלא) הכריע במחלקת הראשונים:

דברי רש"י אמורים לגבי יחידים שבדור, הרבקים בה' ומיד פשוטומדים ממשותם שחקה נפשם לעבודת ה', אזי מוטב שיחפלו הם תפלה ומיד בקימתם, שכן יתכן שלמוד התורה יפרידם מעט מאומה דבקמת. אף התוספות דברו על אנשים כערכנו שכשעומדים ממשותם לבם טרוד מיד במשא ומתן ושאר דברים של חלון, ולכן מוטב שיקדימו ויעסקו בתורה, שעל ידי כך יפרדו מהגשמיית ויכול להיות שיתפללו כראוי. ובפרט דבריהם אמורים למי ששרוי בצער ואסור לו להתפלל (ברכות לא א), שעל ידי שעסק בתורה מתוך שמחה יגיע למדרגת השמחה, ככתוב (תהלים י"ט ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב".

להציל צבור שלם

ב'פרי מגדים' (סי א במבש"ח ח) כתב שמי שהוא בעל תורה ראוי שלמד קדם התפלה. וכך הובא על המשגיח דלייקוד רבי נתן וכתפויגל זצ"ל:

"פעם קרא המשגיח לקבוצת בחורים ואמר להם: יש לךל אחד אפשרות נפלאה לזכות להציל את כל הצבור, ואיך? על ידי שהאדם מביע מקדם לתפלה לפני התחלת התפלה ויושב ועוסק בתורה. ובאר את דבריו על פי מש"ל (ראה זכור ח"ב דף קלא ב) למלך שמוע לעיר; אם בני העיר לא יוצאים לקראתו לקבל את פניו, הוא גוזר גזרות רעות עליהם. אבל אם יש כמה מבני העיר שבאים מקדם ומקבלים את פני המלך, המלך מתפייס בהם. ואפילו שאנשי העיר מאחזים לבוא, המלך נשאר מפייס ולא גוזר עליהם גזרות קשות.

אמר המשגיח: לעסק בתורה זהו הקבלת פני השכינה, ומבאר בזה שאם אדם יושב לפני שפלים מגיעים לתפלה ולומד תורה הוא יכול להציל צבור שלם" (לקט רש"י פות' - תפלה ע"מ פג).

הפגז נתקע על תקרת בית הכנסת

וילגא לאמירת תהלים בבית הכנסת הגדול בבכי ובדמעות שלישי, להפיל רחמים ותחנונים לפני ה' שיחוס על שארית הפלטה ויצילים מיד מבקשי נפשם.

אף הגאון מוילנא הצטרף לתפלה זו, וכפי שטעמים רשמי קורות העתים:

"כל עדת ישראל בעיר, הם ונשיהם יבגיהם, נקבצו כלם אל בית הכנסת הגדול, בבכי ותפלה ותחנונים. ויעל הגאון רבנו אליהו אל ארון הקדש ופתח אותו, והחל לומר את המזמור: 'ענף ה' ביום צרה'. לפתע נשמע קול רעם, וכדור התותח עבר בשריקה ויפגע בגג בית הכנסת הגדול שעדת וילנא נאספו אליו.

לב כל העם יצא מפחד, ובו ברגע קרא הגאון רבנו אליהו בקול: 'בטל, בטל!', והגם התרחש: כדור התותח נתקע בעבי הגג והאש נפסקה. מגני העיר נכנעו, והכובשים נכנסו לעיר בתפלים ובצלצלים ותהי הרוחה".

רק לאחר שהרוסים כבשו את העיר נודע הנס; כאמור, מגני העיר העקשנים נמנו ונמרו בדעתם שלא להפגע, אלא להלחם עד הפדור האחרון, ולו במחיר החרבת העיר כלה עד היסוד.

אלא שבאותה שעה שהתכנסו היהודים לתפלה בבית הכנסת, אהד מנכבדי האצילים הפולנים אשר התגורר בוילנא, לא יכול היה לעמד מנגד כשעיניו פלות לראות בעירו ההולכת ונחרבת, ומשום כך החליט לשים את נפשו בכפו ולפתח את שערי העיר לפני חילות ורסיה.

אף למותר לצון כי הדבר עלה לו בסכון רב ובמאמצים מרבים. אולם כאשר הכריז בוילנא, "בטל, בטל", נשאו מאמציו פרי. השערים נפתחו לרוחה, והצבא הרוסי נכנס בעדם לקול תרועות נצחון, וליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר.

זכר לכהו הגדול של רבנו הגר"א נשאר מאז לדורות, ועד להחרבתו בימי השואה, היה תקוע בגג בית הכנסת הגדול של וילנא אותו כדור הוחת שספלו את סיוס המלחמה, לזכרון ולגס לכל הרואים אשר נוכחו לראות בכת התפלה אשר החישה ישועה למעלה מדרך הטבע לעיר וליהודיה.

הגאון החסידי מוילנא ע"מ רס"א

גליון

295

פרשת ראה תשל"ט

היה אז באמצע יגון מתמשך - כבר שבע שנים שמצפים הוא ורעייתו שתחי' לפרי בטן, ואין ישועות, לא בדרך הטבע ולא בדרך נס. בצר לו, הוא מגיע באמצע לילה אחד לביתו של רב הקהילה, ומתנה את צרתו. הרב - שליווה את האברך המיוסר בכל השנים והיה משתדל לקנות לו את מצוות 'פתיחת ההיכל' מעת לעת, כפי שסבר תמיד כי מצווה זו של 'פתיחת ההיכל' כוחה גדול לפקוד עקרות [כדאי לדעת!], הביט בעיניו של ר' שלמה זלמן ושאלו ברוך: "לצעוק אל ה', כבר צעקת?"

האברך השיב שלא, עדיין לא. להתפלל - התפלל, לבכות - בכה, אבל לצעוק עדיין לא צעק".

"אם כך, רד למטה", הורה הרב, "והמתן ליד רכבי".

להזכירך, השעה הייתה לאחר חצות הלילה. ברכב, סיפור הרב, כי לפני שנים היו באופקים אברכים המשתייכים לקהילת חסידי ברסלב, ומהם הוא למד את תורת ה'צעקה'. "תפילה אינה מושלמת", אמר הרב, "כשאין בה את החלק של הצעקה".

לאחר כברת דרך הגיעו השניים למדבר שמם. "אם תצעק כאן, ישמעו אותך באופקים?" שאל הרב בחיור.

האברך הביט סביב, בחן את האופק והסכים, שום צעקה לא תשמע מכאן עד לאופקים...

בשלב זה הדגים הרב פינקוס לאברך כיצד לצעוק, הוא הניח את שתי ידיו על אוזניו וצעק: "טאטע" בקול רם. - "ככה בדיוק תצעק ותתחנן", הורה הרב, ועזב ברכבו את השטח.

ר' שלמה זלמן המיוסר, נשאר לבדו במדבר וצעק מעמקי נשמתו. את כל יגונו וצערו הוציא באותם צעקות רמות לבורא העולם. לאחר כמחצית השעה, חזר הרב, אסף אל רכבו את האברך הדומע, והודיע לו כי אם הוא רוצה להודות לו על הנסיעה, עליו לבקש ממנו עוד פעם כשירצה, שייקחהו למקום זה לצעוק...

זהו רק חלקו הראשון של הסיפור, שהתרחש בחודש אב. חודשיים לאחר מכן, בראש השנה, ביקש ר' שלמה זלמן, שטרם נפקד בפרי בטן, לקנות את הפטרת חנה, המסוגלת לפקידת עקרות. יחד עמו נאבק על המכירה חברו הטוב, שגם הוא המתין וציפה שנים רבות לילדים. בבימה יושב,

וְנָתַן לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמֶיךָ וְהִרְפָּךָ (יג, יז)

תניא רבן גמליאל ברבי אומר: 'ונתן לך רחמים ורחמך והרבך' - כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכל שאינו מרחם על הבריות אין מרחמין עליו מן השמים (שבת קנא:)

לרחם על אחר ולוותר לחבר - לא תמיד קל כ"כ, אבל דברי חז"ל ברור מללו 'כל המרחם - מרחמים עליו, ושאינו מרחם - אין מרחמים עליו', ומי אינו זקוק לרחמים?

כותב הרב מנחם מן: ישנו סיפור מפורסם המסתובב ברחובות קריה על הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, שהשאיר אברך לבדו בלב המדבר על מנת שיצעק ויתחנן לה' לאחר שביקש ממנו ברכה להיפקד בזרע של קיימא. כטבעם של סיפורים המושמעים מפה לאוזן, גם בסיפור הזה השתרבבו טעויות ואי דיוקים כיד הדמיון הטובה על האנשים. וגם אני, כסופר המעתיק את הבל פיהם של האנשים ברחובות, חטאתי בחטא זה של העברת הסיפור בחוסר דיוק משווע.

לפני כחודשיים, זימן לי ה' פגישה מפתיעה עם האברך היקר שעמו התרחש כל הסיפור. כשהתוודעתי לשמו ולעצם היותו נשוא הסיפור המדובר, הראיתי לו את מה שכתבתי אז, והוא פשוט סירב לקרוא. "עזוב", הוא אמר, "כל מה שכתוב, לא נכון. תן לי לספר לך עכשיו את הסיפור האמיתי מכלי ראשון".

למרות ההתרגשות הגדולה, לא שכחתי את מכשיר ההקלטה, והנחתי אותו לצידו. הוא דווקא ביקש להחזיקו בידו, וכך כשהוא מדבר לתוך מכשיר ההקלטה, הוא סיפר לי את הסיפור הנדיר, כפי שתקראו פה, מכלי ראשון.

הקהילה באופקים, בזמן הנהגתו של הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל, הייתה קהילה יוצאת דופן. היא הייתה דומה בדמיון מוחלט לאותם הקהילות של פעם, בליטא ובוורשה, בתוניס ובמרקו, שם ידע רב הקהילה באופן מדויק ביותר מה קורה עם כל אחד ואחד מבני הקהילה, ואנשי הקהילה עצמם היו כמובן משתפים את הרב בכל לבטיהם ובכל צרותיהם. כך גם הייתה אופקים של פעם, בזמן הנהגתו של המרא דאתרא זצ"ל. מיודעינו האברך ר' שלמה זלמן פרוש,

אחוז בשרעפי קודש, הגר"ש פינקוס זצ"ל, ומביט בעיניים דומעות באברכים המוציאים את ממונם על הסגולה היקרה, כשהוא יודע עד כמה אין הפרטה מצויה בכיסם. בדריכות של ממש הוא עוקב אחר תהליך המכירה, כשכל אחד מהאברכים מוסיף עוד מאה שקלים שאין לו, עבור קניית זכות עליית מפטיר. משגדל המחיר, ועקף את רף ה-1500 שקלים, קפץ לפתע הרב פינקוס ממקומו, דפק בחזקה על הבימה וצעק: "עד כאן", תפסיקו מיד את ההתמקחות", ואז בלהט האימה והקדושה שהיו בבית הכנסת הודיע: "מי שצריך להיפקד, יפקד השנה!".

וכך היה. באותה השנה נפקדו שני האברכים במתנת שמים. האברך שהתמקח עם ר' שלמה זלמן, וזכה לבסוף בעליה, נפקד בתאומים... ומשפחת פרוש נפקדה בשלישיה... פלאי פלאים.

כשסיים ר' שלמה זלמן את הסיפור, אמר לי כי האברך שזכה לבסוף בעליה ניגש אליו בטרוניה: "איך ייתכן שדווקא אני שזכיתי לבסוף בעליה, נפקדתי רק בתאומים. ואילו אתה, שלא עלית למפטיר, נפקדת בשלישיה?".

עניתי לו, השיב הרב פרוש, כי אני וויתרתי. וכוחו של המוותר, כך מתברר, גדול יותר מכוחו של העוסק בסגולה בפועל...

מסתבר א"כ שה'צעקה' היא זו שהכריעה לבסוף את הכף. אך אני איני יודע איזו זעקה השפיעה יותר, זו של האברך בלב המדבר בחודש אב, או זעקתו קורעת הלב של הרב פינקוס זצ"ל בראש השנה על הבימה... [פרי עמלנו']

וְנָתַן לָךְ רִזְזִים וְרִזְזִים וְהִרְבֵּה (יג, יז)

סיפר הגאון רבי נתן איינפלד שליט"א: בשמחת תורה תשנ"ח, באמצע אמירת ה'הלל', בדיוק כשאמרתי 'יסור יסרני י-ה', חשתי כאב ברגלי השמאלית. מורגל אני בכגון דא, והכאבים בדר"כ חולפים מעצמם תוך שעה. ניסיתי להסיח מהם דעתי לבל יפרו את מצות שמחת החג, אבל הכאבים הלכו וגברו. לרקוד בהקפות - ודאי שלא יכולתי. ביקשתי, זו הפעם הראשונה, שלא יקראוני לאחוז בספר התורה. הייסורים אחזו בי כצבת, עד שלא יכול הייתי להזיז את הרגל. בקושי רב גררתי עצמי לעלות לתורה, ובמאמצים מרובים עלתה לי העמידה בתפילת מוסף של חג. הייסורים עלו מכף הרגל לקרסוליים, מהם לשוקיים ולברכיים, עד שכל הרגל היתה גוש של כאב נורא. מפני שמחת החג שמרתי על ארשת פנים מאירה, כלאתי אנחותי ולבי דווי.

פניתי לידיד ובקשתיו ששיג עבורי כסא נכים לקחתני הביתה, הלך וטרח למצוא כסא גלגלים, ובקשיים בל יאמנו ירדתי מבית הכנסת, כשאיני יכול לדרוך על רגלי השמאלית ותומכים בי מזה ומזה. התיישבתי בכסא הגלגלים, והובלתי לביתי. כשהגענו ידעתי שידיי אמור עוד להחזיר את הכסא,

ולבטח ממתנים לו בביתו לסעודת החג, לכן הודעתיו שאעלה בעצמי לדירתי והודיתי לו מקרב לבי. הוא הלך להחזיר את כסא הגלגלים, ואני דידיתי על רגל אחת לחדר המדרגות. בקושי נורא הגעתי לדירתי, ונאלצתי לוותר על סעודת החג ליד השולחן. פניתי הישר למיטתי, וייחלתי שהכאב יתפוגג ולו במעט, אך הכאב התעצם ולא הרפה. עם צאת החג חיפשתי רופא שיבוא לביקור בית ולא מצאתי, לא השגתי אלא רופא אחד שהסכים לקבלני בביתו בשעה זו. הכאבים שלא שכחו בינתיים התעצמו שבעתיים, כשקמתי והצבתי רגלי על הארץ. כל צעד עלה לי בייסורים נוראים, ואין לתאר את הקושי בירידת המדרגות, את הכניסה למונית, את היציאה ממנה, וההליכה לרופא, אך כל זה היה כאין וכאפס לעומת בדיקתו של הרופא. הוא השכיבני על הספה בחדרו, והחל לבדוק את הרגל. כל נגיעה היתה כשפוד מלובן בבשר החי, שלא לדבר על נסיונותיו לשובב את הרגל, שמילטו מפי זעקות כאב נוראות. סוף דבר הרופא עמד חסר אונים. לא זו בלבד שלא היתה בידו תרופה, אף לא ידע מה הבעיה. הזריק זריקה להקלת הכאבים, אך היא לא עזרה מאומה, התייסרתי כל הדרך חזרה וכל הלילה נאנקתי במכאובי בלא הפוגה. התייסרתי לאורך כל יום שישי וש"ק, וכשראינו שאין מנוס, במוצאי שבת קודש מיד לאחר ההבדלה, נסענו לבית החולים. אישפזו אותי והחלו לבדקני, ועם כל נגיעה ואין צריך לומר תזוזה וסיבוב של הרגל, זעקתי נוראות מכאב בל יתואר. הזעיקו רופאים מתאימים שונים, ועמדו נבוכים. ערכו סידרת צילומים והחליטו שמקננת בי ל"ע המחלה הנוראה, ר"ל. בינתיים לא היתה בידם בשורה מלבד כדורי הרגעת כאבים.

ניתן לשער את ייסורי הנפש שנספפו לייסורי הגוף, כשומעי את הבשורה הקשה, אבל הלא אמרו 'שניתנה רשות לרופא לרפא'. נועצתי עם איש החסד המופלא רב הידע והתושיה, הרב אלימלך פירר שליט"א. כשומעו את הדברים, הפנה אותי אל פרופסור דקל מרמת גן. טלפנתי אליו, והסכים לקבלני בעוד... ארבע שבועות! רק אז יש מקום בלוח הזמנים הצפוף שלו... אמרתי לו: "פרופסור, איני מדבר על הכאבים הנוראים, יומם ולילה בלא הפסק. מבחינה זו כל אחד ובעיותיו, ואיני עדיף מאחרים. אבל רופאי בית החולים קבעו שמקננת מחלה נוראה, והיא מתפשטת מטבעה, וכל יום יקר, כל שעה עלולה להיות קובעת!" שוכנע הרופא, וקבע לי תור ליום רביעי באותו שבוע, לשעה ארבע. ועד אז לא נותר לי אלא להתפלל מקירות לבי, כפי שאכן עשיתי. מובן ששיגרתי שליח לרבינו מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שיספר מה עובר עלי ומה אמרו הרופאים, ולבקשו שיתפלל לרפואתי.

יום רביעי הגיע, הושיבו אותי בכסא גלגלים, והובילוני אל הפרופסור. הבאתי עמי את הצילומים שנעשו לי בבית החולים בצירוף חוות דעתם של הרופאים. הפרופסור בדק אותי, ולרווחתי הרבה דחה בלעג את מסקנות רופא בית החולים. הוא קבע חד משמעית שהבעיה נובעת מחוט

השדירה, וצייד אותי במכתב בו העלה את מסקנת הביניים: "יתכן ויהיה מקום לשלחו למרפאות כאב, לשם קבלת זריקות אפידורליות". הורה לי לבוא ביום שני באותה שעה להמשך הבדיקות, ולקביעה סופית אודות חומרת המצב וסוג הטיפול.

לאחר ששמעתי שאין כאן גידול ממאיר חלילה, עניין אותי דבר אחד: "פרופסור! כמה זמן להערכתך ימשכו הכאבים?" והפרופסור ענה: "בטיפול הולם ישכנו הכאבים בעוד כששה שבועות, אבל יהיה צורך בטיפול פיזיותרפי רצוף במשך שנה שלמה". נזעקתי: "אוי! כל כך הרבה זמן אמשיך לסבול?" וענה במשיכת כתף: "אין דרך אחרת, זה המצב...". נראה שהטלטולים והמאמץ נתנו אותותיהם, והייסורים התגברו והתעצמו באותו לילה, ללא נשוא. כאבים רצופים שהאפילו על כל מה שהתייסרתי עד כה. לא עזרו הזריקות שקיבלתי והכדורים שנטלתי. בוקר יום חמישי הפציע, ואני נזכרתי שהיום ימלאו שבוע ימים לתחילת הייסורים. נזכרתי בנקיפת לב בדברי הגמרא (שבת לב): "לעולם יבקש אדם רחמים עד שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכויות והיפטר!" "אילו ידעתי מראש", אמרתי לנפשי, 'היה עובר עלי יוהכ"פ אחר, הושע"ר אחר! אבל, ריבונו של עולם, הן אומרים אנו 'עננו העונה בעת צרה עננו' - הן גם מתוך צרה מציא אתה פדות ורווחה!". בהרגשה זו התעטפתי בטלית והנחתי תפילין. אשתי תחי' הודיעה שהיא יוצאת לקניות לכבוד השבת המתקרבת. הצעתי שתנעל את הדלת מבחוץ ותיטול עמה את המפתחות, שהרי איש אינו עומד לבוא, וגם אם יקישו בדלת אין בכוחי ללכת ולפתוח... עמדתי להתפלל בשברון לב, וכשסיימתי תפילתי צלצלו בפעמון הכניסה, משלא עניתי נשמעו נקישות רמות בדלת. לא יכולתי להציג כף רגלי על הארץ בלא ייסורים נוראים, על כן צעקתי: "מי שם? הדלת נעולה!". כנראה שקולי נשמע, ובתשובה שמעתי את קולו של הרב אפשטיין [משב"ק הגרח"ק] שקרא: "הרב נמצא למטה במכונת, ורוצה לעלות לבקר!"

אין לתאר את התרגשותי. למרות הכאבים העזים שממש פילחו את כל גופי, מכף רגלי עד ראשי, מיהרתי לקום וחיפשתי בקדחתנות את מפתח הבית, תוך שאני קורא לרב אפשטיין, שיואיל להמתין רגע עד שאמצא את המפתח. דילגתי על רגל אחת וחיפשתי בכיסי הבגדים ובמגירות, ולשווא! בצער רב הודעתי שהמפתח אינו מצוי ברשותי...

הרב אפשטיין ירד, והודיע לרבינו שאין מה לעלות, הבית נעול והמפתח אינו תחת ידו... שאל רבינו: "מנין לך זאת? איך דיברת עמו?" וענה: "שוחחתי עמו מעבר לדלת". אמר רבינו: "אם כן אף אני מבקש לשוחח עמו מעבר לדלת..."

יצא רבינו שליט"א מהמכונת, והחל עולה במדרגות כשהרב אפשטיין אחריו. לאחר מכן סיפר לי ששמע את רבינו אומר בעלותו: "המבקר את החולה נוטל חוליו". ועוד שמע שאמר: "אנו צריכים אותו...". כשהגיעו, נשא הרב אפשטיין קולו וקרא: "הרב נמצא ליד הדלת!" לא שיערתי שרבינו שליט"א

יטריח עצמו, לא התכוננתי לכך שיעלה ביודעו שהדלת נעולה. כשומעי, התרגשתי וכל גופי הרעיד. זעקתי בבכי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים!", ומיד דילגתי ממיטתי חרף ייסורי האיזמים, ודידיתי אל הדלת הנעולה. שמעתי קולו הקדוש: "ר' נתן, רפואה שלמה, רפואה שלמה!". ועוד פעם: "הקדוש ברוך הוא ישלח לכם רפואה שלמה במהרה", ולאחר מכן בקול רם: "שלום!", ושוב: "רפואה שלמה במהרה". קולו עודנו מהדהד באזניי, וכל תיבה חרוטה בזכרוני כמכוות אש וכעמוד אור. כל תיבה ספורה ומדודה!

מיהרתי לחלון, שממנו ניתן להשקיף לעבר חדר המדרגות. ראיתי את רבינו שליט"א יורד, וזעקתי: "רבי יש לי כאבים נוראים!", נשא אלי עיני קודשו, ואמר: "רפואה שלמה במהרה!". המשיך לרדת, ואני דידיתי למרפסת הנשקפת אל הרחוב. ראיתיו יוצא מן הבית וניגש אל המכונת. לפתע, לפני שנכנס למכונת, נשא עיניו כלפי מעלה וראני. חיך לעברי ואמר בקול שנשמע עד למרפסת: "רפואה שלמה!..."

נשארתי נטוע על עומדי עד שהמכונת נעלמה מעיני. רק אז פניתי לשוב לחדר. חזרתי לחדרי, ולפתע עצרתי בתימהון: רק עתה שמתי לב, שפסעתי מן המרפסת עד לשולחן שבמרכז החדר, בלא לחוש כאב! ועם שתי הרגליים - מבלי לדדות על רגל אחת... היתכן?! לא! אין זה אלא דמיון! הרמתי את רגלי הימנית, והשענתי כל משקל גופי על רגלי השמאלית - אין כאב! הרמתי רגלי השמאלית, הנחתיה על הכסא, מיששתי אותה בידי, זכרתי איך זעקתי מרה אך אמש, כשהרופא נגע ברגל נגיעה קלה. ועתה, כלום... אין שום כאבים! בשניה חלף ועבר הכל! וללא כל זריקות ותרופות!!! נס נעשה לי! ברוך שעשה לי נס! התחלתי לרקוד משמחה, 'תודה לך, ה' אלוקינו מלך העולם! תודה לך, המכין מצעדי גבר!'. רקדתי בבכיות נוראות, רקדתי ושוררתי: "מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי", רקדתי ושוררתי: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו", כך רקדתי ורקדתי, למעלה מעשר דקות תמימות. כך מצאתני אשתי כשחזרה מן הקניות לשבת. כשיצאה נעלה את הדלת על חולה שאינו יכול להציג כף רגלו על הארץ, נאנק מכאביו וזועק בייסוריו, וכשחזרה מצאתו מפזז ומכרכר ומשורר: "מן המיצר קראתי קה-ענני במרחב קה-ה!". נדהמה כל כך שהחלה לבכות מהתרגשות, ואף אני בכיתי כנגדה.

"מה הריקוד הזה?", שאלה בדמעות.

ואני השבתי: "זה תשלומים להקפות של שמחת תורה, בהן לא יכולתי לרקוד..."

"אבל מה ארע? איך קרה הנס?", שאלה.

השבתי: "הלא תדעי, בהעדרך היה כאן 'פרופסור' והביא מזרל!"

סיפרתי על ביקורו של שר התורה והיראה, שהביא עמו את הרפואה מאחורי הפרגוד, מעבר לדלת... כמה הצטערה

שלא היתה בבית באותה שעה, אילו היתה, לא היתה הדלת נעולה, והיינו זוכים לקבל פני שכינה!

מיד התקשרתי לרב אפשטיין, שאך לפני שעה קלה היה עד לזעקה שבאה מנהמת לבי: "רבינו, יש לי ייסורים נוראים", וביקשתיו שימהר אל רבינו לבשרו שברכתו הועילה לאלתר, ומיד כשברכני ברפואה שלמה חלפו עברו כל הכאבים! התרגש הרב אפשטיין, ורץ לבית רבינו שליט"א לבשרו. ופוק חזי ענוותנותו, כשומעו, אמר בפשטות כדרכו: "ומה הפלא, הרי זו גמרא מפורשת: 'אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך' (מגילה טו.) ...".

מובן שהסיפור היכה גלים, והרעיש את מכריי וידידי הרבים, שראו בייסורי ומכאובי, והצטערו עמי בצערי, ועתה שמחו בשמחתי, והשתאו לדרך המופלאה בה חלפו הכאבים. גם שמחתו של רבינו שליט"א רבתה למאוד. וסיפר ידיד נפשי, בן אחותו, הגה"צ רבי משה ברזם שליט"א, שכאשר ביקר רבינו שליט"א בבית אחותו הרבנית ברזם, סיפר כמה הצטער בצערי ואיך הגיע לבקרני ביקור חולים, ומצא את הדלת נעולה וברכני מאחורי הדלת, ואיך נרפאתי בס"ד מיד לאחר מכן, והפטיר בחיור: "הנה יהיה עוד סיפור עלי...".

משראיתי שהכאבים אכן חלפו עברו, וגם הריקוד הממושך, ריקוד ההודיה, לא השפיע עלי במאומה, מיהרתי והלכתי בעצמי לבית רבינו שליט"א, ונתתי תודה להשי"ת על כל פסיעה ופסיעה, מי כמוני ידע להוקירה! באתי ועמדתי לפני הדרת קדשו, ולפתע פרצתי בבכי נרגש. סיפרתי בפרצי התייפחויות על הכאבים והייסורים הנוראים, על הפחדות הרופאים ותחזית הפרופסור, ולא עזרו לא זריקות מורפיום ולא כדורים חזקים, והנה 'תיכם לתלמיד ככם כרכב' (מכ. רבינו הבריח את הכאבים היתה כלל...).

קם רבינו שליט"א, ניגש לארון הספרים, נטל מסכת 'עבודה זרה' ופתחה בדף נ"ה. החל לקרוא בהתעוררות: "אף כך ייסורים בשעה שמשגרים אותם על האדם, משביעים אותם שלא תלכו אלא ביום פלוני, ולא תצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית ועל ידי פלוני ועל ידי סם פלוני. כיון שהגיע זמנם לצאת הלך זה לבית עבודת כוכבים. אמרו הייסורים דין הוא, שלא נצא. וחוזרים ואומרים וכי מפני ששוטה זה עושה שלא כהוגן, אנו נאבד שבועתנו?...".

ואז נשא אלי רבינו שליט"א עיניים אוהבות ואמר: "הרי זו גמ' מפורשת, שנגזר על הייסורים באיזה יום יבואו ובאיזה רגע יסורו. הגעתי רגע לפני כן וזכיתי לקיים מצוות ביקור חולים, וברגע שלאחר מכן קיימו שבועתם - ויצאו...".

כזכור, נקבע לי תור לפרופסור דקל ליום שני בשעה ארבע, להמשך הבדיקות ולקביעת אבחון סופי. בשעה היעודה, הגעתי למרפאתו של הפרופסור לבדי בלא ליווי, על שתי רגלי. עודני רואה לנגד עיני את הבעת פניו הנדהמת של פרופסור דקל, כאשר פתחתי את הדלת והתייצבתי לפניו

בצעד קל. הוא קם מכסאו בתדהמה וקרא בתימהון: "האתה הוא, הרב איינפלד?... [אולי חשב שיש לי אח תאום...]. "מה קרה לך, הרב איינפלד? הלא רק ביום רביעי היית כאן על כסא גלגלים, צעקת נוראות כשנגעתי ברגלך! איך הבראת לפתע פתאום!?"

- "מישהו הגיע אלי לביקור בית, והביא לי רפואה!", עניתי לו.

הוא נדרך: "מי רופא הפלא שהצליח להביא מזור מידי?".

אמרתי: "צדיק הדור בא, איחל לי 'רפואה שלמה', והכאבים עברו מיד!"

כששמע זאת, צנח הפרופסור המום על כסאו. ישב נרעש בעליל, והדיבור ניטל מפיו. לבסוף אמר: "אילו היו מספרים לי, לא הייתי מאמין! אבל אין לי ברירה, הלא ראיתי במו עיני!"

התעשת, ואמר: "ובכל זאת, עלה למיטה. אני רוצה לבדוק את רגלך". בדקני, והשתאה: "אכן, הכל כשורה. אין צורך בשום טיפול!" ישב למכתבה, וכתב מכתב שסתר את מכתבו הקודם, מלפני חמישה ימים. "אין כל הצדקה לבצע זריקות אפידורליות, היות וכאמור כאביו חלפו לחלוטין!" [המדובר בזריקות בחוט השדרה, דבר שאינו פשוט כ"כ...]. בתמימות שאלני הפרופסור אולי אפשר לשלוח אל הצדיק כמה חולים קשים?...

סוף דבר: "קרה כאן נס", קבע הפרופסור במעמד של קידוש שם שמים, "אבל עם כל זאת עליך להיזהר, אל לך לסחוב משאות כבדים". כששמע שאני נוסע רבות לחו"ל, הזהירני

לקבלת העלון במייל ניתן לשלוח בקשה ל: parperet100@gmail.com

חובת שמירת הבריאות היא מדאורייתא, ואני שאלתי: "בעוד כמה שבועות עומד אני להשיא את בני בעזה", האם אוכל לרקוד בחתונה?"

התחלחל ואמר: "חלילה וחס! אל תקל ראש במצבך! עליך להודות על כל יום של חסד, זה עלול לחזור ללא התראה מוקדמת!"

כשבאתי להזמין את רבינו שליט"א לחתונה, סיפרתי על אזהרת הרופא שלא ארקוד, מכיוון שהכאבים האינמיים עלולים לחזור. מיד כשומעו ביטל את הדברים במחיידי, ואמר: "חס ושלוש, זה לא יחזור! אני אבוא לחתונה וארקוד אתכם!" ובאמת כך הווה, רבינו שליט"א הגיע לחתונה, ורקד עמי ריקוד מצוה והודיה במשך כחמש עשרה דקות!

עד כאן הסיפור כהווייתו, מגילת הנס וקריאתה, זו הילולא. השיר והשבח לחי עולמים, רופא כל בשר ומפליא לעשות, שהפליא חסדיו עמדי בזכות ברכות רבינו הגדול שר התורה והיראה שליט"א. עד הנה עזרונו רחמיו, ברוך ק-ל הודאות! [מעובד מתוך 'מנחת נתן']

לתגובות הערות: שגי'א 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 18:47

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 19:44

ר"ת: 20:19

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 416 30.8.2019 - כמ' מנחם אב תשע"ט

זֶה הוּא הַשָּׁעַר לְהַ' צְדִיקִים וּבְיָאֵן בָּנֵי

פְּרִשְׁת - רֵאָה

עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר (יד, כב)

רב שמואל הנגיד זכה לשני שולחנות של תורה וגדולה – הוא היה תלמיד חכם עצום ובעל חסד, והקב"ה העשירו בעושר גדול. מאחר שהיה משנה למלך ספרד, ישב פעם בחברת המלך בבוסתן המלך, ושוחח עמו. תוך כדי שיחה פנה המלך ואמר לו: "רבי שמואל, יש לך כרמים, יקבים, מסיק של זיתים, כורים של חיטים, משקים של חלב ועוד. מהו היקף הרכוש שלך?".

ענה לו רבי שמואל: "זקוק אני לחמש דקות כדי לערוך חשבון". הוא שלף פנקס מכיסו, עיין בו ורשם לעצמו רשימות. כשסיים פנה ואמר למלך: "מאה אלף זהובים". "הדבר לא יתכן!" – נזף בו המלך – "הלא רק כרמי היין לבדם שווים מאה אלף זהובים! ומה עם הזיתים, שאר הפירות והנכסים האחרים?". השיב לו: "יסלח לי הוד מלכותו, אבל שמעתי שואל כמה רכוש יש לי, ואני נקבתי בסכום הצדקות שנתתי עד היום הזה. רק את הסכום הזה יש לי נכון לרגע זה. שאר הכסף אינו שלי, הוא רק בינתיים בחזקתי. היום אצלי, ומחר יכול להילקח ממני. אבל את הצדקה שנתתי, איש אינו יכול לקחת ממני לעולמי עולמים. היא הדבר היחיד שהוא שלי באמת".

זה היה המוטו שהנחה את הנגיד רוטשילד הראשון מפרנקפורט כל ימי חייו – כסף שהוקדש לצדקה ולחסד הוא הרכוש האמתי של האדם. ראש שלשלת רוטשילד היה, אכן, חסיד גדול, וזכה לעסוק הרבה בענייני רכושו האמתי. את ברכת העושר המיוחדת במינה שלו, זכה לקבל בזכות שאר רוחו ואצילות מידותיו.

בצעירותו היה משמש בביתו של רב גדול, ובשלב מסוים החליט לעזוב ולעסוק במסחר. זמן קצר לאחר שעזב את בית הרב, גילו בני הבית שסכום כסף גדול נעלם מביתם. באופן טבעי, נפל החשד על המשמש שעזב, מה גם שהשמועות סיפרו שרוטשילד הגיע לברלין, פתח שם חנות והצליח מאוד. בתחילה דחה הרב את החשדות מכל וכל. משמשו היה ירא שמים וישר דרך, ולעולם לא ישלח ידו ברכוש לא לו! אך מועד פירעון סכום הכסף הגדול, שלא היה שייך לו אלא הופקד אצלו, הלך והתקרב, ולחצי בני הבית הלכו וגברו – שינסה לכל הפחות לדבר אתו! מי יודע, אולי יודה הגנב בגנבתו, וישיב את הכסף?!

נסע הרב לחנותו של רוטשילד, והתכבד בכבוד מלכים. שאלו לסיבת הביקור, והרב שתק ארוכות, ולבסוף אמר: "אומר לך את האמת. הייתה בביתי הפקדה גדולה של כסף שהנחתי בארון הספרים. בתקופה שבה עזבת- נעלם הכסף, אולי תוכל לדעת, מתוקף תפקידך כממונה על הבית, מי יכול היה לקחת את הכסף?!" במקום השתררה שתיקה מביכה, הרהור חלף במוחו של רוטשילד: הלא גם אם אכפור באשמה, עדיין לא אצליח לנקות את עצמי לגמרי מן החשד, אם כן מדוע לא אשמח את הרב? ובקול אמר: "רב, מבקש אני את סליחתכם. טעיתי, הייתי נתון בלחץ גדול של חובות... כשראיתי את הכסף הייתי בטוח שמדובר בהלוואה לטווח של יום או יומיים, אבל בינתיים לא הצלחתי להשיג את הסכום... אם יואיל הרב להמתין כאן ימים ספורים אצליח לארגן את הסכום הזה". הרב עמד שותק ונדהם. אכן צדקו בני הבית; רוטשילד הישר באדם שלח את ידו בכסף זר! כמה צדקו חכמים כאשר אמרו שלא יאמין אדם בעצמו עד יום מותו!...

התנצלותו של המשמש הייתה כה כנה, עד שהוא חש כלפיו גם רחמים גדולים, ולפיכך מיד כאשר קיבל ממנו את הכסף החל לברך אותו, ולומר לו שהוא בעל תשובה גמור, ואין בליבו שום קפידה עליו. כשחזר הביתה קיבלו אותו כולם בשמחה גדולה- הצדק יצא לאור, אלא ששבועות ספורים מאוחר יותר, במסגרת הנקיון לחג הפסח, הזיזו את אחד הארונות והנה התגלתה החבילה בשלמותה. בדיוק בשטרות שהיו.

בין רגע השתררה בבית הרב תוגה גדולה, הרב היה שבור ורצוף מחשד השואא שהיה בליבו. מיד בצאת החג, מהר לרתום את מוסרי המרכבה ולנסוע לשמשו היקר. נפל לפניו הושיט לו את צרור הכסף ומרר בבכי: "קח הרי שלך לפניך!". אלא שרוטשילד הצדיק סירב לקחת את הכסף בחזרה, וטען כי הוא רואה לזכות את העזרה שהצליח להושיט לרב, ואם אין הרב זקוק לכסף יתן אותו לצדקה. מיד עמד הרב וברכו שלא ימוש העושר מזרעו עד עולם, ואמנם מני אז שרתה בכל משלח ידיו ברכה גדולה. גם בניו אחריו המשיכו במסורת העושר שהפכה לסמל ולדוגמא בעולם כולו, כשאינם שוכחים את המסר החשוב שהוריש להם אביהם ביחד עם כספי המשפחה- מעשי צדקה וחסד הם הרכוש האמתי של האדם.

ישנם שני עניינים שחכמינו הבטיחו שבכוחם להעשיר את האדם שמקיים אותם: האחד- הפרשת מעשרות, כמו שנאמר: "עשר בשביל שתתעשר" (שבת קי"ט ע"א). והשני - "אוקירו לנשייכו כי היכי דתתערתו" (בבא מציעא נ"ט ע"א), כבדו נשותיכם ותתעשרו.

מעשה באדם שהגיע לבית הכנסת ושמע שקוראים בתורה על מצוות מעשרות. כשהסתיימה התפילה עמד הרב ודרש לפני הציבור בענין חשיבות מצוות מעשר, ושכרה בצידה- עושר גדול. שמע האיש והחליט להתאמץ בענין- בכל חודש היה יושב ומחשב את הכנסותיו, ומפריש עשרה אחוזים לצדקה. ואמנם, עד מהרה החל לראות את הרווחים הגדולים בחשבונותיו. ההצלחה האירה לו פנים. וילך האיש הלוך וגדול.

בשבת אחרת עמד הרב ודרש שוב לפני הציבור. הפעם התמקד בענין "אוקירו לנשייכו", ועודד את הציבור לכבד את נשותיהם, וכך יזכו להבטחת העושר הגדול של חכמינו. אחד מן השומעים התלהב מדבריו, ובו במקום קיבל על עצמו להתחזק בענין. למחרת רץ לקנות לאשתו מתנה יפה, ומני אז הקפיד ביותר לקנות לה מתנות יקרות ערך לכבוד חגים ובכל הזדמנות שמצא לנכון, עד מהרה זכה גם הוא לראות במו עיניו את התגשמותה של הבטחת החכמים, ובכל עסקיו שרתה ברכה גדולה.

חלפו כמה שנים, שני האנשים היו טרודים מאוד בעסקים מסועפים, ורופא המשפחה שלח אותם למנוחה קצרה ליד הים. מאחר שהכירו זה את זה עוד מילדותם, התפתחה ביניהם שיחה. כל אחד שאל את רעהו על עיסוקיו, והשיחה ביניהם התגלגלה לסיבת העושר. איך שניים שהיו בילדותם דלפונים ותפרנים, מכנסיהם טלאי על גבי טלאי ונעליהם קרועות, הופכים בבת אחת לעשירים כאלו? האחד סיפר ששמע את דרשתו של הרב והחל להשקיע במעשרות, ומני אז ראה ברכה גדולה, ואילו השני סיפר שבעקבות דרשתו של אותו רב החל לקנות לאשתו מתנות יקרות ערך, עד שכמעט אין תכשיט בעולם שאין לה, ובזכות זה התעשר עושר גדול. שמע נותן המעשרות והצטער: הוא נותן כל כך הרבה כסף לאחרים בשביל להתעשר, ואילו חברו נותן את הכסף לעצמו, שהרי רכושה של אשתו הוא נכס שנשאר להם.

מיד בגמר החופשה מיהר לבית הרב ושטח את טענותיו: מדוע לי אמרת "עשר תעשר", ואילו לחברי הורית משהו משתלם הרבה יותר – "אוקירו לנשייכו"? לאשתו יש כספות מלאות תכשיטים, ואילו אני נתתי את כל כספי לאחרים! הצטדק הרב: "לא רציתי להטעות אותך, בכל שבת אני דורש בהתאם לפרשת השבוע. אתה באת לבית הכנסת בפרשת ראה שבה כתוב: 'עשר תעשר', וחברך בא בפרשת כי תצא שנאמר בה: 'כי יקח איש אישה', ולכך דרשתי על כך שיש להקפיד בכבודה". אולם האיש עדיין היה ממורמר: "מון הראוי היה שהרב יאמר את כל הסגולות שיש לעושר, ואני הייתי בוחר את מה שמתאים לי ביותר... כעת יצא שהפסדתי בגלל המעשרות, ואילו הוא מצא לו סגולה הרבה יותר משתלמת..."

התבונן בו הרב ואמר: "בני, עליך אמר דוד המלך בתהלים (מ"ט, י"ז) את הפסוק: 'אל תירא כי יעשיר איש כי ירבה כבוד ביתו' דהיינו אשתו, שהרי 'ביתי זו אשתי'. אל תירא! זכור כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו – כשהוא ימות הוא ישאיר אחריו את כל רכושו, ושום דבר לא ישאר איתו, אך אתה, שאתה עושה צדקה וחסד, כשתלך לעולם האמת תגלה את כל העושר שלך, שהרי על צדקה נאמר: 'הלך לפניך צדקך' (ישעיה נ"ח, ח)".

(מתוך 'דורש ציון' – הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א – פרשת נשא)

בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם (יד, א)

ל"חזון איש" היה מנין קבוע בביתו לתפילת מנחה, כל יום בשעה אחת. במנין השתתף גם הסטייפלר, רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, שהיה גיסו של החזון איש. פעם אחת, רבע שעה לפני השעה אחת, קם הסטייפלר ועמד לעזוב. היו שם בדיוק עשרה אנשים, יחד עם הסטייפלר. אם הוא ילך לא יהיה מנין, וה"חזון איש" יאלץ להתפלל ביחידות. אמרו אנשים לסטייפלר: "בבקשה ממוך, השאר, אתה עשירי למנין!" אמר להם: "אני מצטער, קבעתי לשעה אחת בדיוק עם האינסטלטור". ניסו האנשים לשכנע אותו: "ואם קבעת איתו? שיחכה האינסטלטור רבע שעה... הרי פה מדובר בחזון איש!" אמר להם הסטייפלר: "אני לא חושב שמותר לי להתפלל כך, כשהאינסטלטור מחכה לי ומצטער בינתיים". שאלו את ה"חזון איש", ואמר כדברי הסטייפלר: "אסור להשאר כך לתפילה, על חשבון האינסטלטור הממתין לשוא!".

פעם אחת בא אדם לקחת את הסטייפלר במונית, כדי שיהיה סנדק בברית. הסטייפלר היה צריך להתארגן מעט, כדי שיוכל לצאת לברית, אך אותו אדם שבא לקרא לו זרז אותו, שלא במתכון, יתר על המידה. אותו אדם אמר: "כבוד הרב, הנהג של המונית מחכה כבר בחוץ". הרב שמע זאת, ומיד נעל את הנעלים בלי גרביים, וירד למונית. הוא הלך בלי גרביים לברית! לא היה אכפת לו, שיראו אותו יושב כסנדק בלי גרביים. ולמה? כדי לא לגרום לנהג מונית לחכות. אסור לצער אותו! לימוד גדול יש לנו כאן – ראשית חכמה תהיה בן אדם, ואל תעשה שום דבר על חשבון אחרים... קודם כל צריך להיות בן אדם!

(יחי ראובן)

בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם (יד,א)

בהלווייתו של רבי שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל השתתפו מאות אלפים. על אף שהיה אדם גדול, ומכיון שהיה אדם גדול – הוא היה עניו מאד. פגשתי אותו פעמים רבות באוטובוס, יושב בעונה גדולה, מוציא ספר תהילים קטן וקורא. הוא היה גדול הדור לא רק בתורה, אלא גם במידות. הוא היה "אדם" שלם.

מטעם הישיבה רצו לשלוח לו מונית או רכב עם נהג, להביאו לישיבה. היה עליו להגיע מ"שערי חסד", שם גר כל ימיו, עד ישיבת "קול תורה" בשכונת בית וגן, וזה קשה. בפרט היה הדבר קשה בשנות זקנותו. היה עליו ללכת ברגל מ"שערי חסד" עד "מחנה יהודה" לחכות לאוטובוס, בשרב או בקור ובגשם, ולאחר מכן לנסוע באוטובוס הצפוף עד "בית וגן". הוא לא הסכים לקבל רכב צמוד ולא הסכים למונית. כל חייו היה מגיע באוטובוסים לישיבה.

פעם אחת, כשהגיע לתחנה ברחוב הפסגה והיה צריך לרדת, ראו התלמידים שהיו אתו באוטובוס, שהוא לא יורד. הוא נסע עד התחנה האחרונה בבית וגן, וחזר ברגל לישיבה. הם לא הבינו, ושאלו אותו לאחר מכן: "כבוד הרב, תורה היא וללמוד אנו צריכים, מדוע לא ירד הרב אתנו בתחנה שליך הישיבה?" אמר להם הרב: "אני ישבתי ליד החלון, ולידי ישב יהודי עם סלים. לא רציתי להטריח אותו שיקום עם הסלים..."

איזו דרך ארץ! הוא היה מוכן להמשיך לנסוע, להתרחק ממחוז חפצו, ואחר כך ללכת ברגל, כדי לא להטריח אדם! כמה אנשים אנחנו מכירים שהיו מתנהגים כך? זהו "אדם כי יקריב" – קודם כל להיות אדם!

פעם אחת הלך רבי שלמה זלמן זצ"ל ברחוב הפסגה וגשם חזק התחיל לרדת. רבי שלמה זלמן ראה בחור צעיר מישיבה קטנה, מתקרב אליו, עם מטריה קטנטונת של ילדים. הבחור ביקש מרבי שלמה זלמן להיכנס אתו תחת המטריה שלו. רבי שלמה נכנס מתחת למטריה, אבל המשיך להירטב כמקודם. המטריה הקטנה, מעל שני אנשים, לא הועילה כמעט כלום כנגד הגשמים העזים. פתאום עצר רכב, והנהג הזמין את רבי שלמה זלמן: "כבוד הרב, הכנס ואקח אותך לישיבה". אמר לו הרב: "לא, לא, אני הולך עם הבחור הזה". הבחורים ראו את ראש הישיבה מגיע כשהוא כולו רטוב. שאלו אותו: "כבוד הרב, למה לא רצה הרב לעלות לרכב?". אמר להם: "ראיתי שלבחור הצעיר הייתה הנאה מכך שהוא לקח אותי תחת המטריה שלו. עדיף היה לי להירטב, ולא לפגום בהנאה שלו..."

זה גדול הדור – לחשוב על ילד, על כל אדם. לשמח כל אדם. (יחי ראובן)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוּל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיאה בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שנחזה ז"ל, דוד אמנו בן מוזלה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

ראיה

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 543 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצורו", מיסודו של הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 429 שנה ט' העלון מוקדש לע"נ הרה"ג יעקב אדלשטיין זצ"ל כ"ו מנחם-אב תשע"ט

999 פ' 180ק

בפרשתנו, מופיע מצות מעשר שנאמר (יד, כב): "עֲשֹׂר תַעֲשֹׂר אֶת כָּל תְּבוּאֹת זְרַעְךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה". ה'בן איש חי' - רבנו יוסף חיים זצוק"ל מביא מעשה שיבאר את הפסוק הנזכר.

שני חברים ישבו בסעודת מצוה, מבוססים מיין ומעונגים ממאכלים משובחים. עֲשֹׂרָם היה ניכר במלבושיהם. עם כניסת היין לבטנם יצא סוד...

שאל האחד את חברו: "מהו סוד הצלחתך? איך נהיית עשיר גדול?"

ענה לו חברו: "פעם אחת הייתי בשיעור של רב העיר, נושא השיעור היה 'מעשר'. אמר הרב בדרשתו: 'עֲשֹׂר כְּדִי שֶׁתַּעֲשֹׂר'. לקחתי את דבריו לתשומת-ליבי והתחלתי לעשר מידי חודש ממשכורת. מאז ועד היום ראיתי ברכה בכספי והתעשרתי".

פנה לחברו ושאלו: "ואתה, מהו סוד עושרך"? ענה לו חברו: "גם אני הייתי בשיעור... הרב בשיעור הביא את דברי חז"ל מהגמרא (בבא מציעא נט.): 'אמר להו רבא לבני מחוזא: אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו' - תייקרו ותכבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו.

מאז אני מכבד את אשתי יותר ממה שהייתי מכבדה בעבר - חושב על צרכיה, משמח אותה בתכשיטים יקרים, עוזר לה בסידור וארגון הבית וגורם לה להרגיש שהיא חשובה לי ולכל הבית.

והעושר לא אחר לבוא, ככל שכיבדתיה יותר כך עושרי גדל והתעצם..."

שמע כך החבר שהתעשר מנתינת המעשרות, הלך למחרת לרבו ושטח לפניו את טענותיו: "כבוד הרב, אני וחברי עשירים מאד, אך אני עשיר כתוצאה מהוצאת ממון, הוצאתי כל חודש עשירית מממוני.

חברי לא הוציא פרוטה מממונו, כיבד את אשתו והתעשר... מדוע כך הדבר? האם יש אִיפָה וְאִיפָה בתורה?..."

ענה לו הרב בחוכמתו: "דוד המלך כתב בתהילים (מט, יז-יח) - 'אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בָמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יִרְדֹּ אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ'. יש הרבה דרכים להגיע לעושר..."

אך 'אֵל תִּירָא כִּי יַעֲשֶׂר אִישׁ' - חברך מרבה כבוד בביתו ומתוך כך הוא לא מוציא פרוטה מכיסו ואפילו נהנה מהמתנות שנותן לאשתו... אך במותו לא יקח כלום חוץ משלום הבית שעשה בביתו, 'לא ירד אחריו כבודו' כל התכשיטים ישארו כאן!

אך אתה, בלי קשר שצריך לכבד את אשתך, זוכה לתת צדקה! ממילא ירד אחרך כבודך, גם אחרי מותך יהיו לך מליוני מצוות! אשריך שזכית לתת מעשרות".

כולנו ברוך ה' זוכים לעשות צדקה, הן בנתינה כספית והן מילולית. אדם הנותן מעצמו לשני, תורם לו מכספו או מחכמתו, מחיה באותה העת את נפשו. אך לא די בכך שהוא מחיה את נפשו של השני, באותה העת הוא מחיה גם את נפשו הוא.

אדם המכבד את אשתו ומייקר אותה בעיניו, ונותן מעשר ממשכורתו לצדקה לא רק שיזכה לעושר ואושר אלא יזכה לאוצרות עצומים המחכים לו בעולם שכולו טוב.

999 פ' 180ק

על מצות הצדקה, אומר ספר החינוך - מצוה תע"ט: לעשות צדקה עם הצריך אליה בשמחה ובטוב לבב. כלומר, שנתן מממונו למי שיחסר לו ולחזק העני בכל מה שצריך למחייתו בכל יכולתו, ועל זה נאמר (טו, ח): "פתח תפתח את ידך לו". ודרשו זכרונם לברכה (בבא מציעא לא.) אפילו כמה פעמים, ועוד נאמר (ויקרא כה, לה) "והחזקת בו גר ותושב וחי עמך", ואמר עוד (שם לו) "וחי אחיך עמך".

ואמרו זכרונם לברכה (רמב"ם ה' מתנות עניים פרק י הלכה ב) שאין שום אדם בא לעניות לעולם בשביל רבוי הצדקה שיעשה, שנאמר (ישעיהו לב, ז): "והיה מעשה הצדקה שלום". ואין ישראל נגאלין אלא בזכות הצדקה, שנאמר (שם א, כז): "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

פתח את לִבְךָ לביתך, את ידך לאחר. ואם תעשה כך התורה אומרת (יג, יח): "וְנָתַתְּ לְךָ רַחֲמִים וְרַחֲמֶךָ וְהִרְבֶּךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם", דהיינו כל מי שיש בו רחמים ומרחם על הבריות הקב"ה מרחם עליו. ישמע החכם ויוסיף לקח.

בת 180ק
עניני 180ק

ראיה - תוכן ענייני הפרשה

- א. מצות אמירת הברכות - בהר גריזים, והקללות - בהר עיבל בכניסת עם ישראל לארץ ישראל (יא, כו-לב).
- ב. "אלה החוקים... אשר תשמרון לעשות..." (יב, א-לא):
 - א) המצוה לאבד עבודה זרה מארץ ישראל.
 - ב) איסור לקלקל ולהחריב את בית המקדש, ובתי הכנסת (מקדש מעט) ולהזהר, מחטאים הגורמים לסילוק שכינה.
 - ג) מצוה לבנות את בית הבחירה ורק שם להקריב את הקרבנות.
 - ד) היתר אכילת בשר קדשים שנפל בהם מום קבוע, לאחר הפדיון.
 - ה) מצות שחיטת בהמות חולין, ואיסור אכילת דם.
 - ו) איסור אכילת קדשים ומעשר שני חוץ למקומם.
- ג. אזהרה על איסור התנהגות בדרכי העמים.
- ד. דיני נביא שקר, מסית לעבודה זרה ועיר הנדחת (יג, א-ט).
- ה. בנים אתם לה' אלוקיכם, ולא להצטער על מת כדרך הגויים, בשריטה על הגוף, ובקרחת השיער.
- ו. מצוות כשרות המאכלים (יד, א-כא):
 - א) בהמות חיות, ודגים - הכשרים, האסורים, וסימניהם.
 - ב) העופות האסורים, והמותרים.
 - ג) איסור אכילת בשר נבילה, ובשר בחלב.
- ז. מצות מעשר שני: הפרשתו, אכילתו בירושלים, פדייתו, ומצות מעשר עני וביעור מעשרות (יד, כב-כט).
- ח. מצות שמיטת כספים מקץ שנת השמיטה, מצות צדקה ועזרה לעניים ומצות הלוואה (טו, א-יא).
- ט. הענקה בשחרור עבד ואמה עבריים ודין הנרצע (טו, יב-יח).
- י. קדושת בכור בהמה טהורה ודיניו (טו, יט-כג).
- יא. מצוות פסח, שבועות וסוכות, מצות עליה לרגל, שלמי שמחה ועולת ראיה (טז, א-ז).

“פִּי פָתַח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לּוֹ וְהַעֲבַט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסָרוֹ אֲשֶׁר יַחְסַר לוֹ” (טו, ח)

הרב מפוניבז' - ר' יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, ידוע היה בכוח הדיבור המשכנע שלו. את כשרונו הברוך ניצל הרב כהנמן לטובת ישיבת פוניבז', אותה הקים ובראשה עמד. הוא היה יוצא מדי תקופה לחוץ לארץ, לחלות פני נדיבי עם, ושם היה מכנס אותם ומספר להם על עולם התורה שפרח ושגשג באירופה שקודם החורבן. היה הוא מספר על תלאות המלחמה, על האחיזה האיתנה ביהדות, בכל מחיר, ועל איסוף השברים בשנים שלאחר השואה.

בשלב זה, כאשר עיני הנוכחים היו רטובות לגמרי מדמעות, היה הרב כהנמן עובר לדבר על ישיבת פוניבז', מעוז התורה, שהיא התשובה הניצחת לצוררי ישראל, המבקשים להשמידנו ולכלותנו. "כי לא תשכח מפי זרעו" היה זועק מנהמת ליבו, "התורה לא תישכח לעולם ועד"!

הדברים היוצאים מן הלב היו נכנסים אל הלבבות החמים, והנדיבים היו פותחים את ידיהם ואת כיסיהם ותורמים סכומים נכבדים לטובת ישיבת פוניבז'. המעשה הבא ארע באחד מביקוריו של הרב מפוניבז' באחת מקהילות אמריקה. בשבתו בבית הכנסת, הבחין בו אחד המשולחים ששהו שם, ופניו נפלו. אותו רב נשלח ע"י ישיבת סלבודקא שבבני ברק, כדי לאסוף כספים עבור הישיבה הנתונה במצוקה.

אולם בראות המשולח שהרב מפוניבז' נמצא במקום, הבין כי אפסה תקוותו להתרים אפילו סנט אחד. אין כל ספק שהרב כהנמן, בדיבורו הסוחף והכריזמטי, ישבה את ליבם של הנוכחים וימצה את כל יכולת תרומתם.

עבורו, המשולח של סלבודקא, לא יוותר דבר. אולם לאחר שנסתיימה התפילה, לא מיהר המשולח לעזוב את בית הכנסת. "אם לא אצליח לאסוף כאן כסף, לפחות אשמע דרשה טובה מפי הרב כהנמן", הרהר בעגמימות והתיישב בקצה בית הכנסת. ואכן, הרב מפוניבז' לא אכזב.

הרב נשא דרשה סוחפת ומרתקת, בה סיפר על השואה הארורה והירצה אודות חשיבות התפקיד של בני העם היהודי לשמר את הגחלת ולתמוך בלומדי התורה.

ואז, כאשר לא נותרה עין יבשה בבית הכנסת, הרים לפתע הרב מפוניבז' את קולו וזעק: "יושב עמנו כאן באולם שלוחא דרבנו, מיישיבת סלבודקא שבבני ברק. האם יודעים אתם אלו גדולי עולם חבשו את ספסלי ישיבת סלבודקא באירופה"? ובטרם התאוּשש המשולח של ישיבת סלבודקא מן התדהמה, עבר הרב כהנמן לדבר על מצוקתה הקשה של ישיבת סלבודקא, ועל החובה הקדושה לתמוך בה ולהחזיק אותה, כדי שלא תיסגר, חלילה וחס.

וכאילו בכל זאת לא די, ירד הרב מפוניבז' מן הבמה וניגש אל המשולח, מניח ידו על כתפו ואומר לו בקול רם: "שנינו יחד נעבור כאן ונאסוף כספים עבור ישיבת סלבודקא! רק עבודה!!! ואכן, במשך דקות ארוכות צעדו השניים בין המתפללים האמידים, והללו הרימו את תרומתם הנדיבה במיוחד. הסכום שנאסף עלה על כל הציפיות. משולח ישיבת סלבודקא לא תכנן לאסוף בכל ביקורו בחו"ל, אפילו את מחציתו של הסכום הגדול, וגם עיניו של הרב מפוניבז' זהרו נוכח ההצלחה הכבירה. לאחר שיצאו השניים מבית הכנסת, מצא המשולח מקום להציג את תמיהתו.

"ילמדני כבודו, מה ראה על ככה? מדוע החליט להתרים את המתפללים עבור ישיבת סלבודקא ולא עבור ישיבת פוניבז', הזקוקה גם היא למזומנים"...

והרב מפוניבז' הסביר בפשטות: "הבט, מתפללי בית הכנסת יודעים כי גם אני מחזיק ישיבה. ועל כן, הנחתי כי בראותם

שאיני אוסף כספים עבור עצמי, אלא עבור ישיבה אחרת, הם ישערו כי מצבה של אותה ישיבה אכן קשה עד אנוש, שאם לא כן, מדוע אני מזניח את ישיבתי עבור ישיבה אחרת? מתוך כך, שיערתי, יגדילו הנדיבים את סכום התרומה, ויתרמו סכומים גדולים יותר מאשר אילו הייתי מתרים אותם עבור ישיבת פוניבז', הסביר הרב כהנמן, "ומכיוון ששנינו באנו לכאן לאותה מטרה, להגדיל תורה ולהאדירה, מה זה משנה לאיזו ישיבה מגיע הכסף? מיניה ומיניה יתקלס עילאה (מה זה משנה להיכן הולך הכסף העיקר להגדיל תורה ולהאדירה), ואם אפשר להשיג סכום מסויים עבור ישיבת פוניבז' - או סכום כפול עבור ישיבה אחרת, דומני, כי הבחירה בין שתי האפשרויות אינה קשה"...

[דרך עץ החיים]

“רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה”

מאימרות חז"ל על הברכות והקללות:

א. אמר ר' אלעזר: משאמר הקב"ה דבר זה בסני, באותה שעה 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב' (איכה ג), אלא מאליה הרעה באה על עושה הרעה, והטובה באה לעושה הטובה. אמר ר' חגי: ולא עוד שנתתי לכם ב' דרכים, אלא שנכנסתי לפניכם משורת הדין ואמרתי לכם: 'ובחרת בחיים'.

ב. 'אנכי' היא התורה; 'אנכי' הוא משה המדבר, שהברכה באה לישראל בכל יום מאת ה' ע"י התורה המתחדשת כל יום וניתנת ע"י משה. ואמרו חז"ל: 'בוא טוב (זה משה), ויקבל טוב (זו התורה), מטוב (זה הקב"ה), לטובים (אלו ישראל).

ג. מדוע 'אנכי נותן'? והרי לא נתן אלא יהושע בהר גריזים ובהר עיבל. אבל סוד הדבר, כיון שמשה יצווה עליהן, נעשו כאילו הוא עצמו עשאן. וזהו שאמר 'אנכי נותן לפניכם היום' - אני היום מברך הברכות והקללות.

ד. "ברכה וקללה" - בערבוביא. כשהקב"ה רוצה להנחיל טובה לאדם, הוא מלבישה בלבוש הנראה לרע ולקללה ומתנה לפניו, כדי שבפעולתו יברר עצמו ויוציא לאור את הטוב מהעומק, ועי"כ יקרא "יגיע כפיך כי תאכל" (תהלים קכח).

ה. בכל יום ויום הרשות נתונה והבחירה בידך לילך בדרך טובים, אפילו כל ימך הלכת בדרך הרע. שבכל יום מְחַדֵּשׁ הקב"ה באדם כח הבחירה להיות מסוגל לבחור בטוב, כצדיק גמור אשר 'לבו ברשותו', גם לאחר שחטא אתמול וניטלה ממנו הבחירה, כמו שאמרו 'הרשעים - ברשות לבם' - אעפ"כ...

ו. לא אמר 'טוב ורע' - כי פעמים נראה צדיק ורע לו, רשע וטוב לו. אבל ברכה וקללה עיקרן בתכליתן. הזרע, אפילו הוא נרקב עתה - ברכה בו באחריתו. וה"חתם סופר" כתב: 'ראה' - ראה אתה היחיד את העולם כולו - מחצה זכאי ומחצה חייב. עשית מצוה אחת, הכרעת עצמך ואת העולם כולו לכף זכות לטובה ולברכה. עשית עבירה אחת, הכרעת עצמך ואת העולם כולו לכף חובה.

והגר"א כתב: 'ראה' - לשון יחיד, אפילו יחיד אתה בדרך זו, וכל העולם בוחר ברע - הוי אתה בוחר בטוב. 'אנכי' - שמא תאמר איך אעמוד כנגד יצה"ר ומזימותיו - 'אנכי' אהיה לך לסעד, כאמרם 'יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואלמלא הקב"ה עוזרו - אין יכול לו'. 'נותן' - לשון הווה, בכל יום ב' הדרכים נתונות לפניך, ועד יום המוות הוא מצפה לך לתשובה. אם תשוב - מיד יקבלך. 'לפניכם' - הברכה והקללה פרושות לפניך כשמלה, אל תאמר איך אדע איזו דרך טובה ואיזו רעה, כי הטוב והרע ידועים למבקש אמת. 'היום' - בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, אפילו הגדלת עוונות, תחל מהיום לבחור בטוב, כקטן שנולד עכשיו (ספר הפרשיות).

“לא תאכל פל תועבה” (יד, ג)

“פל תועבה”: כל דבר שהוא נתעב לנפש הטהורה כמו שרץ הארץ (אבן עזרא).

והרמב"ן כותב: הנה רצה להוסיף ביאור במאכלים האסורים ולכך אמר “לא תאכל כל תועבה” להגיד כי כל הנאסרים נתעבים לנפש הטהורה וענין כל תיעוב שנאה ומיאוס כענין כי נתעב דבר המלך (דה"א כא, ו): “פל אכל תתעב נפש” (תהלים קז, יח), כי המאכלים האסורים גסים יולידו עובי ואטימות בנפש כאשר הזכרתי במקומו (שמות כב, ל) ועל כן אמר עוד (פסוק כ) כל עוף טהור תאכלו להגיד כי אלה אשר אסר נתעבים והשאר טהורים וראויים לנפש טהורה.

מובא לפניכם סיפור מתוך עלון מאורות דף היומי (מס' 1022) בעניין חשיבות איסור מאכלות אסורות.

מדוע האכילו את הישישה בכלים חד פעמיים?

הרב נ. ו. מראשי תנועת התשובה, ראה ושמע רבות בחייו. אי אפשר להפתיעו בקלות. הוא טיפל והתעסק במקרים מעניינים ובמשימות מיוחדות ונדירות. כאשר חזר הרב נ. ו. מעבר לים ובפיו “סיפור מעניין” כלשונו, ידעו מקורביו כי בחכמה יעשו אם יטו אוזן לדבריו.

הרב הוזמן לנאום בפני אחת הקהילות העשירות בארצות הברית. בני הקהילה, יהודים שומרי תורה ומצוות, נוהגים לגוון את חיי הקהילה התוססים, בהרצאות שונות, מפי דמויות מפורסמות, על נושאים מרתקים. באולם בית הכנסת נכחו כ-70 איש, מספר הרב מטבע הדברים, הם התעניינו בנעשה בארץ ישראל בכלל, ובקהילות שומרי המצוות, מגוונים שונים, בפרט. עם סיום הנאום לחצו הכל בחמימות את ידי, תוך הודאה לבבית על הנאום המוצלח. אחד המתין בקצה התור והתבונן בי. ראיתי שעומדת לו שאלה על קצה הלשון, והוא מנסה לנחש כבר עתה את תשובתי. שאלתו לא בוששה לבוא: כבוד הרב, אני מבין שאתה מסייע לאנשים רבים המבקשים לשוב לכור מחצבתם. שמא תוכל לומר לי את גילו של האדם המבוגר ביותר שהזדמן לך לסייע לו להתקדם בדרך העולה בית ה' הרב התיישב על כסאו ובמוחו רצו תמונות רבות ממקומות שונים. דמויות מגוונות ואירועים מוזרים, את כולם הוא סרק והגיע למסקנה, כי האדם המבוגר ביותר שהגיע אליו, לא עבר את גיל 65. כנראה, אנשים מבוגרים יותר, אינם חפצים לשנות את אורח חייהם. הם חשים שחלף זמן רב מידי מכדי שתהיה בידם האפשרות והרצון להפוך את דרכם. האיש הסיר את כובעו המהודר, התיישב גם הוא וסיפר: האמת, כבוד הרב, שאני מעולם לא עסקתי בנושא זה. יהודי טוב אני, שומר מצוות, מתפלל בבית כנסת, אולי סייעתי כלכלית פה ושם לארגונים העוסקים בהפצת תורה ומצוות, אך אני עצמי אין לי סיג ושיח בנושאים אלו. מזה שנים רבות אני מנהל בית אבות מפואר, מיוחד במינו. אנשים מזדקנים עד שהם מצליחים להתקבל לבית האבות שלי. באחד הימים הופיעה קבוצת פקחים מטעם משרד הבריאות של ארצות הברית. הללו קשוחים, החלטיים ונמרצים, סובבו יום שלם בבית האבות.

בדקו, חקרו, הסתכלו, שאלו, הרימו עציצים בלובי כדי לבדוק שגם מתחת העציצים אנו מקפידים לנקות. בקיצור, בסופו של יום הם הכירו יותר טוב ממני את סדקיו ואת פינותיו של הבניין הגדול. גם על חדר האוכל המפואר לא פסחה עיניהם. אפשר היה לראות כי שביעות רצונם הולכת ומתמלאת. על נייר ארוך, מלא בשורות צפופות, הבחנתי בסימני וי כחולים רבים, ההולכים ומתמלאים לאורכו של הגיליון, וכמעט שהוקל לי לחלוטין. לא היה לי ספק שעברתי את הבדיקה בשלום.

ראש הצוות כבר הורה לעובדיו להתרכז יחד לפגישה סופית כדי לגבש את הנתונים וההתרשמות שנצברו על ידיהם במהלך היום כולו.

לפתע, ניגשה אליהם אחת מדיירות הבית, קשישה שעברה את שתי מלחמות העולם, וכנראה גם עוד כמה דברים, והתלוננה בפניהם על הארוחות שמוגשות לה, תוך שהיא מסבירה, שהאוכל שמגישים לה הוא מצוין, אבל הכלים - חד פעמיים. כולם מקבלים את האוכל בכלי חרסינה מהודרים ובסכ"ם מתכתי נוצץ, והיא, כך סיפרה, נאלצת לאכול בכלים חד פעמיים. ראש הפקחים, אדם שמימיו לא העלה חיוך על פניו, הביט בי בחומרה רבה, ואני נאלצתי להודות בפניו, כי אכן הצדק עם הקשישה.

היא צודקת! הפקחים ומפקחם הביטו בי ובקשישה לסירוגין, הם לא הבינו את המתרחש. לא נותרה בפני ברירה, והסברתי להם שהאישה הזו היא יהודייה, ואיני יכול להגיש לפנייה את האוכל שמוגש בפני שאר הקשישים, ולכן אני רוכש עבורה אוכל במסעדה יהודית ומגיש לה אותו בכלים חד פעמיים. אתם מבינים, שאין לי כל אפשרות להחזיק מטבח מיוחד בשביל קשישה אחת. זה לא בא בחשבון. נו, גברת, מה את רוצה? רטן ראש הפקחים, את יהודייה, ואינך יכולה לאכול את האוכל שמגישים כאן, וגם לא בכלים שבהם אוכלים שאר הזקנים. מה אפשר לעשות. נכון, ענתה הקשישה, אני יהודייה, אבל לא אכפת לי לאכול את האוכל שמגישים לכולם! זה הוא! בגלל שהוא, בעל הבית, יהודי, הוא אינו מוכן להגיש לי נבילות וטריפות. לי עצמי אין כל בעיה עם הנושא. אני מבקשת מכם לטפל בעניין, מתוקף תפקידכם!!!

מה אומר רבי, ומה אדבר, שח האיש. קבוצת הפקחים עזבה את הבניין על אתר, לא לפני שראש הפקחים הזהיר אותי באופן שאינו משתמע לשני פנים, כי הוא ישוב למקום בעוד 14 יום בדיוק, ואם הזקנה לא תהיה מרוצה, לא מעניין אותו איך ולמה, הרישיון יישלל ממני לאלתר!!!

רבי! באותו יום מיניתי לעצמי ממלאי מקום לכל תפקידי. ישבתי לילה שלם עם קבוצת אנשים צעירים ומוכשרים ובפרק זמן קצר ביותר לימדתי כל אחד מהם חלק מסוים מתפקידי, ואני הפכתי באותו רגע למרצה הבכיר ביותר שהכרתי אי פעם. שבועיים תמימים השקעתי כדי לשכנע את הזקנה שלא תאכל חלילה נבילות וטריפות.

היא התייצבה מולי עם אופי עקשן שהפך למוצק במשך 95 שנות חיים, ואני גייסתי את כל כוח השכנוע שלי ואת כל המדרשים שאי פעם שמעתי, כדי להפוך את מחשבתה ולהניאה מרצונה לאכול, חלילה, נבילות וטריפות. רבי, אני גם הצלחתי! לאחר שבועיים ימים חזרו הפקחים, ופגשו את הזקנה רכונה מעל מערכת כלים חד פעמיים, מאושרת כפי שלא הייתה מעולם. טוב לי, אמרה להם. אני מבטלת את התלונה. אתה רבי אמרת לי שלא נתקלת באדם מעל גיל 65 שביקש לשנות את דרכו, 'קשה להם', אמרת. נכון, אתה צודק. אבל כנראה, שהכל תלוי בכוח הרצון.

אני הצלחתי לשנות את מחשבתה של קשישה בת 95! כי מאוד רציתי בכך. אודה על האמת, בתחילה עשיתי את מלאכתי מתוך חשש שישללו ממני את הרישיון לנהל מוסד בית אבות. אך תוך ימים מספר הרגשתי שמלאכת קודש לפני. חסתי על נשמה אומללה מישראל שמתקרבת למאה ועשרים, ותמלא את כרסה בנבילות וטריפות. רצוני הכן חדר מבעד לשריון העיקשות שלה. רבי, כשרוצים - יכולים!!!

הרב נ. ו. סיים את סיפורו המעניין תוך שהוא מהנהן בראשו: כשרוצים - יכולים. כך הדבר בכל עניין, הן גשמי וקל וחומר בעניין רוחני. אדם שיודע כי פעולה מסוימת תיטיב עמו, יעשה כל שלא ידו כדי להגיע אל המטרה בכל דרך ואמצעי.

הכל עניין של רצון!!!

לפנינו מעשה על צדקה שהצילה את נותנה ממוות כמעט ודאי. סיפר הגאון רבי ראובן אלבז:

היה זה לפני מספר שנים. לאחר שערכתי ברית בירושלים, ניגש אלי אדם שהציג עצמו בתור מהנדס בחברת התעופה "אל על", ואמר בהתרגשות שהוא חייב לספר לי סיפור שקרה עמו.

יום אחד במהלך עבודתו היה צמא. ניגש לקיוסק הקרוב כדי לקנות פחית שתיה בחמישה שקלים, שילם למוכר במטבע של עשרה שקלים וקיבל עודף של חמישה שקלים.

לפתע צדה עינו קופת צדקה שעמדה בקיוסק, נטל את חמשת השקלים שקיבל עודף והניחם בקופה.

המוכר שראה זאת התפלא, אדם שאינו שומר תורה ומצוות שם את כל העודף שקיבל בקופה? אותו אדם הבחין בתמיהתו של המוכר ואמר לו: "וכי אינך יודע שצדקה מצילה ממוות"?...

לאחר מספר שעות, בערב, נכח אותו אדם בחתונה באולמי "ורסאי", בו ארע האסון הנורא, שקרסה כל התקרה ורבים קיפחו את חייהם באסון זה ועוד רבים נפצעו.

אותו אדם סיפר לי שגם הוא היה במרכז האירוע ונפל מהקומה העליונה, אך באותו רגע צץ במוחו המשפט שאמר בבוקר למוכר "צדקה תציל - ממוות", ובאורח פלא הוא ניצל ממוות ויצא בריא ושלם.

זהו כוחה העצום של מצות הצדקה, שבכוחה להציל את האדם ממוות ממש.

"כִּי לֹא יַחְדַּל אֲבִיוֹן מִקְרֵב הָאָרֶץ עַל פְּנֵי אֲנָכִי מִצִּוְךָ לֵאמֹר פֶּתַח תִּפְתָּח אֶת יַדְךָ לְאֲחִיךָ לְעֵנֶיךָ וּלְאֲבִינֶךָ בְּאַרְצֶךָ" (טו, יא)

אומר הנביא (ישעיהו נח, ז): "הֲלוֹא פָּרַס לְרַעֲב לַחֲמֶךָ וְעֵנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בֵּית כִּי תִרְאֶה עָרִם וְכִסְיֹתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם".

מפרש המלבים: ומבאר במעלת הצדקה שני עניינים ומדרגות זה למעלה מזה. א. שתתן להעני מחסורו בלחם וכסות ובית דירה. ב. נגד לחם אומר 'פָּרַס לְרַעֲב לַחֲמֶךָ' (אף שיש לך לחם שלם תפרוס חציו לעני, ושתתן לו מן הלחם שלך הנקי) ונגד הדירה אומר ועניינים מרודים תביא בית, ונגד הכסות מבשרך אל תתעלם לא יהיה זה דומה אצלך כאילו אתה גוזל את בשרך על בשר חוצה לך רק כאילו נתתו על בשרך, כי כל בני אדם הם בשר אחד.

וביאר מצודת דוד: "הֲלוֹא פָּרַס" - באמת ביום ההוא פרוס לחמך ותן למי שהוא רעב ואין לו מה יאכל.

"וְעֵנִיִּים מְרוּדִים" - עניינים הנאנחים על כי לא ימצאו מקום לחסות בו הביאם אל ביתך. "כִּי תִרְאֶה" - כאשר תראה ערום מבלי לבוש תכסהו משלך. "וּמִבְּשָׂרְךָ" - לא תתכסה עצמך מקרובך לבל יראוך.

מצוות הצדקה היא מן המצוות הגדולות שבתורה, ואמרו עליה חכמים (מסכת בבא בתרא ט): "שקולה צדקה כנגד כל המצוות, והנותן צדקה מתדבק במידתו של הקב"ה שמחיה ומפרנס את ברואיו. וכיוון שהצדקה מוסיפה חיים לעולם לכן היא מצילה מן המיתה, שנאמר (משלי י, ב): "וְצִדְקָה תִצְּלֵל מִמּוֹת".

מצוות הצדקה אינה רשות אלא חובה שהתורה מטילה על כל יחיד ועל החברה בכללותה. ועניינה, לעזור ולתמוך בחולים וזקנים, יתומים ואלמנות, שאינם יכולים לקיים את עצמם. ומי שמשתמט מקיום חובת הצדקה, נחשב כאילו עובד עבודה זרה (ב"ב י), כי הוא משלים עם החסרונות שיש בעולם, כדרכם של עובדי עבודה זרה, שאינם מאמינים באפשרות לתקן את העולם.

אומרת המשנה מסכת (סנהדרין ד, ה): "כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא. ועל ידי שאנו מתמודדים עם הקשיים שישנם בעולם, ומסייעים לסובלים ולמסכנים, אנו מתקנים את העולם.

למצוות הצדקה סגולה מיוחדת לקרב את הגאולה. כך אמרו חז"ל (בבא בתרא י): "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה", וזאת על-פי הפסוק בנביא (ישעיה נו, א): "כֹּה אָמַר ה' שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וְעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לְבוֹא וְצִדְקָתִי לְהַגָּלוֹת".

עוד נאמר בגמרא (מסכת שבת קלט): "אין ירושלים נפדית אלא בצדקה, שנאמר בנביא (ישעיה א, כז): "צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדֶּה וְשִׁבְיָהּ בְּצִדְקָה".

כאשר אדם נותן מכספו למטרות צדקה, הוא נותן בכך את נפשו, את חייו. במקום להנות את עצמו ולענג את גופו, הוא נותן כסף זה לצדקה. בעצם, הוא נתן בזה חלק מהתענוג שלו וממאווייו הנפשיים. הצדקה מבטאת אפוא יותר מכל מצווה אחרת את מסירת הנפש ותענוגותיה לקב"ה. על-כן היא יוצרת הזדככות כללית בכל הנפש, שע"י נתינת הצדקה הוא מתחבר לקב"ה.

השפעת הצדקה על הנפש גדולה כל-כך, עד שבדורות האחרונים, כשנתקטנו המוחות והלבבות, וקשה להגיע לדבקות בקב"ה על-ידי עבודת המוח והלב, הרי העצה שניתנת לאדם שרוצה לדבוק בקב"ה היא - להרבות בצדקה. על-ידי הצדקה הוא "זוכח את יצרו", הופך את חשכת הנפש הבהמית לאור ולקדושה, ומגיע לדבקות עם הקב"ה.

בברכת התורה רינה

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֶה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מ"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימ: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה אברהם בן חנה: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו דוד: יעקב בן סאלם: חיים בן אסתר אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רוני בן עזיזה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה

משה אהרן בן מאיר יצחק: חנינה בת כמיסה: מאיר בן שמחה: יוסף בן סולטנה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: ג'וליה חיה בת גריסה מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: ישראל מאיר בן עטרה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה

זיווג הגון - זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther) רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה דוד בן שמחה: נחום בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: לילך בת מרגלית מרים קרן בת רבקה: אילה בת ציפורה שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה אברהם בן אנט: פיבי בת חביבה בן חמו נורית בת רחל: רחל בת נוארה: גלית בת רות

לזרע של הימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בו דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל: חן בת דלילה (חיי) יובל בן שלומית: אושר בת אורנה הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה יעל ברכה בת אביגיל: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

טיב הקהילה

פיר' ראה
ל' אב תשע"ט
גליון 476

לפי אופק
יודשים
זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ 6:30
מוצש"ק 7:43
ר"ת 8:22

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א' 8:39
סוזק"ש ב' 9:24
סוז"ת א' 9:59
סוז"ת ב' 10:29

יו"לע"י קהילת שבתי בביד"ד

בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

נסיך שבכל עת

בִּי אַתֶּם עֲבָרִים אֶת הַיַּרְדֵּן לְבָא לְרִשְׁתָּהּ
אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם

וַיִּרְשֶׁתֶּם אֹתָהּ וַיִּשְׁבַּתֶּם בָּהּ: (יא, לא)

ופירוש רש"י: נסיס של ירדן יסיון סימן כדכס שתבואו ותיראו את הכרץ: עלינו לדייק בלשונו של רש"י שממשמעותו אתה למד שהיו ישראל זקוקים לסימן? ואמר להם משה שנסי הירדן ישמשו להם כ'סימן', והדבר תמוה שהיה היו ישראל מובטחים מכבר על ירושת הארץ, ולשם מה נזדקקו לסימן? שהיה אין 'סימן' ממש אלא למי שאינו מובטח במה שלבו חפץ, זה האחרון כשיחפץ בהשתדלות יכול ה'סימן' לסייע בעדו ולכוון את דרכו, כי באמצעותו ינחש אם השתדלותו יכול לעשות פרי או לא. אבל זה המובטח מפי עליון פשיטא ליה שיזכה, ולדידיה מה שייך סימן? ובהכרח שאין המכוון כמשמעו, ואין כאן כי אם הבטחה נוספת על ניסי הירדן שעתידיים להתקיים עוד בטרם יבואו לידי כיבוש הארץ, כי העברת הירדן תלויה היתה בנס, כפי שאכן רואים בספר יהושע (ג, י - יז) שזכו אז לנס ומימי הירדן נעמדו כמו נד ועברו ישראל את הירדן בחרבה, ולזאת הבטיחם כאן משה ואמר להם שאלו הניסים תהיה עבורם תחילת ההכרה ביד ה' המנקה את דרכם למלחמה ולכיבוש.

ואפשר שהיה לרש"י עוד כוונה בסגנון לשונו, דהנה תורתנו הקדושה היא נצחית, ונמצא שבדברי משה לא נאמר רק לצורך אותה שעה, ובהכרח שהם מורים דרכם של כל הדורות העתידיים, וגם אליהם דיבר הכתוב ואמר להם דבר מה, וביקש רש"י לתפוח 'צוהר' לאלו הדורות שיבינו את המכוון שבמקרא עבורם, והודיעים כי לא לחינם סיבבה ההשגחה העליונה להקדים 'ניסים' ל'ניסים', אלא רצה הקב"ה ללמד פרק ב'אמונה ובטחון' שהאיש הישראלי העומד 'בין הפרקים' היינו בין נס אחד למשנהו, לזה האיש כיוון הכתוב להורות לו שהנסים שכבר נעשו ישמשו לפניו כסימן על הנסיים ועל הישועות העתידיים לבוא.

ואפרש שיחתי: לפעמים מוצא האדם את עצמו במצב שבו היו זקוק לעזרת שמים אך באופק אינו רואה מאין יבוא עזרו, וחובתו לעת כזאת הוא להשליך על ה' יתנו ולצפות לישועתו, אך לפעמים קשה מאוד להחזיק מעמד בכהאי גוונא, כי היצר המבקש לכבות את התקוה מעורר 'חיל ורעדה' מפני הבאות, ולזאת רצתה התורה לחזק ידיים רפות ומוכיחה ממעשה האבות סימן לבנים, כי כשם שאבותינו אחר שעברו את הירדן עוד בטרם הכיבוש עמדו בין ישועה לישועה כמו כן הוא בכל אחד מישראל, בכל עת שהינו זקוק לישועה עליו לדעת שהינו עומד 'בין ישועה לישועה', כי על פי הרוב יכול האדם להיזכר באותה שעה במצבים נוספים שעברו עליו אשר מלכתחילה לא ידע גם אז מאין יבוא עזרו ולבסוף המציאו לו הקב"ה פדות ורווחה ממקום שלא העלה מקורם בדעתו, ואז כשיפיר האדם שבכל עת צרה הוא בבחינה של 'בין ישועה לישועה' ודאי תתחזק בו התקוה לישועה, כי אז יקיש את ישועת העתיד לישועת העבר ויבטח בה' שכאז גם עתה יצמיח לו השי"ת ישועה. ונמצא שאכן אפשר שלא שמשו הדברים כסימן לאבותינו שהיו מובטחים ועומדים בירושת הארץ, אך מצבם אז שימש ומשמש לבניהם במצבם

טיב המערכת

כי ירחיב ד' את גבולך

אתה הולך ברחוב ולפתע בהחלטה של רגע אתה נכנס לחנות גדולה לוקח עגלה ומתחיל להעמיס עליה מוצרים מכל הבא ליד, בסוף הסיוור הנחמד עליך לגשת לקופה, ולאחר חשבון ארוך תקבל את הסכום לתשלום, אך מה יהיה אם אין לך את הסכום הדרוש, אז תצטרך להיפרד מהמוצרים ולעזוב את החנות בלעדיהם, כמובן שהחכם עיניו בראשו ועוד בטרם נכנס לחנות הוא בודק כמה יש בכיסו, ואם אין בידו את הסכום המספיק, בליט ברירה הוא יצטרך לוותר על רצונותיו. אמנם אנו קוראים אותו 'חכם', אך השאלה האם יש יותר חכם ממנו? ועוד, מהי דרך התורה?

כי ירחיב ד' את גבולך.. ואמרת אוכלה בשר, כי תאווה נפשך לאכול בשר, בכל אות נפשך תאכל בשר. מפרש רש"י 'למדה תורה דרך ארץ, שלא יתאוה אדם לאכול בשר, אלא מתוך רחבת ידיים ועושר'. אם נדייק בדברי רש"י הק' נראה שאינו אומר 'שלא יאכל' אלא 'שלא יתאוה', כלומר אל לו לאדם להתאוות לדבר שאין באפשרותו להשיגו, ועלינו להבין, מדוע אומרת התורה שלא יתאוה, ומה בכך אם הוא יתאוה ומתוך שאין בידו, יתגבר על תאוותו? והתשובה היא, שאם אדם ירצה יותר מכפי יכולתו, בסופו של דבר הוא לא יתגבר ויקנה 'רק' דבר אחד ועוד דבר אחד, ואין לדבר סוף. וכך כתב ב'שיחות הר"ן': 'כי לכל אדם חסר הרבה אפילו בעלי בתים ועשירים גדולים.. וצריך לזה להסתפק במיעוט ולהנהיג ביתו כפי השעה והזמן, ואם נדמה לו שצריך מלבוש או לאשתו ובניו, אע"פ שמוכרח לו, אל ידחק השעה ללוות ולהקפיד ולהיות בעל חוב, אך ימתין עד שיבוא עתו, וטוב לסבול דחק אפילו במזונות וכ"ש במלבושים ודירות וכו' ולא להיות בעל חוב, ומוטב שיהיה בעל חוב לעצמו או לבני ביתו מלהיות בעל חוב לחנוני או לאחרים, כי בכל ענייני פרנסה צריכין להתמתן עד שיבוא עתו, כמ"ש עיני כל אליך ישרבו ואתה נתת להם את אכלם בעתו'. עכ"ל.

(עפי"י טיב התורה-ראה)

הנוכחי, ומכאן זה המעשה יודעים הם שהנסים הראשונים הם סימן להאחרונים.

ובדרך זו, שמעתי פעם פירוש נחמד בשם הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל. על מאמר הכתוב (שמות לג, יח): 'הראני נא את כבודך', אותה בקשה ביקש משה מהקב"ה אחר שנכשלו ישראל בחטא העגל, ואמר לו להקב"ה שלא נכשלו ישראל באותו החטא אלא מפני גדול ההסתר ששימש באותה שעה, כמסופר בחז"ל שהראה להם היצר את מיטתו של משה הפורח באוויר והוכיחם שאין להם מנוס כי אם לעשות להם מנהיג חדש ע"י פעולות שונות שבטיים יצא העגל הזה, ועל כן ביקש מאת ה' שמעתה תהיה כבודו בגלוי ושוב לא ינסה את ישראל בהסתרים, אך הקב"ה השיבו (שם כ) 'לא תוכל לראות פני כי לא יראני האדם וחי', כלומר כל תכלית העולם הוא אינו כי אם מכה ההסתר השרוי בו, ועל כן בעוד האדם בגדר חי אינו יכול לחוש באמתת כבודו יתב', ועל דבר טענתך כי יפול הנופל מרוב הסתר לזה אשיאך עצה 'והסותי את כפי וראיתי את אחורי' (שם כג) היינו שעל המתנסה להתבונן על ההסתרים שהיו מאחור שמהם כבר הוסר את כפי, וכבר הוכח בעליל שלא היה אז כי אם הסתר, ומאכן יקיש המתנסה גם על הקשיים שבהוה, שעל אף שנדמה לו שצרתו היא באמת צרה והנסיון הוא אכן דבר של ממשות ידע כי גם בעבר היה נדמה לו על דמינו שהוא צרה, וכשם שאז הוכח לבסוף שלא היה כאן כי אם 'אחיזת עינים' כמו כן לעת עתה עליו להאמין שאין ממשות בכל הקשיים הנעמרים בדרכו, ובכך ידיעה זו יהיה ביכולתו להחזיק מעמד בעודו מתנסה, אך לסלק הנסיונות שבהם עתיד האדם להתמודד בהוה ובעתיד זה אי אפשר, וזהו 'ופני לא ידאו' היינו הנסיונות שעדיין הם לפנים הם יעמדו בתוקפם ומהותם האמיתית לא יקאו, עד תום הזמן הנקצב להם מן השמים, כי זוקא בכגון דא - כשעומד האדם מול הנסיונות ומתחזק בעצת בוראו - מעורר נחת רוח למעלה.

מכל האמור לעיל יסול האדם חיוזק בעת דוחקו וישליך יתבו על בוראו, וכאן ברצוני לעורר על נקודה נוספת, דהנה לפעמים יחפץ השטן בעצבונתו של המצטער ועל כן יפתהו שלעת עתה הוא באמת חסר ישועה, ומה שבימים עברו זיכהו הקב"ה וחילצו מן המיצר, אז עמדו לו איזה זכותים, אך אחר שכבר תמו זכיותיו שוב אין לו תקוה ר"ל... אם אכן יבוא היצר בתחבולה כזאת יש להשיבו כאיולתו, הן אמת שאפשר שבעבר עמדו לי זכותים, אך כעת בכח הבטחון והתפילה אוכל להמשיך 'מתנת חיים' שאין ערוך לקצבתה, כי אם תוליים לו לאדם בזכות הרי יש קצבה לזכותו, אך אם אין הדברים תלויים אלא באוצר מתנת חיים שוב אין לה קצבה, ואפשר שתהיה ישועתי נצחית... וכמבואר כל זה בדברי חז"ל (תנחומא תשא כז) וז"ל: כשעלה משה רבינו ע"ה למרום הראהו הקב"ה אוצרות של שכן, ושאלו משה רבינו ע"ה, ואמר לו הללו לבעלי מצוה זו והללו לבעלי מצוה זו, וכן כולם, אחר כך הראהו אוצר אחד 'דודל' ושאלו זה למי, אמר לו מי שיש לו משלו אני נותן לו מאוצרות הראשונים, ומי שאין לו משלו אני נותן לו מאוצר זה הגדול שהוא אוצר של מתנת חנם, עכ"ל המדרש.

וזה המעשה המוסלת באמת על האדם בעת דוחקו, כי עליו לעמוד כרש' בתפילתו ולבקש 'מתנת חיים' והקב"ה חפץ ביותר בבקשות של חיים, ובודאי יזכה שימלאו ה' משאלות לבו לטובה.

זמני קבלת קהל בבית פורנו ורבנו שליט"א אך ורק בתא קולי שמספרו

05341-00024

סימן לב
מספר חדש

טיב
ההודעות

חודש אלול

מערב ראש חודש

א. נהגו בערב ראש חודש אלול להתענות, וכן לומר סדר יום כיפור קטן גם במקום שאין נוהגין לומר כן בשאר חדשים, כדי שיכינו לבם לתשובה (מס"א סי' תקפ"א ס"ג). ומי שהוא ירא ה' ובמצותיו חפץ מאד, יזהר ליתן צדקה ביום זה (מל"ח פ"א ס"א).

ב. וכתבו הספרים דאף מי שאינו מתענה בערב ראש חודש, מכל מקום יראה לעשות תשובה ביום זה, לתקן כל אשר עוות במשך החודש, מאחר שהוא יום אחרון של החודש, והרי זה כדמיון ערב ראש השנה שהוא יום האחרון מכל השנה, ואז בוודאי יהיה לו יום החודש זמן כפרה לכל תולדותיו (מ"ב סי' תי"ז סק"ז).

אגרת שלומים

ג. נוהגין כשכותב אדם לחברו אגרת שלומים מן ראש חודש אלול עד יום הכיפורים, רומז לו בתחילתו או בסופו שהוא מעתיד עליו שיזכה בימי הדין הבאים לטובה להיות נכתב ונחתם בספר חיים טובים (מס"א שם ס"ט).

חודש אלול

ד. מראש חודש אלול ואילך הם ימי הרחמים והסליחות ימי רצון, ויש לכל אדם לעורר ליבו בתשובה ולעשות לכפר את אשר חטא על הנפש מיום היותו, ולמען יזכה בהשפטו כשבת המלך על כסא דין ביום הרת עולם (מס"א שם ס"א).

ה. ומסתברא, מאחר שהוא החודש האחרון מהשנה, לעשות בו תשובה על מה שגם בכל השנה, ולא יכנס בראש השנה שהוא יום הדין, מתועב ממעשיו הרעים, אלא יתקן בחודש זה מה שעבר (ש"ה ה"ק מסכת ראש השנה פרק ט' במנה אות א').

ו. ומה שנהגו מר"ח, שאז עלה משה בהר סיני לקבל לוחות אחרונות, והעבירו שופר במחנה משה עלה להר, שלא יטעו עוד אחר ע"ז, והוי עת רצון, ואיכא אסמכתא מקרא אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול, וס"ת עולה מ' כנגד ארבעים יום מר"ח אלול עד יו"כ, כי באלו ארבעים יום התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לו לקבל תשובתו מאהבה, ועוד סמך מקרא ומל ד' אלקין את לבבך ואת לבב זרעך ר"ת אלול (מ"ב ריש הסימן).

ז. ודורשי רשומות אמרו: **זמל ד'**

עורר ישנים משנתכם ■ כל ימיו בתשובה

כל מי שרגיל ללמוד אפילו מעט בספרי היראה והחסידות, מכיר ויודע היטב שעניין התשובה הוא נושא מרכזי שעובר כבריח התיכון במשך כל תקופות השנה, בכל המועדים ובכל הרגלים כמו גם בכל פרשיות השנה, תמיד ימצאו את הדרך לעורר ולהדריך את האדם לתשובה ותיקון המעשים, ונושא זה הוא ממש מן היסודות בספרי רבוה"ק מאורי החסידות, לשיטתם, ה'תשובה' אינה שייכת לעונה מסוימת בשנה, אלא בכל השנה צריך האדם לחיות בחשבון הנפש.

ישנה אפילו אמרה בדרך צחות אשר הייתה נשמעת בין החסידים, שהיו מפרשים את הכתוב "אל תפנו אל האלילים" (ויקרא י"ז, ז), ואומרים אל תמתינו עד לחודש אלול בכדי להתעורר לתשובה, אלא בכל עת ובכל שעה חייב האדם לשקול במאזני צדק, האם מעשיו עולים בקנה אחד עם רצון הבורא ית"ש. וכמו שכתב ב'קדושת לוי' להרה"ק מברדיטשוב ז"ל ע' (ליקוטים, אבות), שעל האדם להיות כל ימיו בתשובה, שיהיה לבו תמיד חלל ונשבר בקרבו על שרוחק מדי. כיוצא בזה כתב גם המגיד מקו'נין ז"ל ע' (עבודת ישראל אבות, פ"ה), בהסתמכו על דברי חז"ל במשנה (ריש ראש השנה): באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה, שהתשובה וחשבון הנפש שייכים הם לכל יום מימות השנה, אלא שזה שחי כל השנה כ'בהמה' ללא חשבון הנפש, לפחות ישנס מתניו בחודש אלול.

וכפי שכבר נודע ביאור מרן הבעש"ט ז"ל ע', על מאמר חז"ל (אבות ו, ב): בכל יום ויום בת-קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת אוי להם לבריות מעלבוניה של תורה, דהיינו - הרהורי תשובה הבאים לאדם בכל יום, ומי שיש לו דעת תיכף כשבא לו הרהור תשובה, אזי מבין הוא שזהו מן הכרוז שמכריזים 'שובו בנים שובבים' ומיד מפשפש במעשיו ושב בתשובה שלימה, אבל מי שאין בו דעת, אינו מרגיש כלל בהרהור תשובה שבא לו ואינו פונה אליו כלל (דגל מחנה אפרים, ריש ויקרא).

כך גם מקובל בשם צדיקים מפורסמים, שהיו משננים תמיד, כי בכל יום יש בחינת 'ראש השנה' ויום הכפורים, שהרי לדעת ר' יוסי (ר"ה סו) דנים את האדם בכל יום (וע"ש שר' נתן סובי: אדם נידון בכל שעה). ודבריהם הקדושים מקבלים תוספת משמעות, על פי ביאורו הנפלא של המהרש"א (מגילה לב, א), בדברי הגמ' שם: "וידבר משה וכו' מצותן שיהו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו". ושם בהמשך: "משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בעניניו של יום הלכות פסח בפסח". ויש לעיין מדוע לא הזכיר גם שיהו דורשין בהלכות ראש השנה ויום הכיפורים. אלא מבאר שם המהרש"א בזה הלשון: "דלא תיקן משה בשאר מצוות משום דלא אתיין מזמן לזמן, והכי נמי ראש השנה ויום הכפורים לא מקרו מזמן לזמן, דיש לאדם ליתן לבו לתשובה בכל השנה כמו בראש השנה ויום הכפורים", ע"כ. והוסיף לחדש עוד, דמהאי טעמא מספקא לן בגמ' (עירובין ג, ב) אם מברכים ברכת ה'זמן' שהיא 'שהחינו' בראש השנה, כיון דלא מיקרי שפיר 'מזמן לזמן'.

ואכן כך שנו חכמים בגמ' (שבת קנ"ג, א): רבי אליעזר אומר 'שוב יום אחד לפני מיתתך!' שאלו תלמידיו את רבי אליעזר: וכי אדם יודע איזהו יום מיתתו? אמר להן: וכל שכן, ישוב היום - שמה ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה!

כל עסק חייב זמן מיוחד לחשב החשובות

והנה, הגם שעל פי האמת עניין התשובה אינו שייך רק לימים האלה בלבד, אבל מאידך גיסא הלא עומד לו היצר הרע אשר כידוע אינו טומן את ידו בצלחת, וגם הוא מנסה את כל כוחו לבלבל את האדם ולהטריד את מחשבתו לבל יפנה לחשב את חשבונו, שהרי יודע הוא היצר היטב היטב, שכאשר יעשה האדם חשבון נפשו, ואפילו בדרך מקופיא, המפסיד הגדול מכך יהיה הוא בעצמו, היצר הרע, ועל כן עושה הוא כל טעצקי שבעולם לבל יבוא האדם לידי התבוננות.

וזו בעצם היתה עצת פרעה שאמר: "תכבד העבודה וגו' ואל ישעו בדברי שקר" (שמות ה, ט), שלא ישאירו לישראל רגע אחד להתבוננות, שלא יהיה להם זמן לחשוב, ואז הם יותרו עבדי עולם. כך היצר הרע משכנע את האדם שהעבודה הגשמית כל כך דחופה, ואינה סובלת שום דחייה, העיקר שיהיה כל הזמן עסוק, ולא ישאר בידי אפילו רגע אחד להתבוננות במצבו הרוחני. והוא מרגיע את האדם בדמיונות שוא שגם עם התנהגות כפי מה שהוא מפתה, עדיין אתה מכונה יהודי טוב.

אבל בחסד ה' עלינו זכינו לימי חודש אלול הנעלים, אשר ניתנו לנו לתיקון המעשים ולעורר את נפשותינו לאלקינו אפילו למי שעד עתה היה שרוי בתרדמה, כי בהגיע חודש אלול וקול השופר מנסר בחללו של עולם, מתעורר את כל איש ישראל מתרדמתו, עורר ישנים משנתכם ונרדמים מתרדמתכם, אז נזכר כל אחד כי אוי ואבוי, הן עבר עלינו שנה שלימה ועדיין לא התבוננו בעצמנו לראות היכן אנו אווזים על פני העולם, האם באמת עובדים אנו את הש"ת כראוי וכנכון, או שמא משוקעים אנחנו בדברים אחרים שאינם עומדים ברומנו של עולם.

אני לדודי ודודי לי

וכאשר מעמיק האדם להתבונן בתוך עצמו, הריהו מגלה עד כמה הוא באמת רחוק מהשלימות, ושבחרבה ענינים הוא ממש לקוי, עד שהוא נכשל בעבירות חמורות במשך היום מבלי שירגיש בכך! ומה גם, שהמצוות שהוא מקיים, רחוקות מאד מלהיות מושלמות לשם שמים. בהתבוננות זו, יתחיל האדם לחוש את מצב חייו הרוחניים, יגלה את החסרונות שבנשמתו, ועד כמה הוא מרוחק מדודו, ואז יצא בכל לבו להתקרב ולשוב אליו באמת, בבחינת מה שאמר שלמה (שה"ש ז, א): אני לדודי ועלי תשוקתו.

ואכן, לא לחינם אמרו דורשי רשומות, כי אני לדודי ודודי לי, ראשי תיבות: אלול!

טיב המעשיות

נתון תתן - כי בגלל הדבר הזה יברכך ה'!

מפורש כאן בפסוקי פרשתנו, שדווקא על ידי הנתנה שנותן האדם לצדקה ולאביזנים זוכה לכל הברכה. על דרך שאמרו בפרק קמא דגיטין (ט): "אם רואה אדם שמוזנותו מצומצמים יעשה מהן צדקה, וכל שכן כשהן מרובין וכי". עיין שם מענין המשל הנפלא של שתי הרחלות שהיו עוברות במים, כשרק אחת גזוזה ע"ש.

ויש לדעת שהצדקה איננה רק בגשמיות כי אם גם ברוחניות, וכשם שהזהירה תורה מפני ההתחמקות מלעזור ולסייע לעני, כן הדבר גם בצדקה שברוחניות. כמו שכתב בספ"ק בני יששכר (תוס' אורח חיים ד' ד"א): "הצדקה הגדולה שבצדקות, כשמלמד דעת לעני בידע, כי אין לך עני כעני בידעת (תוס' ט"א) עכ"ל."

ולפיכך אם מבקש ממך חברך עזרה ועצה בתורה ועבודה, או שצריך שתלמד עמו בסוגיא סבוכה וכיוצא, יש לעשות עמו צדקה זו, למרות שהדבר לוקח זמן וכיוצא.

כמו שאמרו הצדיקים במאמר הכתוב (ש"ס ט"ו, ט"ז): "יוד משה מן ההר אל העם", ופירש רש"י ז"ל, שלא היה משה פונה לעסקיו, אלא 'מן ההר אל העם'. ונודעה תמיתה העולם, וכי איזה עסקים היו לו למשה רבנו ע"ה עד שזנק לוותר עליהם.

ברם עסקיו של משה רבינו אינם אלא עסקים רוחניים, להסתגר ולהתבודד בחדרו ולהתעלות בתורה ובהשגות אלוקות. - ועל כך מעידה תורה הקדושה שלא פנה לעסקיו הרוחניים של עצמו, אלא היה יודד 'מן ההר אל העם', כדי ללמד את בני ישראל את חוקי האלקים ואת מצוותיו.

וכשם שבצדקה הגשמית הבטיח הכתוב שלא יפסיד מנתנתו כלום, כן הוא בצדקה הרוחנית, שאף הוא יתעלה במדרגותיו ולא יפסיד בדבר, כהבטחת התורה הקדושה:

"נתון תתן לו ולא ירע לְבָבְךָ בְּתַתֵּךְ לוֹ, כִּי בְגַלְלֵךְ הָדָבָר תִּהְיֶה יְבָרְכֶךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ."

[על פי ט"ב התורה' פרשת דין]

~ ~ ~

מורי ורבי הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ זצוק"ל, דיין ומו"ץ העדה החרדית דפה עיה"ק ת"ו, היה ידוע ומפורסם בהתמדתו ושקידתו בתורה, וכל רגע בסדר יומו העמוס היה מנוצל לתורה ועבודת ה', אך בכל זאת לא חס על זמנו כשנצרך לחזק אברכים או בחורים צעירים. בכל פעם שעלו ובאו אל ביתו לעצה וברכה, היה סוגר את הגמרא ומכניס עצמו בטובת המבוקש ממנו. ובפרט היה ידוע כמדריך נפלא לצעירי הצאן, והיה מאריך עם בחורים יקרים בדברי הדרכה וחינוך, להתוות בפניהם את הדרך הישרה במסילה העולה בית קל.

בידידיו היו עובדא, בחודש תמוז האחרון לימי חייו, נצרכתי לשוחח עמו אודות כמה עניינים הנוגעים לציפור נפש של היהדות החרדית, ושמירת גדי הקדושה של בחורי ישראל הטהורים. וכן כמה שאלות שהיו על הפרק בקביעת דרכי הקירוב לבחורים חלשים ברוחניות אל אביהם שבשמים, ועוד כמה עניינים המסתעפים שנצרכו להכרעת גדולי הדור.

ואמר לי רבי בנימין הצדיק, לבוא אליו בשבעה עשר בתמוז ביום התענית בצהריים. הגעתי אל ביתו ביום הצום, ונקשתי קלות על דלת הבית. כשפתח לי הרב את הדלת היתה ניכרת עליו חולשת הצום, והרגשתי שהוא ירד ממיטתו כדי לפתוח לי הדלת. חשתי מאוד שלא בנות, ביקשתי את סליחתו, והצעתי שאולי עדיף שאבוא בפעם אחרת.

אך הרב בצדקותו ענה לי, שאדרכה לכן הזמן אותי בשעות אלו של

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית שנעלמו למערכת ע"י הקוראים

'הבוטח בה' חסד יסובבנו'

הורי הגיעו לשבות בעיר מגוריי לכבוד שבת המלכה, החלטתי עם נוות ביתי לסעוד עם ההורים את סעודת ליל שבת ובחזור נלך רגלי מרחק של כארבעים וחמש דקות מרמה א' בית שמש עד לחפציבה.

סעדנו את הסעודה בהתרוממות רוח וחזרנו עם ילדינו הקטנים בשעה שתיים אחר חצות לילה, משהתקרבו לבית חשכו עינינו, הבית כולו חשוך!!!

נזכרתי שלא כיוונתי שעוני שבת על המזגנים וכולם נשארו זולקים בבת אחת מה שהעמיס על הגנרטור שבת והפיל את החשמל.

מעבר לחום הכבד הייתה בעיה שהילדים הקטנים פחדו לעלות הביתה מחמת החשיכה. היינו אובדי עצות שכן בשעה כה מאוחרת אין סיכוי למצוא גוי של שבת באזור שלנו ועכשיו אין מצב לחזור לבית שהורי מתארחים ואין מצב להרגיע את הקטנים בחום ובחשיכה...

ואז החלה ביתי בת השמונה להפעיל את הקטנים וכך אמרה להם: "אנחנו נגיד פרק תהילים ביחד וה' יעשה נס ובאמצע התהילים החשמל יידלק..."

אמנם הדבר מגוחך אך לא יכולתי לעצור את התמימות של ילדה קטנה, והיא בשיא הביטחון בה' פצחה באמירת תהילים, ומאוד קיוויתי שלא תאבד את אמונתה ברגע שהחשמל לא יחזור לדלוק, ונשאתי תפילה חרישית לנס למרות שאין סבירות לנס בשעה כזו.

באמצע אמירת התהילים ראיתי שני עוברי אורח שנראו כגויים עוברים בכיכר שמול הבית שלי, פניתי אליהם ושאלתי אם אכן הם גויים והשיבו בחיוב, [כמובן שעל פי הלכה היה לי היתר בה], הם הועילו לעלות לבית ולסדר את ענייני החשמל והגנרטור להפתעת ולשמחת כולם...

למחרת שאלתי את הרב אם באמת נהגתי כשורה עם הגוי של שבת? השיב הרב: "אתה נהגת כשורה ולכתחילה, אבל תסביר לי איך משיגים גוי בשעה 2 בלילה? זה פלא גדול!!!" השבתי לו שנראה עבורי לא הייתי משיג, אלא התמימות והביטחון של ביתי הקטנה היא זו שהשיגה את הגויים של שבת, ומה גם שאילו הגענו דקה לפני או דקה אחרי כבר לא היינו פוגשים בהם וראינו כמה הכל מכוון ומדויק מאיתנו יתברך!!!

בעל המעשה: י.ר.

יום התענית, כי יודע ומכיר את טבעי חולשתו ביום צום, ואינו רוצה להעביר את היום בשינה ח"ו, ולכן ביקש 'לנצל' את הזמן הזה לשיחה עמדי. - הוא רק ביקש שאכנס בשקט, כדי שלא להעיר את הרבנית משנתה.

ואכן ראיתי באותה עת את גדול מסיירות נפשו לקירוב בחורי ישראל, וגדול האחריות שנשא על כתפו בקדושת ישראל, שעל אף חולשתו הגדולה בעיצומו של יום התענית, שכמה פעמים באמצע שיחתנו נצרך להפסיק ולנוח קמעא, לא הסכים לדחות שיחתנו לזמן אחר, והמשיך לפסוק בכל העניינים הנצרכים במסירות נפש, כדי לקרוב לבית בני ישראל לאביהם שבשמים.

כיוצא בדבר בחג שמחת תורה האחרון לימי חייו עלי אדמות ראיתי אצלו דבר נפלא, מצב בריאותו היה אז חלוש מאוד, וישב על כיסא קדשו, ובאמצע ההקפות תקפה עליו חולשתו ביותר ולא חש בטוב, וחששו המקורבים מאוד לשלומו.

לפיכך ביקשו ממני הגבאים והמקורבים לגשת לשוחח עמו, כי שיחותיו עמי נסכו בו חיות וחיוק, ואולי גם אם יהא צורך לבקשו להיכנס לנוח בביתו נאווה קודש.

מתחילה חששתי לגשת לשוחח עמו חולשה כזו, אך בהפסקה הקצרה שלפני תפילת המוסף ותפילת גשם, חזקה עלי בקשת המקורבים וניגשתי אל מקומו שבכותל המזרח. והנה כשהתקרבתי אליו ראו עיני דבר נורא, הוא בקושי החזיק את ראשו בישיבתו על הכיסא, כולו חלוש בתשישות וחלישות נוראה. אך משהתחלתי בשיחה עמו שאלתי לך שלום הבחורים הצעירים שידע שנמצאים אצלי בהליכי קירוב והצלחם מרדת שחת. ובבת אחת נאזר בגבורה וניכר שקיבל פתאום כוחות מחודשים והחל לדון עמדי באופנים ודרכים הראויים לקירובם והצלחם.

והיה זה לפלא גדול, כיצד ניסכו בו בבת אחת כוחות רעניים, כשאזר כגיבור חלצני לשוחח עמי בדרכו בשמחה גדולה. הוא השיב לי באותו מעמד על כל שאלותי, ולא חסך בדברים כדי לחזק אותי מאוד, להמשיך בעבודת הקודש של קירוב בחורים חלשים, אף כשלפעמים אין רואים שום התקדמות נוראה לכאורה כעבודה מיותרת שאינה מפיקה פירות, עלינו לעשות את אשר מוטל עלינו בלא קשר לתוצאות, ואי אפשר לדעת היכן וכיצד תועיל השפעת הקדושה.

לאחר סיום שיחתנו הודו לי המקורבים מאוד, ואף הם הביעו גדול פליאתם על המהפכה הגדולה שניכרה בו בעקבות אותה שיחה, שבפתאום לא ראו בו שום חולשה ותשישות ושום עייפות, רק כולו אומר חיוק ועוצמה לחזק את ידי בעבודת הקודש, וכך נמצא ממילא נשאר עד סוף התפילה בבית המדרש.

[שם]

~ ~ ~

בימים של חודש אלול הקדוש, הגיע לפני הגה"צ רבי אלחנן הלפרין זצ"ל גאב"ד בלונדון אורח מאריך הקדוש, וסיפר על עצמו שהוא איש ידוע ספר ומלאכתו אמונה בתפילת המוסף של ימים הנוראים לפני העמוד, קולו חזק כארי יתנשא והוא ותיק ורגיל מזה שנים רבות שניגש לתפילת המוספים, ובהיות שנצרך לשהות בלונדון בירח האיתנים מבקש לגשת לפני העמוד לתפילת מוסף בראש השנה ויום הכיפורים.

אמר לו ר' אלחנן, צר לי לכאוב אותך, אבל המוסף כבר שייך לחזן הקבוע של בית הכנסת, שמחזיק במשרתו זה שנים רבות. אך החזן האורח לא אמר נואש, הוא עלה אפוא לביתו של חזן הקהילה

הפעונית לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזנן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922 או ל: o.y.wines@gmail.com

הוותיק, ובקש ממנו להואיל בטובו לוותר על משרתו בשנה זו, ראה החזן המקומי שהאורח דן חפץ מאוד במשרה הרמה, והסכים לוותר על העמוד באותה שנה.

האורח בשמחתו רץ מהרה לבית הרב וסיפר על הוויתור שהשיג בביתו של החזן, שמצידו הסכים לסגת מן העמוד בימים נוראים של אותה שנה. אמר הרב שאם אכן החזן מסכים בדבר, הרי גם מצידו ניתן לבצע את החילופין, ונתן הסכמתו שיתפלא החזן האורח באותה שנה.

כעבור שבוע והנה שוב מופיע אותו אורח בביתו של החזן הקבוע, והפעם בענייני ממונות... הוא טען שבהיותו חזן מפורסם ידוע ונכבד בשער בת רבים, עליו לקבל את שכרו משלם, הוא דרש סכום נכבד וגבוה של כמה מאות ליש"ט טבין ותקלין!

הבעל מוסף המקומי, איש נכבד ושאר רוח, הבין מבין המילים שהאורח פשוט נוצר מאוד אל הכסף, וזו כנראה עיקר סיבת שהותו בארץ אנגליה בחדש החגים והימים המקודשים, ולכן העביר על מידותיו ונתן את הסכמתו גם לזה, שיוירדו ממשכורתו כבקשתו של החזן האורח!

ואכן בימים נוראים של אותה שנה לא יגש הבעל תפילה הקבוע למוסף, כי אם החזן האורח מארץ הקודש, לרצון כל הצדדים הנוגעים בדבר, כשהחזן הקבוע מוותר גם על התפילה בעמוד וגם על המשכורת היפה שבצידה...

חלף שבוע אחד והנה מגיע החזן אל ביתו של הרב, הפעם היה זה הבעל תפילה המקומי הקבוע, זה שויתר אותה שנה על הכל, וסיפר לפני הרב בהתרגשות גדולה שזה עתה זכה לראות את שכן המצוה והוויתור בפירותיהם שבעולם הזה, שכן זה היום הופלפו מניותיו בכמה עשרות מונים, ובבת אחת התעשר בעושר רב.

וכהבטחת הכתוב בפרשא דידי: "נתון תתן לו - פי בגלל תהדר תהא יקרבך ה' אלקיך בקל מעשך וקבל משלח ידך".

[פרטיות, קובץ 475930]

הרה"ק רבי מנחם מענדל בעל הצמח צדק מליובאוויטש זצוק"ל, היה רגיל בכל פעם שהתקשה בלימודו שהגיע אליו זקנו מורו ורבו בעל התניא זצוק"ל מעולם האמת, לבאר וליישב לו את כל הדבר הקשה.

בתקופה מסוימת הפסיק לבוא אליו, והבין הצמח צדק שזו עת של הסתר פנים, ולא כל העתים שווים.

יום אחד כשהיה הרבי הצמח צדק בדרכו לתפילת שחרית עם שחר פגש בו עני אחד בן טובים, והחל לבכות לפניו בענין פרנסתו, שאין לו במה לכלכל את ביתו, ובקש ממנו צדקה בנתינה הגונה של חמישים רובל, כדי שיוכל לנסות את ידו במסחר כל שהוא, לקנות ולמכור איזו סחורה, בתקווה שיוכל לחזור עם רווח מסוים שיש בו כדי להביא לחם לפי הטף.

הצמח צדק התפלא לעומתו על שמגיע בשעה כה מוקדמת, כשבקושי יצאה חמה מנרתיקה, ואמר לו הנה עתה יגשיש אנו לתפילת שחרית, תחזור נא אלי לאחר התפילה ונשוב לדון בענייני עסקיך.

איש יהודי יקר עמד לפני נישואי בנו, ולא היה בידו לכסות את ההוצאות שהשתרגו ועלו למעלה ראש. בעודו מאמץ את מוחו במחשבות שונות ומשונות כיצד להשיג את הממון, נזכר שיש לו קרוב משפחה עשיר בטורונטו שבקנדה הרחוקה.

באין מוצא אחר החליט לנסות אצל אותו קרוב, הוא הזמין אפוא 'כרטיס טיסה' לטורונטו, שילם עליו במלוא כספו. והגיע בשמחה אל קרובו, ברכו בברכה חמה וסיפר לו שבא אליו ממרחקים בבקשת עזרה נכבדה, בעמדם עתה לקראת נישואי בנו, ועליו לגייס סכומים גדולים.

אך מה מאוד הופתע לנוכח התנכרותו של אותו קרוב אליו, הוא אמר שאינו מכירו כלל, וככל הנראה חלה טעה בכתובת, ואף כי צר לו לאכזבו אבל אין הוא מכירו משום מקום...

הוא הוציא אפוא מכיסו סך של עשרה דולרים בלבד, תחב לידו ובוה פטרו לשלום. האישי הצטער והתאכזב מאוד, אבל לעומת התנכרותו של בעל הבית הוכרח לעזוב ולצאת לדרכו.

בטרם יצא מן הבית פנה ואמר לבעל הבית, הנני מפליג כעת לדרכי, אך צריך אני לגלות את אונזן במידע חשוב וקריטי עבורך! תדע נאמנה, שבארץ הקודש הנני חבר בחברא קדישא, שם נקראים אנו מדי פעם לאיזה 'גוסס' העומד לקראת יציאת נשמה, וכבר מזמין 'מנין' לביתו... - יש לנו בקבלה 'סימנים' ברורים לדעת ולהכיר באדם, אם זו או גטיסה והגיע עתו לילך לבית עולמו. מוכרח אני להזהירך, שהנני רואה בך סימנים ברורים של גטיסה, וככל הנראה עומד אתה לנפוח את נשמתך בקרוב ממש, ולעבור לעולם שכולו טוב!

העשיר נבהל מאוד על נפשו, החזירו מהרה הביתה פנימה, נכנס עמו בבהילות חדר לפנים מחדר, שם הוציא מאמתחתו 'פנקס שקיים' מהודר, ושאל את האישי בסבר פנים יפות בכמה מסתכמים הוצאות הנישואין כולם יחדיו, כולל עלות הדירה עם הרהיטים, הוצאות המלבושים לכל המשפחה, והוצאות החתונה והשמחה כולה, הוסיף עליהם עוד כמה אלפים לכלכלת כמה חודשים טובים, והשליש בידו את השיק הנכבד. לאחר מכן שאלו כממתק סוד, גלה נא את אונזי, מה הם סימני הגטיסה שראית עלי, והאם ניתן אולי להינצל עדיין?

אמר לו האישי, תנחו דעתך, עכשיו ממש חלה בך תמורה גדולה, ודווקא מראים הסימנים לטובה! - הסכת ושמע ואפרש לך פשר דבר, אחד הסימנים החזקים באדם כשהוא גוסס שהחולי גבר עליו עד מאוד, הוא כאשר כבר אינו יכול לזהות ולהכיר את משפחתו ואת האנשים הקרובים אליו. כאשר אין החולה מזהה אף את האנשים הקרובים אליו ביותר, שהם מתוך המשפחה עצמה... זהו סימן שמתקרב קיצו והגיעה שעתו.

לפיכך כשראיתי את התנכרותך כלפי, שכבר אינך מכיר גם את אנשי משפחתך שלך... הרי היה בידי סימן של גטיסה... - אכן עתה שנתת הצדקה, הרי 'צדקה תציל ממוות' (משלי י, ב), והתחלת אכן להכיר אותי היטב, ואכן חזרו אליך החיים לאורך ימים ושנים טובים!

[סס]

"נתון תתן לו - פי בגלל תהדר תהא יקרבך ה' אלקיך בקל מעשך וקבל משלח ידך".

המשיך אפוא הרבי לבית הכנסת והכין עצמו בסילודין לקראת התפילה, התעטף בטלית והתעטר בתפילין, ורצה להתחיל בתפילה בדחילו ורחימו.

אך כשהחל לקבל על עצמו מצות (ויקרא יח, ט) "ואהבת לרעך כמוך", כהוראת מרן רבינו הארי"ל, נתן דעתו באותו עני, והחל להתבונן יותר במצבו הרוחני, ועשה חשבון שאם יתממה הלה עד סיום התפילה האורכת זמן רב, הרי כבר יהיה כמעט קרוב לחצות היום, ומי יודע מה יוכל כבר להספיק לסחור בשוק, ובטח מן הסחורות המשובחות כבר לא יישאר כלום, שכולם נחטפים עם פתיחת השוק.

לפיכך השיל הצדיק תיכף מעליו את הטלית ואת התפילין, ורץ מהרה לביתו לקחת מן הקופה חמישים רובל כסף, ושוב רץ אל השוק הגדול בחיפושיו אחר אותו עני שפגש בדרכו בהשכמה. והנה מצאו עומד מן הצד בידיים ריקניות ועיניים מייחלות, לאין בידו לפורטה אפילו שוה פורטה, ואינו יודע כיצד ובמה להתחיל את מסחרו. תיכף רץ לקראתו באהבה, תחב את המעות לידו, באומרו: סלה נא על העיכוב שעכבתי אותך עד כה, קח נא מידי את הכסף שיש בו סכום נכבד לפתיחת המסחר, והחל לסחור בסחורות הטובות והמשובחות שבשוק, והשם יא בעוזך שתעשה חיל בעסקיך!

רק לאחר שסיים הרבי את מצותו הנחוצה, וראה אותו עני מסודר כראוי במסחרו, חזר שוב לבית הכנסת לתפילת שחרית בהתלהבות וברשפי אש כדרכו בקודש.

והנה באותה תפילה ראה לפתע את זקנו הקדוש, שנגלה אליו במלוא הדרו, ובפנים שוחקות פנה אליו ואמר: דע לך ננדי היקר, שכוחה של מידת החסד גדול ועצום, ובזכות המצוה הגדולה שקיימת הבוקר בהיזור רב, שברת את כל המסכים המבדילים, והוסרו כל ההסתרים!

[פרטיות, קובץ 130913]

~ ~ ~

• ישמח לב מבקשי ה' •
הננו לחדיע כי יצא לאור בזמן פאר וחדד מחדש
ספר טיב המועדים
על אלול - ימים נוראים
שיחות - פנינים - מעשיות
• - •
עוד לא ראה בכשם הזה
• - •
ניתן להשיג בחנויות הספרים

על הברכה יעמדו
התורמים להפצת העלון

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליאריצייט לקבלת העלון במייל (דוא"ר) נא לשלוח לפייל הפצו"ב

גל פו
בטיב ופועל

Access Credit
צ'יינג' סל' 02-6516090

לעילוי נשמת
האישה החשובה
חיה סאסא בת לאה ואברהם ע"ה

לע"נ רבי דוד צבי
ב"ר יצחק ז"ל
נתרם ע"י בנו מנחם
מורכדי הי"ו

לע"נ הינדל
בת ר' משה
ירמיהו ע"ה

לע"נ ר' ישראל
נתן נטע ב"ר דוד צבי
המחן ז"ל
דוד ב"ר
משה ז"ל

קשת הרשת
02-6257948
info@keshet-hareshet.co.il

גרפצ'יק
סל: 02-5002321

לרפואת
בועז בן
מידה

לע"נ ר' דב
ב"ר אברהם יעקב ז"ל
נפטר ה' אלול

לע"נ ר' יחזקאל ב"ר
צבי ז"ל | ולרפואת שלמה
ולהצלחת לאה בת איילת תחי'
נתרם ע"י בנם
יחזקאל יהושע הי"ו

לע"נ שמחה
בת רחל יחזקאל
בן עמומה

לע"נ
האשה
מרים בת
ר' דוד

יר"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך עוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוויך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענונינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ בהדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

מאוצרות הפרשה

אלוקיכם", והוא אוהבכם ומרחם עליכם כאב רחמן, וכל מה שנעשה עמכם - מתוך רחמים גדולים נעשה. תקופת זמן לאחר ה"שבעה" על חתן הסטייפלר, שאל תלמיד חכם אחד את בתו של הסטייפלר כיצד אביה, הסטייפלר, ניחמה על פטירת בעלה - רבי שאול ברזם זצ"ל. היא ענתה לו כך: "אבא ראה ציבור גדול של נשים שבאו לנחם. "את רואה", הוא אמר לי, "כל הנשים שיושבות כאן מרחמות עליך, תדעי לך שאבא שבשמים מרחם יותר... " הסבר לא היה בדבריו, אך פיוס וניחומים כן, וגם זוהי צידה הכרחית לדרך. (מתוך העלון של הרב ציולק)

אך את זה לא תאכלו... את הגמל (יד, ז)

בפרק שירה מובא כי שירת הגמל: "ד' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו". ביאר הגר"ח קניבסקי שליט"א ב'פרק בשיר': עי' ברד"ק ובמצודות (שם ירמיה כה) ש"שאג ישאג" היינו הקב"ה, שצועק על חורבן ביהמ"ק שנגזר עליו להחרבו. והנה אחז"ל (שמור"ר פ"ט) שכשבו"ר רוצה להביא רעה על שונאו, בא עליו פתאום, שלא ירגיש בו, והקב"ה היה מתרה בו (בפרעה) כדי שישוב. והנה טבע כל הבע"ח להתנפל על טרפם בהפתעה כלשון הכתוב "יארב כאריה בסוכו", "דב אורב לי", אבל הגמל טבע אחר לו, שכשרוצה להכות הוא צועק תחילה, כמ"ש הר"י מיגש הובא בשיטה מקובצת (ב"ב צ"ג) וזה גורם שהשני יכול להמלט, והוא כמדת הקב"ה שמכריז תחילה כדי שיוכלו לשוב בתשובה, וזהו "שאג ישאג על נוהו" להכריז שיחריב בית המקדש, כדי שיוכלו לשוב.

כי עם קדוש אתה לד' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו (יד, כא)

את הקשר בין הרישא של הפסוק לסיפא ביאר הגאון רבי אשר אנשיל מילר זצ"ל, אב"ד פטרושען, כך: מובא במדרש תהילים (ח) שבשעה שעלה משה למרום, והתווכחו עמו המלאכים שאין לתת את התורה לישראל טען להם משה רבינו "אתם כשירדתם אצל אברהם אכלתם שנאמר ויקח חמאה וחלב וכן הבקר". ועל טענה זו המלאכים "לא מצאנו לו מענה!" יוצא אם כן שכל המציאות של "כי עם קדוש אתה לד' אלוקיך נובעת מכח המצווה של "לא תבשל גדי בחלב אמו" ומובן הדק היטב הקשר שבין הרישא של הפסוק לסיפא! (מוסף שבת קודש יתד נאמן)

בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו (טו, כב)

"משנה פליאה" מובאת במסכת פאה (פ"ח מ"ג) לפיה השיעור של מעשר עני שווה לכולם "מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים" ונתחבטו כל המפרשים כיצד להסביר משנה זו - שכן מהיכתי תיתי שעני לוי לדוגמא, יקבל פחות פחות מעני ישראל?! ביאר נפלא במשנה סולל מרן גאון ישראל רבי מאיר שמחה מדווינסק צוק"ל (במשך חכמה, פירשתי כי תבא): בסוף המשנה הקודמת נקבע ששיעור מעשר עני הוא "כדי שימכרם ויקח בהם מזון שתי סעודות". והנה, כאן יכלו אנשים להגות "פטנט חסכוני" לפיו במקום לתת לעניים ישראלים שיעור של שתי סעודות יקרות, יתנו לעניים כהנים ולויים שיעור של שתי סעודות זולות - שהרי מחיר השוק של תרומה הוא בזול, לפי שאסורה לזרים (וה"ה לגבי לוי, אם היא אסורה לזרים). לפיכך משמיעה ואומרת התורה "ואכלו בשעריך ושבעו!" (כו, יב) ומהו בשעריך. אומר כאן הפסוק "בשעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדו" היינו שזה אמורה להיות סוג אכילה שהטמא והטהור יכולים לאכול יחדו - כלומר חולין! (עיי"ש). כללו של דבר: אל תסתפק בכך שנתת לעני תרומה קדושה - זולה. תן לו חולין - יקר! ... כי בסופו של דבר הגשמיות של הזולת היא הרוחניות שלך! ... (שם)

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (יט, כו)

מעשה שהיה כאחת מהקהלות הנכבדות בארצות הברית, שבה כיהן במשך שנים רב מופלג בתורה וביראה: ברכות הימים הסתלקו לבית עולמם הרב ורבים מחברי הקהילה הותיקים, וצעירי הקהילה הכתירו תחתיו רב חדש, אשר אף הוא כקודמו, מופלג היה בתורתו וביראתו. באחד הימים נגש אחד מצעירי הקהילה לרב החדש וקבל בפניו: "אצל הרב הקודם היינו שומעים ברכות, ואילו אצל כבודו - קללות!". נדהם הרב לשמע הדברים, והאיש הסביר: "זכורני בעודי ילד, בתקופת הרב הקודם, כאשר היינו מסימים קריאת שמע וממתנים לו שישמור, היינו שומעים מפיו ברכות: 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם...', ואילו אצל כבודו כאשר אנו ממתנים אנו שומעים קללות: 'וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים...'. חייך הרב והשיבו: "דע לך כי אני מתפלל בדיוק באותו הנוסח שהתפלל הרב הקודם; ההבדל הוא בכס: אבותיכם היו יראי שמים והקפידו על אמירת שמע מלה במלה, ועד שהספיקו לסיים כבר אחז הרב בפסוק: 'למען ירבו ימיכם...'. אתם לעומתם חוטפים את קריאת שמע במהירות, וכשאתם מסימים אוחז אני עדין בקללות שבאמצע פרשת 'והיה אם שמוע'. סיפור זה סופר מפי רבי דוד יצחק דוד אחרוג רב העיר יוטיקה שבניו יורק כמשל שיש בו לבאר את הכתוב שלפנינו: אף כאן אמר הקב"ה לישראל: ראו כי בידכם נתונה הבחירה, במה חפצים אתם - בכרכה או חלילה בקללה... (פרי עץ הדר)

ונתן לך רחמים ורחמך (יג, יח)

אמרו חז"ל: ג' סימנים יש באומה הישראלית, רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים. רחמנים - "ונתן לך רחמים ורחמך" (יבמות עט). מסופר על רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל שאת שירי מאכלו היה משליך לחתולים שהסתובבו בחצרו. פעם אחת, בשעה ששוחח רבי שמואל עם תלמידיו במורד הרחוב היוצא מהשיבה, ראו שני חתולים שהתקוטטו, ורבי שמואל ניגש להפריד ביניהם. כשחזר וראה שהבחורים תמהים, אמר להם: כתוב במדרש (שמ"ר ב-ב) "ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן", אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאן בשר ודם - חייך אתה תרעה צאני ישראל". והפטיר רבי שמואל: "תארו לכם, כל מה שמשה רבינו זכה להנהיג את כלל ישראל, הכל בזכות שריחם על בע"ח!" (איש לרעהו).

בנים אתם לה' אלוקיכם - הסבל בעולמו של הקב"ה - כאשר אנו חושבים על ילדים מיוחדים או בעלי מוגבלויות שונים, לבנו נכמר. אנו צופים בהם וחושבים: הלוואי והיה ביכולתנו לשנות את המצב, אזי כל החיים היו משתנים. לשם מה?, אנו תוהים. אנו בוודאי היינו עושים הכל כדי למגר כל תופעה של סבל בעולם, לו רק יכולנו, והקב"ה, אין לנו ספק בכך, כל יכול. מדוע הוא נותן לסבל להימשך? הסבר לשאלה אין לנו, אך פיוס ונחמה יש ויש. הקב"ה, מקור הרחמים, מקרבנו לעבודתו באהבה (יד א): "בנים אתם לה' אלוקיכם, לא תתגודדו", שם ממתיק ה"אבן עזרא" בפירושו את הניסיון הקשה, ואומר: "ואחר שתדעו שאתם בנים לה' והוא אוהב אתכם יותר מאב, לכן אל תתגודדו על כל מה שיעשה. כי כל אשר יעשה לטוב הוא, ואם לא תבינהו כאשר לא יבינו הבנים הקטנים מעשה אביהם, רק יסמכו עליו, כן תעשו גם אתם. כי עם קדוש אתה ואינך כשאר כל הגויים". זוהי אמנם תביעה, אך תביעה שיש בה נחמה ופיוס: "בנים אתם לה'".

שבע דנחמתא. במה נתנחם? האומנם תמו הצרות, הגלות, הסבל והייסורים? סיפור נפלא משמיה דמון החזו"א זצוק"ל,

וכפי שזה התגלגל בפיו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל. בתוספת משל נפלא – אף הוא בשם מרן החזון איש – שמעניק מבט חדש לשבתות הנחמה.

תחילתו של הסיפור בפלוני שהתאלמן מאשתו. לא שאז התחיל הסיפור, אלא שדרך כך התוודענו לסיפור. כאילו לא די בכך, התעוררו בעיות רבות אצל ילדיו. הוא הרגיש בקריסה מוחלטת. בהיכרותו עם משפחת פלשניצקי, שח באוזניהם הודות מצבו הקשה. "תתייעץ עם אחי הרב בן ציון!" הציע לו הרבנית צירה פלשניצקי שתח'. "הוא יהודי פיקח!" קיבל את העצה. פנה להגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל ושפך את ליבו. אספר לך סיפור! – הגיב הרב"צ. הייתה משפחה בתל אביב (עיר מוצאו של הגרב"צ) שעל כל דבר התיעצו עם מרן החזו"א זצוק"ל. הם כינו אותו בבית משום מה "רבי ישעיה", ועל כל שאלה חינוכית, או אחרת, שהתעוררה נענו ואמרו: "צריך לשאול את רבי ישעיה!" מי שהיתה מפנה את השאלות היתה האמא. בכל שאלה חינוכית, בריאותית, פנתה ונסעה לבני ברק. נכנסה אל הבית הקטן והציגה את שאלתה. "תמיד קיבלתי תשובות. היה לי קל בחיים!" אמרה. אלול תרצ"ט. יבשת אירופה מתמלאת בנהרות דם יהודי, אך בשלב זה עדיין לא מודעת היהדות העולמית במתרחש. לפתע זה קורה. הידיעות המחרידות מתחילות לחלחל, "השואה" – שאז עדיין לא כונתה כך – לובשת צורה מחרידה. הטיפין מצטרפים לנחל ויהודי ארץ ישראל מתוודעים לטרagedיה. כמעט לכולם בישוב האשכנזי יש קרובים באירופה, וגם למי שאין – כל ישראל אחים. אותה אשה – שנוהגת תדיר להתיעץ עם מרן החזו"א זצוק"ל – רואה את כל הידיעות בעיתונים, ומרגישה שעוד מעט מתקיים בה 'והיית משוגע ממראה עיניך'. כמעט כל משפחתה תקועה ביבשת המדוממת, בימים ובלילות באים לפני מחזות מפחידים שכל מה שקורה איתם... אלו לא חרדות – זו הכרה פשוטה במציאות המחרידה. "צריך לשאול את ישעיה" היא מודיעה בבית וגוררת את עצמה למושב בני ברק. לפני שיוצאת מציידת עצמה בקטעי עיתונות אשר מתארים את זוועות אירופה, נכנסת לבית הקטן והפשוט מתחילה להקריא את הידיעות מסמרות השיער! "ליבו של ישראל" שומע את המילים, ואז היא נעצרת באחת. פורצת בבכי. מייללת כתינוקת. לא מצליחה להירגע, וגדול הדור ממשיך לשבת חתום. טמיר ונעלם. הוא דרוך, מקשיב, אך לא פוצה פה. והיא בוכה... ובוכה... לא תחשה על שבר בת עמי. הדיבור חוזר אליה והיא ממשיכה שוב להקריא. רוצה להבטיח שלא המעיטה ממה שמתרחש שם. ושוב מתפרצת בבכי, בוכה וקוראת. קוראת ובוכה. "זאלסט וויסען!" חוצב מרן החזו"א זצוק"ל את מילותיו בסלע, לאחר שהיא נרגעת. "שתדעי! הרחמים המקסימלים בעולם זה הקדוש ברוך הוא. החסד המקסימולי בעולם זה הקדוש ברוך הוא. דאס איז חסד! [- זהו חסד] דאס איז רחמים! [- זהו רחמים] זאלסט וויסען!" והאשה חוזרת לתל אביב, נכנסת הביתה רגועה ואומרת: "כן. קיבלתי תשובה. רבי ישעיה נתן תשובה!" התשובה לא תחלץ את אחיה ואחיותיה מהתופת, אבל תשובה יש לה. היא לא מבינה אבל היא יודעת: דאס איז חסד! דאס איז רחמים! שדה התעופה הלאומי של ישראל. בני המשפחה ממתנינים כאובים, שבורים ורצוצים, להגעת הארון בו מונחת גופתו של אביהם הצעיר, כ"כ סבל! כ"כ התיסר! הניח יתומים רכים. הארון מורד מבטן המטוס, נע לעבר בני המשפחה. הרגע הראשון בו מביטים באדם צעיר שטס לחו"ל בעודו חי וחזר "כמונח בקופסא" הוא מחריד. בלתי ניתן לתיאור. הרגע הזה מגיע והאשה הנ"ל – שהיתה אחותו של המנוח – ניצבת שם ולוחשת בעוז: "דאס איז חסד! דאס איז רחמים! הגרב"צ מסיים את הסיפור, פורץ בבכי ואומר ליהודי שבא להתיעץ אתו: "אנחנו לא יודעים למה הקב"ה עושה לך את כל הצרות הללו, אבל דבר אחד ברור לכולנו: דאס איז חסד! דאס איז רחמים!" הם המשיכו לשבת שם שניהם ולבכות, אבל הבכי היה בונה ולא מפרק. "יש לי צרה גדולה!" בכה אברך באוזניו של הגרב"צ. אף הפעם נענה לו ב"חזון איש" – אך מזוית שונה לגמרי. ניגש ילד לאמא שלו ומבקש בננה. בשמחה! אימא, עוד! – לבריאות שיהיה לך! אימא, עוד! – לא כדאי, זה יעשה לך כאב בטן! אז הילד בוכה. האימא מנסה להסביר שזה עלול להזיק וכו' אבל הוא ממשיך לבכות. הוויכוח ביניהם נמשך אך בסופו של דבר גוברים רחמי האם נוכח הבכי הבלתי מתפשר. הבננה השלישית מוצאת את דרכה לכיוון הילד. אמא, עוד! כאן מחליטה האימא שלא להיכנע. אבל גם הילד מחליט שלא להיכנע... הוא מגייס על פעלול שיציג אותו כאומלל ומסכן, בעזרתם הוא מייסר את רגשות החמלה של האם. לבסוף היא נכנעת לו למרות "שזה מזיק ויכאב לך הבטן ולא תוכל לישון הלילה"... אהבתה העזה לבן דוחקת את ההיגיון. ובלילה, עצירות, כאבי בטן, בכי. כמה ימים סובל הילד מכאבים ואי נוחות, עד שהגוף שלו מתגבר על התקפת הבננות הבלתי צפיה. אבל מה קורה כאשר הבן פונה לאבא ומבקש בננה? בשתי הבננות הראשונות התגובה כמעט זהה לתגובת האימא, אך בבננה השלישית מתגלה האבא כאגוז קשה לפיצוח. הילד מתחנן, בוכה, רוקע ברגלים, מפיל עצמו על הארץ, וכאשר הוא כבר מגזים בהצגות שלו חותם האבא את הוויכוח בעזרת שתי סטירות. "זה אסור. זה מזיק וזה!" בתגובה פורץ הילד בבכי עוד יותר חזק... אבל כעבור חמש דקות גם הוא קולט שהמשחק הסתיים. הוא יוצא החוצה לשחק, שוכח מהבננות וחוזר לחיים שקטים, טובים, בריאים, ומאושרים! נשאלת השאלה: מי רחמן יותר האבא או האימא? במושכל ראשון האימא. היא ריחמה עליו. נענתה לבקשותיו. אך פשיטא שהאבא רחמן יותר, משום שלא נעים לומר אבל בגלל האימא סבל הילד כמה ימים קשים, ואילו בזכות האבא נמנע ממנו כל הצער והסבל הזה! נכון, הוא סטר לו בפנים, ולא פעם כי אם פעמיים. אך בזה הסתיים כל העניין. כך הוא גם יחס הקב"ה אלינו. לפעמים הוא נאלץ "לסטור" לנו. כדי שנתנהג טוב, כדי שלא נחלה רוחנית. אבל בהמשך אנו זוכים בזכות הסטירות הללו לחיי נצח מאושרים! אם לא נקבל את הסטירות הללו, נמשיך להתנהג לא טוב ואזי חלילה נסבול בגיהנום --- כעת מובן -חתם הגרב"צ- מדוע אנו אומרים "כרחם אב על בנים" שלכאורה היה מתאים יותר לומר "כרחם אם על בנים", הלא היא הרחמנית והרחימאית! אלא שבעומק הענין דווקא האב – אבינו שבשמיים – במה שנראה מצידו כהיפך הרחמים, ממשיך עלינו את גילויי הרחמים והחסדים הגדולים ביותר. אנחנו, כילדים קטנים שלא יודעים מה טוב להם, בוכים נוכח "הסטירות", אבל אבא שלנו יודע שמטרת הכל לטובתנו – כדי שלא נסבול. דאס איז חסד! דאס איז רחמים! משל זה, סיפר הגרב"צ, אמר מרן החזו"א זצוק"ל לאחותו הרבנית קניבסקי ע"ה, בתשובה לשאלתה מדוע כתוב "כרחם אב על בנים" ולא "כרחם אם על בנים"... שבע דנחמתא. במה נתנחם? האומנם תמו הצרות, הגלות, הסבל והייסורים? לא. אין עניינה של נחמה היעלמות הצרה, כי אם הבנתה: דאס איז חסד! דאס איז רחמים! (מוסף ש"ק יתד נאמן)

פינת ההלכה

שאלה: בחטיפי צייטוס יש באריזה עיגול גדול לבן, וכשמניחים את הציטוס נגד קרני השמש נראית תמונה מסוימת, והשאלה היא האם מותר בשבת להניח את האריזה בשמש כשעל ידי זה ניכרת התמונה, או שזו מלאכת כותב. **תשובה:** יש לאסור כדין כתב שאינו מתקיים שאסור מדרבנן. הנה בדעת תורה סי' ש"מ ס"ג הביא שהאחרונים דנו כיצד שאל דוד באורים ותומים בשבת כשע"י שאלתו מאירים האותיות, ודן דמותו לצורך פקוח נפש ע"ש. והעירוני, שכאשר שאלו באורים ותומים, הקב"ה הוא שהשיב ונתן רוה"ק לכהן והאיר את האותיות, וא"כ אין הכתיבה נעשית על ידם אלא מן השמים. והפמ"ג סי' ש"מ סק"ג כותב שאסור לתת כתב סתרים ליד האש, שע"י החום ניכר הכתב. לכן גם בנדון הציטוס יש להיזהר שלא לחשוף את האריזה נגד השמש בשבת. (רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א)

חידה שבועית

היכן מוצאת בתורה הליכה איט' לרחצה?

תשובה לחידה: בני ישראל יצרו עגל זהב וסרו מהר מדרך הישר ולכן ה' אמר למשה שלעיו לרדת "מהר" מהר סיני. **תשובה לחידה השבועית:** עבר שאדונו הוציא לו עין יוצא לחופש. תזכורת: הכניסה להגרלה מונתה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד. **מל 15:כח. יט 100 פ"ת/ת"א נ"ו**

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות קליין להולדת הבן הנכר משפחת שפיר לנשואי הבן משפחת איצקוביץ לנשואי הבן משפחת קלברמן לנשואי הבן משפחות פרידמן לבר מצוה משפחת הויזמן להולדת הבת משפחות זיידמן-ריין להולדת הבת הנכדה **גני הדג:** משפחות רוזן-אהרונוביץ לאירועי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

בגובה **רמי גרינברג**, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל

לע"ג ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"ג מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 300

המאמר בשבתורה

שַׁבַּת אוֹרֵה

ראה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינים בעלון ובשאר דברים.

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בראשית תחילת סדרת השעורים בעניני תפילה, שדרש המשגיח, רבי שלמה וחלבה זצ"ל אשר נדפסו לימים בספר "עלי שור", אמר: "אל תהי עבודת התפילה קלה בעינינו. לפי מראה עינינו מתנהגים כל עניני העולם על פי סיבה ומסובב, האדם עני, מפני שאינו מוכשר למשהו, הוא חולה, בגלל תורשה או וירוס, הוא אינו מצליח בלימודו, מפני שאינו בעל כשרון. והנה אנחנו צריכים לפעול בעצמנו לדעת כי הכל תלוי אך ורק ברצון השי"ת ולא בסיבות נשמיות. הדי כל תפילה מתנגשת עם חוק הבידול של סיבה ומסובב. ובה אנו צריכים לפרוץ את מושכל הראשון הזה של הסיבתיות, ומיד בהתחילנו להתפלל אנו צריכים להתרומם למבט של למעלה מן הטבע. זאת היא עבודת התפילה."

כה אמר רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל תלמידו של החפץ חיים: התפילה מהותה עבודת הלב לא רק פירוש המילים ואמירתם במתינות מילה במילה, אלא עבודה שבלב, להבין ולהרגיש את מילות התפילה, התבוננות במשך התפילה בעניני גדלות הבורא, שפלות האדם, הכרת טובה, אמונה, השגחה ובטחון, על ידי התבוננות בתפילה אפשר להגיע למדרגות המעלות גדולות, הבה ואראך היאך צריך לומר פסוקי דומדה", אמר פעם לאחד מתלמידיו, ובהתרגשות החל לומר "כמונה מעות", "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההודו" בהדגישו את שימת הלב למשמעות כל מילה ומילה. (יחיד ויחיד)

בחמש השנים האחרונות לחייו, סבל רבי יהודה צדקה זצ"ל, הרבה יסורים של אהבה, אחרי שפקדה אותו מחלת לב קשה. כמה וכמה פעמים נאלצו לאשפו אותו בבתי חולים, שם היה מוטל על ערש דוי במצב קריטי מסוכן, ורופאיו שטיפלו בו במסירות רבה, התאמצו והשתדלו להחיש לו מזור ותרופה. היו ימים שהמצב היה כל כך חמור, עד שכמעט אמרו נואש לחייו. טובי הפרופסורים המומחים, לא ראו שום סיכוי להצילו מידי של מלאך המות האורב בשער. אך בזכות תפילת רבים בישיבות הקדושות, ששפכו שיח לרפואתו, ובזכות הבל פיהם של אלפי תינוקות של בית רבן שהתפללו לשלומו, הוסיפו וקצבו לו משמים עוד שנות חיים אחדות - וחזר לאיתנו. ביים רביעי, פרשת שמני, כ"ד בניסן תשמ"ז, לקה רבי יהודה צדקה בטרשת הלב... עם כל זאת, השתוקק מאד להבריא, שיוסיפו לו עוד שנות חיים, הרי יש לו עדיין כל כך הרבה לפעול ולעשות לכבוד שמים, וכל עצמותיו תאמרנה: "לא אמות כי אחיה" בכדי "ואספר מעשי יי". "התפללו עלי" נהג לבקש בענה, מן האנשים הרבים שבאו לדרשו בשלומו, ולקיים מצות ביקור חולים. אחרי שקיבל טיפול רפואי במשך שבועות אחדים, השתפר שוב מצב בריאותו, וחזר לביתו בשלום. כעבור זמן קצר, התפנה להדפיס שנית את ספרו "קול יהודה", שאול מביתו לגמרי ורבו דורשיו. בהקדמתו להוצאה זו, הביע שלמי תורה לדי' הטוב "שהחייני והקימני מחולי זה פעמיים" כשהוא תולה החסדים, אך ורק "בזכות הרבנים והתלמידים של הישיבה וקהילות הקודש, אשר התפללו עלי בכל הלב ונתקבלה תפלתם". (וואת ליהודה)

סיפר רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: בשעותיו פעם בחדרו של הסטייפלער רבי יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל, הייתי עוד למחזה קורע לב, אדם שהיה חולה מאוד נכנס לחדר, והתייפח נודאות, וביקש מהסטייפלער שיתפלל עליו. כביו של החולה קרע את ליבם של הנוכחים, ובתוך כדי הדברים אמר לו הסטייפלער: כיון שתפילתו של החולה נשמעת, הייתי מציע לך שתתפלל על עצמך, דע לך שאין תפילה החוזרת ריקם. אין דבר כזה. אין תפילה שאינה פועלת במשהו, למחצה לשליש ולדביע, וגם אם הדבר לא מורגש מיד, יש מקרים שהתפילה פועלת לאחר שבוע או שבועיים, חודש או חודשיים, שנה או שנתיים, ולפעמים אחרי 5 שנים ר- 10 שנים. וכאן עצר הסטייפלער את דבריו. סיפר רבי יצחק זילברשטיין, עקבתי אחרי האיש ההוא, וראיתי שאכן החל להתפלל הרבה יותר בכוונה, ויכולתי להעיד שבדיקו לאחר 10 שנים מאז ביקורו בבית הסטייפלער זצ"ל, נרפא ממחלתו והפך להיות ככל האדם... (עליו לשבח)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

את הברכה אשר תשמעו... והקללה אשר תשמעו אל-מצות ה' אלוקיכם. בברכה כתוב "אשר תשמעו" ואילו בקללה כתוב "אם לא תשמעו", ואמר על כך רבי ישראל מסלנט זצ"ל שזה בא ללמד שיש חילוק עצום בין הברכה לקללה, כי הברכה ניתנת מראש, שכל מי שמבקש לקיים רצון הבורא יתברך לשמור תורה ומצוות מיד הוא מקבל עזר וסיוע וברכות כמקדמה, וזוהי גם הכוונה, "את הברכה אשר תשמעו", היינו תהיה לכם ברכה בכדי שתשמעו ותשמרו את המצוות, מה שאין כן בקללה, אין היא ניתנת מראש, אלא באה רק כתוצאה מעבירות, אם לא תשמעו חלילה (לבוש יוסף)

ונתתה את הברכה על הר גזרים ואת הקללה על הר עיבל: מובא במדרש תלפיות (ענף ברכות אות ב') ששני ההרים יש להם אותה תכונה להצמיח, שניהם נמצאים במקום שמש, ונחלי מים, ואותה תכונה טבעית יש גם להר גזרים וגם להר עיבל, ובכל זאת בהר גזרים לעולם העשב והאילנות רעננים, ואילו בהר עיבל לעולם יבש, לא מצמיח כלל וכלל, ללמדך שלא התכונות הטבעיות מביאות צמיחה, אלא ברכת ה' היא המצמיחה וקוללת ה' היא המיבשת - הברכה גורמת לרעננות, והקללה גורמת ליבשות. (בית ומנוחה)

וְכִי יִדְבֶה מִמֶּךָ הַדְרֵךְ כִּי לֹא תִּזְכַּרְתָּ שְׂאֵתוֹ כִּי יִדְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם: אחרי שנאמר "וכי ידבה ממך הדרך", למה נכפל "כי ידחק ממך המקום"? אמנם ידוע, שהמתאווה לאיזה דבר גשמי להשיגו, הרי השרחה הגדולה ביותר אינה קשה עבורו, למען ישיג תאוותו. לא כן אם הדבר אינו אהוב עליו, אזי ההתאמצות היותר קלה למשא ולעול תחשב לו. ולכן העובר את ה' מאהבה, לא ירגיש כל עמל בעשיית מצוה מהמצוות. מה שאין כן האיש אשר ה' רחוק ממנו, הרי אף המצוה הקלה קשה היא עליו מאד. וזה כונת הכתוב, כאשר תרגיש "כי ידבה ממך הדרך" ולא תוכל לשאת המעשר לירושלים, והוא עליך לעול ולמשא כבד מזה תבין ותדע "כי ידחק ממך המקום", היינו יען כי השי"ת שהוא מקומו של עולם, הוא רחוק ממך, ולכן הדבר עליך כמשא וכעול. (האלישיב הק)

נתון נתון לו ולא ידע לבקש בתתן לו כי בגלל הדבר הזה יברכה ה': העדקה נמשלה לזריעה, כדכתיב (הושע י, יב): "זרעו לכם לצדקה" וגו'. ויש להבין מדוע נמשלה דוקא לזריעה, ולא לאופן אחר של הרווחת ממון? ויבן בדרך משל, לאדם שאיבד עשרה שקלים, ואחר כך הרויח שלושים שקלים - לא תושלם אבידתו בכך, כי אם לא היה מאבד עשרת השקלים, הרי היו בידו כעת ארבעים. אבל לא כן אם ידוע איש קילו חטים, ויוצא אחר כך עשרה קילו, לא ייצר לו על הקילו שזרע והיך לאיבוד, כי אם לא היה זרע לא היה קוצר. וכן הדבר בענין הצדקה. ועל כן אמר "ואל ידע לבבך בתתן לו, כי בגלל הדבר הזה" - בגלל הצדקה, היא הגורמת "כי יברכה ה'". (סודרו של שבת)

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוה לאמר פתח תפתח את ידך לאחיך לעניך ולאבייך בארצך: מסופר על רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, כאשר היו דופקים בדלת, הוא היה קם מיד במהירות יוצאת מגדר הרגיל, ופותח את הדלת, מעשה וישב אצלו אחר מתלמידיו, ונשמעה דפיקה, רבי איסר זלמן כדרכו קם במהירות האופינית לו, ופתח בעצמו, לאחר מכן אמר לו התלמיד לדבו, אני הרי צעיר יותר ולמה אם כן לא אנש אנכי לפתוח את הדלת, השיב לו רבי איסר זלמן ואמר: ואולי עני הוא הדופק בדלת, ואם אכן עני הוא, האם הינך חושב שחוסר החוכמה שלו, היא שגרמה לו שיהא הוא העני המחזר על הפתחים, ואילו אני, החוכמה שלי היא שגרמה לי שאשב כאן בבית, בראש השולחן, כך הוא הסדר בבריאה, כך נקבע הדבר, שהרי כבר נאמר "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" והוא ממלא את תפקידו, ואני ממלא את תפקידי, שכן הרי אביון חייב להיות, מישוהו חייב למלא את התפקיד הזה, ואם יהודי זה לא היה האביון, יתכן שאני צריך הייתי להיות האביון במקומו, וכיון שכך הוא הדבר האם אני יכול לתת לו לעמוד לחכות לי מאחרי הדלת? (ברוך עץ החיים)

סיפור מההפטרה

אִי יְהוָה בֵּית אֱשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאִי יְהוָה מְקוֹם מְנוּחָתִי: סיפר רבי עזרא ברזל זצ"ל ששמע אישית מראש ישיבת פוניבז' רבי יוסף כהנמן זצ"ל כיצד התחיל אצלו העסקנות של משולח, היה זה כשהרב מפוניבז' היה חתן צעיר אברך כולל כשפגש בתחנה המרכזית עם חמיו שהיה ראש ישיבה בפטרבורג, מתוך נימוס שאל הרב את חמיו, לאן פניו מועדות בשלג זה, השיבו, כי מאחד וכבר נמצא כאן בעיר, זו הזדמנות לקפוץ לכמה גבידים, חתנו הצעיר הרב כהנמן, חש באי נוחות שאינו עוזר לו, והביע לפניו את רצונו העז לסייע בעדו, וכך אמר לו מוכן אני לסייע לשיבתך, תן לי מספר כתובות וגם אני אלוץ לאסוף, השיב חותנו באירוניה קלה, והרי ספק הוא אם הנך מסוגל לשמור כסף בארנקך, והנך רוצה ללכת לנריבי עם הקשוחים להוציא מהם כסף, זה עדין לא לגיף, אך האברך החתן שלא ידע חת, כנראה מבטן ומלידה, הפציר בו שישארו להרשות לו ללכת לכל הפחות לגביד אחד, חותנו שראה עם מי יש לו עסק, נכנע והעביר לו פנקס קבלות וכתובת של אחד העשירים הגדולים, הם קבעו ביניהם להפגש כאן שנית בעוד כשעתיים, מיד חתנו אץ לדררו ישירות למבצרו של הגביד, טירה ענקית מוקפת בחומת ענק, שעד ענק שהיה סגור ע"י בריח ומנעול, ורק פשפש קטן היה פתוח לחצר, ומתוכו בצבץ ראשו של השומר, שלום עליך מר: והאם אפשר להכנס פנימה ולהפגש עם אדונך? שאל האברך, לא ולא, אין לו זמן לפגישות, אך הוא השאיר עבודה ועבור כל מי שכמותך, סך 5 רובל תהיה בריא ולהתראות: לא, אמר האברך, אינני רוצה כסף כלל, אז מרוע באת לכאן שאלו, לא: אמר האברך, אינני רוצה כסף כלל, אז מרוע באת לכאן? שאלו השומר, לפגוש את אדונך! השיב, המתן מעט, אמר השומר, לקח את שפופרת הטלפון וצלצל לאדונו, ואמר לו: "כבוד האדון, נמצא פה אברך צעיר שמתעקש לפגושך, ולא מוכן לקבל את הכסף", "תן לו עשרה רובל ושיילך מכאן" אמר האדון, האברך שמע את כל הדו שיח ביניהם, והחל להתערב, "תניד לו שלא באתי בשביל כסף ואינני רוצה את העשרה רובל, באתי אך ורק לפגוש את אדונך", שמע האדון את מוצא פיו של האברך, והחליט להעניק לו 50 רובל, סכום מכובד, העיקר שיגיעו לנפשו וילך, אך האברך נשאר בעקשנותו, "אינני רוצה ואינני מעונין לקחת את הסכום הנ"ל כי המטרה שלי היא ברורה לחלוטין להפגש עם האדון" אמר בטון בוטח, האדון שכל הענין נראה לו מוזר מאד גברה סקרנותו ורצה לדעת מה רוצה האברך ממנו, "טוב הכנס אותו פנימה והעלהו לחדרי!" "כן ידידי הצעיר מה רצונך פתח פיק ויאירו דבריך!" כאן החל האברך לפתוח פיו ובהתרגשות עצומה יצא מילים אלו מפיו: "כבוד אדוני היקר האם שמעת את קולות הבכי והנהי של התורה הצורחת בראש חוצות, והזעקת מי יגאלני ויציאני מאפילה לאורה, שרויה אני בשאול תחתיה, כרצפה הנרמסת, ולכן באתי אליכם, כי שמעתי שחכם ארזים הינך, ויש לך נסיון רב בתורת ישראל, ובהחזקתה, ולכן באתי להתייעץ עם כבודו, מה ניתן לעשות ברגעים קריטיים אלה, שבכל רגע ורגע התורה עומדת על סף סכנה", וכך המשיך ביתר התרגשות להסביר לגביד את הסכנה הצפויה לשיבה של חותנו שעלולים אנו לאבד חלילה את התורה עצמה, עיני הגביד לא משו מקלסתר פניו הבורות כלפיו, אש, עד שדבריו הלוהטים עשו רושם עז ונכנסו עמוק עמוק אל נבכי ליבו, עד שחש שהוא כאילו השותף העיקרי בתורה ישראל, מיד קם מכסאו הלך לחדר הסמוך ושלף מהכספת סכום עתק ומסרו לאברך הצעיר, ר' יוסף כהנמן, לאחר הבעת תודה, יצא את ביתו, לכיוון התחנה המרכזית, חותנו כבר המתין לו בקוצר רוח, לדעת מה וכמה הצליח להוציא מהגביר הקשוח, שיותר מחמשה רובל אף אחד לא הצליח להוציא, אך הפעם נכונה לו הפתעה גדולה, תיקו של חתנו נראה נפוח יותר מידי, כשגילה החותן את התוכן, כמעט נפל מעולף על הארץ, איך עשית? נפלטו המילים הראשונות, לאחר שקיבל הסבר מפורט, תפס אותו הרב בשתי ידי וואמר לו: "שמעני בני חתני היקר יש לך עתיד מזהיר בחיים, אתה עוד תהיה השנורר הטוב ביותר שידעו מאודם עסקני הצבור, התנבא ולא ידע מה, אך חלק גדול מהברכה התקיימה. (נאות דשא)

ועל הכל...

"פרפראות"

מעשה באדמו"ר בעל ה"ישמח משה" ז"ע שהביאו לפניו יהודי אחד שנכנסה בו רוח שטות. אותו יהודי דימה בנפשו שזוכה הוא לגילוי אליהו. רכן אליו ה"ישמח משה" ושאלו בקול רך: "מה אתה סבור, האם אני זוכה לגילוי אליהו?". נענע לו אותו יהודי בראשו והשיבו: "בוודאי - אם אני זוכה, רבינו לא כל שכן?". אם כך, חזר ה"ישמח משה" ושאלו: "אמור נא לי, אליהו הנביא מה מראהו, האם לבוש שחורים הוא?". הבין אותו יהודי כי זה אכן לבושו של אליהו, והשיב בפסקנות: "אכן כך, לבוש הוא שחורים מכף רגל ועד ראשו". המשיך ה"ישמח משה" ושאלו: "וכובע מיוחד על ראשו?" - "כן" השיבו אותו יהודי. - "ופגיו מפוחמים?" - "כן"; - "וסולם ומטאטא על גבו?" - "וודאי?". נתחייך הרבי ואמר אותו היהודי: "אם כך - לא את אליהו הנביא ראית כי אם את מנקה הארובות...". (חסידים מספרים)

"ענין של טעם"

הטעם שברכת כוהנים נאמרת בסוף התפילה, כיון שבכל פעם, בזמן שבת המקדש היה קיים, כשהשלימו את עבודת הקורבנות, היו הכוהנים מברכים את ישראל, כמו שנאמר: "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" וכתוב בה תברכו וגו'. ולפי שהתפלות במקום תמידין תקנום, תקנו לברך את ישראל בסוף כל תפילה. (דרשות ופירושי רבינו יונה)

"מפי כתכם"

זכורני כאשר הייתי בטל ילדותי, שמעתי מא"א מו"ר רבי ראובן דוב זצ"ל כי כאשר נרצה להתבונן להבין את פעולת "ראש השנה" ומשפטו, עלינו להתבונן על העבר אל כל המקרים של שנה שעברה, כמה יסורים ירדו לעולם, וזו נבין הן כל זה פעולת ראש השנה שעבר, ונכול להשיג איך וכמה עלינו לפחד מיזם הדין אשר לפנינו, בשנה זו עמדו לפני הדברים כמו חי, ויום חלילה רואה אני לפני עיני את התמונה איך עמד או מהשולחן ואמר לי "בני עודך צעיר לימים טמון הדברים האלה אל תוך לבך" יגיעו ימים אשר תבין להוקיר את הדברים הללו "כי בדרך זו תבין לדעת מהו ראש השנה" בשנה זו אין הפתגם הנ"ל יוצא ממחשבת, מה עבר עלינו בשנה זו, מה נהיה לעם ישראל כולו במשך השנה, האם שיערנו בעמדת בתפילה בראש השנה שעבר, ליסורין הללו שאי אפשר לסובלם נתחייב בדין הווא, ועתה אחר אשר כל זאת כל זאת באתנו בחובה ואנו עומרים מחדש לפני יום הדין מה צריכות להיות מחשבותינו, הן אפשר כי אם יחיד או יחידים היו מתחזקים בתשובה לקבל עליהם עול מלכות שמים באמת, היינו עומרים בפני הפורענות כולה או מקצתה ועתה כשאנו שוב לפני הדין הנורא ומצב כל קהילות בית ישראל בארץ ובגולה שבור לדיססים, האם לא יבין כל אחד מאתנו את אשר לפנינו כי בכוחו להגן על עצמו ולהוסיף זכויות בהגנת כל הכלל כולו, הן מה ה' אליקינו דורש ממנו הלא אך ורק מחשבת אמת, כי לא נטעה את עצמנו בטעויות ונשיב את ליבנו אליו לעבדו באמת במרץ והתחזקות לפנינו לא ליבנו. (מכתב מאליהו רבי אליהו דסלר זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן בגד שיש בו ארבע כנפות וארבע ציציות, ואף על פי כן הוא פסול?

תשובה: היה לו ג' כנפות ועשה בהם ג' ציציות ואח"כ עשה כנף רביעי ועשה בו ציצית, פסולה, משום "תעשה ולא מן העשוי", דכתוב "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות" וגו' משמע שיהיו ארבע הכנפות עשויות קודם שנעשו הציציות, ולא שנעשו הציציות קודם הכנפות. (שו"ע אורח חיים הלכות ציצית סי' י' ובמ"ב סט)

מפתגמי אור' יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

אל תבוא במשפט, בלי עצה. (משלי שועלים)

ראוי לו לאדם שיחמול על דיבורו, יותר מחמלתו על ממונו. (הרמב"ם)

...וואם שאלוך דבר קטן, ואי אתה יודע בו, אל תבוש לומר איני יודע. (דרך ארץ זוטא)

אור האמונה

פרשת ראה

שבת קודש ❖ ל' אב, תשע"ט

גיליון מס. 697

פסוק

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות
שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פירקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו
ואינה סרה ממנו" (הזהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את העלון כנאמר:

"אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות"
(חסד לאברהם)

"רְאֵה אֲנֹכִי נֹתֵן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וּקְלָלָה" (יא,כו)

משל למה הדבר דומה? לעבד, שאמר לו רבו: הרי שרשרת של זהב אם תשמע בקולי, ואם לאו אני כובל אותך בכבלים של ברזל והנמשל: כך אמר הקב"ה לישראל. אם עשיתם את רצוני הרי הטוב והברכה, ואם לאו הרי הקללה. הרי שתי דרכים לפניכם ואינו תלוי אלא בכם, וזה: ראה אנכי נותן לפניכם ברכה וקללה (דברים רבה).

להתחיל התחלה חדשה.

חיים של בְּרָכָה

כל התשובה שלנו זה רצון. השי"ת רוצה לראות את הרצון שלנו. זה כל מה שבורא עולם רוצה מאיתנו! שנרצה אותו! הקב"ה רוצה את הלב שלנו! שנעשה כל דבר עם רצון! עם חשק! עם אהבה! כסופים! געגועים! תפילות! רבוננו של עולם, תבטל ממני את כל הרצונות הרעים, זכה אותי לרצות רק אותך! כשאדם יש לו רצון חזק הוא יגיע לכל מה שצריך להגיע! הוא יתפלל על זה בחשק גדול עד ששיגי את זה! הוא יעמוד, יבקש, יצעק לה' כאילו כל החיים שלו תלויים בזה, כאילו הוא ממש לא יכול לחיות בלי הדבר הזה. רק זה נקרא חיים. כשיש לאדם רצון. ואין יחזק אדם את הרצון שלו? על ידי שיתפלל על זה בעצמו. רבוננו של עולם תחזק לי את הרצון, תן לי חיים, תרחם עלי. כשאדם זוכה לנתב את הרצונות והכיסופים שלו למקומות טובים, כשהוא מתחבר לרצון האלוקי ורוצה מה שה' רוצה, זה נקרא חיים של ברכה.

התורה הקדושה מזכירה לנו בפרשת השבוע את הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו: "בנים אתם לה' אלוהיכם" (ד.א). אבא רוצה רק טוב לילדים שלו. אבא לא עושה להם שום רע בחיים. כשמסתכלים ככה על החיים, בעיניים של אמונה, הם הופכים להיות חיים טובים, גן עדן ממש. מה שקרה לי זה לא עונש. זה גם לא איזה ביש מזל. אצל הקב"ה אין מושג הענשה לשם עונש. בורא עולם עוסק בתיקון, וגם כשיש צורך להרוס, זה בא כדי לבנות, גם אם זה כואב לפעמים.

כל אחד מקבל פה את המכות שלו. אף אחד לא מתחמק מהן. בלי מכות לא היה לנו כלי לקבל שום אור בעולם. המכות שמקבלים זה לא טעות, זה לא פספוס, זה לא מזל רע, זה בדיוק המסלול שאנחנו צריכים לעבור בו. אם

יש הרבה אנשים שמצליחים מאד בעולם הזה בגשמיות ובכל זאת מרגישים בכל נפשם שרע להם, שבעצם יש להם הכל אבל אין להם כלום. כי הנשמה אין לה שום סיפוק והנאה מכל עניני העולם הזה הגשמיים. התענוג היחידי שלה, זה להתענג על ה', להתענג על התפילה, על התורה, על כל דבר שבקדושה, כל דבר שמחבר אותנו אל ה'. שום דבר חומרי לא ממלא אותה כי היא נחצבה מכסא הכבוד.

אנחנו כל הזמן מתבלבלים מהקסמים של העולם הזה. יש לנו איזה דמיון שהתאוות זה התענוג הכי גדול אבל בסוף מבינים שזה מתוק רק מלמעלה אך בהמשך זה נהיה מר. כשאדם מחובר, כשהוא בדבקות, זה הגן עדן שלו. הוא אוהב את כולם, מסתכל בעיניים טובות על כולם, יש לו סבלנות לכולם, שום דבר לא מרגיז אותו, לא חסר לו כלום.

אנחנו צריכים לרצות את החיים בשביל לראות את האור האלוקי. צריך לסגור את העיניים הגשמיות כי רק אז זוכים לעיניים רוחניות, עיניים שראות את האור של השם.

בורא עולם ברחמיו האינסופיים בורא לנו בכל פעם הזדמנויות חדשות, כל שנה מחדש הוא שולח לנו חודש נפלא שכזה, חודש אלול, שבו שערי השמים פתוחים לתשובה שלנו. חודש שבו האור האלוקי יורד עד אלינו.

שבת "ראה" היא תרועת הכניסה של חודש אלול, שבת שבה מכריזים ומברכים את החודש. ההכרזה הזו עושה משהו לאנשים. מן חרדת קודש יורדת וממלאת חללו של עולם, רוח של התעוררות והתחדשות. בלב כל יהודי, יהיו מעשיו אשר יהיו, מורגשת איזשהיא התעוררות, איזה רצון

אין בכיות אין שירות. אי אפשר להכיר את ה', אלא דרך צרות ויסורים. מפה הקב"ה רוצה שנמצא את השמחה שלנו. הוא לא רוצה שיהיה לנו הכל. אנחנו בוכים ומבקשים מה' שיהיה לי, שיהיה לי, שיהיה לי, אבל אם יהיה לך ויהיה לך אז לא ישאר אצלך מקום בלב בשבילי. בשביל מה בראתי את העולם? שיהיה לך כל כך הרבה? שיהיו לך כל כך הרבה הצלחות? שהכל ילך לך? שמכל הכיוונים יהיה לך כל כך נפלא? בראתי את העולם כדי שתמליכו אותי, כדי שתחפשו אותי, כדי שתדעו שיש רק ה' בעולם ואילו צריך לפנות.

כל רגע יש לנו מלחמה על האמונה. אדם צריך לדעת שהוא בא לעולם הזה להילחם על האמונה! המלחמה של הבנאדם על האמונה זו מלחמה של כל רגע ורגע. כי ברגע שנכנסת לבנאדם מחשבה "שרע לו", "שלא טוב לו", זה חוסר אמונה. הרגע הזה אתה מאמין, מצויין! הרגע הבא אתה עצוב, אתה לא מאמין. הרגע הבא אתה לא שמח, אתה לא מאמין. רגע אתה מאמין, רגע אתה לא מאמין, זה או חיים או מוות. או גן עדן או גיהנום.

רבנו הקדוש אומר שצריכים לזכור כל הזמן שיש עולם הבא, מיד כשאדם קם בבוקר, המחשבה הראשונה שלו תהיה – יש עולם הבא, כי כשאדם זוכר שיש עולם הבא, הוא חי בעולם הזה כמו שצריך. הוא משקיע את עיקר זמנו בתכלית, לא בשטויות, הוא מבין שפה לא חיים לנצח הוא מקבל את הפרופורציות הנכונות אין לחיות בעולם הזה.

אדם שיש לו תכלית בעולם הזה, איפה יש לו זמן לדבר על משהו? לשמוע על משהו? זה מראה שהבנאדם הזה משועמם! זה מראה שאין לו תכלית! שהוא "מעביר את הזמן". אדם שיש לו תכלית אין לו זמן. הוא רוצה תמיד להספיק עוד ועוד. מנסה למעט בשינה. עושה לעצמו סדרים עד שאין לו זמן להרים את הראש. ר' נתן מברסלב, היו אנשים שחלקו עליו וביזו אותו כאלו בזיונות, התלמידים שלו שאלו אותו איך אתה לא עונה להם? ענה להם ר' נתן: "יש לי כל כך הרבה סדרים, שלא שאין לי זמן לענות להם, אין לי זמן לשמוע אותם". זמן זה הדבר הכי יקר בעולם. כמה צריך לשמור עליו. מסופר על "השאגת אריה" שלפני פטירתו נכנסו אנשי החברה קדישא ובקשוהו לומר וידוי, אמר להם: לא רוצה! שאלו אותו מדוע? ענה להם "השאגת אריה" אין לי מה לחזור בתשובה, לא היה לי זמן לעשות עבירות, כל הזמן למדתי בלי הפסקה.

חיים זה שמחה. בלי שמחה אין לנו חיים. השמחה זה הויטמין הכי חשוב שלנו. אדם שומע דברים שמעיקים עליו, אז הוא צריך לדעת שזה לא בשבילו, זה לא שייך אלי, אני סותם את האוזניים. כלומר, האדם כל הזמן צריך לבדוק את עצמו אם הוא בשמחה. אם הדבר הזה הביא לי התעוררות, שזה שמחה, אז מצויין, אם הדבר הזה הביא לי עצבות, זה כבר למעלה מהכלים שלי, אז זה לא שייך אלי, זה לא שלי, הפנים שלי צריכות תמיד להיות רק מחייכות.

אנחנו רוצים שהילדים שלנו ישמחו בעבודת ה', ישמחו בבית היהודי, שלא ירגישו שחנקו אותם. צריך להגיד להם כל הזמן שה' אוהב את זה שהם שמחים. שה' אוהב אותנו. שה' שמח אתנו. ילד צריך להרגיש שטוב לחיות בבית. אם ילד רואה שאמא שמחה על כל דבר טוב ושהיא גם יודעת איך לקבל דבר לא טוב, אז הילדים גדלים באווירה כזו שהם רוצים להמשיך את הדרך אך אם בבית שלי היה כל כך קשה, אני לא רוצה לבנות עוד בית עם קושי כזה, מספיק לי מה שהיה לי בבית. אי אפשר לחיות בלי שמחה. שמחה היא השכינה ועצבות היא הסטרא אחרא. שמחה זה האמצעי לעשות את השליחות שלנו בעולם. זה אמצעי להתחבר להקב"ה. אי אפשר בלי זה.

התורה הקדושה בפרשת השבוע מצווה אותנו להיות שמחים. "ושמחת בכל משל ירך" (יב.יח)

ולאורה קשה, איך אפשר לצוות על שמחה הרי שמחה צריכה לפרוץ באופן טבעי ואם היא לא פורצת לבד, איך אפשר לצוות על זה? התשובה היא שלשמחה אמיתית מגיעים על ידי עבודה קשה כמו כל עבודת המידות. רבנו ז"ל אומר: "הכלל שצריך להתגבר מאד בכל הכוחות להיות אך שמח תמיד כי טבע האדם למשוך את עצמו למרה שחורה ועצבות מחמת פגעי ומקרי הזמן, וכל אדם מלא יסורים, על כן צריך להכריח את עצמו בכוח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל" (ליקו"ת כד). ותמצית העבודה על השמחה זה להתחזק באמונה. אדם הולך עם אמונה הוא לא נשבר משום דבר, הוא יודע שמשמים מכוונים כל דבר קטן שקורה לו ובודאי מה שקרה זה טוב. רבנו של עולם תעזור לי לזכור שהכל אתה עושה לי, שככה בדיוק אתה אוהב אותי, שזה מהאהבה שלך מה שקרה לי.

הקריאה 'ראה' מעוררת אותנו לשים לב. 'ראה' זה עצור והתבונן. ימי הדין בפתח! העולם הזה הוא לא הפקר! על כל דבר אנחנו עתידים לתת דין וחשבון. אתה מבקש מהשם רחמים? אתה מבקש מהשם שישלח לך? תרחם על בני אדם ותסלח להם! אם ככה תעשה, אם תתנהג עם הסובבים אותך ברחמים ובסלחנות, הקב"ה יעבור מכסא דין לכסא רחמים, ידון אותך כשהוא יושב על כסא רחמים. מידה כנגד מידה. אתה בעצמך מחליט על איזה כסא ישב הקב"ה ביום הדין כשהוא ידון במקרה שלך. אתה עושה חסד לאחרים, למעשה אתה עושה לעצמך. כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו.

אחד הדברים שיכולים לצער בני אדם זה שאתה לא מחייך אליהם. זה יכול ממש לשבור אותם. הצבע נעלם לו מהפנים. אדם עכשיו ביזו אותך, הוא מת. ה' ירחם מה שקורה כשאדם מבזה את השני. אין לו חלק לעולם הבא. הוא כמו שופך דמים. בני זוג צריכים לכבד אחד את השני, ואת הילדים שלהם, ואת השכנים שלהם, לתת כבוד לכל הסיביבה. אסור לשכוח שכל יהודי הוא חלק מהשכינה הקדושה. זה לא ישוער בכלל כמה שזה נורא לבייש יהודי.

אין מדריגה יותר גבוהה מעין טובה. אי אפשר להבין מה זה הכוח הזה שאדם מעביר על מדותיו וסולח על הכל ואוהב את כולם. אדם צריך להחליט: אני רוצה לעבור את החיים האלה בלי לפגוע בשום בריה! אפילו מי שפוגע בי, אני לא אפגע בו ולא אצער אותו, אדרבא, אסלח ואמחל לו. אני לא אפגע ולא אצער שום אדם.

אדם נותן צדקה, פותח את ידו, אז הכל יפתח לו, כל שערי השמים יפתחו לו. התורה הקדושה בפרשת השבוע נותנת משנה תוקף למצוות של בין אדם לחברו. עשו תעשר, שמוע תשמע, נתון נתן, ענק תעניק, פתוח תפתח (את ידך...). תכלית היופי, כשהאדם הוא בבחינת נותן, לא מקבל. צדיקים לא אוכלים לבד, האוכל זה לא שלך, האוכל הזה הוא של ה', אתה מתחלק באוכל הזה עם עוד מישהו. גם הכסף הוא לא שלך. אתה רק בעל פיקדון.

יש משפט שצריך להגיד אותו כמה שיותר, כל יום, לא רק בחודש אלול. "שבת בבית ה' כל ימי חייו". שבכל מקום שאני נמצא, שם זה בית ה', לא איכפת לי כלום, רק להיות קרוב לה'. איך עושים את זה? איך מזמינים את השכינה אלינו הביתה ולא נותנים לה לברוח? ע"י שמוותרים, ע"י שמרחמים, ע"י שמתפעלים מהשני, רואים את המעלות שלו, ע"י שמודים על כל מה שעושים עבורנו, ע"י שלא מעירים הערות ואף פעם לא צועקים, והעיקר להאיר פנים. בבית ובחוץ כמו בסיפור הבא.

שחור, לבן, וכל מה שביניהם

הסיפור שלנו קשור לסערת השלגים שפקדה את אזור ירושלים בחורף

תשע"ד. אמנם עדיין אין סוף לסיפור, אך מה שמתרחש עד כה שווה סיפור בפני עצמו. נולדתי בקיבוץ של "השומר הצעיר" בצפון. הייתי בת יחידה להורים שעבדו במשק והאמינו בחלום הסוציאלי בכל לבם. בקיבוץ שלנו לא היה בית הכנסת, לא הייתה שום נגיעה לדת. גדלנו עם ערכים של סובלנות והכרה בשונה ובאחר, אלא אם כן הוא חרדי. גדלתי עם חברת ילדות, שהייתה לי כאחות. היינו יחד 24 שעות ביממה כי בקיבוצים הייתה נהוגה "לינה משותפת". כיום, ברור לכולם איזה שבר ואיזה חורבן גרמה הלינה המשותפת לנפשם של הילדים. היה זה ניסוי בבני אדם, פשוטו כמשמעו, ולמרבה המזל הוא הופסק לפני שנים. הילה (שם בדוי) הייתה חברתי הצמודה. בגיל 21 החלטנו יחד לעזוב את הקיבוץ ולעבור למרכז.

הנחיתה בעיר הגדולה הייתה קשה ביותר. גילינו עיר אנוכית, מוחצנת, חומרית ואנטי ערכית. בתחילה הוקסמנו, אך מהר מאוד הקסם פג, ראינו את השקר ואת האפסיות שבחיים אלה, וממש לא אהבנו אותם. הבעיה היא, שגם סגנון החיים הקודם ממש לא התאים לנו, פקחנו עיניים וגילינו שאנו בתוך ריק אמיתי. באותה תקופה, חברה משותפת בשם טליה הזמינה אותנו להרצאה תחת השם: שחור, לבן וכל מה שביניהם. לא היה לנו שום מושג מה עומד מאחורי השם, אבל מכיוון שממילא לא היה מה לעשות והמחיר היה די זול-הלכנו. התיישבנו והמתנו למרצה. שמו לא אמר לנו דבר, אבל כשהוא הופיע היינו בהלם. הוא היה חרדי. לגמרי.. קרחת, כובע, חליפה שחורה. אמרתי לחברתי: "עבדו עלינו, בואי נלך מכאן", אבל היא אמרה: "מה אכפת לך? נשמע מה יש לדוס הזה להגיד ונתחשבן עם טליה אחר כך". הוא החל בסיפור על ילד שגדל בכפר ומעולם לא ידע שיש לו אבא ואמא. כולם מסביב דאגו שלא לספר לו. בהתחלה זה בכלל לא הפריע לו, משום שלכולם מסביבו לא היו אבא ואמא. הם פשוט חיו לעצמם. ואז, כשהגיע לימי נעוריו, סיפר לו איש זקן על המושג "אבא ואמא". זה דווקא עניין אותו מאד, אבל הוא חשב שזו מעשייה מארץ רחוקה וקצת דמיון אם היה רוצה שיהיו לו אבא ואמא. ככל שהזקן סיפר יותר, הוא הרגיש שרוצנו מתגבר. יום אחד גילה לו הזקן שיש לו אבא ואמא ושהם אינם רחוקים. מצד אחד הוא רצה מאד להכיר אותם, ומצד שני הוא ממש כעס עליהם מדוע התחבאו ממנו כל הזמן.

בשלב זה פרצתי בבכי. הרגשתי שהסיפור של הדוס הוא עליי. בשנות ילדותי, אבא ואמא היו סתם עוד שני אנשים שאני הולכת אליהם בשעות אחר הצהריים, אפילו לא קראתי להם אבא ואמא, אלא בשם הפרטי. וכעת הגיע הדתי הזה והוציא ממני את כל הכאב שהיה אצור לי בפנים. זו בדיוק אני, ילדה שגדלה בלי לדעת שיש מושג אבא ואמא, וכעת כשהיא יודעת, היא כועסת איפה הייתם עד עכשיו. יצאתי. לא רציתי לשמוע את ההמשך. זה כאב לי מדי. הילה שבה מאוחר יותר, עצבנית. היא אמרה שבהמשך הסיפור, הדתי הזה לקח את הכל למקום של חזרה בתשובה, שיש אנשים שלא יודעים שיש בורא לעולם וגם אחרי שבסוף מספרים להם הם כועסים ואינם רוצים להכיר אותו. היא אמרה שדווקא הסיפור המקורי מצא חן בעיניה, אבל הוא הרס הכל עם הנמשל. אני המשכתי ללכת עם הסיפור הזה, ולא יכולתי להפסיק לחשוב על הנמשל. הלכתי להרצאה נוספת שלו כדי לשמוע את הנמשל, וכאן התחלתי לחפש בחיפוש איטי אחר משהו שירפא את נפשי הפצועה.

הילה לא אהבה את הכיוון שהלכתי אליו, אט אט מצאנו עצמנו מתרחקות. בשלב מסוים התחלתי ללמוד במכללה לחזרות בתשובה, ומשם הייתה הדרך קצרה לחזרתי בתשובה שלמה. אגב, זה היה השלב שבו הורי התעוררו לחיים. הם עשו כל מה שיכלו כדי "להציל" אותי כדבריהם. שאלתי באיזו זכות הם בכלל אומרים לי מה לעשות ואיפה הם היו כל השנים. דווקא מנהלת המכללה הרגיעה אותי, היא הסבירה לי שהוריי בדרכם אהבו אתי מאד ונתנו לי כל מה שחשבו שטוב בשבילי. היא ריכזה אותי מאד, ובתהליך

איטי התפייסתי עם הוריי, והם במקביל השלימו עם חזרתי בתשובה. נישאתי בשידוך לחוזר בתשובה כמוני, יוצא קיבוץ, ובנינו בית לתפארת. חברתי הילה אמנם השתתפה בחתונתי, אך התרחקנו מאד. גם היא הייתה נשואה צעירה ליוצא קיבוץ, אך היא לא התחברה לדת. כשאני חושבת על כך, נראה לי שאולי כשמספרים משל טוב שנוגע ללב, אין צורך בנמשל.

בחורף תשע"ד נקלעה משפחה חרדית, אב ואם ועוד שישה ילדים, לסערת השלג באזור ירושלים. הם הזעיקו עזרה, וזו לא הגיעה. לקראת הבוקר הדלק אזל, המנוע כבה, ולאחר מספר שעות גם המצבר. היה זה יום שישי, השעות הלכו והתקדמו. רכבם היה מכוסה שלג, כוחות ההצלה לא הגיעו, וכעת גם לא היה שום אמצעי להזעיקם, מאחר שסוללת הטלפון הסלולארי כבתה. הם הבינו שאם הם אינם עושים משהו הם יקפאו. אב המשפחה יצא מהרכב, אפילו לא ידע לאן. הוא קיווה שייקלע למקום יישוב. ואכן, הוא הגיע ליישוב חילוני לחלוטין, ללא תושב דתי אחד. הוא נקש על דלת הבית הראשון שראה. את הדלת פתחה לו הילה, חברתי. היא הזעיקה את בעלה ועוד כמה מאנשי היישוב. הם יצאו בג'יפים, והוא הצטרף אליהם, למרות קדושת השבת, מפני פיקוח נפש. הם הגיעו לרכב המכוסה כולו, הוציאו את בני המשפחה והסיעו אותם באחד הג'יפים, והוא הצטרף אל היישוב. מה עושים כעת? לסיטואציה כזו, איש מהם לא חלם שיוגיע. משפחה חילונית לחלוטין, שני ילדים וכלב, מול משפחה חרדית ביותר, אב עם זקן ופאות, אם עם מטפחת, ילדים עם קרחת. לשני הצדדים אין מושג מה עושים? הילה אמרה: "מותר לכם להיות אצל חילונים?" האב אמר: "מותר לנו להיות אצל יהודים". כולם צחקו צחוק שקצת הפשיר את הקרח, תרתי משמע. "בדרך כלל החרדים אומרים לנו 'בואו תעשו אצלנו שבת', כעת תורנו", אמרה הילה. כאן החל גישוש עדין. חברתי ידעה שלחרדים אסור לאכול כל דבר ושיש איזושהי בעיה עם כלים. היא לקחה כלים חד פעמיים והתכוונה לבשל משהו... אם המשפחה החרדית הצטרפה אליה, ובעדינות לחשה לה מה מותר ומה אסור. "מבחינתנו, אסור לאכול כל דבר שיבושל או יחומם בשבת. לכן אנו נסתפק בדברים הבסיסיים: חלות, טונה, שימורים, שתייה, ירקות, מה שיש. יהיה בסדר, לא תזיק לנו דיאטה".

הילה עקבה אחר האישה, היא קלטה היטב את המבט החטוף המוודא שיש הכשר על המוצר. בתוך כעשרים דקות אספו ערימת מוצרים, ולאחר מכן החלו להכין מהם סעודה בכלי פלסטיק. הם הכינו ארוחה חלבית לתפארת. לאחר סעודת השבת התיישבו שני הזוגות לשיחה. בעלה של הילה החל כמובן בשאלות הנופצות: "מדוע אינכם הולכים לצבא", אך אבי המשפחה החרדית לא הסכים בשום אופן להיכנס למקומות הללו. אנחנו אורחים שלכם, הצלתם אותנו, אתם עושים אתנו חסד גדול בכך שאתם מארחים אותנו, אל תחשבו שאיני מבחין בהתחשבות שלכם, שאינכם מפעילים את מכשירי התקשורת בבית... אנחנו בשום אופן לא נגיע אתכם לריב. אסכים לענות על כל שאלה, אך לא כזו שתעורר עימות". הוא כיוון אותם לדיון בשאלה הפשוטה ביותר האם יש בורא לעולם, ואם כן, מה הוא דורש מאתנו ומדוע אנחנו צריכים להיענות לדרישתו.

השבת הזו הייתה השבת המרתקת ביותר שעברה על הילה ועל בעלה.

בין לבין קשרה הילה שיחה עם האישה, והן מצאו עצמן מתחברות כנשים לדברים הבסיסיים בחיים, גידול ילדים ומשפחה. הילה ראתה מולה אמא לכמות בלתי סבירה מבחינתה של שישה ילדים, שמתפללת להרבה יותר, ובפעם הראשונה ראתה את הצבעוניות הרבה בתוך מה שראתה כשחור משחור. לקראת מוצאי שבת סיפרה הילה לאישה החרדית על המפגש האחד והיחיד שהייה לה עם אדם חרדי. היא החלה לספר לה את הסיפור

הקשר בין הילה לאורחת החרדית הפך ליום יומי. הילה מצאה את עצמה נמשכת ומתעניינת בעולם החרדי וביהדות. זה אמנם טרי מאד, אפילו השלג לא הפשיר, אבל אני מקווה שזה תחילתו של תהליך מבורך. ואיך אני יודעת זאת?

השבוע התקשרה אליי הילה, אחרי שנים שלא התקשרה, היא סיפרה לי על השבת המיוחדת שעברה עליה והוסיפה: "את יודעת מה הכי משונה כאן? שעד היום ראיתי את החרדים השחורים בדיוק כמו שהם: שחורים. כמו פלקט שאין מאחוריו כלום. אפילו לא רציתי להתקרב ולבדוק אם יש משהו מאחור. אני חושבת שרוב החילוניים הם כך. דווקא השלג הלבן הזה הביא למפתן ביתי את השחורים, ובשבת אחת בודדת נוכחתי לדעת כמה צבע יש בתוך השחור הזה, כמה חום ואהבה ואנושיות, וכמה אני יכולה להתחבר לשחור הצבעוני הזה". היא סיפרה וסיפרה וסיפרה, ואז הבריק לי רעיון: את יודעת משהו, הילה? זוכרת איך קראו להרצאה שגרמה לי להתחיל את התהליך של החזרה בתשובה? הילה חשבה וחשבה ופתאום אמרה: "רגע משהו עם לבן, כן, 'שחור ולבן ומה שביניהם'".

(חיים ולדו, אנשים מספרים על עצמם 6)

על הילד שלא ידע על המושג אבא ואמא, על הקשיש שגילה שיש לו אבא ואמא. כבר בתחילת הסיפור החלה האישה החרדית לדמוע, עד שהבכי הפך להתייפחות ממש כמו ילדה קטנה. הילה פשוט חיבקה אותה. הרגישה שיש משהו מאחורי הבכי הזה. הסתבר שהיא נושאת סיפור חיים לא פשוט בכלל. הוריה נפטרו בזה אחר זה עד הגיעה לגיל חמש, היא כלל אינה זוכרת אותם, הקהילה עטפה אותם בחום ובאהבה. היא גדלה אצל קרובי משפחה שנתנו לה את כל הטוב שבעולם, אך לא הצליחו להוות תחליף להורים ממש. "הסיפור שסיפרת לי הוא בדיוק הסיפור שלי".

הילה נפתחה לגמרי והחלה לספר לה על ילדותה. "לי כן היו אבא ואמא, ולמרות זאת, לא ידעתי מהם אבא ואמא. וכשגילו לי, זה כבר היה מאוחר". כך אמרה והחלה לספר על ילדותה מזווית שמעולם לא פתחה עד כה, גם לא לפני בעלה. לבה של הילה נפתח, ולפתע החלה להרגיש את כל הכאב שהיה אצור בה על היעדר דמות ההורים בחייה. מוצאי שבת הגיע, ושיחתם נמשכה הרבה לאחר מכן. שתי המשפחות נפרדו בידידות במוצאי שבת. ג'יפ הסיעי אותם לביתם, ולמחרת הגיע הבעל לקחת את רכבו.

תפלה

ריבוננו של עולם!

תעזור לי לעבוד על ה"בין אדם לחברו" שלי, כי אני כל כך רחוק, כי יש לי עוד כל כך הרבה מה לשפר. והדבר שהכי יעזור לי זה לזכור כל רגע ורגע שכולם הם ילדים שלך, בני אהובים של אביהם שבשמים אז איך אני יכול להגיד שאני אוהב אותך אבא אם אני לא כל כך סובל חלק מילדיך?
זכה אותי להתרכז בטוב ולהתעלם מהרע,

לראות מה יש, לא מה חסר, וכמו שאני אוהב את עצמי למרות חסרונותי, זכה אותי לאהוב את השני למרות חסרונותיו.

וכשאני רואה מישהו שמח, הולך ברחוב ומפזם לו, שאזכה לשמוח בשמחתו אפילו כשאני לא שמח כי כשאני לא שמח אני לא יכול לראות מישהו שמח, זה משגע אותי. וכשאני רואה הצלחה של מישהו בדבר שאני מאד מתקשה בו, או ישועה של מישהו במיוחד כשגם אני מחכה לישועה הזו ועדיין לא זכיתי,

תעזור לי לפרגן עם כל הלב, באמת לשמוח, כי הרבה פעמים אני מחפש שם איזה דבר רע שינחם אותי.

ריבוננו של עולם, רוצה להיות טוב עין, להעביר על מדותי ולסלוח על הכל, לאהוב את כולם, לוותר, לרחם, לראות את המעלות של השני, לא להעיר הערות ואף פעם לא לצעוק. על אף אחד בעולם.

ריבוננו של עולם, רוצה להיות בן אדם.

שמח שלום והחוק!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohrhaemuna.com

מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט אויף די פרשה

בני ישראל הם "בנים" בכל מצב - מצד ירושת אבות ומצד העמדתם כנגד האומות

בנים אתם לה' אלקיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת. כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה (דברים יד, א-ב).

פירש רש"י: "לא תתנו גדידה ושרט בבשרכם על מת כדרך שהאמורים עושין, לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויין להיות נאים ולא גדודים ומקורחים".

יש לפרש סמיכות הפסוקים, בהקדם מחלוקת רבי מאיר ורבי יהודה (קידושין לו, א), דלרבי יהודה בני ישראל נקראים בנים למקום רק כשהם עושים רצונו של מקום, ולרבי מאיר בני ישראל נקראים בנים למקום גם כשאינם עושים רצונו של מקום.

וביאר שיטת רבי מאיר הוא בתרי אנפין: א. הרי בקרב כל אחד מישראל מצויה נקודה פנימית בירושה מהאבות הקדושים, וגם אם בכללות אינו ראוי לתואר בנים, הריהו ראוי לתואר זה מצד נקודה פנימית זו שהיא תמיד בשלימות ללא פגם. ב. על פי דברי הרבי ר' בער זי"ע בביאור אמרם ז"ל (ר"ה כג, ב) "מעולם לא ראתה חמה פגימתה של לבנה", שהלבנה מורה על בני ישראל המונים ללבנה, והחמה מורה על האומות המונים לחמה, וכנגד האומות בני ישראל הם תמיד בתכלית השלימות, כי הגרוע בישראל חשוב ונעלה יותר מהטוב שבגוים, וכאשר הקב"ה מעמיד את ישראל כנגד הגוים, והוא רואה את יתרון האור מן החושך, הריהו אוהב אותם אהבת אב לבן גם כשאינם ראויים.

זהו פשר הסמיכות: "בנים אתם לה' אלקיכם", ומהאי טעמא אני מצוה אתכם "לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת", לפי שאתם בניו של מקום, ואתם ראויים להיות נאים ולא גדודים ומקורחים".

שמה תאמרו, הא ניחא כשאנו עושים רצונו של מקום, אז אנו ראויים לתואר "בנים למקום", ואיננו רשאים להתגודד ולהתקרח, אבל כשאין אנו עושים רצונו של מקום, איננו ראויים לתואר "בנים", ואם כן יהא מותר לנו להתגודד ולהתקרח.

על כך מגלה הכתוב, כי בני ישראל הם בנים למקום בכל מצב, מחמת שתי טעמים:

א. **"כי עם קדוש אתה לה' אלקיך"**, פירש רש"י "קדושת עצמך מאבותיך" - מצד הנקודה הפנימית הטבועה בקרבם בירושת אבות.

ב. **"ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה"** - כי בכל מצב הם חשובים יותר "מכל העמים אשר על פני האדמה", ולכן תמיד הקב"ה אוהבם ומחבבם כאהבת אב לבן.

(קידושא רבה תשלז)

ההתבוננות שיוורדים לעולם הזה רק עבור "היום" הזה

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים יא, טו).

לו יצוייר, אם הקב"ה היה שולח אותנו לעולם הזה רק ליום אחד, איך היה נראה אותו יום?! הרי בוודאי היינו מנצלים כל רגע ורגע מיום זה לתורה ומצוות, והיינו יודעים כי אם היום הזה מלא בתורה ומצוות, הרי זה ברכה, ואם לאו, להיפך ח"ו.

זהו הפירוש: "ראה" תתבונן ותראה לנגד עיניך כי "אנכי נתן לפניכם היום" - רק את היום הזה ותו לא, וממילא תדע ותבין כי האחריות גדולה ביותר, כי אם תנצל את היום לתורה ומצוות יהא "ברכה", ואם לאו, יהא "קללה" ח"ו.

(סעודה ב' תשסה)

המלחמה כנגד ההתנגדות דקדושה - על ידי ריבוי מצוות ומעשים טובים

כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת... לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא... אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצוותיו תשמורו... והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת וגו' (דברים יג, ב-ה).

הקשה כ"ק מרן מהר"י זי"ע, מה ענין "אחרי ה' אלקיכם תלכו" באמצע פרשת נביא השקר.

יש לומר, דהנה ישנם שתי דרכים להלחם ולהאבק כנגד נביא שקר: א. לצאת להפגנות ומחאות כנגדו עד שיתבער הרע מקרבנו. ב. להתחזק בעבודת ה' בתורה ומצוות, ועל ידי ריבוי הטוב, הרע יתבטל ממילא.

שני דרכים אלו הם מחלוקת בית שמאי ובית הלל לגבי נר חנוכה (שבת כא, ב), דלדעת בית שמאי יש להטיל דגש על "פוחת והולך" - להפחית ולהכניע את הרע, ולדעת בית הלל יש להטיל דגש על "מוסיף והולך" - תוספת קדושה וריבוי טוב, והלכה כבית הלל, שאין לו לאדם להתעסק עם הרע, אלא ישתדל להרבות טוב, והרע יתבער מאליו.

הוא הרמז בפסוקים שלפנינו: **"כי יקום בקרבך נביא... לא תשמע אל דברי הנביא ההוא"**, והנה, בוודאי תחפש דרך לצאת כנגד נביא שקר זה בחרב ובחנית ובמחאה גדולה.

על כך אומר הכתוב **"אחרי ה' אלקיכם תלכו"** וגו', שתטיל דגש להיות מוסיף והולך בעבודת ה', ועל ידי זה "והנביא ההוא יומת" ממילא, כי על ידי ריבוי הטוב, הרע בטל מאליו.

(סעודה ב' תשסא)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגליון

הרה"ח ר' מנחם מנדל שיק שליט"א
לרגל הולדת הבן
למז"ט ובשעטור"מ

הרה"ח ר' אהרן רוט שליט"א
לרגל שמחת אירוסין הבן
למז"ט ובשעטור"מ

הרה"ח ר' אהרן יוסף ווייס שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת
למז"ט ובשעטור"מ

הרה"ח ר' אהרן זאב קליין שליט"א
לרגל שמחת הולדת הבת
למז"ט ובשעטור"מ

הרה"ח ר' מנחם הוכהייזר שליט"א
לרגל שמחת הולדת הנכדה
אצל בנו הרה"ח ר' קלמן שליט"א
למז"ט ובשעטור"מ

על מצות צדקה

"נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" (דברים טו, י).

נתינת צדקה פעמיים

הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנו זי"ע היה מיוחד במצות הצדקה, והיה מקיים "נתון תתן" אפילו מאה פעמים, וכשלא היה לו למי לתת, היה מחפש בנרות איזה נזקק כדי לתת לו צדקה.

פעם התבטא: "אני מקנא בידידי הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע, שגם הוא נותן צדקה, אלא שכשיש לו למי לתת, הוא נותן בעין יפה, וכשאין לו למי לתת, אינו נותן, כי הרי בכי האי גוונא אינו מחויב בדבר".

"ואילו אני" – הפטיר הרה"ק מצאנו – "כשיש לי למי לתת, אני נותן, וכשאין לי למי לתת, אני מחפש למי לתת, וכשאני מוצא, רייסט מיר שטיקער (-לבי נקדע לגורים) מגודל הצער שאיני יכול לתת".

וכוונתו היתה, שהתכלית היא לתת לשם מצות צדקה, כדרכו של הרבי ר' הערש, ולא מחמת רחמנות.

בדרך זו פירש כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע את הפסוק בפרשתנו (דברים טו, י): "נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו", שלא תהא הנתינה לשם רחמנות – משום שאתה מרגיש רע בלבך בעקבות מצבו, אלא לשם מצות צדקה.

(סעודה ב' תשלח)

נתינת צדקה – אפילו עבור עניים או שבוים שאינם הגונים

דרכו של הרה"ק ר' נחום מטשערנאביל זי"ע היה לקבץ מעות לצדקה עבור מצות פדיון שבוים. פעם הגיע אל עשיר אחד וביקש ממנו סכום מסוים עבור פדיון שבוים. שאלו הגביר: "מי הוא השבוי?!" השיב: "פלוגי". נענה הגביר: "אני מכיר את פלוגי, והוא איש בליעל וגנוב, ואין צריך לפדותו".

פתח הרה"ק מטשערנאביל זי"ע את פיו בחכמה ואמר:

איתא בגמרא (גיטין נו, ב): "אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא, עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה, זיל אייתי לי קמצא, אזל אייתי ליה בר קמצא... נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה... אמר... איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא (אלך ואלשין עליהם אצל המלך), אזל אמר ליה לקיסר, מרדו בך יהודאי, אמר ליה מי יימר, אמר ליה, שדר להו קורבנא, חזית אי מקרבין ליה, אזל שדר בידיה עגלא תלתא, בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים", ולא רצו להקריבו, ומכאן נתגלגל חורבן בית המקדש.

יש לפרש הרמז בדברי הגמרא כך:

"דההוא גברא" שהיה עשיר "דרחמיה קמצא" שחבריו הם עשירים קמצנים כמותו, "ובעל דבביה בר קמצא", והוא שונא את העניים (שהם "בר קמצא" – כי אין להם קמצנות כמו העשירים), ואינו רוצה לתת להם צדקה בשום אופן, ואדרבה, הוא מסלקם בבושת פנים.

"אמר" העני "איזיל ואיכול קורצא בי מלכא", אלך לקטרע על העשירים אצל מלך המלכים, "אזל אמר ליה לקיסר, מרדו בך יהודאי, אמר ליה מי יימר, אמר ליה, שדר להו קורבנא, חזית אי מקרבין ליה", שלח להם עני, ותראה אם הם מקרבים אותו, "בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים", החלו לרנן עליו בשפתיהם שהוא עני שאינו הגון, ואין ליתן לו צדקה ואין לפדותו, וזה הגורם לחורבן בית מקדשנו ותפארתנו.

(יא חשון תשלב)

המעלה הנפלאה של חודש אלול

ארבעים ימי תשובה וחשבון הנפש – כדי לשבר הטבעים הרעים

איתא בטור (או"ח תקפא): "תניא בפרקי רבי אליעזר, בראש חודש אלול אמר הקב"ה למשה 'עלה אלי ההרה', שאז עלה לקבל לוחות אחרונות, והעבירו שופר במחנה משה עלה להר, שלא יטעו עוד אחר עבודת גילולים, והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר (תהלים מז, ו) 'עלה אלהים בתרועה' וגו', לכן התקינו חז"ל שיהו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה, וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה... וכדי לערבב השטן".

יש לתמוה, בשלמא בראש השנה יש ענין לתקוע תקיעות דמיושב ותקיעות דמעומד "כדי לערבב השטן" (ר"ה טז, ב), כי אז הוא יום הדין, והשטן עולה ומקטרע כדי להטות דינם לרעה ח"ו, ולכן יש לערבב את השטן כדי לסתום פיו מלהשטין, אבל מה הענין "לערבב השטן" בימי חודש אלול, שאינם ימי דין?!

ויש לומר בזה, דהנה התכלית האמיתית היא שימי ההתעלות יארו חקוקים בקרב בני ישראל לכל ימות השנה, ורצון הבורא הוא "יהא רעוא קמיה דתשרי על עמיה" – שקדושת חודש תשרי תלוה את עמו ישראל גם בעתיד ("ליקוטי תורה" להרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל זי"ע).

ולאור זאת, השטן מסכים שבני ישראל ישוּבו בתשובה בראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום הכיפורים, אבל אינו מסכים בשום אופן שרגשי ההתעלות והתשובה לוו את ישראל למשך כל השנה.

לכך העניק לנו הקב"ה מתנה נפלאה ומיוחדת ששמה "חודש אלול", שבחודש זה נפתח הפתח לתשובה ופשוט המעשים וחשבון הנפש, כדי שנוכח לארבעים ימי תשובה – מראש חודש אלול עד אחר יום הכיפורים – שבהם נוכל לשבר טבעים רעים, ולהשריש בקרבנו טבעים חדשים טובים ומשובחים, שישארו בקרבנו למשך כל השנה, ובוהו אנו ממלאים את רצון יוצרנו, ופועלים בניגוד לרצון יצרנו.

ועל פי דברי הרבי ר' אלימלך זי"ע הידועים (צעטיל קטן אות טז): "האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע... כגון, מי שנוול בטבע של עקשנות, ישבר את טבעו מ' יום רצופים לעשות דוקא להיפך ממה שיעלה במחשבתו... כי הרגל של כל דבר נעשה שלטון... ומשם ואילך מן השמים יעזרוהו להיות מוסיף והולך בשבירת מדות הרעות עד תומם".

מעתה יובן הפלא ופלא ענין התקיעות בחודש אלול, כי התקיעות נועדו "כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה" (כטעם הראשון המובא בטור), והתכלית בזה היא, כדי שיגיעו לסכום של ארבעים ימי תשובה וחשבון הנפש, שבהם ישברו את טבעיהם הרעים, וירגילו את עצמם לטבעים טובים ומשובחים.

ואמנם, מסיבה זו גופא, יבוא השטן להסית ולצנן ולקרר, כי אינו רוצה בשום אופן שההייליגע טעג יארו חקוקים וטבעים בישראל לכל השנה, ולכן יש טעם נוסף בתקיעות בחודש זה "כדי לערבב השטן" (כטעם השני המובא בטור), כדי שישבר שכבר הגיע ראש השנה, ולא יקלוט שאנו מוסיפים שלושים ימי תשובה בנוסף לעשרת ימי תשובה של חודש תשרי, כדי לשבר את הטבע בארבעים ימים אלו.

המורם מן האמור:

א. התכלית היא, שקדושת חודש תשרי ילווה אותנו לכל השנה, ולא שח"ו לאחר ההתעלות הגדולה בימים אלו נחזור למצבנו הקודם.

ב. העצה לשמר קדושת תשרי לכל השנה, היא, על ידי עבודת התשובה במשך ארבעים יום – מראש חודש אלול עד יום הכיפורים – שבהם אנו משברים הטבע הרע, ומטביעים בקרבנו טבע טוב.

ג. לכן בחודש אלול אנו תוקעים בשופר כדי להתעורר בתשובה, כדי להגיע לסכום של ארבעים ימי תשובה ושבירת הטבע.

ד. בד בבד, יש לתקוע בימים אלו כדי לערבב השטן, כדי שישבר שכבר הגיע ראש השנה, ולא יקלוט שאנו מייחדים ארבעים ימים לשבירת טבעים רעים.

(סעודה ג' תשסב)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

הרה"ח ר' אור שלום יצחק הכהן גולדשטיין שליט"א
לע"נ אשתו מרת טרזה רייזל אסתר
בת להבחל"ח ר' אליהו שליט"א

לעילוי נשמת העסקן הדגול
הרה"ח ר' אברהם יהודה
ב"ר ישעיה עקיבא פיינר ז"ל

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת חיה סאסא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם ז"ל
נפטרה י" סיון תשע"ט
אשת הרה"ח ר' יעקב נחום לאנג שליט"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מודכי ז"ל
מרת ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה
שוורץ

{ אז נדברו }

פרשת ראה תשע"ט | ראש חודש הרחמים והסליחות תשע"ט

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

0799-654321

תודה מראש!!!

”

ראה!!! ברכה וקללה!! הכל ברור!! הכל על השלחון!!!

פרשת השבוע מתחילה עם ארבעה פסוקים רשמיים: ראה אנוכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה!! את הברכה אשר תשמעון... ואת הקללה אם לא תשמעון...

מה כתוב בפסוקים האלו? מה המסר שלהם???

אדוני היקר: תפסיק לחשוב שהיהדות מסובכת... תפסיק לפכור ידיך בסימן שאלה ולומר ש-מה אנחנו יודעים... ומה אנחנו מבינים... אנחנו לא יודע מה רצון ה'... תפסיק לדבר בסגנון זה!! כי זה לא פשוט נכון!! הכל ברור!!! יש ברכה ויש קללה!! הברכה היא אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... ואילו הקללה זה אם לא תשמעון... אין פה מה להבין ואין מה להסתבר... וזה אחת מהיצר הרעים הגדולים ביותר שלנו... יש לנו מין תענוג מיוחד לעשות את היהדות מסובכת... ואז אני לא יודע מה רצון ה' ומה צריך לעשות... סוג הספקות האלו נותנות לנו תחושה של צדקות כזו... שאני אפסס... לא יודע מה לעשות... אני מאוד רוצה לעשות משהו בעבודת ה'... אבל אני לא יודע מה הנקודה... **אז זהו שזה לא נכון!!! היהדות היא מאוד מאוד ברורה!! וראה!!!!!!** ר' ייד... ראה!!!! אנוכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה... אתה רואה?? מצד אחד יש ברכה... ומצד שני יש קללה... ומעתה:

את הברכה!! אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... אם אתה שומע בקול מצוות ה'... אם אתה מתנהג כמו יהודי ואתה עושה רצון ה'... זה ברכה!!!! ואם לא... אם לא תשמעון אל כל מצוות ה' אלוקים... אז הנה קללה!!! כל מה שנותר לך עכשיו זה לברר מה אתה עושה... האם אתה מקיים את מצוות ה' או לא?? זהו!!! אין פה יותר מה להבין!!!

ימים הנוראים בפתח וצריך לחזור בתשובה... וכל אחד מאיתנו שואל את עצמו (או לכה"פ אמור לשאול את עצמו) מה... מה המצב שלי שמה למעלה?? האם אני בפלוס או במינוס?? האם בשמים מרוצים ממני או שלא כ"כ או... או שממש ממש לא?? נו... באמת מה אתה אומר?? אז כל אחד מושך בכתפיו... אין... אין לי מושג... איך אחד פעם אמר לי: אני מוכן לשלם מאה אלף שקל למי שמוכן לשחרר לי איזה מידע או מסמך מה חושבים עלי בשמים... מה המצב שלי שם... ברגע ששמעתי אותו... מיד קפצתי על המציאה ואמרתי לו!!! קדימה... אני!!! אני יודע בדיוק מה המצב שלך בשמים!!! אבל קודם תתן לי דמי מקדמה... תן לי איזה עשרים אלף שקל מראש (שלא תברח לי אח"כ...) ואז אני אגיד לך... בקיצור:

אמרתי לו: יש פסוק: **ראה אנוכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה... את הברכה אשר תשמעון אל מצוות ה' אלוקים... והקללה אם לא תשמעון...** כתוב כאן: שאם אתה מתנהג כמו יהודי ועושה מה שכתוב בשו"ע... אתה בסדר... המצב שלך טוב... ואם לא!! אז רח"ל המצב שלך גרוע... **אמרתי לו: אין פה מה להבין!!!** אתה פשוט צריך לפתוח את הספר תורה של העם היהודי... ולעבור פסוק פסוק ולבדוק האם אתה עומד בכללים או לא... ואם אתה לא מספיק מבין מה כתוב בס"ת... אתה מוזמן לפתוח שו"ע... ואם שו"ע זה יותר מידי הרבה חומר בשבילך... אז יש כל מיני ספרי קיצור... אם זה ספר היראה לרבינו יונה או שער ג' בשערי תשובה ששם הוא מונה בקיצור נמרץ את כל מה שיהודי צריך לדעת בשביל להיות "בסדר" עם הרבש"ע... וזהו!!! מה שכתוב שם!! זה בדיוק מה שקורה בשמים!!! **אין שום הפתעות בשמים!!!!** לא לחינם חכם עדיף מנביא... כי כל המידע שהנביא מביא מהעולמות העליונים... החכם מביא מידע עוד יותר מדויק ומפורט מהסעיף קטן של המשנה ברורה ומהפרקטיקה המעשית בעבודת ה' **שכל אחד מאיתנו יודע טוב מאוד מה הוא צריך לעשות ולתקן בעבודת ה' והוא רק לא רוצה...** הוא מנסה להתחמק בתואנה ש... מה אנחנו יודעים... מה חשבונות שמים... ומה צריך לתקן... **לא!! לא אדוני!!! אין שום דבר מסובך ביהדות!** היהדות לא מסובכת בכלל!!! הכל כתוב בתורה שבכתב ומפורש ע"י חז"ל בתורה שבעל פה... **אם יש משהו מסובך... זה אתה!!! אתה מסתבר עם עצמך!!!** אתה לא רוצה לעשות מה שמוטל עליך לעשות... ולכן אתה מנסה לסבך את התורה ומחפש להוציא ממנה את מה שמתאים לך... ואז באמת זה נהיה מסובך... יהודי שצריך לעשות חסימה לפלאפון שלו שלא יהיה פרוץ... והוא אומר לי: אני מוכן לשלם מאה אלף שקל אם תגיד לי מה קורה בשמים... בבקשה!!! כה אמר ה'... תעשה חסימה מבוקרת לפלאפון שלך... כי כה אמר ה'... אם לא תעשה חסימה לפלאפון שלך אז... אז לא כדאי לך וכר...

אני מבטיח לך שזה "כה אמר ה'!!! ואני מבטיח לך שאם היה עכשיו נביא... זה בדיוק מה שהוא היה אומר לך... רק מה?? אם היו עכשיו נביאים... והם היו מטיחים לך את האמת בפרצוף... היית זורק אותם בבור טיט שבחצר המטרה... רק מה?? עכשיו שאין נביאים... אז אתה כבר לא צריך לזרוק את ירמיהו בחצר המטרה... אתה יכול לזרוק את ה"ראש הגדול" שלך בטיט של חצר המטרה... ולעשות פרצוף נבוך ומהורהר של ראש קטן ולשאל... אוי... מה עושים... "אותותינו לא ראינו אין עוד נביא, ואין איתנו יודע עד מה..." כאילו שכל הבעיה שלך זה הנביא שיבא וישבר ויגלה לך את הסוד הגדול... מה ה' רוצה ממך ומה אתה צריך לעשות... **כאילו שאין לך קצה חוטו!!!** ואין לך שמץ של מושג מה רצון ה'!!! ולא נותר לך אלא לחפש בנרות איזה מיוחד "שרואה דברים..." שיגיד לך מה קורה בשמים... אדוני!!! במקום לחפש בנרות איזה צדיק מיוחד שרואים אצלו דברים... עזוב!!! קודם תחפש את הראש שלך!!! איפה זרקת את הראש הגדול שלך... למה תמיד בעבודת ה' אתה משחק אותה ראש קטן כאילו אתה לא מבין ולא יודע לאבחן ולהצביע על הנקודה!! איזה ערוות דבר מצא אצלך הקב"ה שהוא שב מאחריך ולכן בשנה האחרונה לא היה לך סייעתא דשמיא כמו פעם?? **אני לא נחמד!!! אני בועט לך בבטן בלי רחמים!!!** אבל בינינו... אין לי שום אינטרס... אני לא לוקח פדיונות... ואני לא רואה דברים... אני כסה"כ מעמיד אותך מול המציאות **שאתה!!! שאתה תראה דברים!!!** שאתה תעמוד מול עצמך ומול אלוךך שאתה יודע בדיוק מה הוא רוצה ממך!! ולא תתחמק ממה שאתה צריך לעשות!! **המרויח היחיד יהיה אתה!! לא אני!!!** אל תשכח שבעוד חודש ימים כל אחד מאיתנו יעמוד לבד לבד מול הרבש"ע... כל אחד בגודל טבעי... ושם יכון בחסד כסאו וישב עליו **באמת!!!** והקב"ה ידרוש ממך **אמת!!!** לא טיוחים... ולא בלבולי שכל... הקב"ה יתבע ממך למסור דין וחשבון אחד שתיים שלוש... מי יעמוד לצידך ברגעים האמיתיים האלו?? **אף אחד בעולמם!!!** תוציא מהראש! (אף נביא שקר שניבא לעם ישראל עתיד ורוד לא ליווה את עם ישראל בגלות) אף אחד!!! אתה ורק אתה תעמוד ותתמודד מול רשימת שאלות שהקב"ה ישאל אותך מה קורה איתך... ההלו... תתכונן לזה!!! צריך לקחת את העניינים ברצינות... זה לא צחוק... זה לא בדיחה... אגוטע חודש!!!

האם צרות של עשירים זה גם צרות??

בפרשת השבוע התורה מתייחסת לצרות של עשירים!!! מדובר שם במעשר שני... שכל אחד מישראל מחוייב להפריש עשר אחוז מפירותיו ולעלות אותם לירושלים... אבל אל תשאל... יש לי בעיה... בעיה מאוד קשה... תנחש מה הבעיה?? וכי ירבה ממך הדרך... כי לא תוכל שאתו... כי יברכך ה' אלוךך!!!! **תקשיב: יש לי בעיה... הקב"ה כ"כ בירך אותי... ויש לי כ"כ הרבה פירות... שגם העשר אחוז שאני צריך להפריש... זה עצמו כמות אסטרונומית... ואני פשוט לא מסוגל להעלות כזו כמות אדירה של פירות לירושלים... כן... זה מה שהתורה מדגישה: כי יברכך ה' אלוךך!!!** כתוצאה מהברכה שה' בירך אותך... הרי יוצר מצב שהמעשר - עשר אחוז יהיה כמות מאוד גדולה ולא תוכל שאתו...

נו... איך אנחנו מתייחסים לצרות של עשירים???

אוהו... תתבייש לך... נותנים לך ואתה מתלונן??

תגידי תודה... יש כאלו שאין להם בעיות כאלו... יש כאלו שהידיים שלהם ריקות לגמרי... אז אתה... שאפילו המעשרות שלך כ"כ גדולים... אז אתה מתלונן... אתה עוד מעז לומר שאתה נמצא בשוקת שבורה ולא יודע מה לעשות?? תשבור את הראש... תשכור חברת הובלות ותעלה את כל הפירות לירושלים... ותגידי תודה ותשתוק...

אז זהו שלא!!! התורה לא סותמת פיות... וגם לבן אדם שברוך ה' הקב"ה הרעיף עליו מלא חפניים ברכה... גם לו... בתוך המצב של הברכה... יכול להיות כל מיני קשיים טכניים... והתורה לא מתעלמת מהם... (כמובן... אם היה מדובר בטענת פינוק או בטענת וישמן ישורון ויבעט זה כבר משהו אחר... כעת אנחנו מדברים על טענה מוצדקת... טענה מתקבלת... וכי בגלל שהיהודי הזה התברך לכן אין לו זכות לפתוח את הפה... וכי אדם עשיר שחמורו רובך בדרך רק בגלל שהוא מלא וגדוש בכל טוב מצרים... לכן אין פה מקום לעזוב תעזוב עמו...?? כן... במדינת ישראל שמאפיינת את דעת בעלי התפוחים ההפוכה מדעת תורה הגישה הזו מאוד רוחת... תמיד ירחמו על החלש... תמיד הוא יצא הצודק... והחזק תמיד יצא מופסד... אם אתה רוצה לנצח תהיה עובד זר... אתה רוצה לצאת צודק?? תהיה בן מיעוטים... אבל חשבון הצדק האמיתי קובע שבדיקו כמו שאסור לישא פני גדול ועשיר... כך גם דל לא תהדר בריבו... אסור לרחם על הדל יותר מהעשיר... ועל אותו משקל אסור גם להטות את דינו של העשיר לשלילה מרוב רחמים עם העני... עכ"פ התורה מתייחסת לטענה זו... ובשביל זה יש לנו את דין פדיון מעשר שני... אותו יהודי עומד ופודה את פירותיו על מצות... ומעלה אותם לירושלים... ושם באמת הוא מודה לקב"ה על שזיכה אותו שכמות הפירות שלו כ"כ גדולה עד כדי שהוא הגיע לצרות של עשירים ש"לא תוכל שאתו..."

ללמדך: שהתורה לא מתעלמת ולא מתנכרת לאף אחד!!! בשום שלב בחיים!! גם אדם שפיו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו... ואין לו שום תלונות... הכל ברוך ה' כל כך טוב... אבל יש כל מיני טרדות... ועומס גדול כתוצאה מ... מ... ממה שזה יהיה... אם זה הבת שהתארסה ואוטוטו חתונה ויש עומס גדול... ואם זה התחייבויות כספיות שמגיעות בנסיבות משמחות ש... חס ושלום... אני מתבייש להתפלל... מה... יש לי עוד מה לבקש?? אני רק יכול להודות לקב"ה... **לא! אתה טועה!!!** נכון... להתלונן אסור... אדם שמתפלל על רוב טובה ובוטח בה זה ממש כפיות טובה... אבל אם יש לך קושי נקודתי כתוצאה מטובה שהקב"ה נתן לך... גם את התפילות האלו הקב"ה מתפלל... גם כאן הקב"ה נמצא... גם את המסר הזה צריך פעם אחת לדעת... הקב"ה לא נעלם אחרי שהוא הטיב איתך... הוא ממשיך ללוות אותך... לא רק במציאה הגדולה... אלא גם בהובלה שלה... ואם זה כבד לך... ולא תוכל שאתו רק כי יברכך ה' אלוךך... גם כאן הקב"ה נמצא והוא נותן לנו ציווי מיוחד ששמו: פדיון מעשר שני... אז לא צריך אף פעם לסגור את הפה... הקב"ה תמיד כאן...

מופעי--ימי הרחמים והסליחות...

נא לא לערבב אור וחושך...

שבוע האחרון כולם מדברים על הופעה חרדית שהיתה אמורה להיות לגברים בלבד... וההופעה הזו התבטלה עקב עתירה של שדולת נשים וכו'... כולם מדברים על השעוריה... באיזו מדינה אנחנו נמצאים שככה נלחמים בגדרי הקדושה וכו' וכו'... מאשימים את מערכת המשפט... את היועץ המשפטי לממשלה שעוד מדמיון שהוא דתי וכו' וכו'... עד כאן השפה של העיתון!!! תפקידו של עיתון חרדי זה להציג את המפה הפוליטית... ולשרטט מי צודק ומי לא... אבל אנחנו אחרי הכל מחונכים להסתכל על כל דבר בייחס לעצמנו!!! מה זה אומר לי!!! מה אני קשור לסיפור הזה... מה זה בא לעורר אותי!!!

אז תרשה לי בתור יהודי שגר בחיפה להגיד הרגש מסוים... (או שזה נכון... או שזה לא קשור... אבל זה נכון גם אם זה לא קשור...) לפני שנה מי שזוכר... החופש הגדול נגמר ממש שבוע לפני ראש השנה... וכנראה כתוצאה מזה היו כל מיני מופעי סליחות!!! וסטנדאפ של תשובה! וכל מיני אירועים של בידור "בהקשר" לימים הנוראים ולסליחות... **זה היה פשוט צורם!!!**

חברה... אתם רוצים ליהנות...?? אתם רוצים בידור?? בכיף... תלכו להופעה... תמחאו כפיים וזערת... תתגלגלו מצחוק... תסיימו את האירוע... **ואז!!! תחליטו אם אתם רוצים לחזור בתשובה או לא...** אם אתם מעוניינים... בבקשה... בבית הכנסת הסמוך נערכים סליחות בלב נשבר... ובבית המדרש שממול יש עצרת תשובה מרכזית... **אבל למה לערבב אור וחושך???** למה מופעי-- סליחות?? למה לערבב את השעיר לה' עם השעיר לעזאזל?? אנחנו כ"כ מתאמצים לחדד את ההפרדה ביניהם... אנחנו כ"כ נערכים מראש שהשעיר לה' מקומו כאן!!! והשעיר לעזאזל מקומו בעזאזל!!! אז מה אתם מערבבים אותם??...

עכ"פ זה מה שהיה שנה שעברה!!! אבל לכה"פ היה אז לימוד זכות... סו"ס שנת הלימודים התחילה רק אחרי שהאשכנזים התחילו להגיד סליחות... **אבל!!! השנה כבר אין תירוץ...** השנה ב"ה שנת הלימודים מתחילה מיד כשמתחילים לתקוע בשופר ומתחילים ימי הרחמים והסליחות... השנה אין הצדקה למופעי סליחות... ואין מקום לטראנס של תשובה... **ואסור שזה יקרה!!!**

עכ"פ המופע המדובר שהתבטל השבוע... אם נחשוב רגע... הרי זה היה הופעה לשם הופעה!!! אוטומטית זה היה מיועד באופן טבעי גם לנשים במעגל סגור והכל היה עובר בשלום... רק מה?? ההופעה הזו היה נקרא סוג של **קומז'ין באווירה של הימים הנוראים...** סוג של שמועס' והכנה בכובד ראש לקראת ראש השנה... אם ככה... אז זה ממש קדשי קדשים שנאכלים רק **לזכר** כהונה **לפנים מן הקלעים** (ולכן המופע היה מיועד רק לגברים... ומכאן התחילה הסערה...)

בשביל זה הקב"ה שלח לנו איזה שדולת נשים שהעמידו אותנו במקום... והם הבהירו לנו: **רבותי: נא לא לערבב אור וחושך!!!** אתם רוצים אטרקציות בין הזמנים?? אתם רוצים הופעה מושקעת לקראת סוף בין הזמנים?? בבקשה... תהנו... תקפצו... תמחאו כפיים... ונא לא לשכוח לשלם בכניסה לאולם... אבל לקרא לזה הכנה לימים הנוראים?? ההלו... נא לא להיסחף!! ונא לא להתבלבל!!! **זה כבר עירוב אור וחושך!!!** אם אתם רוצים לערבב אור וחושך... אז הנה... תקבלו עירוב בין ישראל לעמים **ובין עזרת ישראל לעזרת נשים...**

הרי כולנו מבינים שאירוע כזה הוא לא אמור להיות קשור לנשים... נו... אז כמו שאנחנו מבינים שהוא מתאים רק לגברים!! מותר לנו גם להבין שאירוע כזה מתאים רק לבין הזמנים!!! נא לא להכניס את חודש אלול ואת הימים הנוראים לקידום מכירות... (זה לא סתירה שבשביל האווירה של בין הזמנים זה יכול להיות האירוע הכי אידיאלי שיכול להיות) את הימים הנוראים נשאר במקומם הראוי להם... ואת האטרקציות של בין הזמנים נשאר במקומם... **נא לא לערבב!!** ושלא תגידי שלא אמרתי... עוד מעט יגיעו הבחירות... ותהיה בטוח שהימים הנוראים יכנסו לקידומי מכירות של הבחירות... ללא ספק יהיו כל מיני עצרות תשובה שיעסקו נטו בתעמולת בחירות... ויהיו כל מיני פליירים של "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו" עם כיתוב של המפלגה מעל... **תזכור שהכנתי אותך מראש שזה מה שיהיה...** אז הההלו... נא לא לערבב אור וחושך!!! נא לא להכניס את הימים הנוראים למבואות המטופנים שאנחנו נאלצים לעבור בהם בעיצומם של ימי הרחמים והסליחות... נא להשאיר את הימים הנוראים בבית המדרש עם המפוזר הצחורות מול הארון קודש הלבן... שהמנגינות של ימים הנוראים בשנה הבאה חלילה לא יזכירו לנו מילים וחרוזים מהבחירות דאשקתך... מסוכן להגיד עכשיו כאלו משפטים כי סוף סוף אנחנו מידי קרובים לבחירות!!! אבל אנא... אין רשות לבחירות הקרובות להרוס לנו את חודש אלול המתוק!!! עם כל הכבוד לבחירות... ימים הנוראים הם הרבה הרבה יותר גורליים מאשר הבחירות... סו"ס יכול תשכח שחודש אלול הוא גורלי לשנה תמימה לכל הדעות!!! ואילו הבחירות... תמיד יכול להגיע איזה רוסי ולהפוך אותם ללא רלוונטיות... את הבנוס הזו אין לנו בייחס לימים הנוראים... יום אחרי שננעלים השערים אפילו הקריב כל אילי נביות שבעולם אין מוחלין לו... את הגלגל הזה אי אפשר להחזיר אחורונה!!! אז אדרבה... נא לקחת קל וחומר מהבחירות עצמם... אם בחירות שהגורליות שלהם היא בערבון מוגבל... בכל זאת כולנו מבינים שזה גורלי וכולנו במתח מהתוצאות וכולנו מייחלים שהתוצאות יהיו טובות... אז תעשה ק"ו בן בנו של ק"ו על התוצאות של התשובה ותפילה וצדקה שלך בחודש הקרוב... זה הרבה הרבה יותר רציני!!! הרבה יותר גורלי!! ויש בהחלט מה לקחת ברצינות... אז נא לא להתפתות ולהסיט את תשומת הלב למקום הלא נכון... ראה הוזהרת...

עצה טובה להכנה פנימית

ליום הדין...

רגע לפני שמתחיל חודש אלול... רגע לפני שחוזרים ללבוש בגדי עבודה והתכנים של גיליון זה חוזרים להיות התכנים הרגילים ששויים לכל נפש... ובעזרה"ש ובסייעתא דשמיא משבוע הבא ואילך גיליון אז נדברו חוזר להיות מודפס ומחולק בהיכלי הישיבות הקדושות ומותאם לשלל השכבות... אז רגע לפני!!! השבוע האחרון של בין הזמנים!!! תרשה לי להציג לפניך מאמר בנושא של אלול וראש השנה... אבל בפלנטה אחרת!!!

אם אתה זוכר לפני כמה חודשים כתבתי כאן בגיליון זה על כיתה א' וכיתה ב'... הדברים אמנם סוייגו לאחמ"כ... אבל עדיין הבסיס הוא ודאי אמת ויציב שיש שני שלבים בעבודת ה'!!! יש את השלב של כיתה א' שבה באיזהו מקום הרבש"ע עובד אצלנו... אני הילד הקטן של הרבש"ע... ויש לי הרבה צרכים... יש לי הרבה בקשות... ואני בוכה ואבא תמיד מגיע לעזור... כן... כמו שאנחנו ההורים... אנחנו עובדים אצל הילדים שלנו... אנחנו מלבישים אותם... מכינים להם אוכל... דואגים להם... ככה אנחנו הילדים הקטנים של הרבש"ע... ואנחנו פונים אליו והוא עוזר לנו...

עד כאן כיתה א'!!! כיתה ב' זו הבנה שאני הבן של הקב"ה וממילא כל קושי שיש לי... הכתובת היא הרבש"ע... ואני צועק אליו והוא יענה לי...

אבל יש כיתה ב'!!! יום אחד יעניקי הקטן מתבגר... ופתאום הוא מבין שאבא ואמא לא רק עובדים אצלו... אדרבה... גם הוא עובד אצלם... אדרבה... כבד את אביך ואת אמך... מאכילו משקה ומכבדו... אני פה בשביל לכבד את ההורים שלי... ולא הם יכבדו אותי...

על אותו משקל בעבודת ה'!!! יום אחד אנחנו צריכים להתבגר ולהבין שאנחנו לא באנו פה רק לקבל מאבא שבשמים!! אלא אדרבה... באנו לכאן בעיקר בשביל לתת!!! לתת לאבא שבשמים!!! נכון שתמיד אנחנו נמשיך לקבל... כי סו"ס הכל ממנו יתברך... ותמיד ישאר לנו המקום של הילד הקטן שבוכה ואבא עונה לו... אבל בכל זאת!!! מותר לנו להתבגר ולהבין שעיקר התכלית שלנו כאן בעולם הזה זה שאנחנו נעבוד את ה' ולא שהוא יעבוד אותנו!!! זה כיתה ב'!!!

ובימי הרחמים והסליחות הנושא הזה מגיע לידי ביטוי מאוד מאוד דומיננטי!!! ראש השנה מתקרב!!! נו... נו... מה זה אומר לי ראש השנה???

כאן מתחיל ההבדל התהומי: כשניגשים לכיתה א' ואומרים לו שמגיע ראש השנה... המשמעות היא אבאלע... בני חיי ומזוני... כתבנו בספר חיים טובים... כתבנו בספר פרנסה... מלא אסמינו שבע... הצמח לנו ישועה בקרוב... זה מה שמעניין מי שנמצא בכיתה א'!!!

אבל מי שכבר הגיע לכיתה ב'... מעסיק אותו עוד משהו!!!! סוף סוף אני פה לא רק בשביל לקבל... אלא בשביל לתת!!! ובראש השנה... זה היום שבו אני נותן לקב"ה כתר מלוכה!!!! וממילא כל הנושא של ראש השנה מסתובב סביב ההמלכה!!! סביב מה שיש לי לתת לקב"ה!!!

נכון... אני לא שוכח את כיתה א'... אני לא שוכח את הילד הקטן והמפוחד שבי שדואג **לקבל** חיים טובים... אני עוד אצעק לקב"ה ואתחנן לפניו **לקבל** שנה טובה ומתוקה... אבל!!! את ראש השנה אני משאיר ליום של נתינה!!! ליום של כיתה ב'... שבו אני נותן לקב"ה מלכות!!!

הנושא הזה מאוד מאוד קריטי בהבנה של משמעות הימים הנוראים...

אז כפי שכתבתי והארכתי לפני כמה חודשים... הרי עד לפני שנתיים בכלל לא ידעתי על המושג הזה של כיתה ב'!!! לא ידעתי בכלל שיש לי מה לתת לרבש"ע!!! ידעתי רק שיש לי הרבה הרבה מה לקבל מהרבש"ע!!! (שבוינו ההכרה הבסיסית הזו - להבין שהכל ממנו יתברך... היא עצמה בכלל לא מובנת מאליה... שיש לי וכל אחד מאיתנו הרבה מה לעבוד בשביל לחיות כך...)

אז אני רוצה לשחזר מאמר שכתבתי שנה שעברה!! אני מעתיק אותו כמות שהוא!! כמדומני שיש בו חיזוק גדול... מצוה לפרסם ולהעביר את זה למי שצריך לשמוע את זה... זה בעיקר נוגע לזוגות נשואים בשטף החיים... או לחילופין לכל מי שמתמודד בשלל התמודדויות בחיים... לשתף אותך בדוגמא קטנה... בשני חודשי אלול שעברו עלי...

ושוב: אני מעתיק את המאמר כמות שהוא!! הוא נכתב בשנה שעברה...

ובכן: אני כמיטב המסורת נוהג מידי שנה בחודש אלול להיות לחוץ... זה מה שיש... סוף סוף אני ליטאי ואותי לימדו בישיבות שאלול זה... זה... זה אלול... ואם זה אלול אז... אז ננו... צריך לתפוס חיזוק ואימת הדין ופולצות וג' ספרים נפתחים ומה יהיה ואל תשאל... ותכל'ס... הלחץ משתק אותי... (מי שמזדהה עם התחושות האלו שירים את היד...) וניסיתי לעבוד על זה... ולשנות את צורת החשיבה... ומה לא... ושום דבר... זהו... השלמתי עם זה שחודש אלול זה החודש שאני נמצא בהלם קרב... מרוב שצריך לעשות אני תכל'ס לא עושה כלום...

ואילו השנה?? מהפכה!!! השנה בחודש אלול הרגשתי שלווה נפש... שמחה... אני מרגיש את אלול חזק חזק בתוך הלב... אני מרגיש שאני כל הזמן נמצא במצב של הכנה לראש השנה... ממש כמו שתמיד חלמתי שיהיה בחודש אלול... סוף סוף השנה אני מרגיש את זה... **ומה קרה???** **אז ככה: מעשה שהיה כך היה:** במקרה או יותר נכון ממש לא במקרה. **גם** בשנה שעברה **וגם** בשנה הזו הילד שלי בתקופה הזו לא היה רגוע בלילות... ואני מצאתי את עצמי ער לילות שלימים... וכמובן שכל היום שלאחריו משתבש... ואתה מטורלל לגמרי... בקיצור: אני לא צריך להגיד לך איך זה נראה... ככה קרה גם בשנה

שעברה!!! וגם בשנה הזו...

כעת מצא את ההבדלים:

בשנה שעברה התחלתי את אלול עם תכניות מאוד ברורות... סו"ס באלול הרי צריך להתחזק... צריך להתכונן ליום הדין... וצריך להמליך את הקב"ה... **ואין ממליכים אותם???** בשטייגן... בתפילות... עוד שעה נוספת בכלול ערב... עוד עשרים דקות מוסר וכו' וכו'... (אל תתפוס אותי על המילה... זה לא דווקא הרשימה הזו... כל אחד והרשימה שלו...) ואני הולך בלילה לישון ויש לפני תכנית עמוסה למחר... **והנה... ויהי בחצי הלילה...** פתאום הילד מתעורר ומשבשש לי את כל האלול... אני תכננתי להתפלל שעה אחת יותר מוקדם... בסופו של דבר התפללתי שעה וחצי יותר מאוחר... תכננתי לכיון בתפילה יותר... פתאום אני רק מפהק בשמו"ע... תכננתי להוסיף עוד שעתיים בלימוד והנה אני לומד הרבה פחות מתמיד... ועוד לילה כזה... ועוד לילה כזה עובר עלי... אני עומד באמצע הלילה ליד מטתו של הילד **ואני מתפוצץ!!!!** אתה מחריב לי את אלול!!! מה יהיה עם יום הדין?? עם איזה פרצוף אני מגיע?? בקיצור: הההלך לי אלול... הלך לי הלילות... הלך לי השטייגן... הלך לי הכל... והגעתי לראש השנה כמו שאני מגיע כל שנה... עם הנשמה ביד... בלי להתכונן להמלכת ה'...

עד כאן שנה שעברה!!! כעת אנחנו עוברים שנה!!!

השנה שוב אותו סיפור בדיוק... אני נכנס לחודש אלול עם מלא המוטיבציה... יש לי רשימת חיזוקים לקראת המלכת ה'... להוסיף בלימוד... להוסיף במוסר... להקדים בתפילות... הכל מתוכנן... והנה... ויהי בחצי הלילה... שוב הילד מתעורר ואלול מתחיל להשתבש... אני כבר מתחיל להתעצבן ולהלחץ... מה יהיה עם אלול... ואז פתאום נזכרתי שיש כיתה ב'!!! נזכרתי שהמלכות שמים הכי אמיתית **זה לקבל את ה'!!! להיכנע לרצונו!!!** לקבל את המצב שהקב"ה מעמיד לי... ולא להתלונן... זאת אומרת: אם הקב"ה עכשיו גלגל שהילד שלי מתעורר בלילה... אז זה רצונו יתברך... ואם אני מקבל את זה **אז בזה גופא** אני ממליך את הקב"ה... באותו רגע החלטתי שאני לא מתלונן... אני ממליך את הקב"ה **כאן ועכשיו!!! באמצע הלילה!!!** ובאמת במשך שעתיים ישבתי ליד הילד... שרתי לו את כל השירים של ראש השנה והמלכתי את הקב"ה פה!!! באמצע הלילה!!! עם הפיג'מה!!! ליד המיטה של התינוק!!! פתאום נהייתי רגוע ושלו... אני לא ממחר לשום מקום... ולמה? כי עכשיו אלול!!! ובאלול צריך להמליך את הקב"ה... והנה... **זה קורה פה!!! נכון ועכשיו...** אני **באמצע המלכת ה'!!!** ולמחרת קמתי מאוחר... והתפללתי מאוחר... והגעתי מאוחר לסדר... אבל כשנכנסתי ללמוד... **הייתי כבר באמצע!!!** הייתי באמצע הסוגייה!!! תבין: כבר לילה שלם שאני ממליך את הקב"ה ליד העגלה של

שחושב שהקב"ה לא כאן!!! אבל ברגע שאנחנו מפנימים שאין עוד מלבדו... אז אבא שבשמים עומד מאחורי כל הדברים האלו!!! ולמה זה באמת קורה?? כנראה שהקב"ה רוצה איתנו במקום הזה!!! והקב"ה פונה אליך ומבקש ממך, תקבל אותי כאן!!! במצב הזה!! אל תתלונן... אל תכעס... ואהבת את ה' אלוקיך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאוד מאוד... אין צורך לחכות לבית כנסת... אין צורך לחכות לסליחות... וגברת יקרה: אין גם צורך לחלום שאני עוד אצליח לקרא איזה ספר טוב שיכניס אותי לאוירה של הימים הנוראים... עזבו... זה לא מחכה שם... **פה!!!! מול החיים בעצמם!!** פה הקב"ה נמצא... ופה אני עצבני ומתוסכל ומתקשה לקבל את ההחלטות של הקב"ה... ופה הקב"ה פונה אלי בחודש אלול ואומר לי: **בא תמליך אותי!!! תקבל אותי למלך!!!**

זו העבודה של חודש אלול... לאסוף את כל השברים ואת כל התרועה של השנה... את כל הגנוחי גנח והילולי ליל... לאסוף את כולם ולקבל אותם!! לדעת שהקב"ה פה... והוא עומד מאחורי זה... וגם שם נמצא השם יתברך... תסכים איתי שמצד אחד זה יותר קשה ויותר תובעני מתענית דיבור כל חודש אלול... אבל מאידך זה הרבה יותר נגיש... וקרוב אליך הדבר מאוד בפיוך ובלבבך לעשותו...

המלך בשדה!!! הוא פה!!! עמוק עמוק בחיים!!! שם נפגוש אותו...

אבל זהו!!! נעצור כאן!! הדברים שנכתבו כאן הם אמת!!! זו האמת הצרופה... אבל היא פחות נחמדה... ולא רק שהיא לא נחמדה... אלא סו"ס גם מקובלנו שתשובה תפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה... וכל אחד מאיתנו רוצה לשנות את הגזירה!!! כל אחד מאיתנו רוצה להקל על הפעקאלע... אנחנו מאוד מקוים להתפטור מהפעקאלע ולא רק לקבל אותו באהבה... סו"ס אנחנו כל הזמן צריכים לקפץ בין כיתה א' לכיתה ב'... ואנחנו כל הזמן צריכים לשלב אותם!!! אז מצד אחד טוב לדעת שיש כזה מאמר... טוב לדעת שלהמליך את הקב"ה זה לקבל אותו... אבל!!! במקביל... הקב"ה נתן לנו ארבעים ימי הקשבה שהמלך בשדה והוא משתוקק לשמוע מה מפריע ומה חסר ליענקלה שלו... הוא מתאוה לתפילתם של צדיקים... והוא רוצה לשמוע מה מפריע לך ובעז"ש הכל יסתדר... ומכאן ואילך בגיליון זה נשתדל להתמקד בחלק הזה!!! אבל לפחות לדעת שיש גם כיתה ב'... יש גם לתת לקב"ה כתר מלוכה... ובמה??? שתמליכוני עליהם!! תקבלו אותי!! אל תתנגדו אלי!!!

להצליח לשלב בין שני החלקים האלו בעבודת ה'... זה עבודת חיים!!! זה לא חובבני... זה לא בשביל קריאה חובבנית של עלון אז נדברו... אל תתקשר אלי עם צרור שאלות... לא!!! זה רציני!! בשביל זה אנחנו פה!! קדימה... לעבודה... אני לדודי- כיתה ב'... ודודי לי- כיתה א'...

השכנים הלא קלים האלו... ואת הלילות הקשים האלו... ואת המצב בחשבון שהוא לא מי יודע מה... ו... ואת כל הפעקאלאך שכל אחד מאיתנו סוחב איתו... אז הנה!!! ואומר הרבש"ע: **את כל זה הבאתי לך!! וכאן אני רוצה שתמליך אותי!!!** אני רוצה שתמליך אותי בזה שתקבל את הנתונים שהעמדת לפניך **ומתוך זה** תעבוד אותי בשמחה ובטוב לבב ומרוב כל!!! בזה תמליך אותי!!!

אני רוצה שתתייחד ותתאחד איתי ותקבל אותי!!!

ואין לך קבלת עול מלכות שמים יותר טהורה ופנימית מלקבל את רצון ה' ולעבוד אותו מתוך הנתונים שהוא מעמיד לפניך!!! כלומר: הגילוי העצום והנורא שגיליתי הוא שהאלול הכי אמיתי והכי תובעני מחכה לנו דווקא בשו"ף!!! ביום יום!!! לא בספר תהילים ולא בתקיעת שופר ולא בספר שפתי חיים... ולא בנסיעה לקברי הצדיקים... **רק דא עקא!!!** שברגע שבשנה שעברה לא ידעתי את המסר הכ"כ פשוט הזה... והגיע אלול וצריך להמליך את הקב"ה... הרי רציתי להמליך את הקב"ה איפה שאתה רק רוצה... רק לא פה!!! רק לא מול הנתונים שלי!!!

מה הפלא שיוציאים מאלול עם תסכול אחד גדול ולחץ בלתי נסבל...

יש את הבדיחה שככולם מכירים אותה... ששני ילדים הגיעו לכיתה מתנשמים ומתנשפים... מה קרה?? עשינו מצוה... העברנו אדם מבוגר את הכביש... כן... שאל המורה... אבל למה אתם כ"כ מיוזעים?? כי... כי... כי הוא לא רצה לעבור!!! היינו צריכים להיאבק איתו!!!

למה זו בדיחה כ"כ מצחיקה? מה פה העיוות המגוחך??

העיוות הוא שהילדים האלו הגיעו עם רצון מאוד טוב לעשות חסד... אבל הההלו... שכתתם דבר אחד... לשאול את הבן אדם אם הוא באמת מעוניין בזה... כן... ככה זה ילדים קטנים... **להבדיל אלפי הבדלות... זה בדיוק מה שקורה איתנו...** מגיע חודש אלול... אנחנו רוצים להמליך את הקב"ה... אנחנו מגיעים עם כל המוטיבציה... מחליטים החלטות מכאן ועד הודעה חדשה... ודבר אחד שכחנו לברר... **שכחנו לשאול את הקב"ה בכבודו ובעצמו: מה הוא רוצה???** אנחנו כבר החלטנו שבבילוי מה הוא רוצה... ומכאן ואילך מתחיל המאבק!!! אני רוצה להמליך את הקב"ה כן... והוא יתברך רוצה אחרת... ואני נלחם עם כל הכח... ולא מצליח... ומגיע מתנשם ומתנשף ומאוכזב לראש השנה שלא התכוננתי ליום הדין... **הההההה: הגיע הזמן שנקלוט אחת ולתמיד... מאוד מאוד קל** לדעת ולזהות איזה כתר הקב"ה מזמין שנגיח על ראשו!!! **תנחש מה?? פשוט מאוד:** היות ואין עוד מלבדו... אז פשוט צריך להסתכל ימינה ושמאלה ולפגוש את כל הפעקאלאך ואת כל הנתונים שהקב"ה כבר הצמיד לכל אחד מאיתנו בהתאמה אישית... את כל הדברים המעצבנים... את הבוסית המעצבנת... ואת השוויגער שזרקה איזה מילה לא במקום... ואת הבעיות עם הילד... והעיכוב במשכורת... וכל הדברים האלו הרי מעצבנים... מבעיטים... מתסכלים... את מי?? **את מי**

התינוק... ועכשיו אני ממשיך את אותו עניין מול הגמ'... **הבנת מה ההבדל בין שנה שעברה לשנה הזו???**

שנה שעברה מאוד רציתי להמליך את הקב"ה... אבל היה מישהו שהפריע לי להמליך אותו... תנחש מי?? **הרבש"ע בכבודו ובעצמו!!!** הרבש"ע פנה אלי בלילה ואמר לי: אתה רוצה להמליך אותי??

הנה... אני רוצה עכשיו שתנדנד את העגלה של הילד... אבל אני התעצבנת... **רבש"ע: לא מקובל עלי...** אני אקבע איך להמליך אותך... ואני כבר תכננתי שאני ממליך אותך בבית מדרש... בסדר א'... בהספקים וביעדים שאני הצבתי... **והקב"ה בשלון!!!** בני היקר... אתה באמת רוצה להמליך אותי?? אז **תקבל אותי!!!** תקשיב לי... אני רוצה כעת אחרת... ואני רוצה עכשיו שאתה תשחק עם הילד שלך ותעשה לו פיפ באף בשעה 4 לפנות בוקר... **ואני עשיתי מרפקים והתפוצצתי מעצבים!!!**

רבש"ע: אני לא מסכים!!! לא מקובל עלי!! אני לא מוכן שאתה תחליט לי!! **אני אקבע ורק אני אקבע** איך להמליך אותך!! הרבש"ע בשלון ואני בשלון... נו... ומה יצא בסוף?? שמהלילה הזה יצאתי מרוט... עצבני... מתוסכל... אתה יודע מה זה להיות ער חצי לילה בגלל שהילד התעורר?? סתם... סתם לשרוף לילה... אתה לא ישן... אתה קם מרוט... **אז בלילה** לא זכיתי להמליך את הקב"ה... **ובבוקר???** מה אתה רוצה... הייתי עייף...

נו... מה הפלא שהגעתי לראש השנה עם ידיים מרוקנות...

הקב"ה הזמין כתר מלכות בשעה 4 לפנות בוקר מול המשחקים של הילד... ואני עמדתי מול הרבש"ע כצוק איתן ולא הסכמתי להמליך אותו בזה... כי אני החלטתי להמליך אותו דווקא בביהמ"ד ובשעות מסוימות...

אז להמליך אותו **מתי שאני רציתי** לא הצלחתי... כי הייתי עייף...

ומתי שהוא יתברך רצה... אני לא רציתי... התנגדתי בכל תוקף...

הבנת מה קרה??? כעת מצאתי לראשונה בחיי את **החתול השחור!!!** מה פשר התופעה שדווקא בחודש אלול... שאנחנו כ"כ רוצים להתחזק... למה דווקא אז לא הולך כלום...?? למה דווקא אז אני מרגיש הכי רחוק מתמיד...?? **הפעם לראשונה מצאתי את החתול השחור!!!**

פשוט מאוד: דווקא בגלל שבחודש אלול אני רוצה להמליך את הקב"ה... דווקא לכן אני מגיע עם תכניה מאוד מאוד מסודרת... אבל יותר מידי מסודרת!!! ואז הקב"ה מגיע ואומר: תן לי... תן לי להחליט לך איך אתה ממליך אותי... סו"ס אתה הרי רוצה להמליך אותי... אז תנסה לבדוק **מה אני!!! מה אני רוצה...** תסתכל ימינה ושמאלה ותעמוד מול הנתונים שהעמדת לפניך ולפי זה תבין איזה "המלכה" אני מזמין... **ואז אתה מסתכל ימינה ושמאלה...** כן... הרבש"ע הביא לי את המשפחה המורכבת הזו... ואת

מעמד חלוקת המטבעות הקדושות באישון ליל בבית המקדש...

מי שנכנס בלילה האחרון לבית המקדש... למקום שבו הכהנים אוכלים את שיירי המנחות והקדשים... זה היה נראה כאילו כ"ק אדמו"ר שליט"א מחלק חנוכה געלט... ישב שם יהודי וכל הכהנים עוברים לפניו ברטט של קדושה והוא מחלק לכל אחד מטבע... כל אחד מהכהנים לוקח את המטבע בשני ידיים ומניח אותה בשמחה בכיס שלו!! מה קרה?? אולי זה הרבה כסף...??? לא... אחד מהכהנים הראה לי... זה בה"כ עשר אגורות... אז מה קורה פה?? זה ממש מזכיר לי דמי חנוכה שהרבה שליט"א מחלק בחנוכה?? אבל לא!!! עדיין זה לא כ"כ דומה לדמי חנוכה... משתי סיבות: א. הבן אדם שמחלק את ה"דמי חנוכה" האלו הוא לא נראה רבה... הוא דווקא נראה יהודי פשוט... דבר שני: כשהרבה מחלק דמי חנוכה דוחפים... והפעם לשם שינוי לא דוחפים!!! כולם מגיעים בנחת... כל אחד מקבל... אף אחד מהכהנים לא לחוץ להפסיד...

אגב: באופן כללי המחזה הזה הוא לא שגרתי במקדש!!! כי כשמחלקים קדשים לכהנים... תמיד יש דחיפות נוראיות... כולם רוצים לזכות בלחם הפנים... וכולם רוצים לזכות בכל בשר חטאת או אשם או שיירי המנחות... ולכן יש דחיפות כי כולם יודעים שיש כמות מוגבלת ואם לא תדחוף לא תקבל!!! (ולכן הצנועים מושכים את ידיהם... הם יודעים טוב מאוד שהם מפסידים... והם מעדיפים כך... בשביל לא להיכשל בהתנהגות לא ראויה בבית המקדש...)

אבל הפעם לשם שינוי... יש פה מישהו שמחלק משהו... כולם מתרגשים... כולם רוצים לזכות... אבל אף אחד לא לחוץ!!! אין פחד שהכמות מוגבלת ואם לא תדחוף לא תקבל!!! זה כבר דבר שאומר דרשני...

ובכן: מה זה החנוכה געלט הזה בשלהי חודש אב?? (שבוע שעבר זה היה ט"ו בשבט באמצע חודש אב והפעם זה חנוכה...) ובכן: הסיפור הוא ארוך... אנחנו נספר אותו רק בקצרה... היהודי הזה שיושב כאן ומחלק מטבעות זה לא רבה!! ממש לא רבה!! זה בעל תשובה... ליהודי הזה קוראים מוטל... למוטל יש עבר פלילי... הוא היה הגנב המיתולוגי של נחלת דן... כל גוש דן סבלו ממנו... כל לילה היה פריצה במקום אחר... היה גל של גניבות... ומוטל גנב ידע טוב את המלאכה והוא תמיד הצליח לחמוק... וכבר תוכננו מארבים והפכו את העולם בשביל לתפוס אותו... ואף אחד לא הצליח... עד שיום אחד מוטל גנב נכנס לבית המקדש!!! לא!!! אל תפחד... בבית המקדש הוא לא תכנן לגנוב!!! גם בגלל שבבית המקדש אף אחד לא מעיז לגנוב... וחוץ מזה מי שתופסים אותו שהוא גנב כלי שרת... זה לא נגמר בתשלומי כפל... זה קנאים פוגעים!!!! פשוט מוציאים אותו מהעזרה ופוצעים את מוחו... והורגים אותו בבית משפט שדה... (כך על פי הלכה... הגונב את הקסוה וכו'). אבל לא!!! מוטל גנב לא הגיע לגנוב... הוא דווקא הגיע לבית המקדש להתפלל!!! כן... גם גנב צריך סייעתא דשמיא והוא בא להתפלל שיהיה סייעתא דשמיא בגניבות... ובדיוק זה היום יום שלישי בבוקר והלויים שוררו בנעימות עצומה את המילים: עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה, שפטו דל ויתום מיד רשעים יצילו, ומשום מה המילים האלו נכנסו בלבו כארס של עכנאיים!! והוא התמלא בהרהורי תשובה כנים... הוא עמד שם במשך כמה שעות ובכה בדמעות שלישי וקיבל על עצמו לשוב בתשובה שלימה ומכאן ואילך לא לגנוב... והוא נהפך לבעל תשובה אמיתי!!! עברו כמה שבועות... ואז הוא החליט שהגיע הזמן להתחיל להחזיר את הגניבות!!! זה לא היה פשוט... מדובר בעבודת נמלים... לתפוס מחסנים שלימים של ציוד ואבזורים... ולשחזר כל דבר למי שייך... ומה אתה חושב... יש פה המון חוסר נעימות... אבל לא הייתה ברירה... יום אחד מוטל הופיע בבית דין והוא ביקש להצהיר צהרה!!! שמעו נא רבותי דינים מומחים!! קוראים לי מוטל גנב!!! אני הוא זה ולא אחרי! אני הוא זה שגנבתי מאות גנבות בשנתיים האחרונות... שכולם מחפשים אחרי ולא מוצאים אותי... והנה... בשבועות האחרונים התחולל אצלי מהפך וחזרתי בתשובה שלימה לפני הקב"ה ואני כעת רוצה להחזיר את כל הגניבות שגנבתי... הההלם!!!

מה... זה אתה?? כמה משטרות חיפשו אחרך... כמה מארבים ניסו לעשות מולך... כן... לא יאומן!!!

פנה האב"ד למוטל ואמר לו: אין לך מושג איזה טובה עשית עם עצמך שבאת כאן לבית דין להודות!!! ולמה?? כי... כי תנסה לתת השערה... כל הגניבות שלך... באיזה סכום הם מסתכמות???

מוטל גנב חשב וחשב ואז הוא ענה: משהו כמו חצי מיליון שקל... אוה... המשיך האב"ד ותחקר את מוטל: וכמה מתוכם זה בעלי חיים... בקר וצאן?? מוטל שוב חשב... רבע מהגניבות היו שור ושה...

נו... אתה מבין מוטל?? אם לא היית מגיע לכאן ומודה!!! יום אחד הרי היו תופסים אותך... ודבר ראשון היית מתחייב תשלומי כפל!! אז חצי מיליון היה נהפך למיליון... אבל זה עוד כלום... כי כל שור ושה שגנבת היית חייב תשלומי ארבעה וחמשה (את כולם מוטל מכר הלאה...) מדובר בסכומים אגדיים!!! שלא היית יכול לעמוד בהם והיית נמכר בגגבתך בתור עבד עברי... את כל זה חסכת ברגע שהגעת לכאן והודית ונפטרת מתשלומי הקנס!!! אתה חייב להחזיר רק את הקרן... תכל"ס... הבית דין נכנס לתמונה... והם קיבלו בזרועות פתוחות את מוטל... ולאט לאט החזירו את כל הגניבות בצורה מכובדת... חלק מהגניבות הם החזירו "בגניבה"... באופן שהבעלים לא ידעו אפילו שהחזירו... (אבל לא תמיד אפשר... עיין סוף ב"ק...) וב"ה תוך חצי שנה מחסן הגניבות התרוקן!!! כמעט כל הגניבות הוחזרו לבעליהן!! מה שנשאר בעין חזר בעין... ומה שהשתנה שולם בדמיו וכו'... אבל!!! הייתה גזילה אחת ויחידה שהיא עדיין נשארה ללא מוצא!!! מה קרה?? אחד מהגנבים של מוטל גנב... היה לא פחות ולא יותר: גר הצדק אברהם בן אברהם!!! מה יש?? אצל גנבים אין אפליות!!! אם אפשר לגנוב מיהודי מקורי... אפשר גם לגנוב מגר... ומוטל גזל מאותו גר סכום של עשרים אלף שקל!!! דא עקא... שחודשיים לפני שמוטל חזר בתשובה... גר הצדק נפטר והתבקש לישיבה של מעלה... הופה!!! הרי לגר אין יורשים... וממילא אין למי להחזיר... רק מה?? יש בתורה מצוה מיוחדת!!! אחד מכ"ד מתנות כהונה זה גזל הגר!! מי שגזל גר ובא להשיב את הגזילה לאחר פטירתו של הגר... הוא צריך לתת אותה לכהני משמרה!!! וזה הסיפור שלנו... יש לציין שזה מתנת כהונה יחסית נדירה ולכן היא מצווה חביבה מאוד... בתחילת השבוע הגזבר כינס את כל המשמרה והודיע להם: יש לי הפתעה מיוחדת בשבילכם!!! יש פה בעל תשובה שגזל גר וכבר לפני כמה חודשים הוא הגיע אלי ורצה לשלם את זה לכהנים... אבל עיכבתי אותו!!! אמרתי לו תחכה... תחכה למשמרה הזו- המשמרה שלכם... ולמה?? כי בשביל להחזיר את גזל הגר צריך לתת לכל המשמרה!!!! שכל אחד יקבל אחד יקבל שווה פרטות!!! והסכום שהוא גזל מהגר... הוא באמת סכום גדול... אבל כשהסכום הזה מתחלק בין משמרה שלימה זה יוצא פחות משווה פרטות לכל אחד... אז אי אפשר!!! הוא לא יוצא ידי חובה בה! הוא צריך להוסיף סכום מסוים משלו... בשביל שכל אחד יקבל שווה פרטות... ולכן אמרתי לו לחכות עד המשמרה שלכם... שהיא המשמרה הכי קטנה... שיש בה הכי פחות כהנים... כדי שהוא יצטרך להוסיף הכי פחות... אי לכך!! בעזה"ש ביום שלישי בערב... כולם מוזמנים לאחר חצות הלילה למעמד חלוקת פרטות דגול הגר!!! כל אחד יקבל לפי מנין בני ביתו... (יש לחקור: מאיזה גיל...?) ואכן יורם ישב שם... דמעות של התרגשות זלגו מעיניו... כן... ברגעים אלו הוא מחזיר את הגזילה האחרונה שלו... ארץ בניקיון כפי!!! בניקיון כפיים ורק אז ואסובבה את מזבחך ה'... אל תתפלל אם תראה אותו בשמחת בית השואבה ומפזז ומכרכר יחד עם החסידים ואנשי מעשה... הם אמנם גידו: אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו... ואילו הוא יאמר: אשרי זקנותנו שכיפרה את ילדותנו... אבל כולם ביחד יסיימו ויאמרו: אשרי מי שלא חטא ומי שחטא ישוב וימחול לו... ברוכים הבאים לימי הרחמים והסליחות!!!!

איפה היית עד היום???? איפה? איפה? איפה? מה התשובה????
מרב שהדברים האלו פשוטים!!!! אז כמו שהם בעצמם פשוטים!!

ככה פשוט לנו ש--- שזה פשוט!!!!

ומרוב פשוט לנו ש--- שזה פשוט!! ממילא זה בסייידר... זה טופל... אין טעם לפתוח את הנושא הזה. מרוב שהוא פשוט.

זו הסיבה שמסוגל בן אדם להסתובב שישים שנה ולא לפתוח את העיניים מול ההיגיון הפשוט ביותר שיכול להיות... כי כל פעם שעלו לפניו השאלות הכי פשוטות... הוא אמר לעצמו: נו... אם זה כ"כ פשוט... אז בטח חשבו על זה... והגיעו למסקנה ש... שזה לא שאלה... וזה לא סתירה... וככה הוא הסיט את המחשבות האלו שישים שנה!!!! שישים שנה זה עובר לידו!!!! למה? מרוב שזה מסובך?? לא!!!! אלא מרוב שזה פשוט!!!! ואני אגלה לך סוד... שישאר בינינו... תוך כדי שדברתי איתו... אני בעצמי הרגשתי שאני מתחזק ממה שאני אומר!! הדברים הכ"כ פשוטים שאמרת לי היו בהירות נוספת גם בשבילי... אני... החרדי... המזוקן... ולמה??

כי גם אצלי הנושא של אמונה הוא כ"כ נדוש וכ"כ פשוט ש... שאני אף פעם לא משנן אותו... ודווקא החילוני הזה שהכריח אותי לדבר על הדברים הפשוטים האלו... הוכיח לי שזה חידוש גם בשבילי.

ניגש אלי בחור אלטער... מה יהיה... אני תקוע בשידוכים... לא הולך... אין הצעות... אני לא יודע מה לעשות... מה יהיה... לאיזה שדכנים להתקשר... האם להצטרף לאיזה ארגון?? מה... מה לעשות?? אמרתי לו: אני שומע... תן לי לחשוב כמה ימים על פתרון... אחרי יומיים התקשרתי אליו: ברוך ה' מצאתי פתרון... אור ניצת בעיני... נו... כן... מה הפתרון??

עניתי לו: תפילה!!!!!! תנחש מה הייתה התגובה שלו?? כצפוי----

אוי... נו... בסדר... אני יודע... בטח... תפילה... נכון... אבל...

מה טמון בתגובה הזו??? (אגב: היא תגובה מאוד נורמלית... אף אחד לא היה מגיב בצורה אחרת... אבל בכ"ז מה טמון בה?) שתהיה לי בריא... כשאני מגיע לך עם בעיה... סימן שאני עדיין לא הצלחתי למצא פתרון... אז מה אתה אומר לי?? תפילה!! בוקר טוב... תפילה גם אני יודע לומר... בשביל תפילה אני לא צריך אותך... זה שצריך להתפלל אני יודע טוב מאוד... אני לא צריך אותך שתגיד לי שיש שחרית מנחה וערבית... אז זהו שלא!!!!!! זו טעות!!!!!!

דווקא בגלל שאנחנו מתפללים שלוש תפילות מידי יום... לכן מאוד ברור לנו שאנחנו מתפללים... וזו טעות גדולה מאוד!!!!!! אתה יכול להתפלל שלוש תפילות כפול שנה שלימה... ויתכן שמעולם לא התפללת!!!!!! מעולם לא נפגשת עם תפילה!!!!

דווקא!!!! דווקא בגלל שאנחנו נפגשים עם תפילה שלוש פעמים ביום... דווקא בגלל זה!!! יתכן מאוד שהיא עוברת לדינינו... ומעולם לא נפגשנו באמת עם תפילה!!!! רק לשבר את האוזן... מה זה תפילה... אני לא מביא שום מאמרי חז"ל... אני מביא נטו שולחן ערוך: אסור לעבור כנגד המתפלל...

למה? כי שכינה כנגדו!! אתה מבין? יש פה בעיה טכנית!! שכינה פה!!! צריך לצאת מבית הכנסת לאט... כי... כי זה אמור לבטא צער על זה שאתה יוצא מבית הכנסת. תגיד לי: מתי פעם אחרונה הרגשת צער כשאתה יוצא מבית הכנסת?? זה הלכתי!! סימן שזו תפילה!! ככה אמורה להיראות תפילה תקינה ע"פ הלכה!!!! תפילה זה פשוט להרגיש שקשה לי לצאת מפה!!!! ו... ואם זה לא ככה... אז חסר לך בדינה דגמי... "אין עומדים להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה..." דברי תנחומים של תורה... מתי פעם אחרונה קיימת את ההלכה הזו?? בקיצור: ההתנהלות שמסתתרת מאחורי הלכות תפילה הכי בסיסיים... היא סוג של התנהלות שיתכן שלא נפגשנו איתה מעולם... ולמה??

כי מרוב שזה נדוש ומוכר... התרגלנו לעבור ליד זה בלי לפגוש את זה... זה בדיוק כמו חברא קדישא... כולם בטוחים שאנשי חברא קדישא לא מפחדים מהמות... ולמה?? כי כשאנחנו ל"ע עומדים מול סיטואציה של לוויה אנחנו קצת מבוהלים... ואנשי חברא קדישא שאנשים... וזו טעות!!!! אין שום הבדל בינינו לבין אנשי חברא קדישא... הם מפחדים מהמות בדיוק כמו כל אחד אחר... כל ההבדל הוא שהם פשוט התרגלו להסתובב בין המתים בלי לחשוב על המשמעות של המוות... ואילו אנחנו שלא כ"כ רגילים לנוף הזה... אז כשאתה פעם ב... עומד מול מציאות של מוות ל"ע... יוצא לך לחשוב על מהו שאם החברא קדישא היה חושב יחד איתך הוא היה מדעזעזע בדיוק כמוך... אותו דבר בכל נושא אחר... כל דבר שאנחנו עושים אותו הרבה... זה לא שאנחנו מתרגלים אליו וכבר לא מתרגשים ממנו... אלא אנחנו מתרגלים לעבור לידו ולא לחשוב עליו... ולכן אנחנו לא מתרגשים ממנו!!!! תפילה זה דבר עוצמתי!!!! אי אפשר להתרגל לעוצמה של התפילה ולהישאר שאנן ונדוש... מה כן אפשר? אפשר להתרגל לעבור ליד התפילה... לעמוד כמו בלוק ולהגיד באדישות את המלל ולחיות לצידו התפילה בלי לפגוש אותה!!!! זה כן... וזה קורה לנו מידי יום... אבל עם קצת מאמץ... עם קצת מלחמה בנדושות... עם קצת התבוננות... לקחת פסוק אחד הכי נדוש בתפילה ולהחליט שאני חוזר עליו כמה פעמים בהתבוננות ולאט עד שזה יחדור פנימה... אין לך מושג איזה הפתעה מחכה לך... ממה?? מהפסוק הכי נדוש... הכי מוכר... תתפלא לשמוע...

לא חוזרים על בדיחה פעמיים...???

זקן אחד ליצן אמר לי משפט ליצני חכם: הוא אמר לי: כשאתה שומע בדיחה חדשה שעדיין לא שמעת אותה עד היום... אתה בטוח שהיא בדיחה חדשה... שיצאה עכשיו מהתנור... אבל לא!!! ממש לא בטוח... יתכן מאוד שהיא בדיחה ישנה נושנה... רק מה??? לפני חמישים שנה מישוה המציא בדיחה... הבדיחה עברה מפה לאוזן... עד... עד שכככלכלם הכירו אותה... ואז כצפוי הגיע השלב שהיא הפכה להיות בדיחה נדושה!!!! ומכאן ואילך יש כלל ברזל: לא חוזרים על בדיחה פעמיים!! ואכן מאז אף אחד לא העיז יותר להגיד את הבדיחה הזו... שום גראמען ושום ליצן... למה?? כי... נו... כולם מכירים את זה... אף אחד לא יצחק... כולם יגחכו... ואכן מאז נגנזה הבדיחה הזו והיא שוכבת לה כבר חמישים שנה אי שם בבוידיס... לבנתיים הגיע דור חדש "אשר לא ידע את יוסף..." ומעולם הם לא שמעו את הבדיחה הזו... ומרוב שאנחנו מפחדים לחזור על הבדיחה פעמיים נוצר מצב שאפילו פעם אחת היא לא נאמרה!!!! וכבר עברו להם עשר שנים... עשרים... חמישים שנה... ואז... זקן אחד אזר אומץ (או ששכח...) והחליט להפך את החוק והוא כן!! כן חזר על בדיחה פעמיים... ו... ואז נתגלתה בדיחה חדשה!!!! שלמעשה היא ממש ממש לא חדשה... אלא היא רק שכבה בבוידיס... כי ברגע שכל אחד בטוח שכולם יודעים... אז אף אחד לא אומר וממילא היא נשכחת לגמרי... עד כאן ברור??

במשפט הזה טמון יסוד גדול!!!!!!

ככה זה בכל דבר בעולם!!!!!! היות וככלכלם יודעים שהולך להיות פקקים בכביש 1... ויש סבירות שכעת דווקא בכביש 443 אמור להיות משוחרר... כתוצאה מזה דווקא בכביש 443 נהיה הכי פקוק בגלל שכולם עושים את החשבון הזה!! ואילו דווקא בכביש אחד יכול להיות שזה יהיה סביל... (הדוגמא הזו לא רלוונטית בדור האיוז והגי' פ...י...) דווקא בגלל שככלכלם בטוחים שהבעל שמחה מאוד עסוק... וכולם בטוחים שככלכלם מתקשרים להגיד לו מזל טוב... אז קח בחשבון שיתכן שכתוצאה מזה... למעשה אף אחד לא מתקשר אליו... כי כולם עושים את אותו חשבון... וכן הלאה וכן הלאה... ואם ככה: צריך לקחת את זה גם לעבודת ה'... ולזהות כאן את אחד המוקשים הגדולים ביותר שכל אחד מאיתנו יכול ליפול בזה: צריך לדעת שבעבודת ה' ישנם נושאים מאוד מאוד פשוטים... שדווקא מרוב שהם פשוטים... אני בטוח שאני מייצגי אותם לגמרי... ו... ואין מה להוסיף לי בזה...

ולמעשה יתכן שדווקא בגלל שאני כ"כ בטוח שמיציתי אותם... לכן מעולם!!!!!! מעולם לא פתחתי את הנושאים האלו באמת!!!! כי... כי יתכן מאוד... שמהרגע הראשון היה ברור לי ש... ש... שזה ברור לי!!!! ולכן דווקא בגלל זה... מעולם לא פתחתי את זה!!!! כי... כי זה הרי ברור לי!!!! הבנת מה אמרתי?? אם לא אז---

לפניך כמה דוגמאות:

אני לא מפחד שיום אחד בהיר יתברר לי שלא ידעתי הלכה מפורשת בהלכות לולב... כי פעם בשנה אני חייב לפתוח מ"ב הלכות לולב... כי... כי הרי צריך לקנות לולב... אבל יש לי באמת מה לחשוש שיום אחד יתברר לי שלא ידעתי הלכה מפורשת בהלכות ק"ש... ולמה?? כי מרוב שמוכר לי וברור לי הלכות ק"ש... אז לך תדע... אולי תמיד היה ברור לי ש--- שברור לי!!! וממילא אפילו פעם אחת ויחידה לא פתחתי ברצינות את הלכות ק"ש... וממילא לך תדע... איזה חידושים מחכים לי בסימנים הכי מוכרים ונדושים בחלק א' של שולחן ערוך אורח חיים...

אני לא מפחד שיום אחד בהיר יתברר לי שאני מחלל שבת... כי... כי אני לא מחלל שבת!!!! כי למדתי הלכות שבת... ועד כמה שידוע לי... על מלאכות דאורייתא אני ודאי לא עובר... אבל!!! אני מאוד מאוד מפחד שיום אחד אני אגלה שאני גזלן!!!!!! אתה יודע למה?? כי כל פעם שעשיתי חשבון נפש מתוך הוידי... והגעתי ל"גזלנו" מיד המשכתי הלאה... כי... כי... אני לא גזלן...

ואני באמת לא גזלן... תאמין לי... אני איש טוב... אני לא מאותם אלה עם המבוטה ביד... אני לא שודד בנקים... אבל לך תדע: אולי דווקא בגלל שכ"כ ברור לי שאני לא גזלן... ולא נעים... אבל כך הווה... כשפעם אחת החלטתי בנדבת רוחי לפתוח את העניין ברצינות... פתאום גיליתי שאני גזלן לא קטן!!! היו אצלי דיסקים צרובים בלי שום מצפון... תכנות גנובות על ימין ועל שמאל... בלי לחשוב פעמיים... ועוד כל מיני דברים ש... ש... שעזוב... זה לא חוקי... איך זה קרה???? כי דווקא מרוב שברור לי שגזילה זה לא התחום שלי!!! דווקא בגלל זה לא פתחתי את הנושא הזה מעולם!!!! וממילא דווקא שם יש את הסיכון הגדול ביותר למצא את הפשלות הכי גדולות...

פעם ביקשו ממני לבא קצת לקירוב... לשבת עם יהודי חילוני אקדמי בן חמישים פלוס ולדבר איתו קצת אמונה... ממש פחדתי!!!! תבין: יושב פה מולי בן אדם לא טיפשו... ו... וגם לא צעיר... הוא יכול להיות אבא שלי... ו... והרי סוג ההוכחות שאני מכיר שיש בורא לעולם זה פחות או יותר סוג ההוכחות של הרב אמנון יצחק בהרצאות... זה פחות או יותר רמת הידע שיש לי בנושא... אם ככה: אז סביר להניח שהטענות הפשוטות האלו כבר מוכרות ונדושות בשבילי... בטח הוא כבר דיבר על זה ושמע את זה אנספור פעמים... ואם עדיין לא אז אצלו שום דבר... אז... אז מה יש לי להוסיף לזו?? מה... שאני שוב אחזור את אותם משפטים קבועים ש... שלא יכול להיות שאין מנהיג לבירה... ואם למכנסים ברור שקדם חייט אז כ"ש שיש בורא עולם וכו'... נו... הוא מכיר את זה??

בקיצור: הלכת... תכל'ס... מה קרה בסופו של דבר??? לא יאומן... הגעתי... ואכן דקלמתי וחזרתי על המשפטים הנדושים המוכרים והפשוטים שמוכיחים שיש מנהיג לבירה... ולא יאומן כי יסופר... הבן אדם הקשיב לי בפה פעור כאילו פעם ראשונה הוא שומע את זה!!!! אח"כ התברר לי שזה לא היה כאילו... אלא זה באמת היה הפעם הראשונה שלו... הייתי בההההללם!!!! יידי היקר: אתה הרי מוזיאון בן ששים שנה... אתה הרי בן גילו של התוחם שבכיר הוידיקה... אז איפה היית עד היום???? איך יתכן שאת הטענות הכי פשוטות בעולם... שכל מתדלק שלא עבר בגרות הצליח להבין את זה מההרצאות של הרב דניאל אז... ואתה פעם ראשונה שומע את זה? רבש"ע:

מוקדש לע"נ הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א

עונות
שבת

עלון מס' 1085

לע"נ ששון בן שמחה ז"ל
ראה

ל' באב תשע"ט, ירושלים

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ז	לע"נ רפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון	לע"נ מול בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי	לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בן מול הי"ז	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ז	לע"נ חזקיהו בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב יחידיה ציון בן שרה הי"ז	לע"נ אירן מרים בת דוולת ע"ה

פי פתח תפתח את ידך לו והעבט תעביטנו די מחסרו אשר יחסר לו
(דברים טו, ח). יש לפרש פסוק זה על פי דברי שלמה המלך "חכם בעיניו איש עשיר
ודל מבין יתקדמו" (משלי כח, א). והוא על פי מעשה בעשיר אחד, שהיה ירא שמים
בכל עניניו, אלא שהיה קמצן מאד ולא היה נותן לעני אפילו פרוטה, ויתחכם בדעתו
שלא ישא בכיסו מטבעות של נחשת או של כסף, אלא של זהב בלבד, כדי שאם
יפגע בו עני בשוק או בבית הכנסת ויבקש ממנו צדקה, יאמר לו שאין לו כסף
בחיקו ואף לא פרוטה של נחשת, רק דיגרי זהב בכיסו ועל ידי זה היה מתחמק
מהעני. עני אחד היה מתלבט ומחפש דרך איך לבקש ולקחת ממנו צדקה, אך לא
יכל לו. פעם הבין העני בערמימותו של העשיר איך אינו נושא בכיסו מטבעות של
כסף ולא של נחשת, אלא רק של זהב, ועל ידי כך אין העני יכול לבקש ולומר תן
לי דיגרי של זהב, כי תהיה שאלתו זרה בעיני כל רואיו, ויכול העשיר לומר לו לא
אתן לך זהב, ומי אתה שאתן לך זהב, ולא יתביש מן בני אדם אם יסרב ויאמר
לא אתן לך זהב, כי מי יתן זהב לעני המחזר על הפתחים לבקש פרוטות. עני זה היה
מביט ורואה איך בכל יום בתפלת שחרית כשהיה העשיר מגיע לפסוק "פותח את
ידיך" וכו', באשרי שבפסוקי דזמרה ובאשרי שלאחר תפלת שמונה עשרה, היה
מאריך בפסוק זה הרבה ופותח את שתי ידיו כלפי השמים והיה מאריך הרבה
בפסוק הזה, וישאל העני מאיש אחד שהיה חברו של אותו עשיר והיה מתפלל בכל
יום על ידו, מדוע עשיר זה מאריך בפסוק זה, ופותח שתי ידיו בשעת אמירת
הפסוק, ויאמר לו, עשיר זה לא היה עשיר בתחלה, ופעם שמע מחכם אחד כי פסוק
זה אם יכון האדם בו היטב ויאריך בו מסגל לעשר ופרנסה טובה, וכן היה שעשיר
זה נזהר בכל יום לומר פסוק זה בכונה, וסגלה זו הועילה לו ונתעשר, ולכך הוא
פותח את שתי ידיו באמירתו פסוק זה כדי לקבל השפע מלמעלה.

2 ימים לסליחות

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבוכרים טל' 5824226 י-ם

סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

הנביא שפקד על הבעש"ט.. להתגלות

האיש הזקן שנראה אליו בחלום. פחד גדול נפל על הבעש"ט והוא הרגיש כאילו נשמה חדשה נכנסת לתוכו ותחייתה.

לעת ערב בבית המדרש, הסתכלו עליו כולם ביראת כבוד, כאילו רואים אותו בפעם הראשונה. אולם ר' ישראל עשה עצמו כאילו אין הוא מבחין במאומה. בלילה שוב בא אליו הזקן בחלום ואמר לו: „אל נא תחשוב כי חלום הוא הזית. מה שאמרתי לך אמת ויציב הוא. ביום א' בבקר טבול במקוה וצא מחוץ לעיר. אני אפגוש אותך בין ההר השני והשלישי". בהקיצו היה ר' ישראל משוכנע, כי אכן איש אלוקים דיבר אליו. למחרת כיבדו את ר' ישראל ב„מפטיר", זו הפעם הראשונה. הוא ראה בזה פלא וחיווק לאמונתו, כי אכן הולך ומשתנה עתה כל מהלך חייו.

כולם התפלאו מהשינוי שהיה ניכר בו. גם גיסו, ר' גרשון, שאל אותו בסעודה השלישית, אם אינו חש בטוב, חלילה. ר' ישראל הרגיעו, מבלי לספר לו מאומה. כן לא סיפר דבר לאשתו, ששאלה על פשר התנהגותו.

הימים היו ימי חורף ולמחרת, יום א' ירד על העיר שלג כבד. ר' ישראל התכרבל במעיל חורף, הלך לטבול, התפלל ויצא לדרך. בהגיעו למקום המיועד, ראה את הזקן שרמז לו לבוא בעקבותיו. הם נכנסו למערה עמוקה, שם עמד שולחן ולידו שני כסאות. המערה היתה מוארת והשניים התישבו ליד השלחן. הזקן הוציא מחיקו ספר ונתנו לר' ישראל שילמד בו. ר' ישראל, מעולם לא ראה ספר כזה, אך החל לדפדף בו זאורו עיניו. הוא הרגיש כאילו נשמתו החדשה שנכנסה לתוכו, פותחת לרווחה את כל שערי הבינה, עד שכל שבילי הרקיע נעשים נהירים לו.

„מספיק להיום" — אמר לו הזקן. שעתיים

* יום השנה להסתלקות הבעש"ט חל בחג השבועות.

ר' בישראל בעל שם טוב נולד בח"י אלול בשנת נח"ת (5458), לפני 281 שנה, בעיירה אקופ בפודוליה*. אביו ר' אליעזר ואמו שרה, מתו עליו בעודו בן חמש שנים. מכאן ואילך נפלה הדאגה לילד, האבלתו והלבשתו למעמסה על הקהילה היהודית.

היתום לא הראה כשרונות מיוחדים בלימודים. הוא היה ילד רגיש, חולמני ועצור, והוא עזר ענין מועט בקרב סביבתו. כאשר גדל מעט, עזב את אקופ ונדד מעיירה לעיירה, עד שהגיע לעיר ברוד. בן 18 היה בהגיעו לשם. בברוד הפך ר' ישראל הצעיר למלמד דרדקי. אחד מתלמידי מידיו היה יואם קטן, שגדל בביתו של אחד מחשובי הקהילה, רבי גרשון מקוטוב. את אחותו של ר' גרשון זה נשא הבעש"ט לאחר מכן לאשתו. כפי שהוא מתאר באחד ממכתביו, לא ידע הבעש"ט בתקופה ההיא, אינו שליחות הוא נועד למלא בעולם הזה ואינו נשמה גבוהה נמסרה לו, לצורך מילוי שליחות זו. יום אחד נפלה עליו תרדמה עמוקה (ערב שבת לפני הצהרים היתה) והנה בחלומו הוא רואה איש זקן פונה אליו ואומר לו: „הידעת ישראליק, מי אני? ור' ישראל ענה משתומם: לא, לא ידעתי.

זיען האיש ויאמר: „מן השמים שלחוני ללמוד אתך תורה. בהרים, מחוץ לעיר, נתראה יום יום ואני אגלה לך סודות עמוקים של התורה ואלמד אותך כיצד עליך להתנהג. אולם זכור! אסור שהדבר יודע לאיש, ואפילו לאשתך, עד שיבוא הזמן...".

הבעש"ט רצה לדעת, מיהו רבו, אולם הזקן אמר לו, כי בבוא הזמן יידע הכל.

*

כ אשר התעורר הבעש"ט משנתו, נתן דעתו על החלום שחלם. אין זה אלא חלום, הסיק לבסוף והלך לטבול במקוה, לכבוד שבת. אולם כאן אירע משהו בלתי צפוי: כאשר ירד הבעש"ט נכנס למים, ראה שם פתאום את דמותו של

הלך במהירות והנה הבעש"ט הגיע לשנת 36 לחייו.

פעם אמר לו רבו: „בעוד חודש ימלאו לך 36 שנה. אני תצא לעולם ותפיץ את הדרך החדשה בתורה ובעבודת הבורא. כך הוא הרצון העליון“. הבעש"ט לא שבע רצון מה „פקודה“. הוא היה מעדיף להמשיך להתבודד בהרים, וללמוד מרבו האלוקי את התורה המופלאה, תורת הסוד. אולם רבו לא הרפה ממנו והזכיר לו יום-יום את החוב הקדוש המוטל עליו להפיץ את תורת החסידות בעולם. וכאשר הבעש"ט המשיך „לעמוד על המקח“ וסירב להתגלות, אמר לו רבו כי במקרה כזה לא יוכל לבוא אליו עוד ולא יוכלו להמשיך ללמוד יחדיו.

בעל כרחו גאלץ הבעש"ט להסכים. ובח"י אלול תצ"ד, בהיותו בן 36, „נתגלה“ לכל באי עולם, ואורו החל לזרוח בעולם היהודי. תלמידי חכמים גדולים של הימים ההם, געשו תלמידי הבעש"ט, חסידיו וממשיכי דרכו.

כך גולדה התנועה החסידית הגדולה שהעריפה טל של תחיה על החיים היהודיים באשר הם.

חלפו מבלי שהבעש"ט, שהתעמק בספר המופלא, הרגיט בכך, „מחר נתראה שנית ונלמד הלאה, בעזרת השם“ — אמר הזקן, בתפסו את ר' יש-ראל ביד ימינו ובהוציאו מן המערה. והא ליונה אותו עד המקום ששם נפגשו, הגיח ידו על ראשו וברכו. לאחר שתזתירו עוד הפעם, לבל יספר לאיש מהדברים שמצאוהו, נעלם באין רואים.

כך היה הדבר מעתה מדי יום ביומו, במשך שנה תמימה. ור' ישראל עדיין לא ידע מיהו בעצם הרבי שלו, עד שהזקן גילו לו פעם את זהותו. מרוב שמחה שזכה לרבי כזה, התעלף ר' ישראל. כאשר שב לאיתנו, צינת עליו רבו לעזוב את העיר ולבהור לו כפר לגור בו. (היום אנו יודעים כי רבו של הבעש"ט לא היה אלא אחיה השילוני הנביא...)

ר' ישראל מילא אחרי מצוות רבו. התישב בכפר ליד קוטוב, מקום בו יוכל היה בקל להתבודד ביערות ולהתעמק בחכמה האלוקית שרבו למד אותו.

רבות למד ר' ישראל מרבו, שגילה לו את סודותיה העמוקים ביותר של התורה. הזמן עבר-

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוך לאמר, פתח תפתח את ירך לאחיך, לענייך, ולאביונך בארצך.

הביאוך פתח תפתח את ירך. שיתבונן באצבעות שלא שוים הם. כך הצדקה לכל אחד כפי צניעותו. או שירד מנכסיו ומתבייש, צריך לתת לו יותר. ולא פרוטה כשאר העניים. גם תתן בריוח, ובעין טובה, בפשיטות הידים (מפרשים).

ונבס"ד הטעם שהוסיף תיבת לאמר. ללמד שלפני שיקיים מצות הצדקה יאמר, ויוציא בשפתיו, שנותן ליקבה"ו להשלים אותיות י"ה ב"ה. ולהקים שכינתא מעפרא, וזהו שאמר כי בגלל הדבר הזה, דהיינו הדיבור שתאמר לפני שתתן הצדקה. עי"ו יברכך ה' אלהיך.

ארז"ל המקיים מצות הצדקה כאילו קיים כל התורה. וזהו הרמז. לאחיך לענייך ולאביונך בארצך, בר"ת לול"ב. כי התחלת התורה מתחיל באות ב' בראשית, ומסיים בלמ"ד. לעיני כל ישראל, והתחלת הנביאים יהושע מתחיל באות וא"ו, ומסיים בלמ"ד, בין התורה, נביאים, וכתובים, תחילתם וסופם, הם אותיות הראשונות של לאחיך לענייך ולאביונך בארצך, וכן את ירך לאחיך לענייך ולאביונך ר"ת „אלו"ל, י"ו שירכה צדקה כאלול, ועשרת ימי תשובה, א"נ א"ת ירך לאחיך לענייך ר"ת „אלי"ל, כשרז"ל המעלים עינו מהצדקה כאילו עע"ז, כי ע"י הצדקה ישתלם שם הוי"ה ב"ה. שנא' והיה מעשה הצדקה שלום (מפרשים)

ילקוט המוסר ואבני השוהם

הפטרה
"ענייה סוערה"

פרשת ראה

מאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת ל' אב התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:51	19:41	20:29
18:49	19:38	20:26
18:50	19:40	20:28
18:50	19:39	20:27

י-ם
ת"א
חיפה
ב"ש

כל הזכויות שמורות

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"ו 050-4194600

עדיף יותר לתת כבוד בעד כסף מאשר כסף בעד כבוד...

בהיות חכם מנחם מנושה זצ"ל בגיל תשע עשרה שנים נקרא להתייצב לצבא הטורקי, ובטרם כניסתו לבדיקות רפואיות שמה כמה כוסות של מי טבק כדי ליצור **צורת כתמים** על ריאתו ולהינצל מידם, דבר זה גרם לו להרוויח כשנה של דחייה מהצבא, ורק בסביבות גיל העשרים, כשנה לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה, נלקח לצבא הטורקי המצב בצבא היה קשה. חכם מנחם מנושה שמר את נפשו שלא להתגאל ח"ו **במאכלות אסורות**, ומפאת כך היו תקופות שנאלץ להסתפק בלחם יבש בלבד או לרעוב לגמרי פשוטו כמשמעו.

עימו בצבא היו עוד חיילים יהודים שרבנו הפך להיות לרובם, את כישרון הדיבור שהיה לו מילדות, בצירוף ידיעותיו בתורה ניצל רבנו לזכות את הרבים, את כל זמנו הפנוי הקדיש עבור חיילים אלו **ללמד דבר ה'** זו הלכה, ולחזקם ולעודדם להחזיק מעמד ברוחניות ובגשמיות.

רבנו משה בן מכיר זצ"ל, מחבר הספר "סדר היום", שחי בתקופת האר"י הקדוש, כנה את בית- המדרש בתואר "הסגר". והיה מסביר: "התעלותו של בן ישיבה תלויה **במידת הסתגרותו** בין כותלי בית המדרש, בארבע אמות של הלכה, כשהוא מקדיש את כל ישותו ללימוד התורה ולא מסיח את דעתו מתלמודו."

תמיד ראיתי את רבי **יצחק דוד** רץ ברחוב כדי לעזור ליהודי, היה ממחר לקנות לאלמנה או יתומים מצרכים בסיסיים, כמו לחם וחלב, את ביתו נתן לבהור גלמוד, והוא הלך לדירה אחרת, שם גידל בחדר קטן את שבעת ילדיו, **ומעולם** לא היה צר לו המקום.

ראש ישיבה חשוב ביקש לפטר אלמנה שעבדה במשרד הישיבה ועבודתה הפכה מיותרת, סיפרה לו כי ר' יצחק דוד גוטפארב אמר **להואי** שאפחד מרבוננו של עולם כמו שאני מפחד מאלמנה, והפיטורין בוטלו...

עשרות סיפורים ידועים על נפלאותיו רבי **אברהם יפת** זצ"ל והיה מחולל ניסים בעזרתו יתברך עד שהרופאים היו מרכינים ראשם מבושה מפניו. אחד מהם היה בפצוע מלחמה בת"א אשר הרופאים לא נתנו לו **שום סיכוי לחיות** וסיפר אותו אדם שרבי יפת היה מגיע אליו כל אותה תקופה לבית החולים והיה לו יותר מאב ואם היה עושה למענו סיגופים ותעניות ופדינות עד שהקימו ממות לחיים

ועוד הווה עובדא בתינוק בן שהיה קשה נשימה במשך קרוב לחודש והבדיקות לא העלו דבר הגיעו למצב שהתינוק כמעט נחנק רצה אמו לרבי יפת, כדת מה לעשות לרפואתו הרב נטל את התינוק הסתגר בחדר לדקות ספורות אחר יצא ובידו **התינוק בריא** לחלוטין.

שני יהודים, עשיר ועני, באו לדין-תורה לפני רב בישראל. שמע הרב את הטענות שבפי כל אחד ואחד מהם, ופסק שהעני צודק.

התרעם העשיר וקרא: "וכי משום שבעל-דיני **הוא עני**, הצדק עימו?! חייך הרב והשיב: "אכן, השאלה הזאת מטרידה אותי לא-אחת – מדוע על-פי-רוב מאזני הצדק נוטים **לצידו של העני**..."

יש המטביעים את צרותיהם ויש המלמדים אותם לשחות

מספר הרב דן מחבר שליט"א:
"פעם לאחר השיעור של מורנו הרב **בנימין זאב חשין** זצ"ל ניגשתי אליו ואמרתי לו חידוש על הפסוק 'ועשית מעקה לגגך' (דברים כ"ח, ח')- מעקה ר"ת ה'רהורי עבירה קשים **מ'עבירה**.

הרב זצ"ל שהיה מרעיש רבות על שמירת הקדושה, הנהגה מאוד מהחידוש.

לימים, מספר הרב הנ"ל, כששכב מורנו הרב זצ"ל בביה"ח, הלכתי לבקר, והנה איך שראני הרב זצ"ל, מיד אמר, "אהה, **ועשית מעקה לגגך**..." וחייך.

התייחס אל עצמן כמו שהיית רוצה שאחרים יתייחסו אליך.

נקודה לפהשפחה

והפעם משהו מצחיק היהודי המארח סיפר לרב יצחק לוי שבכפר קיימת קהילה של כמה עשרות משפחות יהודיות. 'ומה המצב הרוחני של היהודים פה?' שאל הרב את היהודי. 'ברוך ה', מגיע. הרב התפלא לנוכח ההצהרה, אבל אמר בליבו: אולי באמת הגעתי לעיירה כל כך נידחת, שאפילו היצר הרע לא מגיע לפה... היהודי סידר לרב מקום להתאכסן בו, אצל אחד מידידיו, וגם כאן התעניין הרב על מצב הדת של הקהילה. 'כולם פה בסדר גמור', אמר היהודי השני. 'לא גונבים, לא רוצחים, לא משקרים...' 'ומה עם תפילה במניין, לימוד תורה, גמילות חסדים?' שאל הרב. 'לגבי מצוות – ה' יעזור...' הבין הרב שבקהילה השתרשה תפיסה מוטעית ולפיה מספיק להימנע מעבירות, למחרת שלח הרב להודיע המקום שמישהו מת במפתיע, והרב האורח מבקש שהם יגיעו ללוות את המת בדרכו האחרונה. כשהיהודים הגיעו לבית הכנסת, עמד הרב ליד ארון המתים העטוף בטלית, ופניו עצובות. איש לא ידע מיהו הנפטר, 'רבותי היקרים', פתח הרב בהספדו, 'אנו מלווים היום למנוחות מישוה שלא דיבר בכל חייו לשון הרע. הוא לא נטל פרוטה שלא שייכת לו **ולא הוציא מפי דבר שקר**'. מעולם לא התלונן.

לעיתים קיללו אותו, לפעמים אפילו הכו אותו, אבל מעולם, לא שמענו מפיו אפילו מילה אחת נגד שום אדם. והרב המשיך בקול בוכים: 'הנפטר שלנו הסתפק במועט. לא היה לו עניין במותרות. בכל חייו הוא לא אכל בשר ולא שתה יין. הוא לא בא בטענות לאף אחד וחי בפשטות מוחלטת.' אבל מי זה? נשמעו קולות מתוך הקהל. 'מי האיש ומה שמו?' הרב נתן אות לשמשו, והוא הוריד בבת אחת את הסדין מארון המתים. כל משתפי הלוויה נרתעו בבהלה, אבל אחרי רגע הפכה הבהלה לכעס ולתדהמה. בתוך הארון שכב... **סוס מות**. 'כפי שאתם רואים, הסוס לא משקר, לא גונב, מסתפק במועט ולא מתלונן - אבל בכל זאת הוא נשאר סוס, ומדוע? לא מספיק להימנע מעבירות וממעשים רעים, אלא צריך גם 'עשה טוב' - לעשות מצוות, להתפלל, ללמוד תורה ולגמול חסד האחד עם השני'. הציבור שהיה שם הבינו את הלקח. הם ביקשו מהרב להישאר אצלם תקופה מסוימת, ולהדריך אותם כיצד להיות יהודים טובים.

לאדם יש נשמה שיכולה **להוביל אותו לדרגות** הרבה יותר גבוהות מבהמה. אם הוא רק בורך בדרך הנכונה. (העורך)

כאשר הינן מולין את גידולן "ליחיד" ללמוד תורה

לא רק אותם אתה מולין אלא תחתן שלמים הינן מולין!

סיפר בעל אחד, שאמר לאשתו שהאוכל היה טעים מאד, ענתה לו אשתו "לא, אתה רעב". יום אחר החלטתי שאקנה לה חלוק יוקרתי כפי שביקשה פעמים רבות. טרחתי, חיפשתי ואף מצאתי חלוק שלהערכתי ימצא חן בעיני, ובבואי הביתה כפי שציפיתי, **אורז עיניה**. אולם, לאחר שנית מספר, תוך כדי שהיא בוחנת אותו, הגיבה בשאלה: "מה קרה? האם חילק ועד העובדים חלוקים לעובדי המפעל?" גם בפעם אחרת, כששבת הביתה ופרחים בידי, היא שאלה אותי: "האם הרוכל הניצב בפנינת הרחוב, לא איפשר לך להמשיך בדרכך עד שתקנה פרחים?" כשסיים הבעל את 'סיפור חייו', פניתי לרעייתו ושאלתי: האם יהיה זה נכון לומר, שכאשר הגבת לדבריו במילים 'אתה רעב', אמרת זאת בעצם כדי שהוא ישוב ויאמר פעם נוספת, "לא, האוכל **אכן היה טעים**". היא השיבה בחיוב.

כשאמרת שאת החלוק כנראה חילק ועד העובדים, רצית בעצם שיאמר: "לא, רכשתי את החלוק **משום שאני מעריך אותך**". היא השיבה בהנהון של הסכמה. האם יהיה זה נכון לטעון שכאשר הגבת כפי שהגבת, לגבי הפרחים, למעשה רצית שיאמר: "לא, קניתי את הפרחים משום שאני מכיר לך טובה על עבודתך הקשה והמאומצת למעני ולמען המשפחה?" ושוב היא השיבה: "נכון מאד". לעיתים בן-הזוג משדר מסר מסוים, והמאזין קולט אותו **בצורה הפוכה** ממה שכן-הזוג התכוון להביע - וזאת בלא שמישהו מהם אשם בכך. כאשר למעשה היא שידרה: "אמור שוב..."

מותר לחלל שבת מצוות "מילה" רק בתינוק שנולד בלידה רגילה, אבל תינוק שנולד ע"י ניתוח קיסרי אין מילתו דוחה שבת, אלא מלים אותו ביום ראשון ועל המוהלים לברר בכל ברית שעורכים בשבת, אם הלידה הייתה טבעית או ע"י ניתוח.

מחזות נוראות הוד, נגלו לעיתים לפני בני משפחתו של רבי **שלמה זלמן** זצ"ל, עד היכן מגעת חכמתו ורוב צדקותו, בכבוד בני ביתו. באחרית ימיה של חמותו הרבנית עליה השלום, שהיתה זקנה מופלגת באה בימים, ההליכה היתה קשה עליה ביותר, ולא היה באפשרותה להשתתף בשמחות גם אצל בני משפחתה הקרובה.

רבי שלמה, כשהיה משתתף בשמחות קרובה, **היה נוהג ליטול פרוסת עוגה** וכעך אחד עבור חמותו, הוא היה מוסיף לציין בפניה, "לקח" זה היה מברית פלוני, ככל שתרגיש ולו במעט טעם השמחה... ליל שבת, רבי שלמה בוצע את החלה ומחלקה למסובים. סביב השולחן מסבות גם אשתו וגם חמותו האלמנה. הרב מקפיד לתת לאשתו ולהמותו פרוסת החלה, **לשתיהו בבית אחת!** מעולם לא נתן לאשתו לפני חמותו ולא לחמותו קודם אשתו! כך היה זהיר בכבודם של בריות, בחוכמה יתרה, בבינה עמוקה ובצדקות מופלגת.

כל זמן שאדם לא מבין לעומק נקודה זו – שהכעס הוא ההיפך המוחלט מחינוך, היצר הרע ממשיך **לפתות אותו** להחמיר את כעסו, שיכול להתפרץ לא רק על הילדים אך בעיקר עליהם.

וברגע שהוא מבין שהכעס סותר את בניין החינוך – הוא מגיע למסקנה הברורה שהכעס מיותר ולא פתרון או דרך בחינוך הילדים.

משולחן גבוה
דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

"נתנו תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברך ה' אלוקיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" (דברים טו, י).

לכאורה ישנה כפילות בפסוק, **נתנו תתן לו, מדוע לא הסתפקה התורה בעיו תיתן לו, וביארו בזה רבותינו (ספרי ק"ו, הובא ברש"י) שישנה מצוה לתת אפילו מאה פעמים, וברבינו בחיי הוסיף שהכפל בא לומר שאם נתן יוסיף הקדוש ברוך הוא על ממונך ותחזור ותתן עוד.**

מורה פונה לאחד התלמידים: "אמור לי שלוש חיות שהיות במדבר."

"התלמיד משיב לה: **"שלושה גמלים..."**

רק למורים משפט מוזרים: "לא רק שאתה לא מגיע בזמן **אתה גם מאחר!!!**"

מורה: "דני, מהו העץ שאתה הכי אוהב?" דני: "אקליפטוס." מורה: "יפה, ואיך כותבים אקליפטוס?" דני: "בעצם **אני הכי אוהב דקל..."**

תחילה על ההורים ללמד את הילדים לדבר, אחר כך ללמדם לשחק...

הגליעו "הסבא והקלם" זצ"ל והגאון רבי **אליעזר שולביץ** זצוק"ל לפונדק אחד. ערכה בעלת הפונדק שולחן מפואר והחלה מפטטת על הפרות ועל התרנגולים... ה"סבא" הקשיב לדבריה ובינתיים עין רבי אליעזר בספר. לפני שעזבו את הפונדק **הציעו תשלום**, אך היא סירבה, זכות היא לה לארחם, אמרה.

בדרך שאל ה"סבא" את בן לווייתו אם **אין הוא חושש מגולה**. ענה רבי אליעזר כי הציעו לה ששכר מלא והיא סירבה. ענה ה"סבא": "למני קבלה האישה את שכרה בכך שהכרתי לה טובה **והקשבתי לה**, אך כבודו, שלא שם לב לדבריה, נהנה מסעודתה ללא תשלום..."

ומעשה בגאון רבי אליהו מוילנא (הגר"א) שפעם אחת בדרשו ראה עני שמקבץ נדבות בעת הקור הגדול השורר בחוץ, ריחם עליו הגר"א וחשש שיתקרר ולכן הוציא מכיסו סכום כסף גדול ונתן לאותו עני, לאחר שהלך כמה צעדים קדימה, חזר בחזרה ושוב הוציא מכיסו סכום כסף נוסף ונתן לאותו עני.

התלמידים שליוו את הרב לא הבינו את פשר התנהגות רבם ושאלו, **"רבינו, מדוע מתחילה לא נתן הרב לעני את מלא סכום הכסף שרעתה לתת לו, ומדוע היה צריך לעשות כן פעם אחר פעם?"**

השיב להם הרב, **"בתחילה נתתי לעני סכום כסף כיון שליבי כאב עליו שכך יושב בקור הגדול ומקבץ נדבות, ובנתינת הצדקה הרגעתי את ליבי, וזו לא הייתה נתינה בלב שלם עבורו, גם לי היה חלק בנתינה הזאת, אך הנתינה השנייה הייתה ממש בשבילו, ולכן חזרתי ונתתי לו שוב"** וזהו שמורה לנו התורה הקדושה,

"נתנו תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו...", למי כתוב "נתנו תתן" פעמיים? הנתינה הראשונה – בגלל שלא ירע לבבך. והנתינה השנייה – בשבילו ממש

אין בני אדם אוהבים לכבד אחד שחושב שזה ממצעלן...

מעיקר הדין מותר להעלות לתורה אב ובן וכן שני אחים זה אחר זה, אבל מחשש עין הרע אין להעלותם זה אחר זה. אלא יעלו אדם אחר ביניהם. אם הגבאי טעה והעלה לתורה אב ובן או שני אחים זה אחר זה, **יעלו לתורה.**

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

חבלי משיח יתחילו בפולין... בודפסט, הונגריה, **תשרי תשי"ג**. יהודי בודפסט שמעו בחרדה איומה את הדו"ח על השמדת יהודי פולין, כפי שנמסר להם מפי האדמו"ר ר' **שלמה מבאבוב**, שהגדיר את מתנה הנאצים כ"בית המטבחיים של יהודי אירופה".

הוא גילה להם כי "בבתי המוקד של אושוויץ, בלז'ץ, טרבלינקה ועוד, השמידו ומשמדים בעינויים קשים מיליוני יהודים..." וציטט שחבלי משיח יתחילו בצפון-הרבי שבאותם ימים ממש הגיע מהגטאות, קרא לראות את הסכנה ההולכת ומתקרבת לכל יהודי הונגריה, ואמר **שכל אחד ואחד מחויב לעשות את כל הפעולות להצלת ביתו וקרוביו**, "ואין להשתעשע בניחומי שווא, שהצורר הארור יעלים עין מארץ הונגריה..."

סיפר הגאון רבי **חיים שמואלביץ** זצ"ל מתמיד ובקי מופלג למד בבישבת וולוז'ין.

פעם אחת נשאלה שאלה. התשובה היתה **כתובה מפורשות בתוספת**, אך למרות זאת הוא לא ידע אותה.

מרום צערו קם מהשולחן וברח. נכנס למקום סתר וישב שם שבע שנים כשהוא לומד בהתמדה עצומה, עד שהפך להיות אחד מגדולי ישראל.

שני חברים הולכים ברחוב לפתע אחד מהם שם לב שחברו גורר את הרגל ומסתכל רואה שסוליית הסנדל שלו קרועה ושואל אותו: "למה אתה הולך ככה היכנס לחנות וקנה לך סנדלים" משיב החבר: "אבל אין לי כסף" החבר אומר: "אז למה לא אמרת?" אומר הראשון וממחר להוציא מהתיק חבילה של שטרות של 200 שקלים שקשורה בגומייה מראה לחברו ואומר: "הנה זה בטח יעזור לך"

החבר בעל הסוליה הקרועה ומחייך באושר ולא מאמין למראה עיניו, בזמן שחברו מסיר את הגומייה מהשטרות ומגיח לו אותה:

"קח את הגומייה וקשור את הסנדל, בשביל מה יש חברים?"

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיר, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, לאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, נחש חיים אוחנה בן חנינה, נעמה בת עזיה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. נפטר בן נחש, ינאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אוריית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זורחה אליעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא **מירן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

מסך מגע

לשירות הדפסה עצמית

עמדת שירות דיגטלי להדפסה עצמית
מסמכים, חוברות, הדפסת צבע ועוד

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00